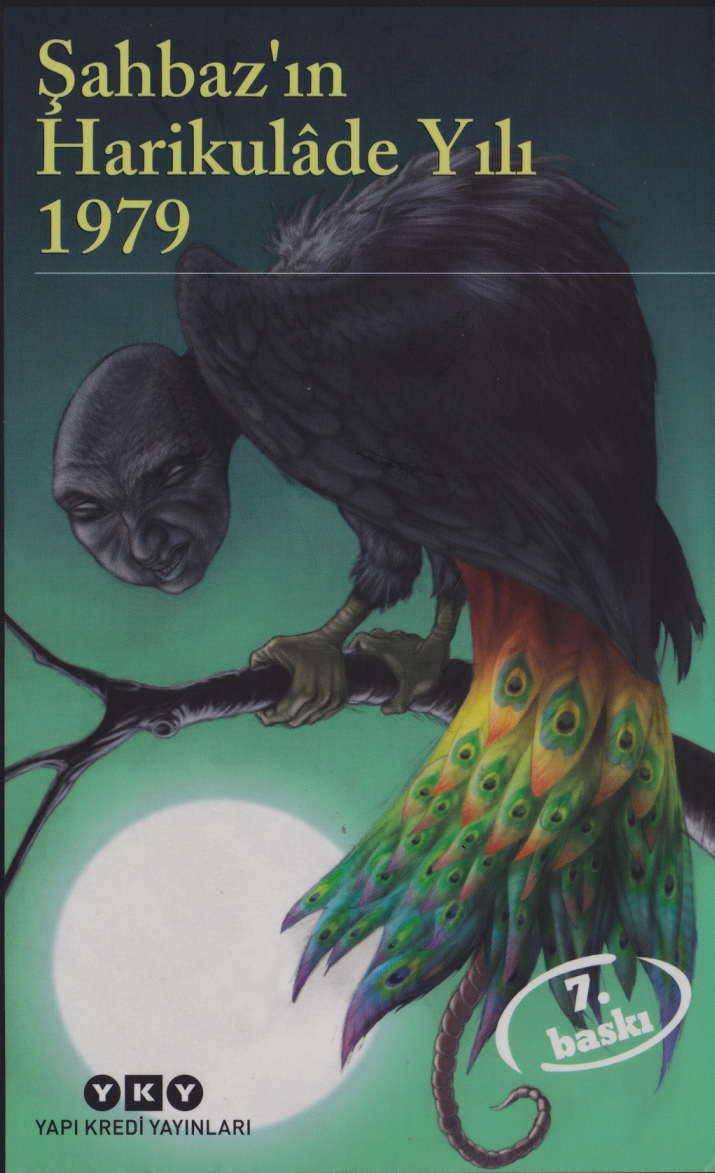
Mine Söğüt

Şahbaz'ın Harikulâde Yılı 1979

ROMAN

7. baskı

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

ŞAHBAZ'IN HARİKULÂDE YILI 1979

Mine Söğüt 1968'de İstanbul'da doğdu, ortaöğrenimini Kadıköy Kız Lisesi'nde tamamladı (1985). Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Latin Dili ve Edebiyatı bölümünü kazandı. 1989'da mezun olduktan sonra, aynı bölümde yüksek lisans yaptı. 1990 yılında *Güneş* gazetesinde muhabirliğe başladı. Daha sonra *Tempo* dergisi ve *Yeniyüzyıl* gazetesinde çalıştı. 1993 yılında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin düzenlediği yarışmada Haber dalında mansiyon aldı. 1996-2000 yılları arasında "Haberci" adlı televizyon belgeselinin metin yazarlığını yaptı. *Öküz* dergisinde yazılar yazdı (1999-2001). *Deli Kadın Hikâyeleri*'nden yazıp yönettiği "Sinekler Sevişirken"i Merve Engin oynadı.

Yapıtları

Roman: *Beş Sevim Apartmanı – Rüya Tabirli Cinperi Yalanları* (YKY, 2003), *Kırmızı Zaman* (YKY, 2004), *Şahbaz'ın Harikulâde Yılı 1979* (YKY, 2007), *Madam Arthur Bey ve Hayatındaki Her Şey* (YKY, 2010).

Hikâye: *Deli Kadın Hikâyeleri* (YKY, 2011).

Biyografi: *Adalet Cimcoz – Bir Yaşamöyküsü Denemesi* (YKY, 2000).

Monografi: *Sevgili Doğan Kardeş* (YKY, 2003), *Dolapdere: Kürt Kediler Çingene Kelebekler* (Heyamola Yayınları, 2010).

Söyleşi: *Aşkın Sonu Cinayettir – Pınar Kür'le Hayat ve Edebiyat* (Everest, 2006).

Derleme: *Darbeli Kalemler* (Getto Yayıncılık, 2010).

Mine Söğüt'ün
YKY'deki kitapları:

Adalet Cimcoz - Bir Yaşamöyküsü Denemesi *(2000)*
Beş Sevim Apartmanı - Rüya Tabirli Cinperi Yalanları *(2003)*
Kırmızı Zaman *(2004)*
Şahbaz'ın Harikulâde Yılı 1979 *(2007)*
Madam Arthur Bey ve Hayatındaki Her Şey *(2010)*
Deli Kadın Hikâyeleri *(2011)*

Doğan Kardeş
Sevgili Doğan Kardeş *(2003)*

MİNE SÖĞÜT

Şahbaz'ın Harikulâde Yılı 1979

Roman

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 2490
Edebiyat - 773

Şahbaz'ın Harikulâde Yılı 1979 / Mine Söğüt

Kitap editörü: Selahattin Özpalabıyıklar
Düzelti: Alev Özgüner

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Kapak deseni: Bahadır Baruter
Kapak renklendirme: Serdar Karataş

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi
A Blok Kat: 2 34310 Haramidere / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 00
Sertifika No: 12026

1. baskı: İstanbul, Nisan 2007
7. baskı: İstanbul, Nisan 2018
ISBN 978-975-08-1228-6

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2015
Sertifika No: 12334
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Biz aslında her şeyi biliyorduk.
Tıpkı göç yolları asırlardır ezberinde olan kuş gibi,
toprağın altından çıkacağı zamanı genlerinde kavrayan böcek,
ağacın dallarına tam zamanında yürüyen su gibi,
ekini hangi mevsimde yeşerteceğini,
hangi mevsimde sarartacağını bilen toprak gibi,
açacağı gün gibi solacağı günü de şaşmayan çiçek gibi...
insan da eskiden kendi zamanına hâkimdi.

Bizi bizden uzaklaştıran...
unutulmuş bir geçmiş...
silinmiş bir hatıra...
parçalanmış bir benlik...
lanetlenmiş bir tarih...

Elleriyle öldürdüğü ikizini kucağında taşıyan bir deli gibiyiz.
Ne yazık ki,
o cesedi hiçbir zaman gömemeyeceğiz.

Eskiden, çok eskiden, yeryüzündeki hayat tanrılar tarafından salıncak misali sallanırken, kuş uçmaz kervan geçmez bir dağın eteklerinde, başka yerlerdeki hayatlardan bihaber insanların yaşadığı küçük bir köy vardı.

Dağın kasvetli gölgesinde, dışarıdan hiçbir yabancının gelmediği, içeriden kimsenin göçmediği, gözlerden ırak, gönüllere sapa, elli haneli bir köy.

Köyde toprak kurak, hayvanlar çelimsiz. Cırcırböceklerinin ötmeye mecali yok, çiçekler tohum saçmaktan çoktan vazgeçmiş. Erkekler göç edemeyecek kadar yorgun, kadınlar doğururken teker teker ölecek kadar güçsüz. Doğan bebekler yaşamaya hevessiz.

Köyden uzakta, uçsuz bucaksız güneşli topraklar diyarında yaşayan ağanın bereketli topraklarında çalışmak için her sabah iki saat yol yürüyen köylüler, aynı yolu akşam oldu mu üç saatte döner, karınları doğru dürüst doymadan, kara bir uykunun kollarında geleceği olmayan bir hayatın düşlerini görmeye dalarlardı. Ve yaşamaktan ziyade ölmeye yatarlardı.

Kadınlar öldükçe, erkekler çöktükçe, bebekler büyümedikçe... köy ıssızlığa doğru giderken... bir gece... Deli Hacer... köy meydanında çırılçıplak soyundu. Elinde bir değnek, kimsenin duymadığı bir müziğin ritminde çığlıklar atarak dans etmeye başladı. Sessizliğe alışkın köyün ıssız gecesinde böyle bir cümbüş, o zamana kadar ne duyulmuş ne görülmüş.

Bildikleri tüm duaları mırıldanarak evlerinden dışarı fırlayan köylüler gördükleri karşısında donup kaldılar.

Hacer... Deli Hacer... Cinli Hacer... etrafında birbirinin aynı küçük billur cücelerle çırılçıplak dans ediyor ve kimsenin bilmediği bir dilde şarkı söylüyor.

Zebun kimrek atançı
Tartihana burçka formançı
Karanzul vert
Karanzul vert

Hacer... etrafında cüceler... köy meydanında dans ederken... tüm köy halkı yıldızsız gecenin tehditkâr karanlığında Hacer'den fışkıran kızıl ateşin karşısında korkudan titreşip dehşetle olan biteni seyrederken... Hacer'in kardeşi Mustafa eve gitti, kurban keserlerken kullandıkları bıçağı aldı, billur cüceleri yarıp, ya bismillah diye nara atarak kız kardeşinin üzerine çullandı ve onu orada bıçakla parçalayarak öldürdü.

Billur cüceler kayan yıldızlar gibi yok olup gittiler.

Bütün köy bunu gördü.

İşte lanet böyle başladı. Ama bunu anlamaları zaman alacaktı.

Çünkü Hacer'in ölümüyle birlikte, tanrılar sanki bir kurban almışçasına cömertleştiler. Gök yarıldı, yağmur yağmaya başladı. Yer yarıldı, nehirler coştu. Bir aya kalmadı, kıraç topraklar tahıla boğuldu. Her yerden bereket fışkırıyordu. Erkekler güçlendi, kadınların hepsi birden gebe kaldı... Köylüler artık ağanın hizmetinde çalışmaz oldu. Kendi topraklarında kendilerine yetecek kadar bolluk vardı.

Mustafa erenlere karışmıştı. Kardeşini öldürüp köyü lanetten kurtarmıştı. Gece gündüz evinde namaz kılıyor, ona dokunup kutsanmak isteyen insanların hayır dualarını topluyordu.

Ama geceleri kimselere anlatmadığı kâbuslar görüyordu.

O zamanlar kimse bilmezdi ikiz kardeşlerin başka kimselerin anlamadığı özel bir dilleri olduğunu... anne karnında birbirleriyle konuşmaya başladıklarını... ömür boyu bu gizli dille anlaştıklarını... Mustafa... Hacer'in ikiz kardeşi Mustafa, kâbuslarda aynı şarkıyı kendisi söylüyordu.

Zebun kimrek atançı
Tartihana burçka formançı
Karanzul vert
Karanzul vert

Beni ağam delirtti
Karnımda onun kötü dölü
Biri beni öldürsün
Biri beni öldürsün

Köylülerin, Hacer'in ölümüyle birlikte lanetlendiklerini, ondan önceki kurak ve tatsız hayatlarının bundan sonraki hayatlarından bin kat daha iyi olduğunu anlamaları ve geçmişleriyle birlikte aslında geleceklerini de yitirdiklerini öğrenmeleri bir yıllarını aldı.

O günden sonra hamile kalan tüm kadınlar ikiz çocuklar doğurdular.

Köy halkı bu tuhaf durumdan ürktü. Kadınlara da çocuklara da korkuyla bakar oldular. Korku hayata hâkim olunca, yağmurlar yeniden kesildi. Toprak bereketini yitirdi. Köyde yaşam eskisinden de beter oldu.

Köyü önce Mustafa terk etti. Sonra diğerleri teker teker evlerinin kapısına kilit vurup uzak diyarlara göçtüler. Ortak tarihlerini kurak topraklara gömdüler. Unutmaya gittiler.

Kimse bir diğeriyle aynı yolu izlemedi. Birbirlerini kaybettiler... Kaybolmak istediler.

Unutarak kaybolunabilir sandılar.

O yıl doğan ikiz çocuklara gelince... anneleri onları diri diri toprağa gömdü. Hepsi Hacer'in laneti diye bildikleri bebeklerini, bir yaşına gelmeden kendi elleriyle öldürdü.

Sadece iki bebek sağ kaldı onların içinden; iki erkek bebek...

Bu bebekler büyüyecek ve üreyecek. Kulaklarında hep aynı şarkı, geçmişlerinde ve geleceklerinde ortak lanet.

Biliyor musunuz, Tanrının varlığı tartışılabilir ama kaderi inkâr etmeye kimsenin gücü yetmez. Eğer olacakları kendimiz tayin edemiyorsak, her şey isteklerimizden ve hayallerimizden bağımsız, bildiği gibi vuku buluyor... deli nehir gibi kendi asi yolunu izliyor... nihayetinde hiç aklımıza gelmemiş yerlere varabiliyorsa... kader vardır.

Hayatın bizden bu kadar bağımsız ama bizim adımıza ilerleme gücü her zaman korkutur.

Kimi ruhlar mutlak kadere direnmenin asil hevesini kuşa-

nırlar. Ama içine düştükleri adil bir savaş ya da kuralları kesin bir oyun değildir ki. O yüzden onların hüzünlü yenilgilerini sükûnetle ve üzülerek seyrederim.

Benim kaderi yönlendirdiğime inananlar da yok değil. Evet, belki bazılarının aklına girdiğim doğrudur. Görmediklerini gösterdiğim, istemediklerini istettiğim, akıllarını çeldiğim söylenebilir. Ama onların bana kanması da bir kader sayılmaz mı?

Şahbaz'ın varlığı da kaderin akıl almaz bir oyunu olamaz mı?

ŞAHBAZ'IN HARİKULÂDE YILI
1979

Size tuhaf bir hikâye anlatacağım.

Mevsimlerle ilgili; toprakla, zamanla, gece ve gündüzle ilgili; geçmişle ilgili; biraz da benimle ilgili.

Ben Şahbaz...

Kuşlardan bembeyaz bir doğan, şahların şahı bir insan.

Size tuhaf bir hikâye anlatacağım. Bir sürü küçük hikâyeden oluşan, kocaman tek bir hikâye...

Anlatacağım hikâyenin kahramanları gerçekten yaşadılar.

Belki adları farklıydı; yaşadıkları hayatlar ve geceleri gördükleri düşler de;

bambaşka acılar çekmiş olabilirler, bambaşka şeylere sevinmiş belki.

Ama hepsi gerçekti.

Hikâyenin geçtiği şehir de gerçekten vardı, hikâyenin geçtiği zaman da.

Ben o şehirde, o zamanda, bazen bir şeylerden korkan küçük bir çocuktum;

bazen her şeyi sezen yetişkin bir dost;

bazen de kindar bir düşman.

Kimilerinin hayatını kurtardım, kimilerini yasaklı yollara soktum; elimden içtikleri şurupta kâh ağu kızılı, kâh derman beyazı.

Şehir o yıl topyekûn cinnet geçiriyordu.

Ama hayat, cinnetten bağımsız, kendi halinde, sanki her şey olağanmış gibi... akıp gidiyordu.

Yaşadığımız hayatın içinde şiddet ve korku vardı.

Tuhaftır; hemen yanı başında da umut.

Hayal kurmayı seven insanların zamanıydı.

Sanki evlerin bacalarından yas tütmez, sokaklardaki oluklardan kan akmazmış gibi; o yıl şehirde herkes birbirine, umutla korkunun sarmaş dolaş uyuduğu karanlık dehlizlerle ilgili öyküler anlattı.

Ölüm bir salgın hastalık gibi evlerden evlere bulaştı.

Bugün sorsanız, bazıları o yılla ilgili dehşetengiz şeyler anlatırlar.

Bense... harikulâde bir yıldı diyorum;

Şahbaz'ın harikulâde yılıydı.

Size anlatacağım hikâyenin kahramanlarını ben birer birer tanıdım. Beni doğrulayacak hiçbir tanığım yok, ama biliyorum, o yıl... onlar... o şehirdeydiler. O yıl onların başına anlatacağım her şey, harfi harfine geldi.

Bugün belki size inanılmaz görünebilir ama... o zamanlar... o şehirde.... hayat, tuhaftır, aynen öyleydi... anlatacağım gibi yani.

Ocak

1

1979 yılında Ocak ayı, bir pazartesi günü başladı, bir çarşamba günü bitti. Tam otuz bir gün sürdü. Güneş ayın başında sekizi yirmi dört geçe, son günleri sekizi on bir geçe doğdu. Batması ise ayın başında on yedi elli iken, ayın sonunda on sekiz yirmi dörtteydi. Yani o yıl Ocak ayında günler tam kırk üç dakika uzadı.

Ocak, fırtınaların arka arkaya patladığı, gece yarısı oldu mu karanlık gökyüzünde ağaçların yapraksız dallarının zarif ama kızgın kırbaçlar gibi savrulduğu, saldırgan bir aydır. Eğer bir insan olsaydı, onu soğuk ve asabi bilirlerdi. Ayların isimleri sanki evrenin tarihsiz zamanlarda uydurduğu o kayıp dilin tortularıdır ve harfler sadece o ayı betimlemek için ilahi bir kaderin nefesiyle ta en başta, o ilk zamanlarda, yan yana gelmiştir.

Ocak...

Soğuk, buz gibi bir ay. Birbiri ardına kopan onca fırtına. Güneşsiz, gri, ürpertici günler, bulutlu, kasvetli sabahlar, geceleri uzaklarda ışığı bile soğuk, tir tir titreşen yıldızlar...

Şahbaz her zaman olduğu gibi 1979 yılının Ocak ayında da her sabah güneşle birlikte uyandı.

Bu ayda doğan kızlar ileride güzel, alımlı kadınlar olurlar. Uzun yaşarlar. Duyguludurlar, süse, eğlenceye ve gezmeye düşkündürler. Gençken utangaç olsalar da yaşlandıkça kibir kesilirler. Kocalarını kıskanırlar. Bir de boyları uzundur.

Şahbaz o ay kısa boylu esmer bir kadın tanıdı. Kadın alımlı mıydı? Belki. Eğer üzerinde teninin rengine uygun giysiler olsaydı, saçlarını ensesinde gevşek bir topuz yapsaydı ve gözlerinin etrafını kahverengi kalemle boyasaydı alımlı bir kadın olurdu. Ama Şahbaz onu bulduğunda, ölmek üzereydi. Çıplak bedeni kirli bir çaputa sarılmıştı. Gözlerinin etrafı mosmordu. Dudaklarının etrafı da. Dişetleri devamlı kanıyordu. Ve burnundan, kulaklarından iltihaplar akıyordu. Saçları... yıkansa muhtemelen kestane rengi olacak saçları... kısacık kesilmişti. Bir berber tarafından değil, sanki bir deli tarafından... düzensiz kırpık kırpık.

Ocak ayında doğan erkekler ileride doğruyu seven adamlar olurlar. İstediklerini alabilmek için her türlü fedakârlığı yaparlar. Disiplinlidirler. Onların da boyları uzun olur.

Şahbaz'ın boyu kısacıktı. Bir cüce kadar kısa. Geleceği sezebilen bir cüce... istediği renklere boyayabildiği hayatlar hakkında dilediğince yalan söyleyebilen, olmuşları, olacakları aklına estiği gibi söze döken, anlattıklarına inananın aklını başından almayı pek iyi bilen bir laf cambazı.

Yersiz zamansız bahar sıcaklarının ardından yoğun lodos fırtınalarıyla şehri doluya ve sele kurban veren 1979 yılının Ocak ayında, Şahbaz bahçesinde uzun zamanlar geçirdi. Arka odadaki dar uzun kapıdan çıkılan ve Tanrının bağışı konumuyla cimri güneşi gafil avlayan küçücük avlunun zemini topraktı. Sanki koca bir araziyi beller gibi belledi o küçücük toprağı. Günlerce. Altüst etti. Bekledi. Yine altüst etti. Yine bekledi. Ta ki toprağın gebeliğe hazır olduğundan emin oluncaya dek. Her bellemeden sonra üste çıkan çürük otları, kökleri ve çerçöpü ayıkladı. Böceklere, tek tük solucanlara ve ilk kez gördüğü uyku sersemi haşarata hiç dokunmadı. Toprağın bellendiğinden ve biraz da dinlendiğinden emin olduktan sonra çapanın geniş yanıyla on beşer santim aralıklı, yirmişer santim derinliğinde çukurlar açtı. Bahar çiçeklerinin soğanlarını bu çukurların içine uykuda bir bebeği beşiğine yerleştirir gibi... koydu.

Lodos fırtınalarında şehirdeki elektrik direkleri devrildi, vapurlar çalışmadı, uçaklar uçmadı, stadın panoları eğildi, evlerin damları havalandı, minik bir Rum madam şehrin en işlek

meydanında, herkesin şaşkın bakışlarını aşarak ve uçmasın diye kadife şapkasını heyecanla üstten başına bastırarak, sıkı sıkı tuttuğu abanoz saplı şemsiyesinin ucunda bir masal kahramanı gibi havalandı. Bir asra yakındır deniz kıyısındaki geniş caddenin iki yanında sıralanan ve dalları eski sarayın bahçesine hüzün gibi sarkan çınarlardan ikisi yola devrildi. Şahbaz'ın bahçesine onu üzecek hiçbir şey olmadı. Şahbaz o fırtınalı günlerde bahçeye çıkmadı. Ama fırtına sonrasında güneş biraz yüzünü gösterdi mi makası eline aldı, duvar dibindeki tek gül fidanını incitmeden budadı. Tam zamanıydı ama gülden çelik almadı. Bu küçücük bahçe, aslında tek gül fidanına bile dardı.

1979 yılının Ocak ayında deli gibi yağmur yağdı. Zemheri fırtınasında ölen asil bir martı, bir gece yarısı, sessizce bahçeye düştü. Yirmi yıl aradan sonra ilk kez o ayın beşinci günü gök gürledikten sonra kar yağdı. Şehir buna çok şaştı. Şahbaz da. Yine vapurlar, uçaklar çalışmadı. Arabalar yollarda kaldı. Minik Rum madam o gün evden dışarı çıkmadı. Kar bahçeyi gafil avladı. Şahbaz köşedeki küçücük sebze bahçesini gübreyle örtmek için karın kalkmasını bekledi. Kar yerini yağmura bırakınca, bahçedeki enginarların diplerini ayıkladı. Kenarlara nohut, bakla ve soğan ekti. Güneşli bir havada da salatalık ve ıspanak...

Ayın ikinci haftası lodos gitti, hava poyraza döndü. Soğuklar başladı.

Şahbaz kiraz ağacını o sırada budadı. Güzden açtığı çukura da bir erik fidanı daldırdı.

Bu küçücük bahçede tek horozlu ve beş tavuklu bir kümesi vardı. Tavuklar yumurtlasın diye onlara bol bol kepek, çavdar ve karabuğday verdi.

Üçüncü hafta fırtına vardı. Son haftaysa hava çok soğuktu.

Şahbaz ayandon fırtınasında serçelerin donarak ölmesinden korktu.

2

Şahbaz koridorun ucunda duruyordu. Durduğu yere ışık düşmüyordu. O yüzden adam, kadını, paramparça kadını iki

kolunun altından tuttuğunu ve geri geri sürükleyerek koridor boyunca taşıdığını, en dipte bir zamanlar tuvalet olarak kullanılan ve kapısı uzun süredir açılmayan, unutulmuş, gözden uzak, akıldan uzak o metruk hücreye sırtüstü yatırdığını kimsenin görmediğini sandı. Öldüğünü düşündüğü kadını, ıslak saçları, kanlı bacakları, morarmış göğüs uçları, paramparça ayak tabanları ve yarı aralık gözkapaklarıyla ıslak zemine bıraktı. Eğer o gün öğleden sonra otobüs durağında kalabalıkların arasında sessiz bir tabancadan beynine sıkılan tek kurşunla öldürülmeseydi, ertesi gün seher vakti arkadaşıyla birlikte geri dönüp, cesedi gizlice handan çıkaracak, şehir kıyısındaki boş arsalardan birine atacak, eve gidip kahvaltı edecek, oğlanı okula bırakacak ve saat tam dokuzda mesaiye başlayacaktı. Aynı handa... Üç Kapılı Han'da... üçüncü katta...

Şahbaz koridorun ucunda duruyordu. Adamın kadını hücreye koyuşunu, ölüp ölmediğinden emin olmak için nabzını defalarca kontrol edişini, aralık dudaklarından nefes sızıyor mu diye sanki ölüyü, bir ölüyü öpecekmiş gibi üzerine eğilişini, koridorun ucundan, uzakları karanlıkta bile gören deli gözleriyle ve sessizce izledi. Onun kadını orada öylece bırakıp gittiğinden emin olduktan sonra, yere basmayan kanatlı adımlarla hücreye yaklaştı, adamın giderken kilitlemeye bile gerek görmediği demir kapıyı gıcırdamasına aldırmadan usulca itip açtı. Kadın orada... yerde... öldü ölecek... yatıyordu.

Şahbaz, her şeyi bilen her şeyi hisseden o olağanüstü sezgileriyle, kadının henüz ölmediğini anlamıştı. Tıpkı donmuş serçeler gibi, avcuna alıp biraz ovalasa, sıcacık tutsa sanki canlanacaktı. Çok uzaklarda, tarifsiz bir ölme isteğiyle, ölerek tüm yaşadıklarını unutmak, başına gelenlerden ve geleceklerden kurtulmak umuduyla ölmeye çalışıyordu. Şahbaz kadının yanına çömeldi. Kısa, ıslak saçlarını okşadı. Kadın ölümün kıyısında kendinden vazgeçme çabasındayken, saçına değen bu beklenmedik şefkatin rüzgârıyla irkildi. Ölüm o an şefkate yenildi.

Peki, bir dokunuşuyla ölümü yıldıran Şahbaz kimdi?

Hanın koridorlarında kimseye görünmeden yaşayan kayıp bir çocuk. Öldü sanılıp kuytularda unutulan bir sanık. Bu handa öldürülen ve yine bu handa dirilen bir hayalet. Bu handa ya-

pılanlardan yaşananlardan sorumlu bir pişman. Belki de külliyen bir yalan.

Şahbaz kimdir diye sormayın. Onu tanıyan birini aramayın. Yaşadı mı gerçekten, gördü mü her şeyi, konuştu mu hepsiyle, tümünü yaptı mı bunların, hiç demeyin. Tuhaf bir hikâye demiştim ya size. Bu hikâyenin baş kahramanı Şahbaz, kahramanların içinde en tuhaf olanı. Farz edin ki o bir masal kahramanı. Keloğlan'ın peşine düştünüz mü hiç? Binbir gecenin gerçekliğini sorguladınız mı? Devin varlığından, bir dudağının yerde bir dudağının gökte olduğundan şüphe duydunuz mu? Hayır. Öyleyse Şahbaz'ı da tüm masal kahramanları gibi bağrınıza basın. Farz edin ki yaşadığı ülke Kaf Dağı'nın ardındadır; her şeyi görme, her şeyi duyma ve her şeyi değiştirme yetisi ona perilerin hediyesi; yaşadığı zaman zamanların efendisi; kim bilir Şahbaz bu dünyaya neden geldi.

Şahbaz bu dünyaya neden geldi? Kendi hayatını başkalarının hayatında tekrar tekrar tekrar görmek için... Tekrarlardan gerçeğe bir köprü kurmak için... Bu köprüden geçerken... geçerken... geçerken... birden... düşüp ölmek için... ben bu dünyaya her ölenle bir kez daha ölmek için... geldim.

Şahbaz'ı ben önce rüyamda gördüm. Elinde ince belli bir bardak, içinde demli bir çay vardı. Usulca yanıma yaklaştı. "Çay içer misin?" dedi. Soru sorar gibi değil de sanki emreder gibiydi. Tuzak sandım. Daha önce onlarcasına düştüğüm tuzaklardan biri. Rüya olduğunu biliyordum. O çayı bana veren, gözleri çakır çıyan oğlan rüyama giren bir iblis, uzattığı mis kokulu çay içimi bir anda parçalara ayıracak, kanımı burnumdan kulaklarımdan fışkırtacak illet bir zehir. "İçmem" dedim. "Çık rüyamdan. Çık hayatımdan. Git buradan." "İç" dedi. "Bunu iç. Sana sonra meyve de getiririm." "Git buradan" dedim. "Çık rüyamdan. Rüyamda rahat bırakın beni."

Yerde sırtüstü yatıyordum. Zemin sırılsıklamdı. Kemiklerim üşümekten dağılmış, un ufak olmuştu. Aslında ölüyordum. Yanıma çömeldi. Sevecen bir doku-

nuşla küçük parmaklarını saçlarımın altından geçirip boynumu kavradı. Bir melek gibi. "İblis melek kılığında içime giriyor" diye düşündüm. "Ensemden içime giriyor." Ama ona direnecek gücüm yoktu. Teslim mi oluyordum? Onca şeyin üstesinden gelmiş, onca acıya direnmiştim; şimdi tam ölecekken, tam kurtulacakken hepsinden, küçük elli, çakır gözlü, çıyan bir oğlanın melek dokunuşuna mı yenilecektim?

Yenilecektim.

Yenildim.

Boynumda küçük parmaklarının kelebek hissi, bedenim büyülü bir dokunuşun esiri, dudaklarımdan içeri sıcacık bir yudum çay aktı... sıcacık... sıcaklık... unutmuşum sıcağın ne olduğunu... ne kadar zamandır... saatler... günler... aylar... yıllar... ah kandırıldım işte. Onun hakkında iyi şeyler düşünüyorum. Beni sevdiğini düşünüyorum... beni kurtarmaya geldiğini... bizden olduğunu... beni buradan çıkaracağını... beni ölümden... ölmekten... öldürülmekten kurtaracağını... kandırıldım... yenildim... yeterince güçlü değilim.

"Unuttular seni" dedi Şahbaz bana. "Unuttular seni. Sakın sesini çıkarma. Ben sana bakarım..."

Şahbaz şehrin ortasındaki o lanetli hanın koridorlarının loşunda, bodrum katının duvarları arasında yaşayan bir hayalet, lambaların içinde dolaşan bir cindi. Bir çocuktu. Bir cüceydi. Bir gerçekti. Bir periydi. Bir deliydi.

Şahbaz'ı benden başka kimse gördü mü? Bilemiyorum. Orada yaşananlar kimsenin birbirine kolay kolay anlatabileceği türden şeyler değildi. Anlatılsa bile ne kadarı anlaşılırdı, anlatmak kolay mıydı... Hele Şahbaz'ı anlatmak... Orada yaşananları altüst eden, rüyalardan, lambalardan, duvarlardan sızıp gelen ve gerçekle düşü, doğruyla yanlışı, olanla olmayanı, ölümle yaşamı harmanlayıp, her şeyi ama her şeyi karmakarışık ederek bir hayat iksiri gibi, ölmekte olan bedenime sesiyle, soluğuyla, gözlerindeki tuhaf ışıkla zikreden o

küçük adamı anlatmak... "O adam vardı ve beni ölümün ısrarlı soluğundan korudu, beni şehrin ortasındaki o ölüm hanının dehlizlerinde yaşattı, sakladı, bana harikulâde ve korkunç masallar anlattı" demek... "oradaki hayatın bir parçasına Şahbaz'la harikulâdelik bulaştı" demek... mümkün mü?

Çayı içtim. Önce çekingen bir yudum. Ardından çekingen bir yudum daha. Sonra saçımı okşadı. "Rahatla" der gibi. "Rahatça iç" der gibi... Rahatladım. İnanılır gibi değildi ama rahatladım. Sonraki yudumu alışımda hiç ummadığım bir cesaret vardı. Sıcak... şekerli... şefkatli... çay boğazımdan ruhumu okşayarak aktı.

Ona "Kimsin?" diye sormaktan korktum. Kim olduğunu bilmek istemiyordum. Artık hiçbir şey istemiyordum. Sadece ölmek... Ama o buna izin vermiyordu. Neden? Neden ölmeme izin vermiyordu? Her şey tam bitmişken... Yeniden bir şeylere başlamak artık imkânsızken... Buradan çıkamayacaktım. Çıksam da hayata yeniden başlayamazdım. Eksilmiş, sakatlanmış, zavallı bir ruhla, tek bir adım bile atamazdım. Bir insanın tek gerçeği, zemini ıslak, kapkaranlık bir hücre olabilir mi? Anıları, sadece çektiği acılar? Arkadaşı, karanlıkta kendi ışığıyla parlayan gözleri çakır bir çıyan oğlan?

"Konuş benimle" demek istedim ona. "Bana bir şeyler anlat. Dışarıda neler oluyor? Kuşları anlat... Denizlerdeki balıkları... neler görüyorlar... neler yaşıyor kuşlarla balıklar?" demek istedim. Eğer konuşabilseydim, bana her şeyi, ama her şeyi, olduğu gibi ya da olabileceği gibi anlatsın isterdim.

Şahbaz, herkesin aklından geçeni okuyabilen Şahbaz, küçük çipil gözlerini kadının aslında iri olan ama yediği yumruklardan etrafı şişmiş mor ve zavallı gözlerine dikti, "Anlatırsam korkunç masallar anlatırım" dedi.

Dinlemeye dayanabilir misin? Dinlemek ister misin? Katillere, cinayetlere ne kadar yakın yaşadığımızı anlatmamı ister misin? Yaşadıklarının, geçmişte yaşananların ve gelecekte yaşanacakların yanında, ne kadar anlamsız kaldığını öğrenmeye dayanabilir misin? Herkesin farklı bir gerçeği olduğunu anlatsam; başımıza gelenlerin ya da başkalarının başına gelenlerin her zaman geçerli bir nedeni olduğunu göstersem sana? Kimin kimi neden öldürdüğünü... gerçeğin gerçeğini, yalanın yalanını, her şeyin aslını anlatsam...

Kader denilen lanetle yüzleştirsem seni?

Anlatacaklarımın hepsi oldu, oluyor, olacak. Ama hepsi çok geçmeden unutulacak. Sanki hiç böyle bir şehir olmamış, sanki hiç böyle hayatlar yaşanmamış gibi, tuhaf bir sonranın öncesinde kalacak hepsi. Anlatsam böyle bir karabasanı dinlemek ister misin? Tam ölecekken, tam gidecekken buralardan, seni geri getiren şefkatin tuzağına düşer misin?

Şimdi de şöyle diyor kadına:

Sana başkalarının hayatını anlatacağım. Senden başkalarının. Kuşları, balıkları, köpekleri, fareleri ve diğer hayvanları da anlatacağım. Sana dışarıda olan biten her şeyi anlatacağım. Tehditlerle dolu hayatı anlatacağım sana. Ama şaşırmak yok. İnanmamak da. Sana biraz gözle görünen, kulakla duyulan gerçekleri, biraz da kimselerin bilmediği tuhaf sezgilerin, tuhaf gerçeğini anlatacağım, hatta bazen olmamışları, olacakları anlatacağım.

Şahbaz bunları söylüyor ve sezdiği her şeyi anlatıyor.

3

Uzak semtlerden birinde bir pencere. Şahbaz pencereden içeri bakıyor. İçeride bir oğlan. Kotunu Amerikan pazarından aldı. Gömleği Sümerbank'tan. Ayakkabılarının arkasına basıyor.

Arkası basık ayakkabıları şu an sokak kapısının önünde duruyor. Masanın altına uzatıp, bileklerinden birbirinin üzerine çaprazlama attığı ayaklarında, topukları eprimiş gri çoraplar. Gömleğinin üstten beş düğmesi açık, alttan üç düğmesi ilikli. Kolları dirseklerine kadar katlanıp sıyrılmış. Kolundaki, kararmaya yüz tutmuş sarı metal kayışlı saati sünnetinde amcası takmıştı. On iki yıl oluyor. Bileğinden hiç çıkarmadı. Tek kolunu iskemlenin arkalığına atmış, diğer kolunun dirseği masaya dayalı. Havada duran sağ elinin parmakları arasında kara taşlı bir tespih. Çeviriyor da çeviriyor. Şıkır şıkır şıkır... Parmakları zarif, uzun. Annesinin ellerine benziyor elleri.

Şahbaz pencereden içeri bakıyor. Masanın üzerinde bir tabanca. Şahbaz bir tabancaya bakıyor, bir oğlana... bir tabancaya, bir oğlana... Az sonra kapıyı açıp içeri girecek. Oğlanla birlikte mermileri şarjöre yerleştirecek.

Dışarıda tuhaf bir hava var. Sanki sonbahar gibi. Oysa bugün yılın ilk günü. Ilık bir lodos esiyor. Beraberinde şehre umulmadık kokular getiriyor. Bahar kokuları. Bazıları seviniyorlar, hiç kış olmadan sonbahardan ilkbahara geçiyoruz diye. Bunun ne kadar korkunç bir hayal olduğunun farkında değiller. Baharların birbirine değmesi kıyamet alametidir; bilmiyorlar.

Denizlerde balık yok; gökyüzünde martılar huzursuz. Sanki bir gemi batacak gibi...

Bugün uzak bir semtte bir kadınla adam öldürülecek. Hayır, aslında siyasi değil; son derece insani bir zafiyet neticesi. Şahin henüz 16 yaşında. Mahallede ona abilik yapan Bekir ve adamlarıyla kahvede oturup kılıç oynamayı seviyor. Abileri ona iş bulacak. Şimdilik yaptığı tek şey, o kahvede oturup onlarla kumar oynamak ve arada sırada verdikleri garip işleri hiç soru sormadan yapıvermek.

"Şahin, al şu paketi, şu adrese götür."

"Şahin, git postaneden şu numarayı ara, açılınca bir süre sus, sonra hiç konuşmadan kapat."

"Şahin, burada duyduklarını hemen unut. Kimseye anlatma. Hiç soru sorma."

"Şahin bize bir çuval lazım."

"Şahin bize çok büyük bir çuval lazım."

"Şahin git bize çok büyük bir çuval getir."

Şahbaz sinsi bir arkadaş. Pencereden içeri bakıyor. Az sonra içeri girecek. Şahin'in yanına yaklaşacak ve kulağına onları öldürmesini fısıldayacak. "Öldür onları... Öldür annenle babanı..." Babası, bir fabrikada işçi olarak çalışan, akılsız annesinin sızlanmalarına kanıp, oğluna akıl vermeye kalkan, gece vakti televizyondaki ajansı dinleyip soba başında, üzerinde çizgili pijama, köpüksüz nohut kahvesini içeceğine ve emeklilik düşleri göreceğine, kalkıp kahveye gelen babası... ah o aklı fabrikada çelinen babası bu akılsızlığı yapmasa, herkesin gözü önünde oğlanı yaka paça tokatlaya tokatlaya kahveden çıkarıp ibreti âlem için mahallenin ortasında dövmese, ibreti âlem için sokaklar boyunca kolundan sürükleye sürükleye eve getirmese, o da abilerinin ona seher vakti boş arsalarda atış talimi yaptırdıkları ondörtlüyle, yorgun bedenleri yirmi yıldır her sabah gecekondunun bahçesinde güneş olsun olmasın havalandırılan yatakta, çeyiz sandığıyla eve giren kenarı işli sakız ketenlerle kaplı mavi saten yorganın altında, kafaları uzun ince yastığın üzerinde yan yana, yorgunluktan ve üzüntüden rüya bile göremeyecek kadar derin, çok derin bir ölüm uykusuna yatan annesiyle babasını kurşun yağmuruna tutup öldürmeyecek. Bu gece o kadınla o adam ölmeyecek...

Ama olanlar çoktan oldu. Bu gece ölecek olan Ali Usta işe gitmedi; gündüz vakti burnundan soluyarak sobanın başında oturuyor.

Şahin, dayağı yedikten sonra, yani dün, korkunç bir bakış atıp dişlerinin arasından küfretti ve annesininkine benzeyen zarif elinin ince uzun işaret parmağını karşısındaki adamın, ölümlü adamın, belli ki bu gece öldürülecek olan babanın... babasının iki kaşının tam ortasını hedeflemiş keskin ve parlak bir bıçak gibi tehditle salladı. Parmağın ucunda 16 yıl önce fabrikadan koşarak eve gelen, az önce doğum yapmış yorgun ve mutlu karısının kucağındaki minik bebeği dualarla bağrına basan, yıllar sonra nihayet bir çocuğu olabildiği için Allah'a binlerce kere şükreden, karısı ona baksın, çalışmasın diye geceleri de vardiyaya kalıp varını yoğunu, tüm hayatını oğluna adayan adam... "Bu gece ölecek, ant içerim bu gece ölecek babam..." diye düşün-

dü Şahin; "Ant içmek dönüşü olmayan kutsal bir yolun ilk adımıdır" der Bekir Abi.

Şu anda kadın sedire uzanmış, alnına ağrısını geçirir umuduyla ıslak bir tülbent bağlamış, ağlıyor. Sobanın üzerinde sabahın köründen beri çay suyu kaynıyor. Oğlan, tehditlerine kulak asmayan, onu ciddiye almayan, başkalarının sözlerine kanıp yalan bir dünyanın hayalini kuran ve muhtemelen komünist ve muhtemelen vatan haini olan babasına önce küfretti, sonra tehdit etti, sonra dayanamadı, yüzünün tam ortasına, zarif elini, annesininkine benzeyen o uzun parmaklı elini taş gibi bir yumruk yaptı, taş gibi, Kâbe'ye taş atar gibi, şeytan taşlar gibi... babasına bir yumruk attı... sonra kapıyı çarpıp dışarı çıktı. Dışarıda her daim lanet vardı.

Bu iş burada bitmeyecek...

Gece herkes uyurken, herkes düşlerinde kim bilir neler görürken Şahin eve geri gelecek. Ayaklarının ucuna basarak annesiyle babasının yatak odasına girecek.

Oturdukları mahalle karantinada. Bir haftadır mahalleye dışarıdan girmek yasak; içeriden çıkmak da. Her yerde "Dikkat kuduz var" tabelaları. Her yerde kuduzu işaret eden sarı karantina bayrakları. Şahin mahallede devriye gezen jandarmalara görünmeden... kimseye görünmeden... hayatının ilk cinayetini işleyecek.

4

Şahbaz Üç Kapılı Han'ın bodrum katında, yattığı taş zeminde güçlükle nefes alan kadının yanına çömelmiş dışarıyı anlatıyor.

Kuduz nasıl bir hastalıktır bilir misin?

Vahşi... ölümcül... saldırgan... zapt edilemez... tehditkâr... cüretkâr! Sinsi... çok sinsi... zaman gibi.

Sevdiğin bir köpeğin küçücük ısırığı... kuyruğuna bastığın kedinin canhıraş tırmığı... uyurken parmağının ucunu dişleyen bir fare... hatta belki öpüştüğün sevgilin.

Salyadan bulaşır kuduz. Ilık, ıslak, kaygan, yapışkan salyadan.

Kuduz olduğunu hemen anlamaz insan; önce yorgunluk hisseder. Sıradan bir yorgunluk. Sonra felaket bir baş ağrısı gelir. Sonra ruh ağrısı. İçi sıkılır; sinirleri bozulur.

Derken ateşi yükselir. Cayır cayır yanmaya başlar tüm bedeni. Sonra o kramplar... o korkunç kramplar... Boğazına kramp girdi mi hiç senin? Tüyler ürpertici çığlıkları o kramplar yüzünden atar kuduran insanlar. Sanıldığı gibi sudan korkmazlar... kramplarn acısıyla boğazlarından su bile geçmez... sadece korkunç çığlıklar... çaresiz... yardım isteyen... saldırgan bir acı dehlizinde yeri göğü inleten hırıltılı çığlıklar.

Suyu gördükçe sinirleri bozulur kuduran insanın. Boğazındaki, göğsündeki kasılmalar arttıkça artar. Yüzü yorgunlaşır, gözlerinin feri söner. Derisi öylesine hassaslaşır ki ses, rüzgâr, hatta ışık bile bedenini tırmalar. Canlı bir kedi yutmuş gibi. Boğazındaki kasılmalar arttıkça yutkunamaz, tükürükleri salya olur ağzından dışarı sızar. Tüm bunlar olurken aksi gibi şuuru da yerindedir. Her şeyi fark eder, görür. Kudurduğunu görür. Öleceğini bilir. Acılarının ve ağrılarının hiç dindirilemeyeceğini de. Birkaç gün sürer bu nöbetler. Sonunda kasılmalar öylesine artar ki, ya kalbi durur ya da yutkunamamaktan kendi kendine boğulur.

İnsanlar intikam peşinde. Evlerinde besledikleri köpekleri bile teker teker öldürüyorlar. Kedileri de. Bir farelerle baş edemiyorlar. Onlar toprak altında yaşadığı için ve kedilerle köpekler gibi kuyruk sallayarak insanların peşinde dolaşmadıkları için... Fareler şehrin altına kazdıkları tünellerde kaygan tombul gövdeleri ve küçük kırbaçlara benzeyen ıslak kuyruklarıyla fink atıyorlar. Her gece, insanlar uyurken, insanlar onların varlığını bir an olsun unutmuş, gaflet uykusuna dalmışken, tuvalet deliklerinden evlerin içine çıkıyor, çocukların kulaklarını yiyor ve gidiyorlar. Çocuğu kudu-

racak mı diye bekleyen bir sürü gözü yaşlı anne var dışarıda. Evleri karantinada... Çöplüklerde kedi köpek ölüleri yakılıyor. Şehir şu anda leş gibi yanık hayvan cesedi kokuyor. Oğlan gece yarısına kadar elinde tabanca, öldürmek için kedi köpek arayacak. Jandarma mahalleyi kuşatmış durumda. Mahalleden dışarı çıkmak yasak. Çıkabilse, bir çıkabilse, babasının hıncını belki başka birilerini vurarak alacak. Ama çıkamıyor. Mahallede her üç evden birinde ışık yanıyor. Anneler bebeklerinin başında kuduz fareler onları yemesin diye nöbet tutuyor.

Hâlâ dışarıyı anlatmamı istiyor musun?

5

Bu gece...

"Bu gece bitecek bu iş" diye düşünüyor Şahin. "Eğer düşman babansa, onu bile öldüreceksin. Babana bile acımayacaksın. Diğerleri birilerinin babası değil mi? Birilerinin oğlu?.. Gerekirse gözünü kırpmadan günde üç kişi öldürüyor Bekir Abi. Yaşına başına bakmadan. İki de kız öldürmüş. 'Anarşistin kızı erkeği olmaz' diyor. Babamın aklını da o anarşistler çeliyor.

"Babam anarşistlerle işbirliği yapıyor. Onlar gibi bıyık bırakıyor. Fabrikada gece toplantılarına katılıyor. Rus uşaklarıyla, komünist ajanlarıyla, vatan hainleriyle bir olup el ilanları dağıtıyor. Polise söylemek de var onu. Ama ya bana yaptıkları. Bana yaptıklarının intikamını polis alabilir mi? Zaten, 'Her Türk erkeği vatanın bir polisidir' diyor Bekir Abi. 'Savaştayız' diyor. 'Savaş şartlarında bazı şeyler sorgulanmaz' diyor. 'Vatan kutsaldır' diyor. 'Ana babanızdan bile kutsal. Namusunuzdan bile kutsal.' "

Şahin, kendi evlerine benzeyen başka bir derme çatma gecekonduda, sarı yeşil çiçeklerle süslü bir naylon örtü örtülü masanın başında, başı iki elinin arasında, oturuyor. Taş gibi soğuk tabanca, sarı yeşil çiçekli naylon masa örtüsünün üzerinde duruyor. Yanında da bir kutu mermi. Tabancayı Şahin'e Bekir Abisi verdi. "Ben sana kullanman gereken zamanı söylerim" dedi.

İki aydır belinde taşıyor tabancayı. Komünist Kaptan'ın kahvesinin önünden geçerken, minibüse binerken, bakkala girerken hafif bir omuz hareketiyle sağ elini pantolonunun arka cebine atar ya da kemerini yukarı çeker gibi yapıp, ceketinin altında emanet olduğunu etrafa göstermekten hoşlanıyor. Her an öldürmeye hazır olduğunu hissettirmekten... Ölüme efendi olmanın hazzını hissetmekten... bir gün o tabancayı çekeceğini... çekebileceğini... tetiğe basacağını... basabileceğini bilmekten... bunu başkalarına da sessizce; vakur hareketlerle bildirmekten... hoşlanıyor.

Annesi ona dün "Keşke seni doğurmasaymışım" dedi. Dün eli ilk kez belindeki tabancaya bir başka gitti. Dün ilk kez kendisini doğuran kadın da ölsün istedi. Ölümü evde, doğup büyüdüğü o evde aklına getirdi. Ölüm belindeki soğuk demirde her an dışarı çıkmaya, dehşet saçmaya hazır bekliyordu. Bekir Abi "Hadi" deyince, Bekir Abi "Git şu herifi hakla" deyince tetiği çekecekti. Oğluna söylediği sözün ağırlığıyla gözlerindeki nefret ışığı sönüp yerini çaresizlik loşluğuna bırakmasaydı, o loşluktan bir anda sıcacık gözyaşları akıp, oğlunun belindeki tabancanın namlusunun üzerine her an çevrilebileceğinden habersiz kadın olduğu yere yığılıp kalmasaydı, oğlan tabancayı çeker, annesini tam alnından vurur, kapıyı çarpıp çıkardı.

Kadın yere yığıldı, Şahin kapıyı çarpıp çıktı. Ölüm, pantolonunun belindeki buz gibi tabancanın içinde hapis kaldı.

"Keşke seni doğurmasaymışım."

Bir anne oğlunu, hem de çok geç gelen, Allah'ın lütfu gibi, yıllar sonra gökten inmiş ışıklı bir hediye gibi rahmine düşüveren tek oğlunu doğurmuş olmaktan neden pişmanlık duyar, nasıl pişmanlık duyar?

6

Birkaç gün önce bu mahallede bir cinayet işlendi. Öldürülen 24 yaşında hukuk öğrencisi Haydar'dı. Her gün birilerinin öldürülmesine, mutlak birilerinin, yaşlarından aslında çok uzak olan ölüme itilmesine alışık bir ülkenin bu mahallesinde, bir delikanlının öldürülmesi öyle şaşılacak bir şey değildi. Nicedir her yaş-

tan gencin ölümüne alışılabilen gaddar bir zamanın hükümdarlığında yaşamaya mahkûm insanlar, Haydar'ın öldürülmesini de soğukkanlılıkla karşılayabilirlerdi. Cesedi... üzerinde ölümün eğreti durduğu kanlı cesedi, polis nezaretinde adli tıbba götürülür, kurşunlanmışsa kurşun çıkarılır, balistik inceleme yapılır, bıçaklanmışsa yaralardan bıçağın boyu posu saptanır, genç ölü adli tıp morgunun gasilhanesinde tertemiz yıkanır, mis gibi orman kokan bir tabutun içinde ailesine teslim edilirdi. Annesi başında kırmızı bir çatkı, hiç ses çıkarmadan, dimdik yürürdü cenazenin ardından. Tabutun üstünde kızıl bir örtü... Sessizce toprağın altına koyarlardı Haydar'ı. Mezarının üzerine kırmızı karanfiller atarlardı. Sonra bir de türkü okurlardı ardından, içinde ismi anılan... "Unutmayacağız" derdi arkadaşları ve kararlı yumrukları, seni unutmayacağız...

Ama Haydar'ın ne ölümü, ne de cenazesi böyle oldu.

Haydar elleri, ayakları ve ağzı bağlı bir şekilde bir iskemleye oturtulan yaşlı annesinin karşısında, önce gözleri oyularak, sonra elleri, ardından da ayakları kesilerek yavaş yavaş öldürüldü. Bekir, namı diğer Deli Bekir ve adamları Haydar'ı öldürürken, Melih de annesinin bağlandığı iskemlenin ardında duruyor ve kadının kulağına bir şeyler fısıldıyordu.

Eğer kadın o an aklıyla birlikte dilini ve gözlerini de kaybetmiş olmasa, Melih'in, dinden, siyasetten, davadan değil de geçmişten bahsettiğini duyabilecekti. Oysa yaşlı kadın pazara giderken, evinin önünden iki gün önce kaçırılan küçük oğlu gibi yaka paça bindirildiği arabayla getirildiği bu çiftlik evinde, Haydar'ı, kanlar içindeki oğlunu konuşamayacak kadar dövülmüş ve annesini tanıyamayacak kadar şuurunu yitirmiş bulunca, birdenbire odanın içinde beliren küçük adamla konuşmaya başladı. Kimsenin duymadığı bir sesle, kimsenin bilmediği bir dilde.

"Şahbaz, sen misin?" dedi. Küçük adam cevap vermedi. Suskunluğu, "Anlat, dinliyorum" der gibiydi.

"Haydar benim en kıymetlim. Onu pamuk tarlasında bir başıma doğurdum. Pamuk tarlasının ıssız bir köşesinde, pamuklardan bir döşeğin üzerinde... Hava çok sıcaktı Haydarım doğduğunda. Dişlerimle koparttım göbek bağını, pamuklarla temizledim yavrumu. Beyazın üzerinde doğum kanı nasıl da

güzel göründüydü gözüme. Kapkara bir oğlandı Haydar doğduğunda. Hiç bağırmadan, dişlerimi sıka sıka, çıkarttım rahmimden oğlumu. Bir öğle vakti, güneş tam tepede, ben kan ter içinde... Öyle yorulmuşum, öyle bitmişim ki, kucağıma alır almaz bayılmışım. Beyaz pamuk tarlasının ortasında oğlumla ben, derin, çok derin bir uyku kuyusuna düşmüşüz. Sonra kadınlar yokluğumu fark edip aramaya çıkmışlar beni. Haydarımın ağlayan sesini duymuşlar da bulmuşlar bizi. Pamuk tarlasının kuytusunda, kucağımda kara oğlum, etrafım kan gölü... Sağlık ocağına zor yetiştirmişler ikimizi. Eğer bulmasalarmış, ben Haydarımı doğururken akıttığım kanların gölünde, derin bir uykuda ölüverecekmişim. Haydarım da kucağımda... açlıktan... ağlaya ağlaya... Babası Haydar'ı bir başka sever Şahbaz. Akıllı doğdu o, der. Hayatını kurtardı anasının... Ağlamasa, o da susup uyuyakalsa... pamukların arasında ölüp giderdiniz ana oğul, der... Haydar evladım o bebe haliyle çocuklarımı öksüz, beni yarensiz kalmaktan kurtardı, der... Haydar o bebe haliyle Azrail'i kandırdı, der.

"Şimdi Şahbaz, git kocama söyle. Bizi merak etmesin. Haydarımla ben tarlaya dönüyoruz. Pamuk tarlasına. Haydarımı doğurduğum o toprak kuytusuna... Beyazlar üzerinde kırmızı bir dünyaya. Yumuşacık orası Şahbaz. Sıcacık... Söyle adamıma, bizi merak etmesin."

Gece yarısı aklı kim bilir nerelere uçan yaşlı bir kadın, kaçırıldığı evinin tam önünde, pamuklar kadar beyaz olan, ama içinde pamuğun masumiyetinden zerre taşımayan bir arabadan, elinde kanlı bir çuvalla indirildi. Gün ağarana kadar, sokağın ortasında elinde kan kırmızı çuval, arabadan indirildiği gibi, ayakta dimdik durdu. Gece boyunca çuvalın etrafında dev fareler dolaştı. Ama hiçbiri ne çuvala, ne de kadına yanaştı. Kan... o kan... çuvaldan sızan kıpkırmızı kan, kuduz fareleri bile caydıracak kadar hüzünlü... bütün gece çuvaldan yere süzüldü.

Sabah Zehra fabrikaya gitmek için evden çıktığında ve annesini elinde kanlı çuval, gözlerinde ölü bakışlar, kıpkırmızı bir gölün ortasında ölü bir kuş gibi bulduğunda, o güne kadar kimsenin ama kimsenin atmadığı kadar korkunç bir çığlık attı.

Beklenen lanetin ilk işareti.

Çığlık kapıların pencerelerin altından sızıp mahalledeki tüm evlere aynı anda girdi. Kimileri dışarıda korkunç bir şey olduğunu anlayıp perdelerini sıkıca kapattılar, başlarını önlerine eğip duyabileceklerinden, görebileceklerinden hızla uzaklara kaçtılar. Ali Usta çığlığı işitir işitmez kahvaltı masasının başından fırladı ve karısına "Sakın dışarı çıkma" diyerek sokak kapısını açtı.

Tam karşı evin önünde, kendi evleri gibi pembe badanalı kırmızı kiremitli yaşlı gecekondunun kapısında, elinde kanlı bir çuvalla dimdik duran kadını gördü. Zehra attığı çığlığın altında ezilmiş, annesinin karşısında tıpkı onun gibi donup kalmıştı.

Birbirine benzeyen iki kadın. İkisi de uzun boylu, esmer tenli, kalın kemikli; kaşları kara... biri yaşlı, çok yaşlı ve bembeyaz saçları kınalı... öbürü genç, çok genç, kapkara saçları... Öylece duruyorlar. Buz kesmiş gibi. Karşılıklı. Zaman yok artık, olan oldu; zaman, geçmiş. Gelecek, zamana sızmakta çok geç kaldı. Onlar için gelecek yok. Hiçbir şey yok artık.

Hiçi hissetmek ne korkunçtur bilir misiniz?

Evlerinden çıkmaya cesaret eden birkaç kişi, taş gibi, donmuş gibi duran, karşılıklı donan iki kadına bakıyor şu an. Ne yapacaklarını, ne yapmaları gerektiği bilemeden, çığlıklarını içlerine hapsetmek için elleriyle ağızlarını kapatmış, gözleri fal taşı gibi açık, müthiş bir çaresizlik içinde.

Ali Usta, yere yığılmamak için zorlukla kapının pervazına dayandı. Ayakta kalmaya çalışan yaşlı bedeni o an bin bir parçaya ayrılmak ve çok uzaklara uçmak istedi. Herkes gibi o da az sonra öğreneceği hikâyenin korkunçluğunu sezmişti. Ama herkesten farklı olarak bildiği bir şey daha vardı. O kanlı çuval, iki gün öncesine kadar, kendi evlerinde, merdiven altındaki dolapta, boş ve tertemiz, keten keten kokmaktaydı.

Herkes bu işi kimin yaptığını biliyor. Ama kimse korkudan bir şey söyleyemiyor. Haydar'ın evinde matem var. Babası hiç konuşmadı. Ağzını açmadı. Kızının attığı çığlığın ardından onun da sesi soluğu kesildi. Tek kelime etmiyor. Zehra annesinin görebileceği halde görmeyi reddeden gözlerini, duyabileceği halde duymayı kesen kulaklarını, konuşabileceği halde kıpırdatmadığı dudaklarını beyaz pamuklara damlattığı gülsularıy-

la silip duruyor. Yürümeyi bile istemeyen annesinin altına oturak sürüp, plastik bir tarakla gece gündüz kızıl kınalı uzun ipek saçlarını tarıyor. Abisi başı ellerinin arasında çaresizce masa başında oturuyor. Evde sobanın üzerinde devamlı kaynayan çay suyunun fokurtusundan başka ses duyulmuyor. Herkes susuyor. Kimse dudaklarını kıpırdatmaya cesaret edemiyor. Ağıta bile yer yok bu evde... ağıtın sözleri ne dese yetmeyecek... hepsi biliyor.

Söylenecek söz yok. Tutulacak matem çok ağır. Hangi sözlerle dövünecek kadınlar. Hangi lanetleri düşmanın üzerine yağdıracaklar. Olabilecek en kötü şey oldu. Kötülük bulabileceği en korkunç yolu buldu.

Ali Usta, Haydar'ın cenazesinden döner dönmez kahveye gitti. Şahin'i, Bekir'in adamlarıyla oturmuş kılıç oynarken buldu. Kolundan tuttuğu gibi masadan kaldırdı ve suratının ortasına bir babanın oğluna atabileceği en şiddetli tokadı attı. Sonra da yüzüne tükürdü. Şahin başına geleni idrak edene kadar, onu sürükleye sürükleye mahallenin üç sokağından geçirmiş, eve getirmişti bile. Oğlanın haysiyeti, o Bekir Abisinin her şeyden çok kıymetli olması gerektiğini, toz kondurmaması gerektiğini söylediği erkekliği, ayaklar altına serilmişti. Hem de kim tarafından? Vatan haini bir kızılbaşın ölümüne yas tutacak kadar aşağılık olan öz babası tarafından.

Şahin az önce mermileri şarjöre yerleştirdi. Tabancayı belindeki kemere taktı. Gömleğinin dirseklerine kadar katladığı kollarını ağır ağır açtı. Önce kol düğmelerini iliklediı, sonra göğüs düğmelerini. Boğazına kadar. Tespihini yanına alıp almamakta bir an kararsız kaldı. İskemlenin arkasına astığı ceketini ağır hareketlerle giydikten sonra tespihi son anda cebine attı. Kapıya doğru yürüdü. Kapının hemen yanındaki duvara asılı hapishane işi boncuk çerçevenin içinde duran küçük aynaya yakından, iyice yakından baktı. Sanki bir şey arar gibi, yüzünü en ince ayrıntısına kadar gözden geçirdi. Sanki ilk kez kendi yüzüyle karşılaşıyormuş gibi, biraz yabancı, biraz şaşkın.

Kapıyı açtı. Arkası basılı ayakkabılarını ayağına geçirdi. Tabancasını yokladı ve birdenbire koşmaya başladı. Sokaklar boyunca ayağında arkası basılı ayakkabılar, cebinde her adımda şı-

kırdayan siyah boncuklar... koştu, koştu, koştu... Sokak köpekleri kuduz yüzünden tek tek öldürülmüş olmasalardı, hepsi bir karnaval sevinciyle peşine takılırlardı. Havlamaları boncuk şıkırtısını bastırır, mahalle bir anda gece sessizliğinden sıyrılır, cehennem şenliğine dönerdi. Oysa şu anda sadece öfkeli adımların altında ayakkabının sert topuklarıyla dövülen taşlı yolun tuhaf çığlığı ve cepte şıngırdayan siyah boncukların sesi var... Bir de çok uzaklarda bir köpek uluyor. Başka mahallelerde demek köpekler hâlâ hayatta kalabiliyor. Alçak damda bir karga, yoksul sokağın kuytusundan öfkeli kara bir leke gibi akan Şahin'i kısık gözlerle izliyor.

Şahin doğup büyüdüğü evin kapısını tekmeleyerek açtı.

Sonra iki el tabanca sesi duyuldu. Karga sersem bir kanat çırpışla havalanıp üç kere çaresizce bağırdı.

"Gaaaak gaaaaak gak."

Ses tüm duvarları aştı, tüm evlere girdi, tüm uykuları kaçırdı. Ama kimse yatağından kalkıp neler olduğuna bakmadı. Bir sokak köpeği mi vuruldu? Bir kedi mi yoksa? Jandarmalar artık farelere bile ateş ediyorlar.

7

Şahbaz, Üç Kapılı Han'ın bodrum katında, yolunu sadece kendisinin bildiği o küçücük zindanda, boylu boyunca yatan kadının başucunda oturuyor. Kadının yüzü morluklarla dolu. Gözlerini tam olarak açamıyor. Dudakları belli belirsiz kımıldasa da, ağzından nefesten başka bir şey çıkmıyor. Şahbaz ona kargaları anlatıyor.

Kargaları bilir misin? Bizim unuttuğumuz, bilmediğimiz, görmediğimiz her şeyi gören, bilen, hatırlayan o simsiyah kuşları? Leş yiyerek beslenen, o yüzden ölümün olduğu her yerde kara kanatlarını açıp tuhaf sesler çıkararak süzülen o muhteşem kuşları... Üzerlerine kondukları o yaşlı ağaçlarla konuşabildiklerini bilir misin? İnsanların, taşların ve bitkilerin dilini bilir

onlar. O yüzden yaşlı ağaçlar dallarına konan kargalara, başka kimseye gösteremedikleri bellek hazinelerini açarlar. Ağaçların harikulâde bir hafızaları vardır. Bu hafızalarını kargalarla paylaşırlar. Hiç düşündün mü asırlık bir çınarın dallarına konan bir karga, çınardan öğrendiklerini dile gelip söylese... kim bilir bize neler anlatır.

Kargaların hünerlerinin ya da çınarların hafızasının peşinde olan kim! Ben kendi kısacık tarihimi bile unutmak isterken, korkunç bir insanlık tarihini hafızasına hapseden bir ağaç ya da hayvanla ne işim olabilir. Sen kimsin? Üstelik bu anlattıkların ne? Nereden biliyorsun her şeyi? Şahbaz kim? Sen değil misin? Ondan neden bir başkasıymış gibi bahsediyorsun? Bana nasıl bir oyun oynuyorlar? Bana ne yapmak istiyorlar? Çıldırtmak mı? Aklımı kaybetmemi bekleyip beni sokağa mı salacaklar? Uzak bir semtin çöplüğünde mi bulacak annem beni? Tanınmaz bir halde, kaybolmuş bir benlikle? Bana kendimi unuttururken, kendilerini de mi unutturmaya çalışıyorlar?

Aşağıda hanın hemen iki sokak altında işlek bir cadde var. Caddenin iki yanından gün boyu vızır vızır arabalar geçiyor. Ortada, tam ortada koca bir çınar. Dalları tuhaf bir dansın ortasında birden durdurulmuş bin kanatlı bir kuş gibi, eski, çok eski bir hareketin bir anlık resmi. O çınar misal... Ne ölümler, ne savaşlar, ne kutlamalar, ne fırtınalar gördü. Konuşsa neler anlatır kim bilir? Ama ben o çınarın bana geçmişi değil, bugünü anlatmasını isterdim. Gövdesini kendisine ev yapmış o deli adamı anlatmasını... Evet çınarın altında koca bir ağız gibi, derin, çok derin bir mağara gibi, kara bir delik var. Yıllar boyu okula giderken o çınarın önünden geçtim ben. O görkemli gövdenin kara deliğinde bir adam yaşar. Bir sokak adamı. Gözleri açıktır ama hiçbirimizi görmez. Üzerinde yırtık pırtık giysiler. Ayağı yaz kış çıplak. Tuhaf şey-

ler kemirirken görürüm onu; bazen eski bir kitap, bazen kaskatı bir deri parçası... Eski bir komünist derlerdi onun için. Gemilerde kaptanmış, Rusya'ya çok adam kaçırmış. Sonra bir gün yakalanmış. Uzun süre gözaltında tutmuşlar. Belki de bu handa, bu koridorlarda, bana yaptıklarını yaptılar ona da? Yıllar önce de bu han vardı değil mi Şahbaz? Peki ya sen bu hanın koridorlarında mıydın? O denizciyi hatırlıyor musun? Belki de ona korkunç hikâyeler anlatıp aklını kaçırmasına sen neden oldun? Söyle bana, o ağaç kovuğunu da ona sen mi buldun?

Şahbaz, hikâyemizin tuhaf kahramanı, kadının saçlarını bir kez daha şefkatle okşadı. Cebinden çıkardığı kıpkırmızı bir narın kabuklarını küçük çakısıyla sabırla kesti. Sonra içi ışıklı nar tanelerini tek tek ayıklayıp kadına elleriyle yedirdi. Dişetleri yara içinde olan kadın, nar tanelerini tek tek emerek yedi. Her tanenin büyülü lezzetinde, Şahbaz'a haksızlık ettiğini düşündü. Dışarıdaki hayatı anlatmasını kendisi istememiş miydi? Üstelik hayatta kalmasını sağlayan, onu orada diğerlerinden saklayan Şahbaz değil miydi? Şu ana kadar hiçbir kötülük yapmamış, aksine bir doktor gibi sabırla yaralarını sarmış, bir kuş gibi, kursağında taşıdığı şifaları onun boğazından içeri akıtmıştı. Bir doktor gibi... bir kuş gibi... Şahbaz sanki karga gibi.

Uyandığımda Şahbaz gitmişti. Seslerden gece olduğu anlaşılıyor. Gece handaki ikinci hayat başlıyor. Yakın zamana kadar benim de rol aldığım, paramparça olduğum ikinci hayat.

Sesleri çok net duyabiliyorum. Genç bir oğlanı getirdiler. Annesiyle babasını öldürmüş. Ona çay veriyorlar. Korkmamasını söylüyorlar. Bir gece burada misafir edip ertesi gün bırakacaklarmış. Cinayeti gören kimse yokmuş nasılsa. Babasının fabrikada kötü arkadaşları olduğunu polisler de biliyorlarmış. Örgüt içi hesaplaşma der, oğlanı bu işten kolayca sıyırırlarmış. Şimdi o burada çayını içerken, arkadaşları eve birtakım dergi-

ler, bildiriler bırakacaklarmış. Yarın polis gidip onları da delil olarak kayda geçirirmiş.

Oğlan duyduğu sesleri soruyor. Gülüyorlar. "Yok bir şey, sen çayını iç" diyor şişman olan.

Şişman olan... Nasıl biliyorum şişman olduğunu. Yüzünü hiç görmedim ki.

8

Siyasi değil, insani demiştik değil mi? Evet, Şahin tamamen insani bir zafiyet sonucu öldürdü annesiyle babasını. Sonra ağlayarak sokaklarda koşmaya başladı. Bir elinde tabanca, diğeri bir kanat gibi havada. Adımları çamurları sırtına kadar sıçrattı. Ceketi, pantolonu, beyaz çorapları baştan aşağıya çamur oldu.

Jandarmalar, karantinadaki mahalleden kimse dışarı çıkmasın diye görünmez bir sınırda gece gündüz nöbet tutan ve kuduz farelerden korktukları kadar, her an her yerden atılabilecek sinsi mermilerden de korkan jandarmalar, gözleri kan çanağı genci elinde tabanca, üzerlerine doğru koşarken görünce... önce, dur diye bağırdılar, sonra bir daha, bir daha, bir daha... durmayınca alnından vurdular. Oracıkta öldü oğlan. Sabaha karşı annesiyle babasının cesedi bulundu. Üçü için yan yana mezar arıyor akrabalar.

Dışarıda şiddetli bir yağmur var. Lodos sonrası gök boşaldı. Bütün mezarlıklar çamur deryası. Fırtına üç gün sürecek. Bugün balıkçılar denize açılamayacak, vapurlar çalışmayacak, ölüler gömülemeyecek.

Mahmut morgda başına neredeyse on mermi isabet eden Şahin'in cesedine bakıyor. Midesi bulanıyor. Kafatası paramparça, burnu yok gibi, gözleri sanki hiç olmamış, kulaklarının yerinde yanıklar...

Sivil polis soruyor, "Bu o mu?"

Emin değil aslında. Sanki o değil gibi... Sanki bu biraz daha uzun boylu yeğeninden, sanki biraz daha sıska gibi üstelik... Bugüne kadar hiç dikkat etmediğini düşünüyor oğlanın vücuduna. Sadece yüzü gözünün önünde. Artık olmayan yüzü... Bir

gün cesedini teşhis etmek zorunda kalacağını nereden bilsin. Yeğeninin bir gün abisini ve yengesini öldüreceğini, sonra da elinde tabancayla jandarmalara saldırıp, oracıkta kafası kurşunlarla parça parça edilerek öldürüleceğini nereden bilsin de eline, ayaklarına baksın yeğeninin, parmaklarının... uzun parmaklarının yengesininkilere tıpatıp benzediğini aklında tutsun. Yanındaki polis, "Evet, bu o" desin istiyor. Polis ölenin Şahin olduğundan emin, bunu bir an önce kayıtlara geçirip olayı kapatmak istiyor. Mahmut polisin isteğini seziyor. Dudaklarını fazla kıpırdatmadan, ağzından zorla çıkan laflarda isteneni söylüyor. "Evet, bu o."

Oysa eve gidecek, karısına içindeki kuşkuları söylemeye çalışırken, "Ceset bizim oğlana pek benzemiyordu sanki, sanki bizimki daha kısa, daha şişmandı. Yüzünü göremedim ki, yüzü müzü kalmamış ki" diye mırıldanırken karısı atılacak, "Parmaklarına baksaydın ya, parmaklarına, aynı annesinin parmakları gibiydi, incecik, uzun, zarif."

"Tövbe tövbe" diyecek Mahmut, "ben ne bilirim annesinin ellerini, oğlunun ellerini... ölünün ardından tuhaf tuhaf konuşturup günaha sokma beni..."

Mahallede herkes kuduzu unuttu. Şimdi sadece cinayetler konuşuluyor. Lanet gibi. Her gece bir fırtına, bir cinayet, bir kayıp. Şimdi de Haydar'ın abisi Cem kayboldu. Gece beyaz arabanın mahallede dolaştığını görenler konuşmaya korkuyorlar. Cem tıpkı annesi ve kardeşi gibi arabaya bindirildi. Ama onlar gibi uzak semtteki o çiftlik evine götürülmedi. Mahalleden dışarı bile çıkarılmadı. Gözleri elleri bağlandı. Kimselerin pencereden dışarı bakmaya bile cesaret edemediği, fırtına bulutlarının ardına saklanan ay ve yıldızların bile şahitlikten muaf olduğu bir zifiri gecede, bir zifiri kuytuda, başına, yakın, çok yakın mesafeden kurşun sıkıldı, bir daha, bir daha, bir daha... yüzü tanınmayacak hale gelene kadar... defalarca... Cem'in uzun ve ince bedeni korkunç kasılmalarla yere serildi.

Şu an bir baba ikinci cenaze törenini yapıyor. Boş bir mezarın başında. Asla geri gelmeyeceğini bildiği oğlunun boş mezarı başında, bir başına. Cem'in öldüğüne, öldürüldüğüne, artık geri gelmeyeceğine evde ondan başka kimse inanmadı. Hep-

si bir gün çok derin kuyulara inmiş olsa bile oradan kurtulacağına inanmak istiyor. Bir tek o... yaşadıklarından en ağır dersleri çıkarmayı bilen, atalarının kaderine kitlenmiş bir geleceği olduğunu sezen, iki ölü oğlan babası... oğlunun geri gelmeyeceğini, bir cesedi bile olmayacağını biliyor... ağlıyor. Kızının da öldürüleceğinden korkarak, geçmişine lanet edip, hüngür hüngür ağlıyor.

Şubat

1

Şubat asabi bir aydır. Belki devamlı soğuk olduğundan, belki de kıştan kaçmaya hiç fırsat tanımadığından. Şubat çaresizlik kokar. Sanki hayatın tek gerçeği soğuktur ve bahar denen karnaval, baştan sona bir yalan, bir hayaldir.

Kar bu şehre en çok Şubat ayında yağar. Güneş en az Şubat ayında çıkar. Evsizler soğuktan hep bu ayda ölürler. Lodosun oyununa gelip tüten sobalar, insanları Şubat ayında öldürürler. Şubat kötü bir aydır.

1979 yılının Şubat ayı perşembe günü başladı ve çarşamba günü bitti. O yıl Şubat 28 gündü. Güneş ayın ilk günleri sekizi on geçe, son günleri sekize yirmi beş kala doğdu. Batması ise ayın başında on sekiz yirmi beşken, ayın sonunda on sekiz elli sekizdi. O ay içinde günler tam bir saat on dakika uzadı.

Bu ay doğanlara yıldızlar kuvvetin ve aklın gücünü bağışlarlar. Şahbaz'ın çelimsiz bedeni dışarıdan bakıldığında hiç de kuvvetli görünmezdi. Kendini bile zor taşıyan küçük bir adam... Ama öyle tuhaf bir iradesi vardı ki o iradeyle inanılmaz yüklerin altında dimdik durabilirdi. Doğaüstü güçlere sahip bir yer cücesi...

Şubat ayında doğan kadınlar neşeli, sevimli ve alımlı olurlar. Eğlenceye düşkündürler. Ama iffetsiz de değildirler.

Şahbaz'ı kim doğurmuştu? Sanki iffetsiz bir kadın. Bir hayat kadını. Yıllar önce genelevde çay ocağındaki tek gözü cam

adamın yanında, bir taburede süklüm püklüm oturan küçük bir oğlan çocuğuna gözü ilişen bir müşteri, yıllar sonra yanından yere bakarak geçen ve o zamandan bu zamana pek büyümemiş gibi görünen Şahbaz'ı tanıyabilirdi. Şahbaz'ın bedeni yıllar içinde çok yavaş büyüdü. Ama aklı aldı başını gitti... uzaklara hem de çok uzaklara. Bilinmeyenlerin diyarına...

Şubat ayında doğan erkekler çalışkan, zeki ve tıpkı bu ayın kadınları gibi sevimlidirler. Soğukkanlılıkları dikkat çekicidir. Sözlerinin eridirler ve ciddiyetleriyle tanınırlar.

Şahbaz ne sözünün eriydi, ne de ciddi. Kimseyle konuşmayan, içine kapanık, bir çocukadam. Hayatı genelevde polislerden saklanarak, bacak aralarında, masa altlarında uyuyarak geçen bir çocuk... büyümeyi beceremeyen bir beden... her şeyi sezen, bilen bir tuhaf insan.

Şahbaz 1979 yılının Şubat ayında bahçesinde şunları yaptı:

Toprağı ekime geçen aydan hazırlamıştı. Hazır toprağa önce çim tohumları attı. Sonra aralarına haşhaş, gelincik, lavanta ve şebboy tohumları serpiştirdi. Sadece lavantalar çıksa bile yeterdi. Lavanta kokusunu bebekliğinden beri çok severdi. Genelev limon kolonyası kokardı. Buram buram asitli ucuz limon kolonyası. O yüzden hep nefret etti kolonyadan. Onun için dünyanın en güzel kokusu lavantaydı. Annesinin yıkadığı çamaşırlar arasına serptiği o kuru çiçeklerin büyülü kokusu... O çiçekler şimdi bahçesinde olsun istiyor. Küçük bir avuç toprağın üstünü lavanta örtsün.

Ayın başında üç gün fırtına vardı. Fırtınalı günlerde evde oturdu ve toprağın altında çiftleşen hayvanları düşündü.

Böcekler nasıl sevişirler?

Hamamböcekleri birbirlerinin üzerine çıktıklarında tıkır tıkır bir ses çıkardı. Şahbaz'dan başka kimsenin kulağının duyamayacağı bir tıkırtı. Şahbaz sevişirken çıkarılan seslerden nefret eder. Sessizce sevişen ateşböceklerini sever.

Fırtına dindiğinde sebze ekeceği köşeyi iyice belleyip gübreledi. Sonra bir yere turp, bir yere maydanoz, bir yere soğan, yanına sarmısak, bir yere nohut, bir yere bezelye dikti. Enginarların köklerini açtı. Portakal ağacının dallarında asılı portakallara uzun uzun baktı.

Ayın ilk yarısı havalar soğudukça soğuyordu. Ama tam ortasında birdenbire yaz sıcakları bastırdı. Dev bir boynuz gibi şehrin içine giren haliç, lodosla gelen yağmurlara dayanamadı, taştı. Şahbaz'ın bahçesindeki kiraz şaşırdı, çiçek açtı.

Şehre sis indiğinde Şahbaz ağaçlarla uğraşıyordu. Dut ağacını budadı, dibini çapaladı.

Ardından yine soğuklar başladı. Neredeyse kar yağacaktı. O soğuk günlerde kümesin içini kireçle badanaladı, kuluçkadan çıkan piliçleri dışarı bırakmadı. Soğukların ardından sıcaklar, sıcakların ardından soğuklar... Portakal ağacı buna dayanabilir, baharda yine çiçek açar mıydı? Şahbaz'ın ruhu bir genişledi, bir daraldı... Şahbaz'ın tüm hayatı bu kadardı. Bir genişleyen, bir daralan esnek bir ruh ve peşini bırakmayan sezgiler, bilgiler, gelecekten, geçmişten tuhaf hikâyeler.

O yıl birinci cemre havaya düştüğünde, çok uzaklarda, Büyük Sahra çölünde, belki de tarihte ilk kez, kar yağdı. Ertesi gün Şahbaz'ın bahçesi de bembeyazdı. Kar üç gün bahçeden kalkmadı. İkinci cemre suya düştüğünde havada leylekler vardı. Fırtınalı bir gecenin sabahında Şahbaz bahçede ölü bir leylek buldu. Leyleğin asil cesedini dutun dibine kazdığı derin mezara gömdü.

2

Kadın iyileşmiyor. Ağzının içi hâlâ yara dolu. Vücudu da. Çok pis kokuyor. Sokak insanları gibi. Yattığı yerden kıpırdamıyor. Sırtında da yaralar var. Şahbaz yaralı bedenin çürüdüğünü seziyor ve her gelişinde onun kuş kadar ufalmış âciz bedenini hareket ettirip, farklı şekilllerde yatırıyor. Şahbaz o ölmesin, yaşasın istiyor.

Yüksek tavanlı hücrenin içinde, tavana yakın küçücük bir pencere var. İnsan boyunun yetişemeyeceği kadar yüksek bir pencere. Oradan bakmak, dışarıyı görmek mümkün değil ama içeriye sızdırdığı azıcık ışık, gece mi gündüz mü olduğunu anlamaya yetiyor.

Şahbaz bazen günlerce gelmiyor. Kadın istese o pencereden sızan ışığın saatini okur ve zamanı ışığın yoluyla bulur, ama is-

temiyor. Geceyle gündüz arasında... dünle bugün arasında bir fark yok onun için. Şahbazı bekliyor mu? Onu bile bilmiyor. Şahbaz geldiği zaman tuhaf şeyler anlatıyor. Hepsini can kulağıyla dinliyor. Ama tek bir söz bile söylemiyor. O konuşmadığı halde, Şahbaz sanki aklından geçenleri bilir gibi...

Aklından geçenler?

Kadın bazen hiçbir şey düşünmüyor. Ama hiçbir şey... Şahbazın anlattıklarını düşünüyor bazen. Bazen de ellerini düşünüyor, hâlâ kıpırdatamadığı ellerini. Bacaklarını düşünüyor, kütük gibi hareketsiz bacaklarını. Bir ölü olduğunu düşünüyor. Düşler gördüğünü... Düşleri tıpkı ölünün mezarda uzamaya devam eden tırnakları gibi... uzuyorlar, yersizce, ölü bir bedene ilişik olduklarını düşünmeden, "Sanki yaşam devam edermiş gibi, sanki bir yarın varmış gibi, nafile düşler görüyorum" diyor kendi kendine. "Oysa çoktan öldüm ben..."

Tam bunları düşünürken Şahbaz geldi. "Dışarıda kar soğuğu var" dedi. Bir portakal getirmiş. Kalın kabuğunu çakısıyla dilim dilim kesiyor. Çakının keskin ucu, portakalın süngersi kabuğuna battıkça, turuncu meyvenin içinden ışık huzmeleri saçan küçük zerrecikler fışkırıyor. Kadın büyülü bir havai fişek gösterisi seyreder gibi bakıyor portakaldan fışkıran zerrelerin saçtığı pırıltıya. İçerinin buz gibi nemli havası, bir anda portakal kokusuyla doluyor. Kadın kokuyu içine çekiyor.

Portakal kokusu herkese başka şeyler hatırlatır. Yanan bir soba üzerinde kavrulan portakal kabuğu kokusunu hatırladı kadın; gülümsedi. Yanan bir soba üzerinde kavrulan portakal kabuğu kokusunu hatırladı Şahbaz; ürperdi.

Diyelim ki odaları upuzun bir koridora açılan bir evde başladı Şahbaz'ın hayatı. Devamlı ağlayan bir annesi vardı. Devamlı sarhoş bir babası. Bir gün babası rakı içerken, annesi koridorda yerleri silerken, büyük odadaki sobanın üzerinde kavrulan portakal kabukları buram buram tüterken, adam oturduğu tahta iskemleyi vahşi bir çığlıkla yere devirerek kalktı, sabahtan beri ağlaması durmayan küçük çocuğu kolundan tutup, önce duvara çarptı. Diyelim ki çocuk susacağı ya da öleceği yerde, daha da çok ağlamaya başladı. Koridorda yerleri silen annesi sesleri duymamak için aradaki kapıyı kapattı, yer bezini kirli suyla dolu

kovadan çıkarıp, tüm gücüyle sıktı. Kirli su kokusu o an sobanın üzerinde kavrulan portakal kabuğu kokusunu bastırdı. Adam ağlaması bitmek bilmeyen çocuğu, pencereyi açıp ayaklarından tutarak baş aşağı sarkıttı. Dışarıdan içeriye giren kar soğuğu kokusu sobanın üzerinde kavrulan portakal kabuğu kokusuna karıştı... Her şey birbirine karıştı...

Şahbaz, "Dışarısı çok soğuk" dedi kadına.

3

Bekir, boynunda gri, ucuz bir kaşkol, başında beyaz bere, Komutan'ın karşısında oturuyor. Biraz canı sıkkın gibi. İçerinin soğuğuna rağmen sanki terliyor. Dışarıda lapa lapa kar. Beyazlığı insanı ürkütüyor.

Komutan, üzerinde siyah bir ceket, içinde kar beyaz bir boğazlı kazak, altında siyah bir pantolon, ayaklarında bir karga kadar siyah rugan ayakkabılar, yüzünde asabi bir ifade, deri koltuğa gömülmüş, oturuyor. Bacakları o kadar uzun ki, alçak deri koltuğa otururken bükülen dizlerinin sivrisi neredeyse göğsüyle aynı hizada. Dirseklerini dizlerine, birbirine kenetlediği ellerini alnına dayamış, ok gibi bakışlarda Bekir'i süzüyor. Bekir anlatmaktan bitap düşmüş gibi. Hep aynı cümleleri tekrarlıyor.

"Komutanım, babası işin içinde oğlanın da olduğunu çuvaldan anlamış. Ortalarda dolanmasın diye 'Git bir çuval bul' dedim herife. Evden getir, demedim ki. Daha genç, heyecanlı, bir işe yaramak istiyor. Yarın öbür gün gerçekten de işimize yarayacaktır, göreceksiniz. Onun için yakalanmasın istedim. Biz de yakalanmayalım, dedim. Hem vicdan bu, tuhaftır. Ya gider üç gün sonra, 'Ben anamı babamı öldürdüm' diye teslim olursa... Ne de olsa genç daha, davaya tam vâkıf olamayabiliyorlar, bilirsiniz. O yüzden oğlan kendini güvende hissetsin istedim. Ortadan kalksın, öldü sanılsın diye... Öbürünün de işi zaten bir gün görülecekti. Hem ortalıkta ileri geri konuşmaya başlamış, duyduk. Sizin adınızı dolamış ağzına. Garip garip hikâyeler anlatıyormuş sağa sola. Susturmak Allah'ın emri... Bir taşla iki kuş derler ya... Hem o yezidi hakladık, hem de bizimkini ortadan kaldırdık...

Komutanım mesele burda kapandı, görürsünüz. Teşkilattaki arkadaşlar her şeyi ayarladılar..."

Komutan susuyor. Olanlardan hoşnut değil. Bir çuval yüzünden ortalığın bu kadar karışması canını sıktı. Cem'in hemen öldürülmesini istemiyordu. Onun için de planları vardı. Hele o oğlanın annesiyle babası... Hesapta olmayan iki ölü var ortada. Hesapta olmayan ölüleri sevmez komutanlar.

Akşam eve gidince önce pencerenin önünde ayakta duracak ve azgın bir akıntıya binip kim bilir hangi büyük denizlere doğru giden dalgaları seyredecek. Sonra dalgaların üzerine yağan karı seyredecek. Kar bulutlarının arasından bembeyaz parıldayan mehtaba bakacak ve tanıdığı bir kadını düşünecek. Sonra kar beyazı kazağını çıkartıp, üstü çıplak bedeniyle aynanın karşısına geçecek ve her gece yaptığı gibi kendiyle hesaplaşacak.

"Savaş bir strateji işidir" diyecek aynadaki yarı çıplak görüntüsüne. "Savaş akıl işidir. Ama ne yazık ki cephede ancak aptallar yer alır. Akıl, aptallıkla iş yapmakta zorlanır." Yıllar önce kendine verdiği bir sözü düşünecek sonra. Küçük bir çocukken aynanın karşısında verdiği o sözü. "Kendine verdiği sözleri yerine getiren insan, gerçekten güçlü insandır" diye düşünecek. Aynadaki görüntüsüne bakıp kendi gücünü hissedecek. Ve belki de güçsüzlüğünü. Aynada kendisinden başka bir ben daha var çünkü. Kendi içinden ona bakan ve unutmak istediği bir sürü şeyi inadına ona hatırlatan. İnsanın aynaya bakıp da kendisini görememesi ne dehşet verici.

4

Mehtap, şehrin merkezinde randevuevlerinin çok olduğu, bakkallarından ağzı çikletli Anadolu orospularıyla yedi kuşak İstanbullu yaşlı madamların yan yana alışveriş ettikleri bir semtte, iki küçük odadan oluşan ince uzun bir apartmanda oturuyor. Dokuz yaşındaki oğlu Burak bir haftadır kayıp. Bu ilk değil. Oğlan devamlı evden kaçıyor. Amerika'ya gitme hayalleri kuruyor... Geçenlerde Pan Am'ın New York seferini yapan uçağına gizlice bindi ve Amerika'ya geldiğini sanarak Roma'da indi.

Hemen yakalandı. Dün geri getirdiler İstanbul'a. Bugün annesine teslim edilecek. Ama kadın onu almak için karakola gitmeyecek.

Geceleri çok geç saate kadar çalışıyor. Her gece esrarlı sigaralar içiyor. Bazen LSD de alıyor Sultanahmet'ten. Uyanıkken düşler görüyor. Oğlu yokmuş, gençmiş, güzelmiş, mahallenin en yakışıklı delikanlısı pencerenin önünde. Kısmetler peş peşe... Ya da oğlu büyükmüş, zenginmiş, fabrikatör olmuş. Annesine araba almış, pırlanta yüzük almış. Bazen kendisini assolist görüyor. Maksim'de çıkıyormuş. Gazetelere tam sayfa ilan veriyormuş patron. Zengin adamlar dore ayakkabılarından şarap içip, başından güller döküyormuş. Gündüz düşleri görüyor. Kendisini kâh öyle, kâh böyle zannediyor. Oğlunu hemen unutuyor. Bir dostu var, Iraklı esmer tenli bir müzisyen. Bir de yüzünü yıllardır görmediği eski kocası. O da kemancıymış diyorlar. Asabi bir adam. Arada gelip kapısını yumruklarmış. Yumruklarmış. Yumruklarmış...

Her şeyin yalan olduğunu, bir hikâyenin gerçek kahramanları biliyor, bir de Şahbaz. Mehtap bir romancı hüneriyle kendisine bambaşka, sıradan, bu mahallede yaşayan ve çoğu yer altındaki küf kokulu pavyonlarda çalışan diğer kadınlarınkine benzer muhtemel bir geçmiş uydurdu. Bakkalda ağzında çiklet, yaşlı Rum madama, hayali kemancı kocasına küçük yaşta nasıl kaçtığını, adam onu başka adamlara satmaya kalkınca kundaktaki oğlunu kucaklayıp evi nasıl terk ettiğini, birini sevip onun uğruna pavyona nasıl düştüğünü, şimdilerde Iraklı sessiz sakin bir adamla dost olduğunu, adamın bir gece kulübünde saksofon çaldığını, kendisiyle evlenmek istediğini, ama onun artık bu yaştan sonra evlenmeye niyeti olmadığını... anlatıyor. Yalandan.

Yıllardır bu hikâyeyi tefrikalar halinde sağa sola anlatmaya bayılıyor. Hem de hiçbir detayı atlamadan, karıştırmadan. Yalanını bir çocuğun pamuklar arasında yetiştirdiği o körpe fasulye filizi gibi avcunun içinde ihtimamla büyütüyor. Fasulye bir gün göklere kadar uzayacak, bulutları delip öbür dünyalara geçecek, Mehtap ona tırmanıp... ona tırmanıp kendi yarattığı dünyanın sahte gerçekliğinde yolunu kaybedecek.

Gerçeği anlatmak istemez mi?

Anlatamaz. Gerçek büyük bir sır. Hem de kendi sırrı değil, başkasının sırrı. İstemeden, fark etmeden yüklendiği ve hayat boyu taşımakla yükümlü olduğu, günahlarla dolu bir sır.

Burak'ı bugün Yeşilköy'de gazeteciler karşılayacak. "Macera için kaçtım" diyecek onlara Burak. "Yine kaçacağım. Bir gün mutlaka Amerika'ya gideceğim." Annesi, yüzünde ağır bir makyaj, üzerinde en gösterişli sahne giysisi, "Başa çıkamıyorum haylazla" diyecek yarın eve özel röportaj için gelecek gazetecilere... "Yine kaçar bu, zincire mi bağlasam ne dersiniz yumurcağı..." Tam göz kırparken flaşlar patlayacak... Kadın oğlu sayesinde bir günlüğüne gerçekten şöhret olacak... Oğlunu o an... bir an... gerçek bir şefkatle kucaklayacak.

Sonra akşam olup ışıklar kapandığında herkes yine kendi dünyasına.

Mehtap'ın hayatı geceleri yerin iki kat altında, havasız, ekşi kokulu, dumanlı bir salonda geçiyor. Sahneye dansözden önce çıkıyor. Ekolu mikrofondan titrek bir sesle, kâh neşeli, kâh hüzünlü şarkılar söylüyor. Sahneden inince, eğer istekli, sarhoş ve cüzdanı kabarık bir müşteri varsa, masasına oturup şampanya içiyor. Sadece kalçalarının, bacaklarının ve göğüslerinin ellenmesine izin veriyor. Patronun özel ricası olmadıkça kimseyle çıkıp eve gitmiyor. Sabaha karşı mesaisi bitince yerin iki kat altındaki pavyondan, ayakkabılarının topuk sesini çınlata çınlata yukarı tırmanıyor. Kapıdan dışarı çıktığında sabaha varmaya çalışan gecenin ayazı yüzüne vuruyor. Kapıda bekleyen taksiye binmeden önce, her seferinde, başını sağa çeviriyor, gözlerini kısıp sokağın en başındaki büyük gazinonun rengârenk neonlarına bakıyor. Bakıyor. Bakıyor. Orada çalışan uvertürlere de, assolistlere de lanetler okuyup sigara dumanı, içki ve umutsuzluktan ağırlaşmış, iyice ağırlaşmış bedenini taksinin arka koltuğuna ceset gibi atıyor.

Eve vardığında Burak'ın yatağında olup olmadığına bakmıyor bile. Burak sessiz bir çocuk. Evde olduğu zamanlar annesinin dikkatini çekmemek için çıt çıkarmıyor. O yüzden ev, o varken de yokken de geceleri ölüm sessizliğinde. Varlığıyla yokluğu Mehtap'ın sarhoş dikkatini hiç çekmiyor. Bazen oğlunun kaybolduğunu günlerce fark etmiyor. Sonra bir gün yine polis-

ler telefon ediyorlar eve. Uykulu bir sesle açıyor telefonu. "Oğlunuz" diyorlar, "uçakta/otobüste/gemide bulundu. Gelin teslim alın." O zaman fark ediyor Burak'ın günlerdir ortalarda olmadığını. Ruhunun derinlerinde bir sıkıntı. "Gelemem" diyor, "işe gitmem lazım. Bir zahmet bizim semt karakoluna gönderir misiniz? Polisler eve getirirler onu..."

Ama bu kez iş büyük. Burak komşu şehirde değil, ta Amerika yollarında yakalandı. Mehtap için bulunmaz fırsat. Gazeteciler peşini bırakmaz şimdi. Bunun için hemen berbere gitmesi gerek. Üzerine de bir şeyler alsa... evi de temizlemeli... boş içki şişeleri çöpe, perdeler makineye, koltuk örtüleri kalksın... vazoya da bir çiçek... fotoğraflarda nasıl olacak da, ev sanki genç ve başarılı bir şarkıcının eviymiş gibi görünecek... Birinden biraz para bulsa, salona yeni bir iki koltuk alsa... Komutan gazeteleri görünce kızar mı ona?

5

Şahbaz geldiğinde kadın uyuyordu. Şahbaz, tıpkı bir zamanlar annesini uyurken seyrettiği gibi uzun uzun kadını seyrediyor. Şahbaz çıt çıkarmaz kuşu. Kadın uyanmasın diye nefes bile almıyor. Şahbaz'ın bir ablası mı vardı bir zamanlar? Annesi kirli sularla yerleri silerken, babası içki sofrasında nefret biriktirip, ağlayan oğlu sussun... ağlayan oğlu ölsün... diye onu duvardan duvara çarparak dehşet saçarken, bir köşeye sinmiş bir ablası mı vardı Şahbaz'ın?

Şahbaz dört yaşında. Şehnaz yedi. Şahbaz Şehnaz'ın boynuna sıkı sıkı sarılmış. "Sus" diyor Şehnaz, "sakın sesini çıkarma. Çıt çıkarmaz kuşu ol bakalım." Şahbaz sessiz olmayı sevmiyor, susmak zor ama kuş olmak, kuş olmak çok hoşuna gidiyor. Çelimsiz kollarını ablasının boynuna sıkıca sarmış, gözlerini kapamış, nefesini tutuyor. Çıt çıkarmaz kuşu oluyor. Çıt çıkarmaz kuşu önce, ne kadar silinirse silinsin hep yağlı ve pis kokan ahşap döşemenin üzerinde küçük adımlar atıyor. Sonra pırrrr... kanat çırpıp koca cüsseli babasının yanında, iki büklüm olmuş, küçülmüş minicik kalmış, çelimsiz ama güzel

annesinin başucuna konuyor. Çıt çıkarmadan uzun uzun onu seyrediyor.

Sonra çıt çıkarmaz kuşu kanatlanıyor. Küçük bir kuş ama kocaman kanatları var. Rengârenk. Kelebek kanadı gibi. Pencerenin pervazına konuyor. Gökyüzüne uçup gitmeden önce, dönüp son kez ardına bakıyor. Ablası, güzel ablası, "Git Şahbaz" diyor, "git burdan... kurtul bu evden."

Çıt çıkarmaz kuşu uçabilir, çok uzaklara gidebilir ama gidemiyor. Geri dönüp ablasının koynuna konuyor. Orada sıcacık bir uykuya dalıyor.

Oysa bir gün bu evden gidecek. Ama kuş gibi kanat çırparak değil, bir sansar gibi karanlıklara saklanarak... gidecek. Bir gece yarısı, gizlice, annesinin kucağında, çok uzaklara... Şehnaz onlarla gelmedi diye hüngür hüngür ağlayacak Şahbaz. Gitmek istemeyecek. Annesi bir tokat atacak sussun diye. "Onu da götürürsek baban peşimizi hiç bırakmaz" diyecek. "Onu alamayız, baban bizi sağ koymaz" diyecek.

Nereye kaçacaklar?

O taksiciyle başka şehre... O başka şehirde annesi de bir başka olacak. Güzelleşecek, dik duracak, gözlerine kalem, dudaklarına ruj sürecek. Bir evleri olmayacak. Otel odalarında yaşayacaklar bir süre. Geceleri oğlunu yapayalnız bırakıp gitmeden önce, derin derin uyusun diye tuhaf kokulu çaylar içirecek. Şahbaz annesinin gittiğinden habersiz derin derin uyurken, kendini çıt çıkarmaz kuşu olmuş görecek. Ablasının omzunda, suskun ve ağlamaklı... Çıt çıkarmaz kuşu nicedir uçamaz oldu.

6

Adliyenin önü çok kalabalık. Polisler, bugün işlenen önemli bir cinayet nedeniyle alarmda. Bir gazeteci öldürüldü. Ortalık başka suikastlerin de olacağı haberiyle kaynıyor. Adliyenin önünde genç bir oğlan var. Tuhaf bakışlı. Ama nedense kimsenin dikkatini çekmedi henüz. Adliyenin kapısını gözlüyor. Şahbaz onun yanında, kulağına devamlı aynı şeyi fısıldıyor. "Yapabilirsin, yapmalısın, cezasını kendi ellerinle vermelisin."

"Ya tanıyamazsam" diyor Yaşar, "ya başkasını öldürürsem yanlışlıkla."

"İnsan babasını tanır" diyor Şahbaz. "On yıl görmese bile tanır. Sana benziyor her şeyden önce. Kemerli bir burnu var. Kalın kaşları. Tıknaz ve kara bakışlı... gaddar... tıpkı gazetedeki fotoğrafı gibi..."

Yaşar'ın eli ceketinin cebinde. Bıçağın buz gibi metalini hissediyor. Yaşar'a sıcaklar bastıkça, bıçağın metali daha da buz kesiyor.

Yaşar geçen hafta babasını, on yıldır görmediği adamı gazetede gördü. Eğer fotoğrafın altında yazan adını okumasa onu tanıyamazdı. Vapura binmiş okula gidiyordu. Gazete, karşısında oturan adamın elindeydi. Adam sayfaları çevirdikçe, önüne gelen sayfayı öylesine okuyordu. Gözlerini kısmış, "Ahlaksız baba" başlığıyla yazılmış haberin fotoğraf altını okuyup anlamaya çalışırken, ahlaksız babanın adının kendi babasıyla aynı olduğunu fark etti. On yıldır görmediği babasıyla... Fotoğrafa dikkatlice baktı. Evet, ona benziyordu. Hem de çok benziyordu. Bir anda beyninde şimşekler çaktı. İskeleye yanaşmakta olan vapurdan dev adımlarla atlayıp, çıkıştaki gazeteciden bir gazete aldı. Hırsla açtı üçüncü sayfayı. Haber en acımasız şekliyle karşısındaydı.

"Ahlaksız baba öz kızını hamile bıraktı. On yıl önce karısının küçük oğlunu alarak evi terk etmesinden sonra kızıyla birlikte yaşamaya başlayan Hayri Tuğrul'un foyası, kızı Şehnaz'ın (17) hamile kalmasıyla birlikte ortaya çıktı. Komşuların kızın durumundan şüphelenip polise ihbar ettikleri ahlaksız baba, suçunu itiraf etti."

Yüzünü hiç hatırlamadığı ablasının fotoğrafı da vardı haberde. Gözünde siyah bir bant, karnı burnunda çaresiz bir çocuk. Kendisinden sadece iki yaş büyük olan ablasını neden alıp kaçırmamışlardı sanki o evden. Neden o korkunç adamla baş başa bırakmışlardı onu. Annesi "Kız çocukla hayat kolay mı" demişti, "ben kadın başıma ikinize sahip çıkamam."

Annesi şu an evde ateşler içinde yatıyor. Gazete haberini o da okudu. Bir haftadır kendinde değil. On yıl önce babasıyla birlikte bırakıp kaçtığı, kocasının şerrinden korktuğu için bir daha da hiç aramadığı kızını görmek istemiyor. "Onun yüzüne nasıl

bakarım, her şey benim yüzümden oldu" diye durmaksızın ağlıyor.

Yaşar'ın cebindeki bıçak soğudukça soğuyor. Yaşar'ın avcunda bir ateş var, soğuğa değdikçe daha da kızışıyor. Şahbaz, yanı başında hiç susmadan konuşuyor, "Annen için yapmalısın bunu, ablan için yapmalısın, o adamı ortadan kaldırmalısın" diyor.

Hayri Tuğrul, iki polisin arasında elleri arkadan kelepçeli bir şekilde adliyenin dört metre yüksekliğindeki görkemli kapısında, başı önüne eğik küçücük bir böcek gibi çıktı. Yaşar babasını görür görmez olduğu yerden ok gibi fırladı. Kimse ne olduğunu anlayamadan cebindeki bıçağı çıkarıp, babasının boğazını, orada, bir anda, buz gibi bıçakla... kesti. Babası, ölürken, şaşkın bakan gözlerini, boğazını kesen gencin gözlerine dikti. Oğlunu tanıması imkânsızdı, boğazını kesip onu öldürenin kim olduğunu anlayamadan can verdi.

Polisler iki kolundan sıkı sıkı tuttukları adamın boğazını kesen gence hiç dokunmadılar. Bir süre her şey dondu. Polisler, Yaşar, çevredeki diğer insanlar öylece kalakaldılar. Sadece kan aktı. Oluk oluk kan. Kızını hamile bırakan babanın kanı... Şahbaz kan kokusunu içine çekti. Kan kokusu Şahbaz'a iyi geldi.

7

Şahbaz bugün iki tane muz getirdi kadına. Küçük Anamur muzları. O kadar güzel kokuyorlar ki, Üç Kapılı Han'ın duvarlarına sinen kan kokusunu bastırdı kokuları. Kadın muzu görünce tuhaf bir sevinç duydu içinde. Şahbaz birinci muzun kabuğunu usul usul soydu. Kahverengi benekli sarı kabuğun içinden çıkan krem renkli meyve, kadına çocukluğunu anımsattı. Babasının her ay başı eve getirdiği iki muz. Biri ona, biri abisine. Şahbaz bunu bilip de mi iki muz getirmişti şimdi? Sormak istedi, ağzını açamadı, sesi içinden dışarı çıkmadı... Zaten Şahbaz ona her şeyi anlatıyor. Bilmek istediği her şeyi... Dışarıda hava nasıl, hangi kuşlar göç yolunda, hangi fırtına esti gece karanlığında... Kim kimi öldürüyor, kim kimi neden öldürüyor, kim kimi koru-

yor, kim kimi kandırıyor, hangi kuşlar olan biteni bilge bakışlarla seyrediyor; hangi kuşlar neleri görmezden geliyor; hangi kuşlar gördükleri karşısında kanat çırpamayacak kadar üzgün, taş gibi yere düşüyor...

Şahbaz kadının bazı şeyleri bilmek istemediğini de seziyor. O yüzden bazı şeyleri de anlatmıyor. Bildiği halde anlatmıyor. Mesela annesi hâlâ hanın önünde kızını bulmak için gözyaşı döküyor mu, yoksa öldüğüne inandı, ona babasınınkinin yanında boş bir mezar kazdırıp, içini kitaplarla mı doldurdu? Oğluna yaptığı gibi, kızını da boş bir mezara koyup, yapayalnız yaşadığı evine, yapayalnız anneliğine geri mi döndü?

Dün gece yine polisler evi bastılarsa mesela, kızı sanki kendi ellerinde değilmiş gibi, yerini sordularsa, evde tek bir kitap olmadığını bildikleri halde yine dolapları yıkıp, döşekleri deştilerse, sırf komşulara ders olsun diye, başka anneler başlarına gelebilecekleri görüp, kendi çocuklarına sahip çıksın diye, ibreti âlem için, iki çocuğunun da öldüğüne inanan yaşlı kadını hırpaladıkça hırpaladılarsa... bile... Şahbaz kadına bunları anlatmaz.

İki muz getirmiş. Tıpkı babam gibi. Ne tuhaf... Bazen babamı çok özlüyorum. Belki ölmeseydi, her şey başka olurdu. Annemin dediği gibi. Sahi gerçekten annem bize sahip çıkamadığı için mi abim kayboldu, ben kayboldum?.. Babaları yaşayan çocuklar gözaltında kaybolmazlar mı gerçekten? Dün gece çığlıklarını duyduğum oğlan mesela. Onun da babası yok mu? Annesi sahip çıkamadı mı?

Yukarıdaki adamlar kendi aralarında tartışıp durdular bütün gece. Arkadaşlarının çöp kamyonuyla cezaevinden kaçmasına yardım eden birini sorgu için buraya getirmişler. "Tabutluğa koyalım" dedi birisi, öbürü gözlerini bağlayıp kafese kapatmaktan söz etti. "Ama önce iyice bir dövelim" dedi şişman olan. Şişman olan dayak atmayı seviyor. Şişman olan?..

Uzun bir sessizlik oldu sonra. Kimse konuşmadı. Neredeyse nefeslerini duyabilecek gibiydim. Birisi gazete okuyordu. Gazetenin sayfalarını çevirirken çıkan

hışırtı, gecenin sessizliğinde kırbaç gibi patlıyordu. Adam çatıdaki tabutluğa çıkarıldı sanırım. Artık ondan bahsetmiyorlardı. Birisi gazetede okuduğu bir haberi anlatmaya başladı arkadaşına. Filipinler'de iki başlı bir bebek doğmuş. 10 kiloymuş. Yüz ifadeleri ayrıymış ama bedenleri aynı. Tek. Tek bedende iki kafa. Polislerden biri, sanki biraz yaşlıca olan, öbürüne sordu: "Karın iki başlı bir bebek doğursa... n'aparsın?" "Töbe de abi" dedi sesinden genç olduğu anlaşılan. "Allah yazdıysa bozsun." Öbürü ısrar etti. "Tövbe diyelim de lafın gelişi, iki başlı bir oğlun oldu farz et. Söyle n'aparsın?" Adam sinirlendi "Neden benim iki başlı oğlum olacakmış. Sen kendini düşün, diyelim ki yenge doğurdu iki başlı bir hilkat garibesi... sen n'aparsın!" "Benim hanım doğurdu doğuracağı kadar. Oğlanlar büyüdü delikanlı oldu. Artık bize çocuk yakışmaz" dedi öbürü pişkin pişkin. Bir sessizlik oldu. Genç olan hiçbir şey söylemeden kapıyı çarpıp çıktı.

Şahbaz'a sorsam, bana iki başlı bebeğin başına gelecekleri anlatırdı. Ama sormayacağım. O polisin nasıl bir baba olduğunu da sormayacağım. Bir gün buradan çıkıp çıkmayacağımı da... Hiçbir şey sormayacağım Şahbaz'a.

Üç Kapılı Han'ın bodrum katında şu an Şahbaz ikinci muzu soyuyor. İçeriyi yine çılgın bir muz kokusu sarıyor. Şahbaz aslında muzdan nefret eder. O taksici, annesini kandırmak için, her gelişinde iki muz getirirdi. Ona ve ablasına iki muz. Annesi ikisini de sıkı sıkı giydirir, ellerine muzları tutuşturur, dışarı çıkarırdı oynasınlar diye. Şahbaz için muz, annesini kaybetmek demekti. Şahbaz için muz, o taksicinin evlerine bir hırsız gibi girmesi ve annesini düzmesi demekti. Bu lafı ilk kez duyduğunda beş yaşındaydı. Babası avaz avaz bağrıyordu, "O taksici nasıl benim evime hırsız gibi girer de karımı düzer!" Şahbaz ablasına sarılmış yanmayan sobanın yanında iki büklüm ağlıyordu. Annesi sanki, taksicinin koynuna giren kendisi değilmiş gibi, sanki büyük bir haksızlığa uğramış gibi, yerde yüzükoyun, upuzun

yatıyordu. Kocası onu nefretle tekmelerken kılı kıpırdamıyordu. Öylece uzaklara, kimsenin görmediği bir pencereden, bambaşka bir dünyaya bakıyordu.

Taksici o gece yarısı eve gerçekten bir hırsız gibi geldiğinde, bu kez muz getirmemişti. Hatta şimdiye kadar her seferinde saçlarını okşadığı Şahbaz'ı annesinin eline sıkı sıkı yapışmış görünce sinirlenmiş, "Çocuk da nereden çıktı" diye tıslayıp, şimşek saçan bakışlarını, annesinin yara bere içindeki yüzüne bir tokat gibi çarpmıştı.

Annem beni orada bıraksa, yalvar yakar yanına almasa, babamla ablamın lanetli hayatına terk etse daha mı iyi olurdu?

Şahbaz kendiyle ilgili sorular sormayı sevmez. Şahbaz kendi hayatını başkalarının hayatlarıyla sarıp sarmalar, ruhundaki derin kuyulara atar. Şahbaz'ın kızıyla kocasını bırakıp taksiciye kaçan, çok geçmeden de kendini rezil bir kerhanede bulan bir annenin oğlu olduğunu sananlar, çok yanılır. Şahbaz bugüne kadar olan ve bundan sonra olacak tüm rezil hikâyelerin bizzat kahramanı olarak bilir kendini. Herkesin eline tabancayı o verir, herkesin elinden tabancayı o alır. Tüm cinayetleri sezer, tüm katilleri sever. Tüm orospular annesidir; tüm melekler de... Sonra bunları bir masal gibi anlatır. Bahar gelmeden çiçek açan portakal ağacı kadar zavallı bir kadına anlatır. Oysa bahar gelecekti, çiçekler meyveye dönecekti, her yer mis gibi portakal kokacaktı. Bahar gelmeden çiçek açmak... yalancı sıcaklara kanmak... toy bir portakal ağacı olmak... kimin suçu?

Şahbaz, bu yıl tuhaf bir şey yapıyor. Bu yıl geçmişi ve geleceği harikulâde bir masala yazıyor. Üç Kapılı Han'ın bodrumunda, öldü ölecek, unutulmuş bir kadına kendi yazdığı harikulâde ve korkunç ve tuhaftır her şeyiyle gerçek bir masalı anlatıyor.

Peki ya yıl bitince... yıl bitince ne olacak? Şahbaz susacak... öyle mi?

Bunu merak etmek için henüz çok erken değil mi?

8

Polisler Burak'ı eve getirdiklerinde yanlarında tek bir gazeteci yoktu. Ertesi gün çıkan bir iki haberde Mehtap'ın adı bile

geçmiyordu. Bugüne kadar, kâbuslarından başka gördüğü hangi rüya gerçek oldu ki...

Şu anda Burak'la birlikte sinemadalar. Birlikte yaptıkları tek şey sinemaya gitmek ve perdede gördükleri hayatlara bakıp bambaşka hayatlar düşlemek. Seyrettikleri renkli bir Amerikan filmi. Filmde gökdelenler var, nehrin üzerinde köprüler. Sarı saçlı, yeşil gözlü, beyaz elbiseli güzel kadın Fransızmış. Yakışıklı Amerikalı âşığının peşine takılıp büyülü şehre gelmiş. Üstü açık spor bir arabada, boynunda rüzgârla uçuşan şifon bir eşarp, kahkahalar atıyor. Arada kısık gözlerle adama bakıyor.

Burak Amerika'yı düşlüyor. Yokuşlar var filmdeki şehirde. Üstü açık kırmızı spor araba yokuşlardan bir lunapark oyuncağı gibi hızla inip, hızla çıkıyor... sarışın kadın mutlu... yakışıklı erkek mutlu. Burak Amerika'ya gitmek istiyor. Amerika'nın o yokuşlu şehrine. Öyle kırmızı bir araba alacak. Ama arabasına kızları bindirmeyecek. Annesini de bindirmeyecek. Tek başına gezmek istiyor. Kırmızı spor bir arabayla... Amerika'da... tek başına.

Mehtap ne yokuşları düşünüyor, ne yakışıklı aktörü, ne de kırmızı spor arabayı. O gözünü sarışın aktristen ayırmıyor. Onun kadar güzel olsa, filmlerde oynasa... Hollywood aklının ucundan bile geçmiyor. Yeşilçam'a çoktan razı... Aslında istese, "Evet" dese rolü hemen hazır. Patronun her gece pavyona gelen film yapımcısı bir arkadaşı var. Göbekli bir adam. Kel kafasının iki yanından çıkan tek tük saçlarını.. briyantinleyerek olduğundan daha yağlı ve kirli bir hale soktuğu saçlarını... yanlardan uzatıp, kelini örtmek için sağdan sola kemik bir tarakla tarıyor... tarıyor... devamlı tarıyor... sonra içki içmeye başlıyor... içtikçe saçlarını unutuyor. Saçları onunla birlikte, ince tutamlar halinde sarhoş olup, teker teker gerisingeriye tepeden aşağıya, omuzlarına doğru dökülüyorlar... Mehtap bazı geceler saçlarıyla birlikte sarhoş olan göbekli yapımcının masasında oturuyor... patron bazen ona bir göz işaretiyle yapımcıyla birlikte çıkması gerektiğini söylüyor. Mehtap o gece her zamankinden daha çok içiyor. Yapımcıdan da, saçlarından da daha çok sarhoş olmak istiyor. Yoksa onun sarmısakla karışık anason kokan nefesinin kıyısında geceyi geçiremez, canını acıtan yapımcıya sanki canının acımasından zevk alıyormuş gibi rol yapamaz... içiyor, içiyor, içiyor... son-

ra tüm sarhoşlukları toparlayıp, hep birlikte pavyondan dışarı çıkıyorlar. Kapıda bekleyen şoför sanki bir prensese kapı açar gibi açıyor yeşil mercedesin kapısını... ve sanki biraz üzülerek, kırgın bir nezaketle "Buyrun hanfendi" diyor Mehtap'a. Mehtap'ın gülesi geliyor. Kıpkırmızı gözleri, hafif akmış rimeli ve kim bilir kimin eskisi parıltılı tuvaletiyle bir hanımefendiden çok bir orospu gibi görünüyor. Daha doğrusu orospu olduğu açık seçik görülüyor. Ama şoför ona yine de üzgün bir nezaketle "Hanfendi" diyor... kırgın ve üzgün şoför, sanki sabaha karşı yaşanacakları şimdiden seziyor.

Mehtap yapımcıyla sevişecek. Sonra yapımcı, onu bir seks filminde oynamaya ikna etmek için önce sevgi sözleriyle karışık yersiz iltifatlar edecek, sonra tehditler savuracak, sonra dövecek, sonra yine sevişecekler, sonra yine dövecek, sonra yine sevişecekler, Mehtap acıdan bayılacak, yapımcı şoförü çağıracak, "Götür bunu evine bırak" diyerek yerde yatan çıplak ve baygın Mehtap'ı, ölmemesi gereken bir yerde ölmüş densiz bir hayvan leşiymiş gibi ayağıyla itekleyecek; şoförün "Emredersiniz efendim" dediğini bile duymadan kapıyı vurup çıkacak.

Sonra şoför Mehtap'ın yanına çömelecek. Ürkek bir fısıltıyla "İyi misiniz hanfendi?" diye soracak... Mehtap'ın dudakları arasından zorlukla çıkan "Beni eve götür" lafını anlamayacak ama sezgisel bir gayretle kadının küçücük bedenine yırtılıp parçalanmış pullu elbiseyi zar zor giydirip, onu kucaklayacak ve bir prensin prensesini taşıyışı gibi kollarının arasında arabaya taşıyacak.

Mehtap arabanın geniş arka koltuğunda uykuyla ölüm arası bir baygınlığa sığınıp yaşadıklarını unutmaya çalışırken, şoför belki de ağlayacak.

Mehtap seks filmlerinde oynamak istemiyor. Ölür daha iyi. Belki çok sevmiyor, doğmasını hiç istemedi, bir gün evden çıkıp gitse ve bir daha geri gelmese sevinecek... ama yine de biliyor, oğluna bir pavyonda çalışıyor olmanın hesabını verebilir ama seks filminde oynamanın hesabını veremez. Arkadaşları "Anneni pavyonda gördük" deseler Burak o kadar üzülmez, "Benim annem bir ses sanatçısı" der, kendini kandırır belki... ama ya birkaç yıl sonra muhtemelen arkadaşlarıyla gireceği bir sinemada, o ta-

rifsiz hazlar ve acılar karanlığında, karşısına annesi çıkıverirse... annesini kocaman perdede çırılçıplak sevişirken görürse...

Mehtap oğlu olan kadınların seks filmlerinde oynamaması gerektiğini yaşlı bir orospudan öğrenmişti. Dişsiz ağzından zar zor çıkan kısık ve peltek sesiyle, "Yaşlanıp çalışamaz hale gelince pavyonun tuvalet kapısına terk edildim ve meni kokularının tahtından inip sidik kokularının tahtına kuruldum" diye kahkahalar atarak hayatını özetleyen Kadriye'den...

Pavyonda şarkıcılığa başladığında daha 15 yaşındaydı Kadriye. Evden kaçmıştı ve büyük hayalleri vardı. Üvey babasının şerrinden korkan annesi de, evden bir boğaz eksildi diye sevinecek olan üvey babası da belli ki peşine düşmeyecekti. Çaldığı ilk kapı gençliğinin ve güzelliğinin karşısında ardına kadar açılmıştı. Küçük bir gece kulübünde –daha pavyon demiyordu oraya– sahne alıp çok geçmeden Maksim'e kadar yükseleceğinden emin olacak kadar cesurdu; adım attığı eğri merdivenlerin, yukarı çıkmayıp aşağıya indiğini sezemeyecek kadar da cahil...

Kadriye'yi ilk kez o gece kulübünün tuvaletinde görmüştü.

Kadriye deliydi.

Başının etrafında kızıl yılanlar gibi kıvrılıp duran bukle bukle saçları... gözlerinin altında boş kuş yuvaları... göz çukurunda artık görmeyen gri parlak bilyeler...

Başından çok ama çok kötü şey geçmiş, biraz da iyi şey geçmiş yaşlı orospunun kör gözleri Mehtap'ı görmedi ama yaşlılıktan iyice büyüyüp ağzının içine doğru eğilen burnunun, az sonra ölecekmiş gibi can çekişen dev bir kuşun yaralı kanatlarını andıran karanlık delikleri, derin bir iç çekişle dolduğunda, düşmek... çok aşağılara düşmek üzere olan genç kızın teninden sızan ılık süt kokusunu aldı.

Patronla görüşmeden önce tuvalete girip makyajını belki beninci kez gözden geçirmek isteyen Mehtap'ı, yanından geçerken kolundan tutup durdurdu. Mehtap bu beklemediği hareket karşısında korkup küçük ve çocuksu bir çığlık attı.

"Korkma" dedi Kadriye kısık sesiyle. "Benden korkma, onlardan kork aklın varsa..."

"Ne diyorsun sen teyze?"

"Benim adım Kadriye... Artık Kadriye, eskiden Zümrüt'tü, daha eskiden yine Kadriye..."

"Yani?"

"Senin adın ne?"

"Mehtap."

"Eskiden neydi?"

"İsmin eskisi yenisi mi olur teyze... Mehtap işte!"

"Yalan söyleme; kör olabilirim, yaşlı da olabilirim ama her şeyi bilirim ben; eski adını unutma; bir gün sana zorla geri verecekler ve benim gibi tuvalet kapısına terk edecekler..."

Mehtap o an yaşlı kadına sinirlenmişti. Daha hayattaki ilk sırrını, ilk adımında çözdüğü için kızmıştı. Evet, Mehtap dendiğinde dönüp bakmayacak kadar yabancıydı henüz ismine, oysa başkasına seslendiklerinde bile Emine'yi duyar duymaz gayri ihtiyari dönüp bakıyordu hâlâ. O eski ismini unutmak isterken, bu yaşlı kadın ona aksini öğütlüyordu. Unutma ismini... bir gün sana zorla geri verecekler... 15 yaşında şarkıcı olmak için yurttan kaçan bir kıza verilecek bir öğüt değildi bu. Mehtap unutmak istiyordu. İsmini, geçmişini, olanları, hatta olabilecekleri... cesur olmalıydı. Hiçbir şeyden korkmamalıydı, şimdi bu yaşlı kadın neden bir tereddüt gibi dikilmişti karşısına... bunları düşünüp "Tamam teyze" dedi, "tamam unutmam..." ve tuvalete girip gözlerinin kalemini koyulaştırdı, kalın dudaklarının kırmızısını sıcaktan yumuşamış bir rujla kat kat sıvadı... Emine'yi o an sonsuza kadar unuttu...

Kadriye'nin öyküsünü ancak aylar sonra pavyondaki diğer kadınlardan öğrenecekti... O da sidik ve içki kokan pavyonların tuvalet kapılarında duran tüm yaşlı kadınlar gibi bir zamanların en güzel orospularındandı. Abanoz'un Zümrüt'ü... Onun öyküsünde de bir evden kaçış vardı; gözünü yaşadığı şehirden çok uzaktaki bir pavyonda açmıştı. İlk yıllar tonla para kazanmıştı. O da tüm güzel orospular gibi bir delikanlıya âşık olmuş, tıpkı evden kaçar gibi bu kez pavyondan kaçmıştı. Delikanlının kıskançlıklarını görmezden gelmiş, sanki eski bir orospu değilmiş gibi evinin kadını olmuştu. Evlendikten bir yıl sonra bir oğlu oldu. Kocası pavyondan çıkarıp evlendiği, Zümrüt değil Kadriye diye seslendiği genç ama yorgun karısının bir zamanlar oros-

pu olduğunu hiç unutamadı. Doğan çocuğun kendisinden olduğuna da inanamadı. Onları bir kıyı kasabasında bir başlarına bırakıp gitti. Giderken "Öldürmemek için terk ediyorum seni" dedi... "seni ve piçini..."

Kadriye önce pavyona, sonra kerhaneye ve artık hiç çalışamaz olduğunda yeniden pavyona ama bu kez tuvalet kapısına döndüğünde, kocası tarafından terk edilişinin üzerinden yarım asır geçmişti. Ve başına gelenlerden hiçbiri oğlunun gözlerinin önünde kendisini asması kadar onu perişan etmemişti.

Filmdeki kırmızı araba kaldırım kenarında sepetlerin içinde rengârenk çiçekler satan bir çingene kadının yanında durdu... Yakışıklı adam çiçekçi kadına göz kırpıp "Hepsi" dedi... Ve kadın sepetlerin içindeki rengârenk çiçekleri telaşlı bir neşeyle arabanın arkasına sepetleriyle birlikte koydu. Adam cüzdanından bir deste para çıkarıp içinden çektiği yeşil bankonotu çingeneye uzatırken, çingene kadın da, arabadaki sarışın da mutluluk çığlıkları atıyorlardı.

Mehtap filmin bu sahnesinde ağlamaya başladı... Zapt edilmez bir acıyla ağlamaya... kendini o sarışın kadının yerine koyacağına, çingenenin yerine koymuştu. Çingene akıl almaz bir şekilde yıllar önce tuvalet kapısında karşılaştığı Kadriye'ye benziyordu. Aynı yaşlılık ve yoksulluk içindeydi. Ve aynı delilik... Mehtap geleceğinde ilk kez o yaşlılığı, yoksulluğu ve deliliği gördü... bir aşk filminde... hayatın aşktan değil, külliyen bir filmden oluştuğunu hissetti... Oğlu, Kadriye'nin oğlu gibi annesinin orospuluğundan utanıp bir gece, sarhoş annesinin, şuurunu tamamen yitirmiş sarhoş orospu annesinin gözleri önünde, iskemlenin üzerine çıkar da, tavandan sarkan ipin ucundaki ilmeği annesinin, sarhoş orospu annesinin gözlerinin içine bakarak boynuna geçirirse... "İskemleye tekme at anne" derse... sarhoş orospu anne, sanki çocuğu ondan bir bardak su istemiş gibi... aklı karışmış gibi... sırf çocuğu istedi diye... sarhoş orospu anne... şuursuz anne... iskemleyi oturduğu yerden ayağıyla uzanıp iterse... ya oğlunun intiharına şuursuzca orospuca delice katil bir anne gibi... yardım ederse... Başından atmak istediği, keşke hiç doğmasaydı dediği oğlu, kendisi yüzünden ölürse... kendini öldürürse... oğlunu kendisi öldürürse?

Mehtap'ın geçmişinde yeterince ölüm, yeterince cinayet, yeterince dehşet var. Artık daha fazlasını yaşamak istemiyor. Belki de o yüzden Burak'ın evden her kaçışında Mehtap'ın içinde kendinden gizleyemediği bir sevinç parlıyor. Burak gitsin, bu hayatı terk etsin, çok uzaklarda bambaşka bir hayata karışsın istiyor. Dönmesin, rezil bir pavyonda çalışan annesini sevmesin... geçmişi merak etmesin... hiçbir şey öğrenmesin... ki bu yüzden bir gün kendini öldürmesin... oğlunu kendisi öldürmesin istiyor.

9

Şahbaz kadının yanında, tıpkı onun gibi sırtüstü yere uzanmış, gözlerini karanlık tavana dikmiş, sayıklarcasına konuşuyor. "Sen hiç evden kaçtın mı?" diyor kadına. Cevap vermesini beklemeden sorular soruyor. Cevabı kendisinde olan sorular...

"Benim bir ablam vardı" diyor Şahbaz. Kendisiyle ilgili bir hikâye anlatıyor.

İlk kez.

Büyük bir ihtimalle yalan bir hikâye bu. Kadın bu yalanı seziyor. Ama umurunda değil. Şahbaz'ın anlattığı her hikâyeye kayıtsız şartsız inanmaya karar verdi bir kez. Sabırla dinleyecek. Ölmeyecek ve dinleyecek. Dışarıda olanlar, içeride olanlar, Şahbaz'ın içinde olanlar... Hepsini dinlemek istiyor. Geleceği belirsiz bir hayatın karanlığında unutuldu. Islak ve soğuk taş zemine uzandı... kıpırdamıyor... kıpırdayamıyor... buradan belki de hiç çıkamayacak, dışarıda olup bitenlerin hangisi gerçek, hangisi yalan, hiç öğrenemeyecek... annesi onun Üç Kapılı Han'ın bodrumunda küçücük bir hücrede hareketsiz ve sessiz, belirsiz soluklar alarak, gözlerini çoğu kez yumarak, itaatkâr bir ölü olduğunu bilemeyecek...

Kadın konuşamıyor. Ağzının içinde ve rahminde yaralar... kadın konuşamıyor ama hücrenin duvarları "Anlat Şahbaz" diyorlar, "hiç susma... anlat ki hem kadın yaşasın, hem dışardakiler yaşasın, hem de sen sen sen sen kendin yaşa... hayatta kalmanın sırrını sözlere sarıp sarmala... anlat Şahbaz anlat hiç susma."

Ve Şahbaz anlatıyor:

Mehtap belki de benim ablamdır... kendi öykümü sana anlatmaya niyetim yok. Ama hayatlar birbirinin içine geçen sonsuz halkalar gibidir. Kalabalıklar arasında rastgele iki insan seçsen ve geçmişlerini deşsen, mutlaka bir yerde onların birbirine değdiğini görürsün. Kader akrabalığı denir buna. Biliyor musun, binlerce yıldır insanların başına hep aynı şeyler geliyor... yazılmış karakterler ve hayatlar var... bu karakterler sırasıyla sahneye çıkıyorlar, sırasıyla olayları yeniden ve baştan ve aynen bir kez daha, bir kez daha, bin kez daha yaratıyorlar...

O yüzden olacaklar aslında zaten oldu. Olanlar mütemadiyen olmaya devam edecekler. Hiç bitmeyen bir işkence gibi. Hayat kendini, kimseye sezdirmeden, her insanda ustalıkla tekrarlar. Sanıyor musun ki bir hanın bodrumunda unutulan ve öldü sanılan tek tutsak sensin; ve sanıyor musun ki bir hanın bodrumunda unutulan ve öldü sanılan tutsağın, karanlıktan çıkıp gelen ve ona inanılması zor ama gerçek hikâyeler anlatan bir arkadaşı ilk kez var...

Bir arkadaş? Biz arkadaş mıyız Şahbaz? Arkadaş olmak için bir şeyleri paylaşmak gerekir. Senin bana, benim sana bir şey vermem. Sen belki bana hayat veriyorsun ama peki ya ben? Ben sana ne veriyorum? Ben bir tutsağım doğru ama kimin tutsağı? Beni öldüresiye döven ve sonra bu hücrede unutup gidenlerin tutsağı mı... yoksa senin tutsağın mı? Onlar beni unuttuklarına göre... artık onlara ait değilim. Tamamen seninim. Tutsak onu tutanın arkadaşı olabilir mi? Tutsaklık, içinde arkadaşlığı barındırabilir mi? Sen beni... benden öte canımı... tutsak aldın Şahbaz. Neden?.. Benim için değil, kendin için... Anlatmak için... Ama yine de neden? Neden bana bunları anlatıyorsun? Seni konuşmadan dinleyecek ve yaşamını ellerine teslim edecek bir cana mı ihtiyacın vardı? Bu karanlık hücrede bir hayata gerçekten sahip olmanın hazzını mı yaşıyorsun? Belki de

kendi elinden kaçıp giden hayatın öcünü, benim hayatımı tutsak alarak, benden çıkartıyorsun... Şahbaz içerisi çok karanlık... seni zar zor görebiliyorum... sen neye benziyorsun? Şahbaz sen benden ne istiyorsun?

Senden hiçbir şey istemiyorum. İsteklerin ötesinde bir dünyadan bahsediyorum sana. İstekler, olup bitenlerin, yani gerçeğin yanında ne kadar değersizdir bilemezsin. Sana bir hayatın, hatta bir sürü hayatın, tekrarı olduğunu anlatıyorum. Ama hangi hayatların tekrarı... onu kim bilebilir? O kadar çok hayat yaşandı ki... Bugüne kadar yaşayıp ölen insanların tümünü düşün... Tümü bir "ben"di ve inan içlerinden bazıları sendin... Bunları neden anlatıyorum biliyor musun? Çünkü bir gün konuşabilirsen eğer, sezgilerimin gücünün nereden geldiğini sormak isteyeceksin bana.

Olacakları nasıl bildiğimi... soracaksın.

Olacakları bilmenin tek yolu vardır, olanları anlamak.

Eğer şimdiye kadar olanları gerçekten kavrayabilirsen, olacaklara da kolayca vâkıf olursun... o yüzden inan bana anlattığım her şey gerçekten oldu ve olacak... bu yıl bu şehirde bunlar yaşanacak... ve sen her şeyi bilecek... bu karanlık hücrede baykuş sezgisiyle benimle birlikte geleceği göreceksin.

Geleceği görmek istersin değil mi?

Mart

1

Mart ürkütücü bir aydır. İçinde her şey vardır. İyilik... kötülük... tehlike... güven... ihanet... Mart hayata benzer...

1979 yılının üçüncü ayı perşembe günü başladı; cumartesi bitti ve tam otuz bir gün sürdü. Güneş ayın başında sabah sekize yirmi altı kala doğuyordu, ayın sonunda yediye on altı kala. Batması ise ayın başında saat on dokuzdaydı, ayın sonunda batış saati on dokuz otuz iki oldu. 1979 yılının Mart ayında günler bir saat yirmi iki dakika uzadı. Bunda, baharın büyük payı vardı.

1979 yılının Mart ayı fırtınayla başladı. Şahbaz'ın bahçesinde tam üç gün ve üç gece boyunca sanki dünyanın tüm rüzgârları esti. Şehir üç gün ve üç gece boyunca güneş yüzü görmedi. Bulutların çok uzaklardan taşıdığı rüzgârlar, şehir halkına yeniden kışı hatırlattılar.

Üçüncü cemre toprağa düştüğü gün Şahbaz'ın bahçesindeki erik çiçek açtı. Ardından portakal... portakal çiçeği bahçeye mis gibi bir koku saldı. Şahbaz, görülmeyeni gören gözleri, sezilmeyeni sezen kalbiyle ağaçların dallarına su yürüdüğünü hissetti. Anne karnında gözleri kapalı bir cenin gibi, annesinin bedeninde kanın dolaşırken çıkardığı sesleri dinler gibi... ılık ılık suların ağaçlara tırmanışını bildi.

Şahbaz'ın bahçesinde bahar, geldiği gibi ansızın gitti. Ayın on birinde kocakarı soğukları bastırdı. Hasum fırtınasının çıktığı gece evlerde kazan kazan aşure kaynıyor, tüm şehir tarçın

kokuyordu. Şahbaz koca bir tencere aşure pişirdi. Aşureye ne koyduysa bir avuç da bahçeye serpti. Nar, buğday, nohut, pirinç, üzüm, incir, portakal kabuğu... Çok uzaklardan şehre gelen kırlangıçlar narı, buğdayı, nohutu, pirinci yemek için teker teker bahçeye indiler.

Ay tutuldu; gece, hafızasında milyonlarca yıl biriktirdiği sayısız büyüyü teker teker yeniden hatırladı. Her ay tutuluşunda ürperen kuşların tedirginliği karanlığı delip geçti.

Ay tutuldu... ardından soğuklar şehri aylar boyunca geri dönmemek üzere terk etti. Kocakarı soğukları eriğin meyvelerini yeterince tehdit etmişti.

Uzak şehirlerde ateşlerin yakıldığı ve kadim bir bayramın kutlandığı günün gecesinde Şahbaz bahçesinde küçük bir ateş yaktı ve hiç bilmediğimiz bir dilde dualar mırıldandı.

Soğuklar gitti ama fırtınalar dinmedi. Ilık ancak sert esen rüzgârlar, akılları baştan alan lodosla bir olup Şahbaz'ın bahçesindeki sarmaşıkları çılgınca salladılar. Üç gün boyunca yağmur yağdı, sonra güneş açtı. Toprağın altında aylardır uyuyan haşarat yavaş yavaş kendi yolunu yeniden yaratıp, soylu bilmeceler kura kura toprak üstüne çıktı.

Çaylaklar geldiğinde yine fırtına vardı. Ağaçların kuru dallarında patlayan tomurcuklar büyülü bir hızla taze yeşil yapraklara dönüştüler. Ay sonunda çıkan fırtına dalların bazılarını kırdı ama bahar o yıl da Mart ayından zaferle çıktı.

Mart ayında doğan kadınlar üstün bir güzelliğe ve saf bir kalbe sahiptirler. Şahbaz kadının kalbinin saflığından emin. Yoksa bu denli itirazsız dinler mi onu? Verdiği her lokmayı güvenle yutar mı? Hiç çırpınmadan, telaşlanmadan, sorgulamadan kendine sunulan hayata boyun eğer mi? Kadın öylece yatıyor. Sadece bakıyor. Bakışlarında iyi niyet var. Şahbaz ona ne denli korkunç şeyler anlatırsa anlatsın, o iyimser bir tevekkülle dinliyor... dinliyor... dinliyor. Onun tevekkülü Şahbaz'ı daha da cesaretlendiriyor. Anlattıkları nereye varacak hiç düşünmüyor. Sadece anlatıyor... anlatıyor... anlatıyor.

Bu ay doğan erkekler kararsız olurlar ve esrarlı şeyleri severler. Haris ve bencildirler ama söz tutmayı da bilirler. Şahbaz haris, bencil ama söz tutmayı biliyor. Kadına hiç söz verdi mi?

Ona onu buradan çıkaracağını söyledi mi? Dışarıda umutsuz bir bekleyişe esir annesine kavuşturacağını? Hayır, hiçbir şey için kadına söz vermedi... henüz vermedi. Ona hiçbir şey vaat etmedi. Ufacık bir ümit bile vermedi ki. Sadece anlatıyor. Hem de bahçesini, kuşları, karı, baharı, ağaçlara su yürüdüğünü, böceklerin toprağın altında hareketlendiğini değil... hâlâ ölenleri ve öldürenleri anlatıyor. Dışarıda ne çok cinayet işleniyor.

Hava ısındıkça şehrin üzerine kalın, çok kalın bir sis iniyor. Katiller sisi sever.

2

Sıcağa kanıp patlayan bahar dallarının üzerlerine kar taneleri düşüyor. Mart binlerce yıldır yaptığı gibi herkesi, her şeyi şaşırtıyor. Herkes, her şey binlerce yıldır olduğu gibi... şaşırıyor. Sanki ilk kez baharların üzerine kar düşmüşçesine... hayretler içinde... insanlar bir ağaçların dallarına bakıyorlar, bir gökyüzüne.

Üç Kapılı Han'ın önünde siyah paltosunun üzerine attığı siyah örgü şalına sarınmış bir kadın var. Sisler içinde bir hayalet gibi. Gözleri hanın kalın taş duvarlarını deldi delecek. Gözleri hanın taş duvarlarını delip, içerideki kızını geri alacak. Hatta belki oğlunu. Hatta belki başkalarının çocuklarını. "İçeride bir sürü çocuk olmalı" diye düşünüyor. Ama kapıda niye kendisinden başka anne yok? Neden kimse çocuğunu aramıyor? Kapılara dayanmıyor kimse? Polislerin yüzlerini neden tırmalamıyor anneler? Tiz çığlıklarla yeri göğü inletmesi gerekenler nerede? "Bir ben miyim çocuğunun bu taş duvarların arkasında gizli bir odada, bir ihtimal hayatta olabileceğini sezen?" diye düşünüyor kadın.

Hana gün boyu insanlar girip çıkıyor. Normal insanlar. Ellerinde evraklar, gülüşüyorlar. Polisler sanki gerçekten görevleri asayişi sağlamakmış ve aşayiş çoktan sağlanmış gibi mesut görünüyorlar. Sadece kâğıtların üzerinde olup biten bir işten sorumluymuşçasına, kaygısız, tasasız, vicdansız.

Üç Kapılı Han'a insanlar girip çıkıyor. Ellerinde sarı zarflar, birtakım evraklar.

Üç Kapılı Han...

Kadın hanın kapılarına bakıyor. Biri anacaddeye açılan cephede, diğeri ara sokakta, arka cehpede. İki dev demir kapı. Sağlam görünüyorlar. Sanki binlerce yıl önce, daha insanlar bu topraklara gelmeden, etrafına duvarları örmeden önce... çok önce... bir başlarına orada dimdik duruyorlardı. Sanki daha hiçbir şey yokken, onlar vardı. Boşluğa açılıp kapanan iki dev demir kapı.

Kadın şu anda öndeki kapının karşısındaki kaldırımda duruyor. Ayakta. Dimdik. Ama içinde taşıyamayacağı kadar ağır bir kambur. İki çocuğunu da kaybeden bir annenin, acıdan kavrulan kalbi dev bir kambur gibi, içe büyüyen ve göğüs kafesini sipsivri bıçaklarla kanırtarak delen... Üç Kapılı Han'ın öndeki büyük demir kapısı sabahları açılıyor, akşamları kapanıyor. Dün arka kapının karşısındaki kaldırımda durmuştu. O da aynı öndeki gibi, kocaman demir bir kapıydı. Sabah açıldı, akşam kapandı. Önceki gün yine ön kapıdaydı, ondan önceki gün arka kapıda... Polisler orada ne aradığını sormuyorlar bile. Biliyorlar. Ve bilmezden geliyorlar. Görüyor, kör bakıyorlar. Aylardır Üç Kapılı Han'ın iki kapısı karşısında dimdik bir kadın... umursanmadıkça çöker gider, diye düşünüyorlar.

Bazen tıknaz ve yaşlı hademe yanına geliyor. Kendisiyle muhtemelen yaşıt olan kadına "Teyze boşuna vakit kaybediyorsun burada. Polisler söylediler. Kızın içerde değil. Bekleme artık, canına yazık" diyor. Bazen bıyıkları kanca gibi aşağıya bakan genç bir adam geliyor. Arkadan. Sessiz adımlarla. Ensesine soluyarak ve sesini kaba bir kısıklığa boğarak, "Teyze boşuna vakit kaybediyorsun burada. Polisler söylediler. Kızın içerde değil" diyor. Sonra sesini daha da kısıyor, "Git onu arkadaşlarına sor. Nerede olduğunu onlar iyi bilirler" diyor.

Kadın ne tıknaz ve yaşlı hademeye, ne de kanca bıyıklı genç tek bir kelime ediyor. Sadece kararlı bir ifadeyle gözlerinin içine dimdik bakıyor. Ve bir gün ön kapının, bir gün arka kapının karşısındaki kaldırımda, ayakta, saatlerce duruyor.

Bakışları Üç Kapılı Han'ın kalın taş duvarlarını deldi delecek...

"Üç Kapılı Han'ın iki kapısı var" diye düşünüyor. "Peki üçüncü kapı nerede? Kızıma beni götürebilecek üçüncü kapı...

taşla örülmüş olabilir mi? Ya da sokağa değil de yan binaya açılıyordur. Belki de üçüncü göz gibi. Zamanı gelince kendiliğinden açılacak... o yüzden şimdi saklanıyor."

3

Şahbaz sinemada, Mehtap'la Burak'ın yanı başındaki boş koltuğa bakıyor. Koltukta bir gazeteye sarılmış bir paket var. İçinde kafa derisi yüzülmüş kesik bir baş. Burak'la Mehtap film bitince oturdukları koltuktan kalkacak ve sinemadan çıkacaklar. İkisi de yan koltuktaki paketi fark etmeyecek kadar hülyalı olacak. Paketi onlar gittikten sonra salonu temizleyen hademe bulacak. Ve eli gazete kâğıdının kandan sırılsıklam hamursu dokusuna değer değmez, orada kalp krizi geçirip ölecek.

Sinemada kesik başın bulunduğu sırada Şahbaz Üç Kapılı Han'ın bodrumunda, kadının saçlarını okşuyor ve anlatıyor.

Şehir cinnet geçiriyor ve kimse bunun farkında değil. Cinnet kanıksanabilen bir travma artık. İnsanlar birbirlerini kurşuna diziyorlar. Makineli tüfeklerin taradığı kahveler her gün gazetelerde iki cümlelik, küçücük haber. Çöplükler, üzerinden kan lekeleri çıkmayan tahta kahve sandalyeleriyle dolu. Yoksullar teneke sobalarda bu sandalyeleri yakarak ısınıyorlar. Ve yoksullar uykularında sobadan tüten bu kan kokusunu içlerine çektiklerini bilmeden, korkunç rüyalar görüyorlar.

Cinnet veba gibi, sobalardan tütüp, yoksul evlere bulaşıyor. Arsalara atılan cesetler, dere yataklarında bulunan paramparça bedenler, kanunsuzluk labirentinde kaybolup duran genç insanlar o kadar kanıksandı ki, sıradan cinayetler onların gölgesinde kalıyor. Şehir topyekûn cinnet geçiriyor ama bu, kimseyi yaşamaktan yıldırmıyor.

Şahbaz'ın anlattığı hikâye devam ediyor. Karmakarışık bir zincirin birbirine geçmiş halkaları gibi. Anlattıkları ne baharla

ilgili, ne de bahar dallarına tutunan karla, ne de evinde hasta yatan yaşlı madamla... Madamın dışarı çıkacak gücü yok. Soğuktan korkuyor, yattığı yerde eski hayatını düşünüyor. Gücü olsa geçmiş zamanların kokularını biriktirip kendine has bir rayihaya bulanan dolap çekmecesindeki fotoğrafları çıkarıp, hepsine tek tek bakacak. Tuilleries'de çekilenlere, Eyfel'in dibindekilere, Champs-Elysées'dekilere... "Ah Paris" diye iç geçirecek. Gücü olsa... Paris'e yeniden gidecek.

Şahbaz kadına Rum madamın odasında kurduğu düşleri değil, Salih'in hikâyesini anlatıyor...

Salih bundan bir hafta önce bir kadını öldürdü. Polis her gün kadının bir parçasını buluyor. Çöpte, sokak köşesinde, apartman girişinde... dün de sinemada... Gazeteler her gün, öldürülüp parçası şehrin çeşitli yerlerine atılan kadının temsili bir çizimini yayımlıyorlar. Bulunan parça resmin üzerinde tamamlanıyor, bulunamayan parçalar kâğıt elbiselerle giydirilen karton bebekler gibi, çizgi çizgi... Cesedin sol kolu, sağ ayağı ve sağ uyluğu bulundu. Bir de kafası. Kafası bir kesekâğıdından çıktı. Derisi yüzülmüştü. Bir sinema koltuğuna terk edildi. Film bittikten sonra salonu temizleyen hademe buldu kesekâğıdını. İçine bakamadan kalbi durdu. Sonraki seansı izlemek üzere salona giren seyircilere yer göstermek için elindeki fenerin ışığını kırmızı koltuğa tutan yer gösterici, arkadaşını koltukların arasında elinde kanlı bir paket, gözleri fal taşı gibi açık, ağzı dev bir mağara gibi aralık ve iki büklüm, kaskatı görünce, korkunç bir çığlık attı. Gençti, kalbi durmadı. Onun çığlığını duyan ışıkçı, salonun lambalarını yaktı. Anarşistlerin saldırısına uğradıklarını düşünen seyirciler, ne olup bittiğini sormadan, sıradanlaşmış bir telaşla sinemayı terk ettiler. Işıkçıyla makinist yer göstericinin yanına geldiğinde, o iki büklüm olmuş kusuyordu.

Salih şu anda, yüzünde girişti̇ği işi bitirmeye kararlı bir adamın vakur gülümsemesiyle anacaddede yürüyor. Vitrinlere bakıyor. Semiha'yı öldürüp, cesedini parçalara ayırmasaydı ona vitrindeki kırmızı lacivert çizgili kazağı alırdı. Ama ne yazık ki Semiha artık öldü. Öldü, hatta parçalara ayrıldı. Evin balkonunda önce kalın naylona sarılmış, sonra da gazete kâğıdıyla kaplanmış bir yığın et parçası. Gazeteler "Bu iş anatomiden anla-

yan bir katilin işi" diyorlar. Demek ki Semiha'yı parçalarken bilmeden en doğru yerlerinden kesmiş. Oysa o sadece kesilebilen yerlerinden kesti cesedi. Bilerek değil. Tamamen içgüdüsel. Her gün elinde bir fileyle evden çıkıyor. Filenin içinde her seferinde önce naylona, sonra gazete kâğıdına sarılıp paketlenmiş bir parça et. "Ne çok kan aktı Semiha'dan" diye düşünüyor. Gazeteler "Bu işi yapan ya bir kasap ya da doktor olmalı" diye yazıyor. Salih doktor değil. İlkokulu zor bitirdi o. Kasap da değil. O sadece, küçükken köyde nasıl kurban kesildiğini defalarca gören ve bir gördüğü bir daha hafızasından silinmeyen bir katil. Küçükken öğrendiği şeyleri kolay kolay unutmuyor insan. Üstelik bir koçu kesmek bir insanı kesmekten daha zor. Çünkü koçlar kesileceklerini anlayıp, vicdanı olan bir yüreği kanatacak kadar kısık ve acıklı bir ses çıkarırlar. Ama Semiha'nın aklına bile gelmemişti paramparça edileceği. Salih onu yine dövecek, sonra da eskisinden daha çok sevmeye devam edecek sanmıştı. O yüzden bir tespihböceği gibi kapanıp, başı kollarının arasında, Salih'in tekmelerinden korunmaya çalışırken gıkı çıkmamıştı.

Peki boynu nasıl kırıldı?

Kız kardeşleri öldürülürken de önce boynu kırılmıştı, değil mi Şahbaz?

Üç Kapılı Han'ın bodrumunda kapkaranlık buz gibi bir hücrede Şahbaz kadına Salih'in hikâyesini anlatıyor. Kısık sesle. Sanki birilerinin anlattıklarını duymasından korkar gibi. Bir yandan da elma soyuyor. Elmanın kırmızı kabuğu, spiral bir dansla, ıslak taş zemine doğru zarifçe salınarak sarkıyor.

Tam bir hafta önce oldu her şey. Salih Semiha'nın karşısında itirazsız büzülüp büzülüp ufacık kalmasını ve tekmelerine sabırla katlanmasını, sanki dayak yerken akşama pişireceği yemeği düşünür gibi, telaşsız, korkusuz, hatta vakur durmasını istemiyordu artık. Semiha, "Ne olur yapma..." dese belki yapmayacaktı. "Acı bana, yeter..." dese acıyacaktı. Ama o hiçbir şey söylemiyordu. Sadece katlanıyordu.

Birine katlanmak onu yatıştıracağına daha da sinirlendirebilir. Birine katlanmak belki de bir lütuf değil, bir hakarettir. Bunu sezmeyen insanın hayatı tehlikededir.

Salih karşısında kendi sinirine katlanan kadını gördükçe

daha da delirdi. Semiha'yı dövmektense o an öldürmek istedi.... Başını sıkı sıkı saran kollarını zorla iki yana açıp, sırtüstü yatırdığı kadının üzerine çöreklendiğinde, aklında sadece onu öldürmek vardı. Semiha Salih'in ne yapmaya çalıştığını anlamadı. Soran ama yine, ama hâlâ yalvarmayı aklına getirmeyen gözlerle Salih'e baktı. Salih "Seni öldüreceğim" dediğinde, bağıramadı bile.

"Peki öldür, sonra ben mutfağa gider, dolmanın altını yakarım" der gibiydi. Ölmeyi, öldürülmeyi, sıradan bir şeyi kabul edermişçesine, bekler gibiydi.

Salih Semiha'nın başını, ellerinin arasında sıkıştırıp, tavuk boğazlar gibi çevirdiğinde... tuhaf bir ses çıktı.

Semiha öldüğüne, öldürüldüğüne inanamaz bakışlarla, ölmekte olan gözlerini Salih'in gözlerine dikti.

Semiha'yı parçalara ayırmak Salih'in aklına nerden geldi Şahbaz?

Şahbaz rüyalara girmeyi sever. Belki Salih'in rüyasına da girmiştir. Ona geçmişi hatırlamasını fısıldamıştır. Şahbaz hatırlatmayı sever.

Salih Semiha'yı öldürdükten sonra, mutfak balkonunda soğan sepetinin hemen yanında duran baltayı alıp kadının kafasını... sırtüstü yatan ölü kadının biçare kafasını... kesti. Kesik kafayı yerinden oynatmadan, bedeninden uzaklaştırmadan öylece bıraktı ve bir süre akan kanı seyretti. Sonra kadının yanına yere uzandı. Orada ölünün yanı başında uyudu. Ölüyle katili, saatler boyu yan yana yerde... yattılar. Duvarda büyük bir ayna asılıydı. Ceset ve katili bir resim gibi aynaya yansıdılar. Ressam biri ölü, biri uyuyan iki insanın altına kıpkırmızı bir halı sermiş. Ölünün gözlerini açık bırakmış. Katilin gözlerini sıkıca kapatmış.

Şahbaz, aynaya yansıyan resmin içinde, sanki az önce birini öldürüp yanına yatmamış da, bir bahar öğleden sonrası, uzak kırlarda, mesela bir dere kenarında, huzurla uykuya dalmış gibi görünen Salih'in rüyasına girdi. Çok eski bir filmi ona yeniden seyrettirdi. Geçmişini yedi kör kuyuda saklayan Salih, Şahbaz'ın peşine takılıp önceye, çok önceye gitti. Unuttuğu o korkunç tecrübeye kendini yeniden yakın hissetti.

Saatler sonra derinlerden sarhoşlukla su yüzüne çıkan bir dalgıç gibi kalktı kan gölünün ortasından. Önce aynaya baktı. Kan kırmızısına bulanmış bedeni ona daha önce öldürdüğü kadınları hatırlattı. Hepsini sevmişti. Hiçbirini öldürmek istememişti. Ama bildiği başka bir şey yoktu. Kadınları seversin ve onları öldürürsün. Nedenini hiç bilmeden. Sonra da her şeyi unutup, her şeye yeniden başlarsın. Hayat bu kadar basittir. Ya da karmaşık...

Yanı başındaki, boynu kırılmış, kalbi kırılmış, geleceği kalmamış kadına baktı. Üzüldü. Onun ölmesine üzüldü. Sonra aralarına kuru lavantalar serpilmiş rengârenk çiçekli nevresimleri dolaptan çıkardı ve tam iki gün boyunca, sabırla, yerdeki kanları temizledi. Semiha'nın üzerindeki kanları temizledi. Kendi üzerindeki kanları temizledi. İki gün boyunca evdeki soba hiç sönmedi. Üzerinde sıcak su, içinde odunlarla birlikte tutuşup yanan kanlı çarşaf parçaları... İki gün boyunca evin bacasından odun kokusuyla birlikte kan kokusu çıktı. Çıkan kokuyu bir tek kuşlar duydu. Mahalledeki bir inşaatın kuytusunda büyümekte olan yavru köpekler teker teker kudurdu.

4

Komutan yine aynanın karşısında... Yine sinirli. Elini yumruk yapmış, aynaya vurdu vuracak... Şahbaz hemen arkasında duruyor ve onun aynayı kırmasını, aynayı parmaparça etmesini istiyor. Şahbaz, Komutan sinirlendikçe... Komutan birilerini öldürttükçe... Komutan kendisi de ölmek istedikçe... seviniyor.

Az sonra Komutan'ın odasından içeriye Bekir girecek. Komutan bir türlü aynaya atamadığı yumruğu Bekir'in suratının ortasına atmamak için kendini zor tutacak. Bekir onun hiddetinden çok korkuyor. Komutan bu, hiddetlendiği zaman her şeyi, ama her şeyi yapabilir. Daha önce yaptı. Yaptırdı. Bekir başına gelecekleri seziyor, ama nedenini bilmiyor. Şahin meselesi kapandı. Peki ya şimdi ne oldu ki?

Komutan "Salih nerede?" diyecek dişlerinin arasından tıslayarak.

Bekir o an anlayacak. Günlerdir gazetede haberi yayımlanan kadın cinayetiyle ilgili bu kez Komutan'ın siniri.

Cevap verirken kekeleyecek, "Bilmiyorum... ge... ge... gerçekten bilmiyorum" diyecek.

Bekir yalan söylerken asla kekelemez. Korkmaz da. Yalan söylemekte gerçekten ustadır. Komutan bunu bilir. "Kekelediğine göre gerçekten haberi yok Salih'ten" diye düşünecek.

"Hemen git bana Salih'i bul... Hemen!" diyecek.

"Hemen git bana Salih'i bul... Hemen!"

Hemen gidip Salih'i bulmak mı? Komutan bilmiyor mu yerini? Her cinayetten sonra zaten Komutan kendisi bulup saklamaz mıydı kardeşini? İkizini. Kendisiyle aynı, kendisinden deli, kendisinden cani, kendisinden kontrolsüz... Salih'i?

Şahbaz elinde sapsarı bir armut, Üç Kapılı Han'ın bodrumunda... Sırtüstü yatan ve gözlerini dikip tavana bakan kadının saçlarını okşuyor. Yeni bir hikâyeye hazırlık mı bu? Yeni ve harikulâde bir hikâyeye?

"Yeni ve harikulâde bir hikâyem var sana anlatacak" diyor. Elindeki armut sapsarı... karanlıkta nasıl oluyor da kabuğu parıldıyor? Armudu elindeki çakıyla soyuyor Şahbaz. Çakı kabuğu kestikçe armudun suyu küçücük zerreler halinde etrafa sıçrıyor. Nem ve küf kokan hücre şimdi de mis gibi armut kokuyor... Şahbaz armuttan ince ince, zar gibi, kıymık gibi parçalar çıkartıyor. Tıpkı hayattan çıkarttığı parçalar gibi. Her parçayı usulca kadının yarı aralık duran ağzından içeriye sokuyor. Zamansız yumurtlamış, tedirgin bir anne kuş gibi, kadını ölmesin diye... sabırla besliyor...

Ve anlatıyor.

Harikulâde ne anlama gelir hiç düşündün mü? Birçokları gibi içgüdüsel bir sezgiyle, kim bilir kaç kez kullandın bu kelimeyi. Anlamının nerelere gidebileceğini tam olarak hissetmeden. Sadece abartılı bir sevinç ve heyecan duyduğunda, içtenlikle haykırmışsındır herhalde, "Harikulâde!" diye...

Ben sana şimdi harikulâdenin istenirse bambaşka bir anlama gelebileceğini anlatacağım. Bunun için

önce harikanın anlamını öğrenmelisin. Harika, sandığın gibi çok güzel, olağanüstü demek değildir yalnızca; yırtan, sırayı bozan anlamına da gelir. Anarşist bir sıfattır. Düzen karşıtlığını yüceltir. Harikulâde ondan da anarşisttir. O da âdet delen demektir. Olağanüstü olan kadar, olağandışı olanı da işaret eder. Kural tanımazlığı, başkaldırıyı, isyanı barındırır içinde. Kelimeler ve anlamlar... Ne kadar tehlikeli, sezebiliyor musun? Öylesine, bambaşka bir anlamı da olabileceğini bilmeden kullandığımız sıradan bir kelime... içinde bazıları için suç sayılabilecek anlamları gizlice taşıyabiliyor. Âdet delen ne demek? Geleneklere, inançlara başkaldırı. Harikulâde bir hayat ne demek? İsyankâr bir hayat, değil mi?

Sence hayatın harikulâde miydi? Dışarıda harikulâde bir hayat var mı gerçekten? Ya benim hayatım? Sence ben harikulâde bir hayatın kahramanı mıyım?

Bunu biraz düşün... karar vermeden önce düşün... neler harikulâde ve harikulâdenin karşıt anlamlısı ne?

Komutan hâlâ aynaya bakıyor... Aynada kendisini değil kardeşini görüyor. Tıpatıp aynılar. İkisinin yüzü de sinirli bir ressamın fırçasından çıkmış gibi. Keskin sert hatların başrolünde çıkık elmacık kemikleri var. Dikdörtgen alınları öne doğru fırlamış, altında kalın simsiyah kaşlar, kaşların hüküm tanımaz karmaşası... Burun deliklerinden soluyorlar ve devamlı, derin bir ağzı sakladıkları uzunluklarından belli, incecik dudaklarını kemiriyorlar. İkisinin de saçları yandan ayrılmış. Uzun perçemleri haşmetli burunlarının üzerine düşüyor. Ve kapkara saçları karanlıkta bile ışıl ışıl parıldıyor.

Yüzlerindeki her çizgi gibi, duruşlarındaki eda da birbirini tekrarlıyor. Bacak bacak üzerine atışları, dirseklerini sert bir açıyla kırıp sararmış parmaklarıyla sigarayı dudaklarına götürüşleri, sigaranın dumanını şifalı bir ilaç gibi ciğerlerinin ta en derinine çekişleri ve bedenlerinde uzun uzun iyice dolaştırıp, neredeyse hiç eksiksiz burun deliklerinden ağır ağır geri verişleri... sonra kadınları öldürüşleri...

Kadınları öldürüşleri?

Salih'le Komutan'ın tek farkı var: Komutan hiçbir şeyi unutmuyor, Salih hiçbir şeyi ama istisnasız hiçbir şeyi hatırlamıyor.

Hadi Şahbaz, şimdi Komutan'ın hiç unutmadığı, Salih'in ise hiç hatırlamadığı o korkunç hikâyeyi anlatmaya başla.

Yıllar önce iki küçük çocuk çok uzaktaki bir köyün avlusunda sekiz aydır elleriyle besledikleri koçun kesilişini izlemek için yere çömelmişlerdi. Çocuksu bir merakla... ölümü ilk kez yakından görme heyecanıyla... bir canlıyı, hem de çok sevdikleri bir canlıyı öldürmenin olabilirliğini öğrenmek üzere... dirsekleri dizlerinin üzerinde, küçük elleri küçük çenelerinde, fal taşı gibi açılmış gözlerle...

Babalarıyla amcaları koçu güçlükle zapt ediyorlardı. Gözleri bağlı olmasına rağmen az sonra olacakları anlayan hayvan, geri geri giderek nafile bir gayretle kaderinden kaçmaya çabalıyordu. Belli ki, bıçağın keskinliğinden sızan ölümcül sıcağı, şiddetle seziyordu.

Babaları koçu tuttu, amcaları elindeki bıçakla çırpınan hayvanın boğazını kolayca kesti. Hayvan can verirken küçük çocukların gözlerinin içine bakarak yardım istedi. Çocuklar bir an için gözlerini kapadılar. Sonra yeniden açıp hayretle seyretmeye devam ettiler. Oluk oluk kan aktı yere. Babaları kana parmak çaldı, ikizlerin alnına sürdü.

Sonra hayvan bacaklarından incir ağacının kalın beyaz dallarından birine asıldı.

Birbirinin aynı iki adam, ellerinde birer balta, usta kasaplar gibi hayvanı parçalara ayırdılar. Çocuklar, amcalarıyla babalarının birbirini tekrarlar gibi... dans eder gibi... aynada yansırcasına... bir büyü yaparcasına... iki değil tek bir insancasına... hayvanı parçalayışlarını hayran bakışlarla izlediler.

Güç ve heves aynada çoğalan görüntüler gibi çoğaldı.

İkizler her bir parçayı kucaklarında evin avlusuna, avluda yanan ateşin kıyısına taşıdılar.

Taze et kokusu ve kan kokusu kucaklarından yüreklerine sızdı. Alınlarında kırmızı lekeler, çocuk kollarında ölü ağırlığı, evle ağaç arasında neşeyle koşuşturup durdular.

Şahbaz şu anda kadının yanında, onun saçlarını okşuyor

ve küçükken gözlerinin önünde kesilen bir koyunu düşünüyor. Ölümle tanıştığın o avluda başka kurbanlar da vardı değil mi Şahbaz? Bir gün boğazlanarak, bıçaklanarak, yakılarak, asılarak öldürülecek bir sürü kadın. Ölümle burun buruna yaşayan, ölümle burun buruna sevişen annen... annen de kurbanların arasında mıydı?

İnsanların başına ne gelirse inançtan gelir. Sen inancın yüzünden buradasın; seni bu hale getirenler her şeyi inançları yüzünden yaptılar. Annen senin hâlâ hayatta olduğuna inanıyor. Onun için hanın kapısından bir an bile gözünü ayırmadan günlerdir, gecelerdir bekliyor... Polisler, onun çok geçmeden beklemekten yılacağına inanıyorlar. O yüzden orada öylece dikilmesine göz yumuyorlar.

İnanç her şeye kadirdir. Her şeye.. Var etme gücü de ondadır, yok etme gücü de.

Peki sen neye inanıyorsun Şahbaz? Allah'a mı? Şeytan'a mı? Yoksa kendini onların yerine mi koyuyorsun? Benim sana inanmamı bekliyorsun belki de. Kendi inandırıcılığından bir kafes örüp, beni içine hapsetmek mi niyetin? Var etme gücü de, yok etme gücü de sendeyse, yukarıdan gelen sesler ne? Onlara işkence yapan sensin o zaman. Yan hücrelerde başka ölümcül bedenler saklıyorsun. Ölümle yaşam arasında gidip gelen, gerçekle gerçeküstüyü birbirinden ayıramayan, inandıklarıyla reddettiklerini artık karıştıran yığınla insan olmalı çuvalında. Onlarla bir krallık kurdun diyelim. Sonra ne olacak? Hepimiz ölünce yani. Anlattığın hikâyeler de bizimle ölüp gidecek. Her şeyi kaybedeceksin. Bize kaybettirdiklerin gibi... senin de öykülerinin feneri bir gün sönecek.

Şahbaz, sen de ölümlüsün değil mi?

Sandığın manada ölüm diye bir şey yoktur. Sadece ölüme giden yol vardır. Hepimiz aynı yoldayız. Sen de,

ben de, dışarıdaki herkes, sana anlattığım herkes. Yan yana aynı yere doğru yürüyoruz ama bunun hiçbir anlamı yok. Çünkü hepimiz sadece kendi adımlarımızı görebiliriz. Kendi kaderimizi yaşarız. Oysa söylemiştim, tüm hayatlar iç içedir ve eskiden yaşanmış hayatların tekrarıdır. O yüzden senin yürüdüğün yol aslında senin değildir. Düşmanın, sandığın gibi senin aksi yönüne gitmez, içinden geçer, sen de bazen onun içinden geçersin. Sana işkence yapanlarla, onların işkence odalarında can verenler, ya da Komutan'la Komünist Kaptan... onlar da bazen aynı kişi olurlar. Hiç kimseyi, hiçbir şeyi bir diğerinden kati suretle ayıramazsın. Hep bir şüphe vardır.

Salih'le Melih'in doğduğu gece, babalarıyla amcaları ormana avlanmaya gitmişlerdi. Ellerinde biri hâlâ ölmemiş can çekişen dört beyaz tavşanla geri döndüklerinde, ikiz bebekler çoktan yıkanmış, kıpkırmızı doğum kanından arındırılıp bembeyaz patiskalardan kundaklara sarılmış, iki bebek birden doğurmanın hırpalanmışlığıyla beti benzi atmış, yatağın içinde büzülüp büzülüp büzülüp minicik kalmış Gülbeyaz'ın koynuna konmuşlardı. Beş yaşındaki Ayşe kendisinden sadece on üç yaş büyük annesinin rahminden çıkan koca başlı iki küçük erkek bebeğin doğuşunu anbean izlemiş, üzerlerindeki doğum kanını temizlemek için ısıtılan suyun ateşini küçücük nefesiyle körüklemişti. Avdan dönen birbirinin aynı iki adam, Gülbeyaz'ın koynunda yatan ikiz bebekleri görünce, hiçbir şey söylemeden hüzünle birbirlerine baktılar. Sonra kucaklaştılar. Uzaklarda bir kurt uludu. Yine ikiz çocuklar doğdu.

Sonra aradan yedi yıl geçti. Yedi yılda yedi koç kurban edildi... Ayşe on iki, ikizler yedi yaşına erişti...

Her bayram ikizlerin alınlarına çalınan kırmızı leke, büyüdü... büyüdü... büyüdü... hiç çıkmamak üzere, hayatlarına bulaştı.

İkizlerin yedi yaşına bastığı yıl köyün yüz yirmi yaşındaki kör ebesi bir rüya gördü. Rüyasında insan suratlı, kuş kanatlı, pençeleri kanlı bir yaratık... Yaratık kör kadına eski bir laneti an-

lattı. Bu lanetin asırları aşarak bugüne kadar nasıl geldiğini, köyün ikizlerinin ruhuna girdiğini, ikizlerin kaderinin artık değişeceğini, kız kardeşlerini, ahlaksız kız kardeşlerini öldürürlerse lanetin biteceğini... kuş dilinde bir bir söyledi.

Köylüler ellerine doğdukları Kör Ebe ne dese inanırlardı.

Kör Ebe nasıl oldu da bir lanetin bitebileceğine kandı?

Ayın gökyüzünde yusyuvarlak olduğu, yıldızların yeryüzüne inmek için yarışırcasına kayıp durduğu, sıçanların toprakları altüst ettiği, uğursuz kuşunun susmamacasına pu huu, pu huu diye öttüğü bir gece yarısı, Gülbeyaz gözlerinde yaşlarla avludaki ocağın üzerinde, koca bir kazanın içinde sıcak su ısıttı. Su iyice ısınınca yatağında her şeyden habersiz uyuyan Ayşe'yi usulca uyandırdı. "Kalk güzel kızım," dedi, "kalk." Ayşe ne olduğunu anlamadan annesinin sıcak sesine kandı. Gözlerinden akan yaşları anlamlandıramadı. Ama belli ki tuhaf bir şeyler vardı. Gülbeyaz "Sus" dedi Ayşe'ye. "Hiç konuşma, hiçbir şey sorma, seni yıkayacağım..." Ayşe annesinin delirdiğini düşündü. Sonunda delirdiğini. Her şeyi sezdiğini ve kendisi yüzünden delirdiğini. Onu üzmemek için sustu. Üzerindekileri bir bebeği soyarcasına çıkarmasına izin verdi. Onun da gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Gülbeyaz kızını bir saat boyunca sıcak suyla ve kekik kokan sabunla dudaklarında dualar, mırıltılar... yıkadı.

Onlardan başka evde herkes uyuyordu.

Kızı mis gibi kekik kokuyordu.

Ayın saldırgan ışığı avluyu sanki her şey yolundaymış gibi kaygısızca aydınlatıyordu.

Gülbeyaz kızına tertemiz çiçekli basmadan giysiler giydirdi. Ayşe annesinin her yaptığını itirazsız kabul etti, sanki az sonra gelin olacakmış gibi, tertemiz giysilerini giydi. Daha önce hiç içmediği tuhaf otlardan yapılmış çayı da aynı itaatle, bir yudumda, sıcacık içti.

Gülbeyaz gözünde yaşlarla ikizleri yataklarından kaldırıp kazanın başına getirdiğinde, Ayşe çoktan o sıcacık yudumdan kopup tüm bedenini uyuşturan çayın vaat ettiği derin uykunun dehlizlerinde kaybolmuştu.

Melih'le Salih olan bitene bir anlam veremeden, mahmur bir korkuyla annelerinin yüzüne bakıyorlardı. Gülbeyaz hâlâ

ağlıyordu. "Susun," dedi onlara da, "hiçbir şey söylemeyin, sadece dediklerimi yapın." Hiçbir zaman söz dinlemeyen ikizler, ilk kez o gece söz dinlediler. Sustular ve Gülbeyaz'ın dudakları arasından dökülen dualar ve bakır maşrapadan cılız bir nehir gibi akan sıcak sularla baştan aşağıya uysalca yıkandılar. Yine kekik koktu ortalık.

Gülbeyaz onları hoyratça kurularken hâlâ ağlıyordu. Oğlanlar uğursuz kuşunun ötüşünü ilk kez duymuş, ayın saldırgan ışığı altında çok garip şeyler olduğunu sezmiş, hava sıcak, çok sıcak olmasına rağmen üşümüşlerdi.

Pu huuu... pu huuu... uyu Ayşe uyu... pu pu pu pu huuuuu...

Aynı rahimde var olmak, aynı anda doğmak ve aynı hızla büyümek ikizlerin tüm duygularını aynı anda ortaya çıkaran kaçınılmaz kaderdi. Şimdi de aynı anda korkuyorlardı. Gecenin karanlığından, kuşun sesinden, yanan ateşten ve durmaksızın ağlayan annelerinden... bilmedikleri gelecekten.

Gülbeyaz oğullarını yıkadıktan sonra ikisini birden kollarından yakaladı, çekiştire çekiştire, derin bir uykunun tutsağı olan ablalarının yanı başına götürüp "Burada oturun, sakın uyumayın, babanızı bekleyin" dedi ve ortadan kayboldu.

Ay da ortadan kayboldu. Havada tuhaf bir karanlık, az sonra güneş doğacak ve oğlanlar bambaşka insanlar olacaktı.

Babaları avluya elinde kocaman bir bıçakla geldi. İçinde hâlâ su kaynayan koca kazanın altında küçülen ateş, bıçağın parlak metalinde çoğaldı çoğaldı çoğaldı... Koca adam ve iki küçük çocuk bıçağı kurban keser gibi, Ayşe'nin boğazına dayadı. Koca adam ve iki küçük oğlan... oluk oluk kan... avlunun taşları kıpkırmızı. Her yerde ay karanlığı... Ayşe çırpınamayacak kadar derin bir uykuda... çoktan ölmüş gibi, ama parça parça tekrar ölüyor sanki.

Usulca.

Binlerce yıl önce bu topraklarda hep böyle törenler yapılmaz mıydı zaten? Uykunun derininde genç kızlar, elleri keskin bıçaklı yaşlı adamlar ve küçük oğlanlar, toprağa akan kızıl... kıpkızıl kanlar... çok memeli tanrıların bu topraklarda hüküm sürdüğü o eski zamanlar... toprağın tanrısı, denizin tanrısı, göğün tanrısı, fırtınanın, çağlayanın, yaşlı ağaçların, çakıl taşlarının,

hatta ele avuca sığmaz bulutların bile tanrısının olduğu o eski zamanlarda, kurban kanı diye genç kızların kanı akıtılırdı bu topraklara... öyle mi? Çobanların kavalına o acıklı ezgiler nereden sızdı, ölü kızların ardından az mı ağıt yakıldı?

Kimse bilmiyor. Ne koca adam, ne iki küçük oğlan, ne de kızı öldürülürken içeride kendini asan kadın. Geçmiş hakkında kimse bir şey bilmiyor. Herkes sadece o günü, o anı düşünüyor.

Kör Ebe'nin dediği harfi harfine yapılacak. Çünkü Ayşe'nin içine lanetli geçmişten dirilen korkavuran cinleri girdi. Korkavuran cinleri genç bedeni delirtti. Ayşe o yüzden geceleri, babasının... babasının... babasının koynuna girdi... Kör Ebe öyle dedi. Korkavuran cinleri genç kızları delirtir... Cinlerden kurtulmanın tek çaresi ölümdür. Ölüm... ama öldürmek de yetmez. Yedi parça yedi ayrı kuyuya... yedi parça yedi ayrı kuyuya... yedi parça yedi ayrı kuyuya.

Ayşe... bahçede, her yıl bir koçun kesildiği o kanlı tören yerinde... ölüme bağışık incir ağacının kara yeşil gölgesinde... parça parça edildi... tam yedi parça... her parça bir kuyuya... her parça bir kuyuya.

İkizler babalarına karşı çıkamayacak kadar şuursuz, bir cinayetin şehvetine kapılabilecek kadar tutkuluydular. Ablalarını neden öldürdüklerini hiç düşünmediler. Bu suça neden ortak edildiklerini de...

On iki yaşındaki Ayşe'yi çocukluklarına hiç yakışmayan bir sabırla parçalara ayırdılar. Parçaları yedi köyün yedi kuyusuna attılar. Her parçayı ayrı bir köyün kuyusuna. Köydeki ve evdeki hiç kimsenin Ayşe'nin kayboluşu hakkında tek söz etmemesine şaşmayacak kadar çocuktular.

Nisan

1

Nisan ayında iyimserlik, tıpkı yeryüzünün çekirdeğine yakın yaşayan ve dünya yıkılsa ölmeyecek olan kalın kabuklu böcekler gibi toprağın yedi kat dibinden çıkar ve göğün yedi kat üstüne tırmanır... Tam her şey bitti derken yeniden yaşama dönen bir hasta gibi... hayat yeniden bir şeylere kanar... ölümsüzlük hevesine kapılır... bir kâbustan uyanır... gözleri bir daha hiç kapanmayacak sanır... aldanır.

Nisan bülbüllerin ötmeye başladığı aydır. Feryad-ı andelip der eskiler... Bülbül feryat eder ve kır çiçekleri bu feryadın peşine takılıp teker teker açar. Beyaz papatyalar, mor ballıbabalar, sarı katırtırnakları, kırmızı gelincikler...

Sonra kırlangıç fırtınası çıkar. Fırtınaların en romantiği. Kırlangıç kuşunu bilirsiniz... Sipsivri siyah kanatları olan küçücük bir kuştur. İsmi fırtınaya ne kadar da yakışır. O küçücük kuş kendisi bizzat fırtınadır.

Kuşun fırtına olduğu, dünyanın kendi ateşiyle kavrulduğu mucizeler ayıdır Nisan. Birbirinden uzak coğrafyalarda ateşin koruna sığınır akıllar, hafızalar. Ateşle yatıp kalkar insanlar... Ateşin sıcağında hem geçmiş ısınır, hem gelecek. Ateşin hafızasında binlerce savaş, binlerce kasvet.

Şahbaz'ın bahçesinde de o yıl ateş kırmızısı laleler açtı. Laleler açar açmaz sağanak yağmurlar yağdı. Sonra yine fırtına. Bu kez fırtınanın adı kuğu fırtınası. Çünkü kuğuların yumurtlama

zamanı. Şahbaz hiç görmediği kuğuları düşündü. Uzun boyunlu, beyaz tüylü nazenin kuşlar. Ne kuşa, ne de Şahbaz'a benziyorlar. Bulutlardan çok suları severler. Gökyüzünde kanat çırpmaktansa, göllerde süzülmeyi yeğlerler. Şahbaz sudan nefret eder. Bir zamanlar Şahbaz boğulmuş muydu? Bir zamanlar Şahbaz birini boğmuş muydu?

Ay ortası lale mevsimi başlar. Sonra hiç şaşmaz, yağmurlar yağar. Ardından yine fırtına... Sittei sevir.

O yıl tam altı gün sitteisevir yeri göğü kavurdu... Fırtına dinip evren sakinleştiğinde ipekböcekleri çıktı sahneye. Tanrısal bir gayretle yaşayan ve şuursuz harikalar yaratan... Ardından arıların dansı başladı... Onun ardından serçelerin yavrulaması... Neler oluyor? Evren topyekûn delirdi mi? Çiçekler, kuşlar, böcekler hepsi bir şey söylemek ister gibiler. Doğurganlığın saltanatı binlerce yıl önce Nisan ayında kuruldu. Doğurganlığın saldırısı... gücünü baharın cazibesinden aldı.

Şahbaz o ay bahçesindeki çimleri biçti. Sebze bahçesine turp ekti ve baklalarla patatesleri çapaladı. Zeytini aşıladı. Uzak topraklarda pamuk tarlalarındaki esmer insanların türkülerini mırıldandı. Tırtıl ve böcekler için toprağı üç gün üç gece ilaçladı. Yoruldukça kümesin karşısına çömelip, kuluçkaya yatan tavuklara bakarak sigara üzerine sigara içti.

O yıl Nisan ayı pazar günü başladı, pazartesi günü bitti. Güneş ayın başında sabah yediye on yedi kala, ayın sonunda altıya bir kala doğdu. Batması ise ayın başında on dokuz otuz üçken ay sonunda yirmi sıfır dörde kaydı. Yani 1979 yılının Nisan ayında günler bir saat on üç dakika uzadı... Şahbaz günlerin uzamasından huzursuz; geceyi seven bir kuş gibi, uzun günlerde güneşin yasını tuttu.

Günlerin uzadığı, doğanın delirdiği bu ayda doğan kadınlar güzel yüzlü, yumuşak tenli olurlar. Hücredeki kadın artık yumuşak tenli değil. Aylardır su görmeyen teni kurudu, kavruldu. Bedeni terk etmemekte direnen canı gibi... sert... çok sert artık.

Nisan ayında doğan erkekler çabuk öfkelenirler. Şahbaz öfkeli değil ama öfkenin başrol oynadığı öyküler anlatmayı seviyor. Sanki başkalarının öfkelerinden besleniyor. Kendi öfkesizliğine binlerce öfkeli maske...

Şahbaz, öfkenin ipleri kimin elinde?

İpler kimin elinde Şahbaz?

Bu kimin sorusu? Üç Kapılı Han'ın bodrumunda unutulan bir kadının mı? Üç Kapılı Han'ın iki kapısında geceler günler boyu ağlayarak dikilen ve varlığı bile şüpheli bir girdabın içinde iki çocuğunu yitiren annenin mi? Yoksa o annenin, o kadının, o kadını öldü sanıp orada bırakanların, hanın, tüm insanların, tüm cinayetlerin, tüm cinnetlerin içinden bir hayalet gibi geçen Şahbaz'ın mı?

İpler... ipler... hepimizin hayatı birer ipe mi bağlı gerçekten?

2

Şahbaz yine Üç Kapılı Han'ın bodrumunda, kadının yanında. Kadın uyuyor mu, yoksa öldü mü belirsiz. Gözleri kapalı, sanki nefes almıyor gibi. Şahbaz onun kirli saçlarını okşuyor. İpek bir örtüyü okşar gibi. Onu yaşatıyor ve anlatıyor.

Eğer seni öldü sanıp burada unutmasalardı, yıllarca yargılanıp sonunda asılacaktın. Asılan bir insan gördün mü daha önce? Adam asmak bir matematik işidir. Asılacak kişinin ağırlığı ve boyuyla ilgili hesaplar yapmak gerekir. Sonra ipin esneme payı... Ama cellat bazen ipin uzunluğunu ayarlayamaz. İpi mahkûmun boynuna geçirir, boynu kırılsın diye düğümü sol kulağının arkasına isabet ettirir ve ayağının altındaki yükseltiyi çeker. Eğer her şeyi gerektiği gibi yaptıysa, mahkûmun omurları teker teker kırılır ya da mahkûm boğularak ölür. Aniden... çok acı çekmeden...

Asın beni...

Şu günlerde çok uzak bir ülkede birini astılar değil mi?

Bu ülkede de birileri asılmıştı sanki...

Üstümde okul formam, başımda papatyalardan bir taç, şarkılar söyleyerek eve girdiğimde annemi pence-

reden dışarı bakıp ağlarken bulmuştum. Ne tuhaftı o gün, okulda ders yapmak yerine, bizi uzaklardaki kırlara pikniğe götüren öğretmenlerimiz de, biz yamaçta yakar top oynamaya çalışırken, çam ağaçlarının altında oturup hiç konuşmadan ağlamışlardı... Annem ve öğretmenler ağlayınca bana bütün şehir ağlıyor gibi gelmişti. Herkesin aynı şey için gözyaşı döktüğünü, ertesi gün okul koridorunda elime tutuşturulan bir kâğıttakileri okuyunca anlamıştım. Üç kişi idam edilmişti..

İdam edilenler abimle aynı yaştaydı. Anlamıştım, annem hem onlar için, hem de aylardır kayıp olan abim için gözyaşı döküyordu. Abimi de asarlar diye çok korkuyordu. Abim... ardından ben...

Annem hâlâ yaşıyor olabilir mi? İki çocuğunu da kaybetmiş olmanın acısına dayanıyor olabilir mi? Belki şu anda dışarıda alışveriş yapmak için şehrin dört bir köşesinden koşarak bu semte gelen ve ellerinde torbalarla yanından geçtikleri bu Üç Kapılı Han'ın bodrumunda ya da tavan arasında yaşananları zerre kadar bilmeden sağdan sola, soldan sağa hızlı, yavaş, yorgun, telaşlı adımlar atan, trenden, otobüsten, troleybüsten, vapurdan, taksiden az önce inmiş, şehre belki de yeni gelmiş insanların arasında, onların omuz darbelerine, topuk çarpmalarına aldırmadan, öylece ayakta dikilmiş taş binaya bakan bir kadın var. Önce oğlunu, sonra da kızını yiyen o lanetli hana... Belki polisler omzuna dokunup, "Teyze, kızın burada değil dedik sana, eve git artık" diyorlardır devamlı. Ona acıyorlardır. Polisler sadece annelere acırlar. Bizim annelerimizde kendi annelerini görür, bizim gibi vatan haini çocukları olduğu için onlara acırlar. Bize işkence yaparken sorarlar hep "Anneni ağlatmaya utanmıyor musun... yazık değil mi kadına... onu ne kadar üzdüğünü bilmiyor musun..." Dışarıda ağlayan annenin çocuğuna elektrik verirken, yaramazlık yapan küçük bir öğrencinin kulağını çeken öğretmen gibidirler. "Anneni üzmeye utanmıyor musun..."

"Anneniz sizin yaptığınız işi biliyor mu peki" deriz biz de... "Anneniz sizin bize yaptıklarınızı bilse, sizle gurur mu duyar sanıyorsunuz. Ya da karılarınız... çocuklarınız bir gün size sormayacak mı, nasıl işkence yaptınız bunca insana diye..." Ağızları köpükle dolar birden, "Anneminkarımınçocuğumun adını sen ağzına alamazsın" diye girişirler yeniden... annemizi de unuturlar, bizi de... sözlerimiz deli eder onları... kötüleşir, kötüleşir, iyice kötüleşirler... kötülükleriyle ruhumuzu, bedenimizi deşerler... bizi öldürmeyi, annemizi üzmeyi bir kenara bırakır, derilerimizi yüzerler.

Şahbaz, elinde çakısı, avcunda içi kocaman canerikleriyle dolu bir kesekâğıdı. Kesekâğıdından bir erik çıkarttı. Elindeki çakıyla eriği küçük küçük küçücük parçalara böldü. Her bir parçayı usulca kadının ağzının içine, dilinin üzerine bıraktı. Erikten çıkan bahar kokusu kadının genzini yaktı. Ağzı hâlâ yara içinde. Lokmaları çok zor çiğniyor. O yüzden Şahbaz ona erikleri küçücük parçalar halinde emdiriyor. Ve sakinleşsin istiyor. Sakinleşsin. Bir gün hepiniz sakinleşeceksiniz.

Birazdan kadına sokağa terk edilen bir bebeğin hikâyesini anlatacak. Her gün birileri bebekleri doğar doğmaz sokağın bir köşesine, bir çöp tenekesine bırakıveriyor. Bebeklerinin başkası tarafından bulunup bulunmayacağı umurlarında değil... Belki de ölsün istiyorlar. Biz annelerin, kendileri öldüremediği için, kendi kendisine ölsün diye sokağa terk ettikleri bebeklerin öykülerini biliyoruz sadece. Küçük bir kuş gibi boynu kırılarak ya da aç bırakılarak öldürülen, sonra da kimseler görmeden arka bahçeye gömülen bebekleri ruhumuz bile duymuyor. Yoksul mahallelerin ketum hafızaları, ölüme ya da dehşetengiz bir kimsesizlik yazgısına terk edilmiş bebeklerle, çocuklarla dolu.

Şahbaz ölü bir bebek olabilirdi. Ölü bir bebeğe dokunabilirdi. Bir bebek öldürmüş olabilirdi. Ama öldürmek onun işi değil. O sadece ölenlerin ve öldürenlerin kayıtlarını tutuyor. Hafızasında sayısız cinayet. Şehrin her köşesinde her an biri ölüyor, biri öldürüyor. Şahbaz birbirini kurşuna dizen insanların arasında kasvetli bir hafıza gibi dolaşıyor.

Aylardan Nisan. Baharın gelmiş olması hiçbir şeyi değiştirmedi. Parçalanan bedenlerden fışkıran kanlar ağaçların pembe beyaz çiçeklerine sıçrarken, bahardan çekinmiyorlar. Terk edilen uzak köylerin çayırlarında sarı beyaz papatyaların açmış olması, katillerin aklını bir an olsun çelmiyor. Herkesin elinde tabanca var. Tabancalarda başıboş mermiler. Hafızalarda, ne zaman neden doğduğu çoktan unutulmuş bir düşmanlık. Lodos iyice sersemletiyor insanı. Aklı, hafızayı ve vicdanı da... Lodos herkesi şüpheci yapıyor. Herkes her an izleniyor. Havalar ısındıkça karantinaya alınan mahalleler de çoğaldı. Fareler, bitler ve pireler... Baharla birlikte derin uykularından uyanıp yeryüzüne çıkıyor ve herkesi ısırıyorlar.

Kudurarak ölen insanları kanıksadı şehir. Kudurdukları için tecrit hücrelerine kapatılanların oradan ancak ölüleri çıkıyor. Akrabaları, onların ağızlarından köpükler saçıp çığlıklar atarak ölüşlerini, demir parmaklıkların ötesinde, dudaklarını ısırarak ve yürekleri parçalanarak seyrediyorlar.

3

Mehtap filmden çıktığından beri, yani günlerdir yerli yersiz ağlıyor. Gazinoya gitmiyor. Burak yine ortalıkta yok. Umursamıyor. Komutan'ı aramak istiyor, eli telefona gitmiyor. Arasa ne diyecek? Beni hastaneye yatır? Burak'ı bul? Dün karakola bir bebek bıraktım, bana onu geri getir?

Karakol kapısına, cami önüne, parklarda çalıların arasına bırakılan, sokakta terk edilmiş bulunan kız bebeklere Kader ismini veriyor polisler. Peki ya erkek bebeklere?

Mehtap keşke Burak'ı da doğar doğmaz önce karakola bıraksaydı. Belki bir hayırsever alır büyütürdü. Orospu çocuğu olmaktan daha iyi değil midir evlatlık olmak. Üvey anneye isyan, orospu anneye isyandan daha az acıtmaz mı içini insanın. Burak'ın babası gerçekten asabi bir müzisyen olsaydı... oğlunu orospu annenin dünyasından çekip çıkarıp, üvey bir annenin kucağına bıraksaydı... Mehtap'ın belki o zaman şahane bir hayatı olurdu. Ama o oğlunu sevmediği kadar oğlunun babasını se-

viyor. Gerçek babasını. Sadece bir kez seviştiği ve sonra bir daha görmediği, gerçekte kim olduğunu bilmediği, hiç öğrenemeyeceği katilini seviyor.

Pavyonda tabancaların patladığı gece, hamileliği belirginleştiği için üç aydır yukarıdaki odasından çıkmayan ve ağlayarak zamanın, ona hiçbir hayrı olmayan zamanın geçmesini bekleyen, zaman geçtikten sonra da ne yapacağını bilmeyen Tülin, erken doğum yaptı. Mehtap, yeni doğan çelimsiz bebeği, annesinin rahminden çıkar çıkmaz yıkadı, beyaz bir kundağa sardı, boş bir ayakkabı kutusuna yerleştirip, en yakın karakolun kapısına gizlice bıraktı... Sonra karşıdaki bakkala girdi, olacakları seyretti.

Polisler kapıdaki şüpheli kutuyu görür görmez bomba olduğundan kuşkulanıp telaşa kapıldılar. Bebek o an ağlamasaydı büyük bir karmaşa yaşanacaktı. Bebek ağladı ve polisler beşiğe yatırılır gibi karton bir kutuya yatırılmış bebeği kucaklarına alıp karakola girdiler. Mehtap bakkala ederinin iki katı para verip aldığı karaborsa sigaranın paketini hışımla yırtarak açtığında, polisler bebeğe çoktan Kader ismini koymuşlardı. Kader. İsimlerin en hüzünlüsü...

Mehtap sonra eve gitti, yatağa girdi. Üç gündür hiç uyumadan, gözünü kırpmadan öylece yatıyor. Burak'tan da bir haber yok. "Belki" diyor, "bu kez kaçmayı becermiştir. Çok uzaklara gitmiştir. Hiç dönmez geri. Başka bir ülkede başka bir hayat kurar kendine." Telefon çalsa açmayacak. Burak'la ilgili bir haber gelse bile, almayacak. Unutmak istiyor. Unutmak. Şahbaz yatağın ayakucunda oturmuş onu seyrediyor. Sarı saçlarının boyası gelmiş. Yüzünde hiç makyaj yok. Başkasının bebeğini terk etmiş olmanın hüznü, gelmiş geçmiş tüm hüzünleri silip atmış gibi.

Bebeğin adını Kader koyduklarını bilmiyor. Erken doğan Kader'in ancak iki gün yaşayıp dün öldüğünü de. "Bir hastanedir" diye düşünüyor. "Bir süre kuvözde kalır. Sonra yetiştirme yurduna gider. Orada büyür. Okur. İş bulurlar ona. Evlenir sonra... annesinin çocuk yaşta bir konsomatris olduğunu bilmeden. Tabancaların patladığı gece pavyonun üst katında doğduğundan habersiz. Annesinin çok az tanıdığı bir pavyon şarkıcısına, al ne yaparsan yap, istersen çöpe at, istemiyorum onu, dediğini hiçbir zaman öğrenmeden..."

Belki de yetiştirme yurdundan kaçar. Tıpkı Mehtap gibi. İsmini değiştirir sonra. Tekgül olur adı. Dans eder pavyonlarda.

Mehtap neden yetiştirme yurdundaydı Şahbaz? O da mı bir pavyonun üst katında doğdu, bir kutunun içinde karakol kapısına bırakıldı, adını polisler koydu?

Hayır, Mehtap uzaklarda bir köyde doğdu. Adını, yaşayacağı kâbustan henüz habersiz olan annesi koydu.

Yıllar geçecek, Tülin her gece içip içip bileklerini kesecek ama ölmeyecek. Çok ucuza yattığı adamların altında "Bebeğim nerede" diye inleyecek... rüyalarına giren cinler ona gerçeği söyleyecekler. "Bebeğin öldü. Onu sen öldürdün..." Tülin cinlerin oyununa hiç gelmeyecek. Her rüyadan uyanışında, bebeğinin uzaklarda bir yerde kendisinden bihaber büyüdüğüne inanarak, sokaklardaki tüm çocukların yüzüne belki kendi çocuğudur diye garip bir istekle bakacak.

Şahbaz Mehtap'ın yatağının ayakucunda duruyor; olanları ve olacakları düşünüyor. Burak'ın nerede olduğunu o biliyor mu?

Burak'ın nerede olduğunu biliyorum. Burak şu an bir kampta. Göl kıyısında. Komutan'ın adamlarıyla birlikte. Beş vakit namaz kılıyor ve stepler, atlar, eski savaşlar hakkında harika masallar dinliyor. Kımız içip, at binen ve ırkını çok seven o harika insanlarla ilgili masallar. Bir an önce bıyıkları çıksın istiyor. Tıpkı Kartal Abisininki gibi... At binmeyi öğrenecek ve tabanca kullanmayı da. Şimdilik akşamları ateş başında, uzun, çok uzun bir destandan ezbere dizeler okuyor. Artık uzaklara kaçmak istemiyor. Zaten çok uzakta. Her şeyden uzakta. İnsanların her birinin bir destan kahramanı olduğu o eski, çok eski zamanlarda...

Şahbaz o kampı anlatır mı? Annesini babasını öldürmüş bir delikanlıyla, bir gün annesini öldürmeyi isteyebilecek bir oğlan çocuğunun dostluğu üzerine söyleyecek sözü yok mu?

Biliyor musunuz, Mehtap'ın da annesiyle babası da öldürülmüştü. Bir gece yarısı, uyurken, yataklarında, yastıkla boğularak. Adı henüz Emine olan üç yaşındaki kızları yetiştirme yurduna gönderilene kadar köydeki herkes sustu. Söylenti, o gittikten sonra yayıldı.

O gece yarısı... lanetli ikizler... geri dönmüşler.

4

Üç Kapılı Han'ın bodrum katında zaman zaman hareketler oluyor. Kadın koridorun ucunda, varlığı çoktan unutulmuş küçücük hücrede, öylece, sırtüstü yatarken, birilerinin merdivenden aşağıya indiğini duyuyor. Ama ayak sesleri hiçbir zaman onun bulunduğu yöne doğru gelmiyor. Hep aksi istikamete gidiyorlar. Ve muhtemelen çuval gibi bir şeyleri sürüklüyorlar. Çuval gibi bir şey...

Öldü ölecek bir insan.

Gözaltı kayıtlarında ismi bile olmayan bir adam ya da kadın.

Yaşlı mı, genç mi?

Çocuk bile olabilir değil mi?

Koridorun ucunda sorgu odası mı vardı, yoksa işkence odası mı?

Kadın artık yaşadığı hiçbir şeyi hatırlamıyor. Kafasının içi Şahbaz'ın anlattıklarıyla dolu. Kendi gerçeğini unutalı çok oldu. Sadece Şahbaz'ın gerçekleri... Dışarda olan biten onca şey. Şahbaz gerçek mi ki anlattıkları gerçek olsun?

Dışarıda nasıl bir dünya vardı eskiden, anımsamaya çalışıyor. Ama çok zor. Her şey silinmiş. Annesinin yüzünü bile hatırlayamıyor. Abisininkini de. Gözünün önünde devamlı o ağaç kavuğunda yaşayan adamın yüzü var. Eski zamanlardan anımsadığı tek şey o. Sanki hayatı boyunca ondan başka kimseyi görmemiş gibi. Oysa Şahbaz'ın anlattığı her insanın yüzünü, bin yıldır tanırmış gibi gözünün önüne getirebiliyor. Hiç görmediği insanların tuhaf hayatlarından bir albümü var artık... O albümün içinde kayboldu. Kayboldu. Kayboldu...

Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum.
Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum.
Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum.
Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum.
Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum.
Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum.
Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum.
Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum. Kayboldum.

Şahbaz kadının ruhundaki telaşı sezdi. Avcundaki eriklerin içinden yumuşak olanları seçip küçük parçalar halinde kadına vermeye devam ediyor. Kadın erikleri ısırmadan, damağında daha da yumuşatarak, eme eme yemeye çalışıyor. Erik kokusu her seferinde ona baharı anımsatıyor.

Şahbaz saçlarını okşayarak ve hücreyi bir an için bile olsa mis gibi erik kokusuna bulayarak onu yatıştırmayı başardı; şimdi anlatıyor.

Korkmana gerek yok. Burada güvendesin. Dışarıda olanlar gerçek ama sonsuza kadar devam etmeyecek. Bir gün her şey bıçak gibi kesilecek. Önce insanlar buna sevinecekler. Sonra bir yitirmişlik, yitmişlik duygusu hâkim olacak hayata. Kaybettiklerini çok geç anlayacaklar. İş işten geçtikten sonra.

İnsanlar yanlış yollara sapmayı severler.

Bırak birbirlerini öldürsünler. Bırak bebekleri terk etsinler. İsmi Kader olan kızlar bırak şefkatten yoksun, bir yerlerde kendi hallerinde büyüsünler.

Hayatın anlamının bu karmaşada gizli olabileceğini hiç düşündün mü? Belki yaşam, sadece kötülük yol alsın diye vardır. Senin sandığın gibi iyiliği yüceltmek için değildir bunca şey. Kötülüğün de kıymetli bir şey olabileceğini hiç düşünmedin mi? Onun da ilerlemek için bir yola ihtiyacı olabileceğini? Ve bir gün bir yere varabileceğini?

Sana hep kötü şeyler anlatıyorum değil mi? Bir de anlatmadıklarımı bilsen. Benim anlatmadıklarımı gazeteler yazıyor. Ben gazetelerde birer isim olarak geçen o insanların, hangi hayatları terk edip öldüklerini anlatıyorum sana. Benim anlattıklarım, o gazetelerde isimleri geçen insanların dostları, yakınları, komşuları... Dün bir adam kendini otelin penceresinden attı. Herkes onun geride bıraktığı mektubu okuyup, bir şeyleri deşifre etmeye çalışıyor. Nafile... Bulmak kaybetmektir. Şifreyi çözerek hiçbir yere varamayacaklar. Bilgi çözüldükçe artmayacak, aksine azalacak.

Hafızayı zamana emanet etmenin sonucu unutmaktır. Zaman unutturur. Unutturur ki, hayat devam etsin. İnsan unutmasaydı, yaşayamazdı. Hayat tekrarlanmasaydı, olmazdı. Çünkü yaşananlardan başka bir şey yok. Yaşananlar yeniden, yeniden, yeniden yaşanmalı ki, varoluş da tekrarlasın.

Tanrı gücünü tekrarın sonsuzluğundan alır. Tanrı fikrinin de bir tekrar büyüsü olduğunu biliyorsun değil mi? Soylardan soylara aktarılan bir tekrar. Olanların adı değişir ama özü her seferinde aynen tekrarlanır. Tanrı bizzat kendisi de her şeyi yaratan ve cezalandıran bir tekrardır.

Senin tanrın var mı?

Ne tuhaf, kadın sakinleşti. Oysa Şahbaz yine güzel şeyler anlatmadı ki. Kadın kabul etmek istiyor. Kabul etmek ve rahatlamak. Damağında erik tadı, arafta olduğunu düşünüyor. Ölümle yaşam arasında unutuldu. Tanrıya inansa, "Beni Tanrı unuttu" diyecek; yaşama inandığı için, "Yaşam unuttu" diyor. "Sıkı tutunamadım. Tam olarak da bırakamadım." Oysa yaşam kararlı insanları seviyor. Kadının kendi kararlılığını sorgulayacak çok vakti var... Kendisini Şahbaz'ın anlattığı insanlarla teker teker karşılaştıracak. Ve onların dışarda yaşadıklarıyla, kendisinin dışardayken yaşadıklarını yan yana koymaya çalışacak. Ama bir türlü olmayacak. "Bir yalan mı yaşadım ben?" diyecek kendi kendine. Şahbaz'ın anlattıklarının içine kendisini yerleştiremeyecek bir türlü. Umutsuzluğa kapılacak. Kendisini çok yalnız hissedecek. Hep yalnız hissedecek... Bir tanrısı yok ki.

5

Bir zamanlar, akıl hastanesinin tel örgülerle çevrili 24 numaralı koğuşunun demir parmaklıklarına yapışıp, anne diye bağırarak mütemadiyen ağlayan bir deli vardı. Çığlıkları neredeyse hastanenin dev bahçesini aşıp, sokağa taşacaktı. Çığlıkların

akıl hastanesinin dev bahçesini aşıp sokağa taşmasını kimse istemezdi. Ne deliler, ne de doktorlar...

Hastanenin en ücra köşesindeki 24 numaralı koğuş, aklın ve vicdanın da en ücra köşesindeydi. Burada kimsesiz, unutulmuş, ölüme terk edilmiş deliler yaşardı. Yaz kış çırılçıplak, onlarca deli. Hepsi altlarına yapıyor ve hiç yıkanmayan kaplarda dağıtılan bulamacı avuçlarıyla yiyorlardı. Yeryüzündeki en korkunç koku buradaydı. Dışkı, kusmuk ve kir kokusuna, öldüğü çok geç fark edilen cesetlerin kokusu karıştıkça tahammül sınırı aşağıya iniyordu. O yüzden bu koğuşa mecbur kalınmadıkça kimse girmiyordu. Her yaştan çırılçıplak erkek ve çocuk, yataksız demir ranzalarda koyun koyuna yatıyordu.

Dev bir sinek bulutu hücrenin içinde vahşi bir vızıldamayla dolaşıyordu. O yaradan bu yaraya, o kesikten bu kesiğe, o pislikten bu pisliğe, o cesetten bu cesede.

Durmadan çığlık atanın dışında, hepsi aldıkları hapların etkisiyle uyuşmuş durumdaydı. O yüzden rüyanın ve deliliğin nerede başlayıp nerede bittiğini anlamaları imkânsızdı. Bir kâbusun değişmez oyuncuları olarak ve kâbustan ancak ölmek suretiyle kurtularak bu hücrede Tanrının acımasızlığını tekrarlayıp duruyorlardı.

Dışarıdaki delilikle içerdeki deliliğin birbirinden bağımsız olduğunu kim söyleyebilir? Şehir dışarda delirirken, içerdekilerin sayısı ve çaresizliği de artıyordu. Akıl ve vicdan dışarıda nasıl kendi haline terk edilmişse, içeride de deliler kendi hallerine terk edilmişlerdi. Küçücük koğuşta üst üste yığılmış çıplak ve sakat bedenler...

Karanlık çağlardaki kâbus dolu hayatları anlatan, rengi solmuş bir resim gibiydi koğuşun içi. 7 yaşında sokağa terk edilmiş embesil bir çocuk, 60 yaşında sokağa terk edilmiş şizofren bir adamın kucağında şuursuz bakışlarla oturuyor. Yaşı belirsiz, bir deri bir kemik, gözleri kocaman, dudakları hiç yok bir deli, taş zeminde iki büklüm kusuyor. Bir kenara çömelmiş amorf kafalı adam koğuşun tam ortasında çömelmiş tuvaletini yapıyor. Bir süre sonra bir diğeri gelip onun dışkısını çomakla karıştıracak. Ve ne bugün ne de yarın, içeri girip bu darmadağın olmuş ruhları ve bedenleri toparlayan biri olmayacak.

Şehir kan mı kokuyor, 24. koğuş da kan kokacak. Şehir unutuldu mu, 24. koğuş da unutulacak. Deliler ölüme mi terk edildiler, şehir bu terk edilişten payını tabii ki alacak.

İşte bu koğuşta, demir parmaklıklara yapışıp mütemadiyen ağlayan ve anne diye bağıran deli, bir gün başka servisten gelen ve kimsesiz olmadığı için gerçekten tedavi gören başka bir deli tarafından bıçaklanarak öldürüldü.

Akıl hastanesinin 24 numaralı koğuşunda ölenlerin cesetleri sessizce yok edilir. Onlardan biri öldüğünde hastaneden bir cenaze çıkmaz bile. 24 numaralı koğuşun kimsesiz delilerinden birinin ölmesi hastabakıcıları sevindirir.

"Yükümüz azaldı... yükümüz azaldı... delirerek ölenler arka bahçeye gömülürler..."

Ölüyü gömmek, şuursuz ve kimliksiz delilerin arasına katılmasına ramak kalan cüce hademeye düşer.

Cüce hademe kendisi delirmiş mi, delirmemiş mi belli değil, işinin başına geçer.

Altı parmaklı eline geçirdiği kalın bahçe eldivenleriyle, ölü delinin, şeklini çoktan yitirmiş tuhaf bedenini ayaklarından tutar ve sürükleye sürükleye koğuştan dışarı çıkarır.

Çıplak beden yerdeki taşlara sürtünürken kanamaya başlar. Kırmızı ince bir sızı, nefretin ve tiksintinin işareti gibi, hademeyi ve ölü bedeni sinsice izler.

Ceset koridorlardan geçer... arkasında kırmızı pembe bir kan yılan... bahçeden geçer, arkasında kırmızı yeşil bir kan yılan... duvar dibine gelir; grileşir. Deli sanki ölmemiş gibi, son bir gözyaşı döküşüyle merhamet ister gibi, bedeninden kan ağlar. Hademe onu takip eden yılan kana dönüp bakmaz bile. Duvar dibinde gelişigüzel bir yere, çok da derin olmayan üşengeç bir çukur kazar. Çukuru kazarken deli deli türkü söyler. Elini sürmeden ayağıyla cesedi yuvarlayıp çukura atar. Ne Allah'ı düşünür o an, ne cenneti, ne cehennemi. Sadece küfreder. Hayata, kadere, yapmak zorunda olduğu işin iğrençliğine... Sanki kimsesiz delinin kurtlanmış yaralarla dolu bedeninde yıllardır taşıdığı zavallı kaderi, ona o an bulaşmış, bulaşacakmış gibi... mezarı alelacele toprakla kapatır ve toprağa terk etttiği cesedin yanından koşar adımlarla uzaklaşır. Gece yatağına yatar. Rüya görür. Rüyasında deli deli türkü söyler.

Peki 24 numaralı koğuşta yaşamla ölüm arasındaki o lanet çukuruna terk edilen delilerin kayıtlarının tutulduğu bir defter var mıdır?

Belki bir zamanlar vardı. Ama artık kimse o defterin varlığını anımsamıyor bile. Koğuşa, oradan bir daha çıkmamacasına girenler birer hayalet gibi. Ne varlıkları ne de yoklukları kayda değer. O yüzden bir defterden, bir isim bile silinmeyecek. Ölü deli toprağa terk edildi. Nihayet öldü. Şimdi sıra diğerlerinde. Teker teker ölseler. Ve yerlerine yenileri gelmese... 24 numaralı koğuş kendiliğinden yok olup karanlığa gömülse.

Başhekim, o koğuştaki son deli de öldüğünde, içerideki her şeyi arka bahçede bir şenlik ateşinde yakacak. Sonra içerisini tuzruhuyla temizletecek. Ardından duvarları kireçletecek. Hafızaları da yakacak, silecek, kireçletecek. Her şey unutulsun istenecek. İçerdeki son deli öldüğünde... Şehirdeki ateş de sönecek. Kim bilir o deli ne zaman ölecek...

Salih her cinayetten sonra akıl hastanesine yatıyordu. Her cinayetten sonra Salih öldürdüğü kadının bir parçasını Melih'in evinin yakınlarına bırakıyordu. Melih kardeşinin yeniden öldürmeye başladığını anlar anlamaz, adamlarına onu buldurup, akıl hastanesine yatırtıyordu. Polis hiçbir şey öğrenmeden, öldürülüp parçalara ayrılan kadının katilini, ikiz kardeşini, ortadan kaldırıyordu. Bir süreliğine...

Her şeyi ama her şeyi unutan Salih, akıl hastanesine yatırıldığında, ne işlediği cinayeti hatırlıyordu, ne de işleyeceği cinayetlerin düşünü kuruyordu. Uysal bir kedi gibi, yatağa girip haplarını içiyordu. Sonra bir gün, başhekim Melih'ten gelen adına yazılı çeki bankada bozdurduktan sonra, hastaneden çıkıp hayata karışıyordu. Hayatın içinde kayboluyordu. Yeni bir kadına âşık oluyordu.

Ama bundan üç yıl önce, anne diye bağıran o delinin bıçaklandığı gece onu hastaneden Melih çıkartmadı. O hastaneden Komünist Kaptan'la birlikte kaçtı ve kayıplara karıştı.

Demek o zamanlar Komünist Kaptan da akıl hastanesindeydi.

Mayıs

1

Mayıs rüzgârların ayıdır. Çiçekler sevişsin diye her yerde birbiri ardına deli rüzgârlar eser. Sıcak bir aydır. Sıcaklarda insanların kafası karışır. Hava neden ısınıyor? Neden bu ay geçen aydan daha çok insan ölüyor? Çiçekler bile sevişirken insanlar neden birbirlerini öldürüyor?

Şahbaz bahçesindeki böceklerle baş edemiyor. Hayalet tırtıllar güllerin yapraklarını teker teker kemiriyorlar. Kırmızısarıpembebeyazşarabi güller bu bahar ölecekler.

Şahbaz güllerin kırmızısından ümit kesince, bahçenin uzak bir köşesine domates ekti. Ağaçları suladı. Kirazları topladı. Dutu aşıladı. Uzak topraklarda tütün çapalayan insanları düşünerek çimlere uzanıp, ardı ardına sigaralar yaktı. Demek köylerde koyunları kırkıyorlar şimdi; sütlerinden peynir yapıp yağ çıkarıyorlar öyle mi? Atlar çayırlara salınmış olmalı. İnekler bu mevsimde bol bol taze ot yiyecekler.

Bu şehir köyden ne kadar uzak... Köyde insanlar ne zaman kan davası yüzünden birbirlerini vuracaklar? Hangi köyde evler basılacak, insanlar dağa kaldırılacak? Soylar arasında süren ölüm oyunu tüm ülkeyi kana mı alıştıracak?

Mayıs ayı rüzgâr saltanatı. Önce çiçek fırtınası çıktı, sonra doğu rüzgârları esti. Yağmur mevsimi bitti. Filizkıran fırtınası ölmekte olan laleleri yerlerinden söktü. Güller açtığında kokulya fırtınası vardı, sonra ülker fırtınası. Sular azalırken sıcaklar arttı. Kabak melteminin ardından peş peşe mel-

tem rüzgârları çıktığında üç ayların ilk mübarek gecesi... Regaip kandiliydi.

Şahbaz kandil nedir bilmez. Allah nedir onu da bilmez. Annesi bütün dini günleri bilirdi oysa. Aşure pişirir, lokma döker, dua okurdu. Genelevde seccadeyle Kuran, koridordaki bir dolabın içinde, en üst rafta dururdu.

Mayıs yılın beşinci ayıydı ve 1979 yılında salı günü başlayıp perşembe günü bitti. Tam otuz bir gün sürdü. Ayın ilk günlerinde güneş sabahları beş elli yedide doğdu, ay sonunda beş otuzda. Gün batımlarıysa ayın başında yirmi sıfır beşteydi, sonunda yirmi otuz üçe kaydı. Yani 1979 yılının Mayıs ayında günler tam elli altı dakika uzadı.

Elli altı dakika... Elli altı dakikanın kadın için hiçbir anlamı yok. Güneşin ne zaman doğup ne zaman battığının da. Dört aydır bu hücrede ağzından tek kelime çıkmadan, hasta ve sakat bir bedenle hasta ve sakat bir ruhu –kim bilir neden– yaşatıyor.

O mu, yoksa Şahbaz mı bu ısrar kayığının küreğini çeken?

Mayıs ayında doğan kadınlar isteklerini elde etmekte ısrarcıdırlar. Acaba? Acaba kadın yaşamak istiyor mu? O mu diretiyor Şahbaz ona her mevsim meyve getirsin, dışarıda olup biten korkunç şeyleri anlatsın, polisler onun varlığını hatırlamasın, annesi Üç Kapılı Han'ın karşı kaldırımında dimdik duran bir ölü gibi dikilsin, ölüm bu karmakarışık dünyaya sızacak delik bulamasın... Şahbaz tüm delikleri deliliğiyle kapatsın diye... Öyle mi?

Mayıs ayında doğan erkekler yaradılış olarak sert, kızgın, hatta kimi zaman kaba olurlar. Şahbaz'ın yaptığı bir kabalık mı? Nedensiz bir inat mı? Bir şeye kızdı da, bu çoktan ölmesi gereken kadını yaşatmakta o yüzden mi inat ediyor? Dışarıdaki onca korkunç şeyi, sanki uyku öncesi bir bebeğe anlatılan tatlı bir masal gibi, bir türlü ölemeyen o kadına anlatıyor... bana anlatıyor... kendisine yalan söylüyor.

1979 yılının Mayısında hava ilk hafta çok güzeldi, ikinci hafta yine güzel ama sisli oldu. Üçüncü hafta hafif rüzgâr çıktı. Son hafta sisle birlikte yağmur vardı. Şahbaz yağmurlu havalarda şehrin tehlikeli sokaklarında uzun yürüyüşler yaptı, yatağında

ölmüş gibi sırtüstü uyuyan yaşlı madamın penceresinden içeriye baktı, tehditkâr kanatlarını kötülüğün üzerinde çırptı.

2

Çiçek fırtınası fırtınaların en güzelidir ve esti mi şehri kokularla delirtir. Çok uzak kırlarda kokan çiçekler, fırtınanın peşine takılıp şehre gelirler. Kalabalık caddelerden birinde birden menekşe kokusu duyulur. Ya da pis bir apartman boşluğunda bir tuhaf yasemin rüzgârı...

Şehir hiç hak etmediği halde buram buram çiçek kokarken, Üç Kapılı Han'ın bodrumundaki küçük hücre irin kokuyor. Kadının yaraları iyileşmiyor. Ne Şahbaz'ın anlattığı hikâyeler, ne de elleriyle yedirdiği meyveler... hiçbiri acılarını dindirmeye, bedenini tam anlamıyla diriltmeye, onu iyileştirmeye yetmiyor. Ama ne garip, kadın bundan şikâyetçi değil. Sanki o yaralarla doğmuş gibi. Yaraları olmasa, aylardır yattığı buz gibi taş zeminden kalkıp, bir iki adım atsa, kapalı kapılardan hayalet gibi süzülüp dışarı, gün ışığına çıksa.... yaşayamazmış gibi. Savaş bittiğinde ne yapacağını bilemeyen askerler misali. Karartma gecelerinin güven verici siyahına alışmış, barış zamanı gün ışığında gözleri kamaşan, hayata kör olan insanlar gibi... Burayı seviyor galiba. Konuşamadığı için mutlu. Şahbaz'ı dinlemeye alıştı. Ölümle yaşam arasında can çekişmekten zevk alıyor. Tıpkı dışarıdaki hayat gibi. Kan ve irin kokusunu sevdikçe seviyor. Sanki hep böyle kokardı şehir. Sanki hayat hiç güvenli olmamıştı. Sanki...

Şahbaz yine kadının yanına çömelmiş, bir yandan saçlarını okşuyor, bir yandan da dışarıyı anlatıyor.

Şu anda şehir hiç olmadığı kadar sessiz. Sokaklarda panzerler dolaşıyor. Sadece onların geçtiği yerlerde tuhaf bir uğultu var. Eğer şehre gökyüzünden bakılsa, silahlı askerler ve polislerden oluşan gri toz bulutları görülecek. Kovanını kaybetmiş arı sürüleri gibi, sokaklardan caddelere, bulvarlardan kavşaklara duyulma-

yan bir müziğin ritmine kapılmış gibi akıyorlar. Sessizliği sever misin?

Demek şehir sustu. Susturuldu. Oysa şu anda herkes alanlarda olmalıydı. Herkes şarkılar söylemeliydi.

Biz neyi kutlardık? Baharın gelişini mi? Baharı kaybetme korkusu muydu yoksa o coşkumuz? İki yıl önce... Annemle birlikte yokuşun başındaydık ve üst üste yığılmış cesetlerin arasında abimi arıyorduk. Öyle güzel bir günde yokuş aşağıya kaçarken ezilerek ölünebileceğini öğrenmek için daha çok gençtim. Üst üste yıkılmış insanlar vardı. Tekmelerle öldürülmüş insanlar. Ölü bedenlerden sıcacık bir korku tütüyordu. Yokuş aşağıya oluk oluk kan akıyordu.

Sanki az önce düşman askerleri kaçan bir grubu arkadan ateş ederek teker teker... hep beraber... öldürmüş gibi. Sadece tek bir tabanca sesi... o gün orada bin tabanca sesine bedeldi. İnsanların içlerindeki kurşunlar teker teker atıldı ve ruhlarda korkunç bombalar patladı. Koşmaya başladılar. Sağa sola, ileri geri. İnsan olduklarını bir unutarak... bir hatırlayarak. Belki karıncayı bile ezmeyecek insanlar o panik halinde birbirilerini ezerek öldürdüler. Yokuş bir tuzaktı... bilemediler.

Yokuş sana neyi anımsatıyor? Bir yokuşu düşündüğünde onu tırmanmak mı gelir aklına, yoksa yokuştan aşağıya inmek mi? Bir çocuk gibi yerçekimine meydan okurmuşçasına... uçarcasına... parke taşlarının yuvarlak ve kaygan tümseklerine her adımda kahkahalarla gülerek... sevinerek... inmek... uçarcasına... ölmek... uçarcasına... o gün ölenler dövüşerek mi öldüler sence?

Kartal şu anda elinde içi kitap dolu bir valiz, yokuştan... iki yıl önce insanların üst üste düşüp ayaklar altında ezilerek öldüğü, o lanetli yokuştan aşağıya doğru hızla iniyor. İnsanların, şarkılar söyleyen insanların seslerinin birdenbire çığlığa dönüştü-

ğü, bir tabanca sesiyle çıkan karmaşa girdabına karışıp bu yokuşta öldükleri tarihte o henüz kimseyi öldürmemiş, hiçbir cinayete ortak olmamıştı.

"Ne kadar kolay oldu" diye düşündü yokuştan aşağıya inerken. Sağ eliyle taşıdığı ağır valizi sol eline geçirdi, "Ne kadar kolay oldu" diye düşündü tekrar. "Beni kabul etmeleri ne kadar kolay oldu..."

Bir gece yarısı polislerle el sıkışıp helalleşerek çıkmıştı Üç Kapılı Han'ın ön kapısından. Sonra beyaz bir arabaya binmişlerdi. Dört kişi. Bekir öne, onlar arkaya. Araba şehrin adını bile duymadığı bir mahallesine götürmüştü onu. Daha önce hiç girmediği kadar yüksek bir bahçe kapısından, daha önce hiç görmediği kadar görkemli bir eve... Evin deniz kıyısında olduğunu uzun süre fark etmemişti. Komutan denilen adamın karşısına çıktığında şaşkındı. Komutan diğer üç adamı "Bu çaylağı neden peşinize taktınız!" diye azarlarken ellerini önünde kavuşturup yere bakması gerektiğini sezebilmişti sadece. Yoksa kendisi de bilmiyordu orada ne aradığını. Annesiyle babasını öldürmüştü. Ama vatan için canını vermeye hazır abileri için yapmıştı bunu. Babası Bekir'i ele vermesin diye... kendisini elleriyle polise teslim eder korkusuyla... Bir komünisti hakladılar diye hapiste çürüyecek halleri yoktu. Hem Komutan istememiş miydi o cinayetin işlenmesini. O da Komutan'a hizmet eden abilerine yardım etmişti. Onlardan biri olmak istemişti. Ve işte, aralarında... o efsane komutanın karşısında duruyor. Elleri önünde kilitli, başı yere eğik... Ne emretse yapmaya hazır.

Bekir, "Komutan cesur gençleri sever. Seni de sevecek, korkma" dememiş miydi az önce...

Ev deniz kıyısındaydı ve içinde bulundukları odanın açık pencerelerinden içeriye tatlı bir yosun kokusu geliyordu. Kartal Komutan'ın hiddetinden tedirgin, başını yerden kaldırıp denize bakamıyordu. O yüzden, gece karanlığında her yeri değerli taşlarla süslü bir balık gibi suları yararak ilerleyen vapuru, yalının neredeyse dibinden, çarptı çarpacak gibi geçen kocaman tankeri ve en önemlisi de suların üzerinde oluşan fosforlu turuncu şeritleri hemen göremedi.

Komutan konuşmasını birden kesip, pencereden dışarıya dik dik baktığı zaman bile başını bir süre yerden kaldıramadı. Sonra dayanamadı, herkesi sus pus eden o olağanüstü görüntüye o da baktı.

Denizin içinde kırmızı turuncu parıltılı şeritler vardı. Yan yana eklense binlerce mil uzunluğunda kıpır kıpır bir şerit. Korkuyla hayranlık arasında gidip geldi odadakilerin duyguları. Olağanüstü bir renk cümbüşü gözlerini kamaştırmıştı ama olağandışı bir şey vardı. Sanki bir şeyler olacaktı.

Dünyanın sonu...

Herkes dünyanın sonunun geldiğini düşündü bir an...

3

Şahbaz ılık bahar havasını asla içine alamayacak olan hücrede, mevsimin bahar, zamanın gece olduğunu bilmeyen kadına soruyor:

Dünyanın sonunun geldiğini ne kolay düşünür insan değil mi? Sanki hemen kapımızda bekleyen ve gelmesi her an muhtemel bir son varmış gibi. Sonsuzluğu hayal edemediğimiz için başımıza neler geldiğini düşündün mü hiç? Sonsuzluğu anlayamıyoruz. Çünkü bizim teker teker yaşadığımız hayatlar bitiyor. O yüzden zannediyoruz ki hayat bir gün toptan bitecek. Hayır! Bizim sonlanıp duran kısacık hayatlarımız sonsuzluğu besliyor. Biz öldükçe sonsuzluk devam edecek.

Sen hiç kendi hayatında dünyanın sonunun geldiğini hissettin mi? Bitti dediğin oldu mu?

İşkence görürken... dünyanın sonunun geldiğini düşünmüyor insan. Sadece bu işkencenin bir sonu olacağını düşünüyor. Bir gün biteceğini. En azından ölünebileceğini ve o an biteceğini. Biz bunu dünyanın sonu olarak göremeyecek bir inancın peşindeyiz Şahbaz... Bilmiyor musun? Biz öldükçe, biz yaralandıkça dünya-

nın sonu gelmeyecek ki... tüm acıları bunun için çekerken, acının eşiğinde nasıl dünyanın sonunun geldiğini düşünür insan. Karamsarlık ihanettir.

Ama annem için dünyanın sonu olabilir... iki çocuğu da gözaltında kaybolan annem için... dünyanın sonudur belki... ya da o ağaç kovuğunda yaşayan adam için. Dünyanın sonu çoktan gelmiştir. O sonun eşiğinde yaşıyordur. Her gün onun için dünyanın sonudur belki... ya da dünyanın ilk günü... konuşabilseydim seninle, sana döngüsellik hakkında düşündüklerimi anlatmak isterdim Şahbaz... biliyor musun ben zamanı yuvarlak görürüm. Saat gibi... başlar... yuvarlağı çizer ve yeniden başlar. Tekrarlar kedimerdiveni gibi yükselerek döner döner döner... kışı bahar, baharı yaz, yazı sonbahar, sonbaharı kış izler. Kış tam on ikidir, yaz da altı, sonbahar dokuz, ilkbahar üç... aynı zaman incecik yuvarlak katmanlar halinde yükselir yükselir yükselir...

Bir son var mı... bilmiyorum. Karamsarlık ihanettir dedim ama... bazen bir sona şiddetle ihtiyaç duyuyor insan.

Bir son yok, biliyorsun değil mi?.. bir ilk olmadığı gibi... son sandığımız şey başka bir şeyin başlangıcı. Ben eğer bir gün gelmezsem... sen eğer bir gün ölürsen... bizim hikâyemiz bitti demektir ama bu başka bir hikâyenin başlangıcıdır. Benim gelmeyiş, senin olmayış hikâyenin... boş bir hücre, içine yeni biri girmese bile, tarihini sayıklayarak, başka bir zaman kipiyle var olmaya devam eder... Sonsuzluğa inanmak gerekir. Ölümsüzlüğe inanmak... O yüzden dünyanın sonu hiç gelmeyecek... en azından bunu bilenler için gelmeyecek. Bilmek yenmenin ilk adımıdır. Ölümü yendiğin gibi karamsarlığı da yenebilirsin. Eğer istersem sana harika bir gelecek vaat edebilirim. Seni korkularından kurtarabilirim. Dışarıda olup bitenleri değil, bambaşka şeyleri anlatabilirim. Eğer istersem seni bambaşka şey-

lere inandırabilirim. Bunu belki sonra... çok sonra yapacağım. Şimdilik hep birlikte acı çekeceğiz. Acıyı kanıksamayı öğreneceğiz.

Şahbaz kadının elini eline aldı. Avcunun içine bakıyor. Bir falcı gibi. Sanki kaderi arıyor. Kadının aylardır kesilmeyen tırnakları uzamış. Uçları kıvrık... içleri pis, çok pis... Hayır, kadının tırnakları yok. Hepsi tek tek çekilmiş. Parmak uçları cılk yara... Çekilen tırnak yeniden çıkar mı? Bu yaralar hiç geçmeyecek mi? Kadın hiç ölmeyecek mi? Geceleri bazen ölüyor kadın. Hayalinde. Ölmenin bir kurtuluş olduğunu düşünmekten utansa da, ölüyor bazen.

Öldüğü zamanlar –hayalinde– aylardır sırtüstü yattığı o hücreden dışarı çıkıyor. Baygın bir halde boş bir çuval gibi sürüklenerek getirildiği koridoru adımlayarak uzaktaki o kapıya gidiyor. Koridor boyunca varlığını bildiği, ardındakileri sezdiği diğer hücrelere yan gözle bile bakmıyor. Uzaktaki o kapı, itince hemen açılıyor. Kapının ardında bir merdiven var. Taş bir merdiven. Üzeri leke kaplı. Kan ve kusmuk lekeleri. Kadının ayakları çıplak. Ayak tabanları çatlak çatlak. Kan ve kusmuklar o çatlaklara değdikçe irkiliyor. Ama durmayıp merdivenleri ağır adımlarla tırmanıyor. Merdivenin sonunda bir kapı daha. Tahta. O kapı da itince hemen açılıyor. Bir oda var karşısında. Odanın ortasında tek bir iskemle. Tepesinde bir çıplak bir lamba. Yerlerde yine kan ve kusmuk. Odanın başka kapısı yok. Şaşırıyor. Tek kapısı bodruma inen bir merdivene açılan bu odaya nasıl girildiğini anlayamıyor. Oysa o odada bazen insanlar olduğunu biliyor. Birbirleriyle konuşan insanlar. Şişman olan var, zayıf olan var, sinirli olan var, çok az konuşan var. Suçluyu odaya getirenler var. Suçluyu odada sorgulayanlar var. Suçluyu odada kan kusana kadar dövenler var. Tehdit edenler... avuç içlerinde sigara söndürenler... ayak tabanlarındaki yaralara tuz basanlar... tırnak çekenler... burun deliklerinden içeri kahverengi böcekler sokanlar.

İskemleye doğru gidiyor. İskemleye oturuyor. Sonra var gücüyle bağırıyor.

Anneeeeeeeeeeeeeee...

Hayalinde.

Annesi o an Üç Kapılı Han'ın üçüncü kapısını düşünüyor. Kayıp kapısını. Muhtemelen çocuklarını yutan kapısını. Çaresizce ağlıyor. Evde... tek başına...

Kapısının eli silahlı adamlar tarafından gece yarısı yumruklanmasına alıştı. İçeri giren adamların yatakları delik deşik etmesine... tüm dolapları devirmesine... tenceredeki yemeği yere dökmesine... alıştı. "Oğlun nerde?" demelerine de alıştı. Kızını sormamalarına alıştı. Geldikleri gibi gitmelerine alıştı. Ama çocuklarının yokluğuna alışamadı. Yokluğu kabul etmiyor aklı. Onları bulacak. En azından ölülerini bulacak. Belki mezarları açtıracak... belki morgun deposunda naylon torbalardaki kıyafetleri karıştıracak... kadavralara bakacak... listelerde isimler arayacak... çocuklarını bir yerde mutlaka bulacak.

Bir anne çocuğunu hiç kaybeder mi?

4

Şehirde kıyametin yaklaştığı söylentileri dolaşıyor. Geceleri denizde yanıp sönen fosforlu şeritler yüzünden herkes panikte. Rum madam bugün evinden zar zor dışarı çıktı ve kilisede üç mum yaktı. Biri sağlığı için, diğeri güvenliği, üçüncüsü de günahları için. Eğer gerçekten kıyamet kopacaksa, öbür dünyaya günahsız gitmek istiyor.

Dün gece sarhoş balıkçılar kıyıdaki kedilerden birini denizdeki ışıklı şeritlerin arasına attılar. Kedi can havliyle yüzüp karaya çıktığında içine cin girmiş gibiydi. Kırmızı turuncu pırıltılar içinde titriyordu. Balıkçılar korkudan ne yapacaklarını şaşırdılar. Üç kulhüvallah bir elham okuyarak kaçıştılar. İçlerinden biri "Ya bismillah" deyip zıpkınla kediyi tam karnından vurdu. Kedi ne olduğunu anlamadan olduğu yere yığıldı; ağzından pembe bir kan sızdı. Öldü. Kedinin hikâyesi kısa sürede tüm şehre yayıldı. Hem de bire bin katılarak. Balıkçılar kedi öldükten sonra içinden yükselen bir ışığın yıldızlara kadar çıkıp kaybolduğunu mu görmemişler; kedinin ölürken dile gelip kelimei şahadet getirdiğini mi duymamışlar... neler neler anlatıldı. Birkaç gün içinde deniz eski haline döndü ama kedinin efsanesi

alıp başını yürüdü. Şehirde aylar boyunca kimse balık tutmadı, balık yemedi. Havalar ısındığı halde anneler çocuklarını denize girmemeleri için sıkı sıkı tembihledi. Kayıkçılar küreklerini suya tedirgin daldırdılar. Ağlar denizden korkuyla çekilir oldu.

Ama bu şehrin hafızası zayıftır.

Her şey gibi bu da kısa sürede unutuldu gitti. Sadece denizde pırıltıların görüldüğü ilk gece olanları Kartal asla unutmadı. O gece, kendini Allah'a çok yakın hissetti. Ruhu ilahi bir gücün önünde secde eder gibi, Komutan'ın önünde secde etti. Komutan onun için artık Allah'tı.

O gece, o yalıda, denizde turuncu şeritler parıldarken ve Kartal Komutan'ın şerrinden deli gibi korkarken, Komutan dışındaki herkes ne yapacağını şaşırmış, dualar mırıldanarak titreşmeye başlamıştı. Komutan'ın şerrinden korkmasalar, o yalıdan hemen kaçar, bir camiye sığınır ve Allah'a yakarmaya başlarlardı. Çünkü dünyanın sonu gelmişti işte. Denizde dolaşan turuncu şeritler, sokaklarda durmaksızın akan kırmızı kanlar gibi pıhtı pıhtıydı.

Komutan birdenbire "Herkes sussun!" diye bağırdı. "Herkes sussun!"

Herkes sustu.

Komutan pencerenin yanına gitti... sırtı içeridekilere dönük... üstündeki gömleği çıkardı. Altında paçaları İspanyol, simsiyah bir pantolon vardı. Yılan derisi kızıl ayakkabıların içinden çorapsız ayaklarını, Rus bir balet gibi sert ama ahenkli bir savuruşla sıyırdı. Kolundaki saatin kayışını bir sihirbaz çevikliğiyle çözüp açtı, saati de yere attı. Kollarını havaya kaldırdı. Ellerini saçlarında gezdirip, siyah, simsiyah hafif uzun saçlarını önden arkaya sıyırarak derin bir nefes aldı ve suya atladı.

Turuncu suya... içinde ilahi mi, şeytani mi olduğu belirsiz ışıkların parladığı denize atladı.

Onun kendini suya attığı o an o yalıda olanlar yerlerinden kıpırdayamadılar. Herkes donup kaldı. Kalpler, nabızlar durdu. Yutkunamadı bile kimse. Herkes gözlerini kapattı. Herkes bildiği duaları unuttu. Korkunun üstüne atlayan, kendisini korku çukuruna atan Komutan... Komutan... akıntının içinde kayboldu.

Kartal'ın gözleri odadakilerin gözlerinin aksine fal taşı gibi açılmadı, ayakları yere mıhlanmış gibi kaskatı kesilmedi, kalbi yerinden fırlayacakmış gibi çılgınca atmadı. Hayır. O, odadakilerden başka bir insandı. Üzerindekileri bile çıkartmadı. Komutan'ın arkasından, hemen arkasından, hiç düşünmeden, üç kocaman adım atıp, diğerlerinin bedenlerini, akıllarını, hayallerini, korkularını yarıp, suya atladı.

Kartal, babasının koyduğu Şahin ismini artık hiç kullanmayan, kendine taktığı yeni kanatlarla yükseklere... çok yükseklere uçmayı aklına koyan Kartal... denizin dibinde, kırmızı turuncu şeritlerin arasında gökyüzünde taklalar atan bir kuş gibi... derinlere... yükseklere... derinlere... yükseklere... bir alçalıyor... bir yükseliyordu.

5

Sen hiç birini öldürdün mü? diye sordu Şahbaz. Kadının ağzından herhangi bir cevap çıkmayacağını bildiği halde. Sonra biraz süt içirdi ona. Bir süre hiç konuşmadı. Sanki uzun uzun birini öldüren birilerini düşündü. Komutan'ı, Komutan'ın kardeşi Salih'i, artık adı Kartal olan Şahin'i, Kartal'ın her gün tetik çekmek ve birini öldürmek hakkında dersler verdiği Burak'ı... Sonra öldürülenleri düşündü. Paramparça edilen kadınları, gözleri oyulan delikanlıları, yatağında vurulan anneyle babayı... Sonra tekrar sordu: "Sen hiç birini öldürdün mü?"

> Ben kimseyi öldürmedim Şahbaz. Biz kimseyi öldürmeyiz. Biz insanlar ölsün diye değil, yaşasın diye savaşıyoruz. Sadece kendimizi savunuruz. Ama bizi teker teker öldürüyorlar Şahbaz. Onlar ellerine silah aldıkça bizim de parmaklarımız tetiklere sığınıyor. Yastığımızın altında tabancalarla uyumaya alıştık. Kapıları açarken, şarjörü namluya sürüyoruz. Köşeyi dönerken bıçağın sapını sıkıca kavrıyoruz. Rüyalarımızda kurşun kuşlar uçuyor. Uykularımızda bedenimiz bombalarla paramparça oluyor; uyanışlarımızda hep bir te-

dirginlik... şaşkınlık. Ben kimseyi öldürmedim Şahbaz. Abim de öldürmemişti. Ama abimi öldürdüler. Beni de öldürdüler. Biliyorsun Şahbaz, ben bir ölüyüm. Bir ölünün sessizliğinde, bir ölünün kıpırtısızlığında, burada, kim bilir ne zamandır yatıyorum. Aslında bir mezarda da yatabilirdim, değil mi? Eğer bıraksaydın toprağa, orada usulca çürürdüm.

Oysa sen beni inatla yaşatıyorsun.

Şahbaz, beni neden ölüme bağışlamıyorsun?

İnsanlar ölsün diye değil, yaşasın diye savaşmak... Böyle bir şeyin mümkün olduğuna inanabilir mi insan gerçekten... Birini öldürmek sadece onun canını almak değildir. Ölümü düşünerek başlarsın öldürmeye. Etrafında teker teker yere düşer bedenler. Hedef şişeleri gibi. Öylesine öldürülmüşçesine.

Dışarıda o kadar çok insan ölüyor ki... İnan senin hayatta olman ya da olmaman hiç kimsenin umurunda değil. Sen kimseyi öldürmediğini sanıyorsun değil mi? Tıpkı hâlâ ölmediğini sandığın gibi. Oysa ölümü düşünerek sen de başlamıştın öldürmeye. Savaş atılan ilk kurşunla başlamaz. Savaş önce akla düşer. Cinayet de öyle. Öldürmek üzerine düşünmeye başladığın anda birileri de ölmeye başlar. İstek ve korku aynı güçte yol alır. Ölümü isteyenle ölmekten korkan... ölenle öldüren... aynı kişidir aslen. Sen de herkes gibi kendini kandırıyorsun, biliyorsun değil mi? İnsanlar yaşasın diye savaşmak kadar büyük bir yalan yok bu dünyada. Savaş, ya vardır... ya yoktur. Bir kez çıktı mı artık durduramazsın. Savaşanları, öldürmekten alıkoyamazsın. Ne için savaştığının önemi kalmaz bir süre sonra. Niye savaştığını unutacak kadar karışır kafan. Sadece savaşı düşünürsün. Sadece ölmeyi ya da öldürmeyi. Ölmemeyi ya da öldürmemeyi değil. Akıl hep olumsuzu onaylar savaşta. Cesetlerin üzerinden atlarken, evler yanarken, ölüler bile acı çığlıkları atarken o mahşerin içinde hayat hakkında düş kurmak... mümkün mü? Şu anda

dışarıda tuhaf bir savaş var değil mi? Kimin kimi öldürdüğü belirsiz bir savaş. Aradan yıllar geçecek, birbirini öldüren karşıt görüşlü öz kardeşlerin öyküleri kulaktan kulağa, dilden dile anlatılacak. Onların anneleri babaları bir lanet gibi hayatta kalacaklar, çocuklarının mezarları başında neye ağlayacaklarını şaşıracaklar. Ve neyin yasını niye tuttuklarını unutacaklar. Akıllarda sadece savaş kalacak. Herkes ölenleri karşıt görüşlü öz kardeşler gibi hatırlayacak... savaş niçin çıkmıştı... kimse anımsamayacak. İşte böyle bir savaşın kurbanısın sen... böyle bir savaşın tutsağıyım ben.

Şahbaz boş bir arsanın ortasında duruyor. Arsanın kenarında dev bir çöp yığını. Üzerinde çeşit çeşit sinek, meyve kabukları, kanlı pamuklar, yemek artıkları, bayat ekmekler, rengini kaybetmiş kusmuklu kumaş parçaları, eti çoktan yenmiş bir tavuğun kemikleri, eti çoktan yenmiş bir kuşun tüyleri, eski bir perde, kırık bir oyuncak araba, tek bir ayakkabı, yarısı yanmış bir lastik leğen ve bir ceset var çöplükte.

Genç bir erkek cesedi.

Çocuklar arsanın bir köşesinde top oynuyorlar. Çoktan sönmüş patlak futbol topu, telaşlı ayakların arasında kör bir kertenkele gibi ilerliyor. Bir sağdaki iki taş arası kaleden içeri... bir soldaki iki taş arası kaleden içeri... bir sağdaki, bir soldaki... bir sağ... bir sol... sağ... sol... sol ... sol... sağ... goooool...

Yaşları sekiz dokuz arası beş oğlan çocuğu hiç yere inmeyen bir toz bulutunun içinde tere bulanmış koşturuyorlar. Arada küfürler, arada yumruklaşmalar. Patlak top bir ara çöplerin olduğu köşeye kaçıyor. Kenarda çömelip maçı seyreden, onlarla oynamasına izin verilmediği için suratı asık ufak oğlan hevesle topu almak üzere çöplere doğru koşuyor. Çöp yığınının içindeki erkek cesedini görmüyor. Topu kaptığı gibi eve doğru kaçmaya başlıyor. Oğlanlar da ardından...

Cesedi akşam çöpçüler bulacaklar.

Kapının zili çaldığında, yaşlı kadının titrek parmakları arasında bir tığ vardı. Tığın kancalı ince ucuyla sarı yünü asabi bir hareketle kavrayıp, avını kapmış kurnaz bir hayvan gibi çevir-

di, tekrar sarı ipe doladı, minik bir ilmek yaptı, içinden geçirdi. Bir daha, bir daha... Bu arada kapı zili hâlâ çalıyordu. Sonra kapı yumruklanmaya başlandı. Kadın tığın ucuyla vahşi bir ilmek daha attı. Kapı daha hızlı yumruklandı. Kadın tığı da yünü de yere attı. Kapıya baktı.

Polisler değil... diye düşündü. Onlar kapıyı hiç böyle yumruklamadılar... Oğlum da değil. O kapıyı çalmadan önce aşağıdan ıslık çalar. Uzaklardan gelen yorgun ama mutlu bir kuş gibi öter benim oğlum. Annesinin binlercesi arasından tanıyacağına emin olduğu tatlı bir melodi... Kızım gelse zile usulca dokunur. Küçücük bir çın eder zil. Zilin çınının ardında kızımın yumuşacık sesi duyulur anneaçkapıyıbengeldim.

Ne ıslık ne de küçük çın. Anneaçkapıyıbengeldim. Anneaçkapıyıbenölmedim. Anneaçkapıyıabimölmedi.Anneaçkapıyıbizgeldik.

Üç Kapılı Han'ın üçüncü kapısını mı buldular yoksa?

Üç Kapılı Han'ın üçüncü kapısı açıldı mı?

Bütün kuşlar kafeslerden uçtu mu?

Bahar mı, Hıdrellez mi? İkisi de çoktan gelip geçmedi mi?

Üç Kapılı Han çöktü, gitti yerin dibine battı, öyle mi?

Batarken çocuklarımı da mı götürdü?

Kim o?

Aç kapıyı Şükran Teyze, benim... aç kapıyı ben Filiz.

Kadın kapıyı açtı. Korkunç haber kapıdan içeri girdi.

Mahallenin çöplüğünde... kapının hemen önünde... çocukların top oynadığı arsada... sabahın bu saatinde... çöpçüler... çürük bir erkek cesedi var dediler... hiçbir şeyden tiksinmeyen çöpçüler... çürük cesedin ceplerini karıştırdılar... cepten cüzdan çıktı... cüzdandan kimlik... kimlikteki adı yüksek sesle okudular.

Demek oğlum geldi? Kapının önüne kadar geldi... çöplüğe kadar geldi? Geldi de bir annesine uğramadı? Oysa kaç aydır kayıptı? Çürük mürük insan düşünmez mi annesini? Anne hiç oğlundan iğrenir mi? Ben sizi karnımda taşıdım, kucağımda büyüttüm, bokunuzu temizledim yavrum... Etleriniz çürümüş, kokuşmuş, anne için fark eder mi? İnsan hiç annesinin bu kadar yakınına gelir de, ona bir uğramaz mı? Bırakmaz mı annesi kucaklasın evladını bir kez... son kez...

Şahbaz yine çöplükte. Yerdeki çürük cesedin üstüne yığılıp kalmış kadına bakıyor. Polisler geldiler. Kadını cesedin üzerinden kaldırmaya kimsenin cesareti yok. Mahalledeki bütün kadınlar ağlıyor. Bütün erkekler sinirli. Çocuklar çok korktular. Hepsi bu gece rüyalarında hortlak görecekler. Hepsi bu gece büyümekten mümkün olsa vazgeçecekler.

Savcı gelene kadar kadın oğlunun cesedi üzerinde kalacak. Ölü yavrusunu emzirmeye çalışan kedi gibi... çaresiz... beklentisiz... yitirebileceği en değerli şeyi yitirmiş bir canlı olmanın âcizliğiyle... bir daha hiç uyanmayacağı bir rüyaya dalacak.

Tığın ucuna takılı sarı bir ilmek... oğlunun öldüğünü öğrenmeden önce hayatına giren son güzel şey...

Dün gece çöplüğe bir ceset attım.

6

Mehtap dün gece yine dayak yedi. Patronun zoruyla yine film yapımcısının evine gitti. Bu kez yediği dayak canını hiç yakmadı. Şoförün ona gösterdiği şefkat de. Oğlunun Komutan'ın kampında olduğunu öğrendiğinden beri artık hiçbir şey canını yakmıyor. Büyük... büyük... çok büyük bir yükten kurtuldu. Bundan sonra, eve döndüğünde üzerindeki ekşi kokuları, gözlerindeki rezil bakışları saklamak zorunda olduğunu hissettiği bir oğlan çocuğu olmayacak. Doğurduğu, büyüttüğü ve hiçbir zaman gerçekten sevip benimseyemediği, varlığından hep tedirgin olduğu o oğlan çocuğu... gitti. Hem de güvenli bir yere. Bugüne kadar kendisine, kendisi gibi güçsüz olan diğerlerine, eksik insanlara, yetersizlere, beceriksizlere, tutunamayanlara, tutunamayacak olanlara hükmeden o insanların arasına karıştı. Yeryüzüne hâkim o sınırsız gücün kanatlarına tutunup uçmayı öğrenecek. Göklere, yükseklere, diğer insanlardan çok daha yükseklere.

Oğlu için mi seviniyor, kendisi için mi belli değil. Bir kurtuluş seziyor, evet seziyor... Ama kurtulan kim, kurtulunan ne... emin değil.

Bir çocuk doğurmuş olmanın laneti omuzlarında yüktü. Onu hayata hiç verilemeyecek bir hesapmış gibi küfrede küfre-

de büyüttü. Sanki doğurmasaydı, anne olmasaydı, her şey daha soylu olacaktı. Soylu... Orospu bir kadınla, orospu bir anne arasındaki farkı hissettiğinde çocuğu aldırmak için artık çok geçti.

Oğlunu babasına geri verdi. Belki de artık kâbus biter. Şahbaz yatak odasında, aynanın karşısında akmış makyajını silen Mehtap'ı seyrediyor. Mehtap'ın kulağından ince bir kan sızıyor. Şahbaz hücrede kulağından hâlâ iltihap akan kadını düşünüyor. Kadınların içinden dışarı akan ne Şahbaz? O kanla o irin arasında nasıl bir bağ var? Onlar dövüldükçe içlerinden dışarıya neden hep bir şeyler akıyor? Kanlar, irinler hapsoldukları yerden kurtulup mütemadiyen hayata sızıyor? Her yer o yüzden mi kan ve irin kokuyor Şahbaz?

Mehtap şimdi de saçını tarıyor. Sanki bir saat önce yerde tekmelenen kendisi değilmiş gibi. Sarı platin rengi saçlarını tarıyor. Saçları boyadan yıpranmış bakımsız ince teller aslında. Üzerinde gösterişi sabitleyen spreyler olmasa, bir delinin saçlarına benzeyecekler. Kuaför salonlarında saatlerce taranmasalar, yalancı renklere boyanmasalar, gerçeği tüm açıklığıyla anlatacaklar. Değil mi Şahbaz?

Gerçek ne Şahbaz?

Burak iki kişilik çadırında şu anda. Yan yatakta Hamit adlı bir oğlan var. Okuldan kaçıp, kimselere haber vermeden katılmış kampa. Zengin çocuğu aslında. Ama parada gözü yok. Okumak da istemiyor. O silahları seviyor. Türk olmayı, Müslüman olmayı seviyor. At binip kımız içse, post kuşanıp cirit atsa, modern Orta Asya masallarının gözü pek kahramanı olsa..

Burak onun uyurkenki yüzünü hayranlıkla seyrediyor. Hamit'in bıyıkları terlemiş. Oysa kendi yüzünde henüz tek bir kıl bile yok. Hamit yeni terlemiş bıyıklarını makasla düzeltiyor. Gürleşsin diye üzerine badem yağları sürüyor. Burak annesinin yüzüne sürdüğü kremleri hatırlıyor şimdi. Ucuz parfümleri hatırlıyor. Ucuz fondötenleri. Bayat makyaj kokusunu hatırlıyor şimdi de. Özlüyor mu annesini? Hayır. Sevilmediğini hisseden bir çocuğun öfkesi var içinde. Kaçmaz mıydı zaten o evden hep. Artık kaçmak istemeyeceği bir hayata sığınmadı mı? "Kaçmak değil, saldırmak önemli" demedi mi Kartal Abisi. Kaçmak değil, saldırmak. Kaçmak erkekliğe yakışmaz. Ne

annenden, ne yaşadığın hayattan, ne düşmandan... kaçmayacaksın. Hiçbirinden korkmayacaksın. Sadece Allah'tan, sadece Allah'tan kork Burak.

Gün doğmak üzere. Çok uzaklardan bir ezan sesi geliyor. Ormanın ortasındaki küçük çadırlarının içine sızıyor. Allahüekber Allahüekber, lailaheillallah. Hamit ezan sesini duyunca gözlerini açıyor. Yanındaki döşekte, delici bakışlarını kendisine dikmiş Burak'la göz göze geliyor. Aralarında tuhaf bir gerilim. Sanki Hamit Burak hakkındaki her şeyi biliyor. Burak ürkek. Orospu çocuklarını kimse sevmez. Ülkücü olsalar bile.

İkisi de hiç konuşmadan yataklarından kalkıyorlar. Ayak uçlarında duran seccadelerini alıp dışarı çıkıyorlar. Ormanın ortasında sihirli bir müzikle zamansız uyanmış ateşböcekleri gibi, usul usul akan çayın başına gidiyorlar. Hepsinin ışığı başka renk. Hepsinin öyküsü başka öykü. Avuçladıkları su ellerinden dirseklerine akarken, yüzlerinden göğüslerine kayarken gerçekten arınıyorlar. Kimi geçmişinden, kimi geleceğinden... Allah'ın huzuruna temiz, tertemiz çıkmalı insan. Ne annesinin babasının günahlarının lekesi olmalı üzerinde, ne kendi günahlarının. Akıllarından geçen ahlaksız düşünceler suyun affedici akıntısına karışıp gitsin. Amin. Allah'ın emirleri kalplerinde yer etsin. Amin. Allah onlara din düşmanlarıyla savaşacak güç versin. Amin.

Bismillahirrahmanirrahim.

Güneş hâlâ ortalarda yok. Ama hava artık aydınlık. Ormandaki kuşlar hep bir ağızdan ötmeye başladılar. Sabah çiyinin serinliği çocukların içini titretiyor. Ama onlar bu titremeyi ilahi bir heyecan olarak duyumsuyorlar. Yirmi üç çocuk ve beş yetişkin. Uluağacın altında kıbleye dönüp hep birlikte seccadelerini yayıyorlar. Gözlerinden uyku akıyor, ruhlarından iman heyecanı. Rengârenk seccadelerin başında her biri dimdik birer asker. Herkesin Alperen dediği ve destursuz yanına yaklaşamadığı abileri asık suratı ve her an birini öldürebilecek kadar keskin bakışlarıyla küçük cemaatine namaz kıldırıyor. Sabah namazı. Burak üşüyor. Namaz kılarken üşüyor ve o an annesinin ne yaptığını düşünüyor. Sarı platin saçları yastığa yayılmıştır, parıltılı mavi farı siyah rimellere karışıp yanaklarından aşağıya akmış-

tır. Dişine bulaşan kırmızı ruj ağzında hiç durmadan kanayan bir yara gibi. Ekşi içki kokusu soluyarak ve genzinden iğrenç hırıltılar çıkararak ve belki de Burak'ın adını sadece annesinin kâbuslarında sayıklarken duyduğu Salih diye bir adama yine lanet okuyarak uyuyordur.

Burak Allah'ın huzuruna annesinin çürük hayatını düşünerek çıktığı için bin pişman, dualar mırıldanıyor.

7

Kadın hücrede tek başına. Gözleri karanlığa o kadar alıştı ki her şeyi görebiliyor. Duvarda ağır adımlarla yürüyen böcekleri, o içeride yokmuş gibi davranan iri ıslak sıçanı, kör örümceği, taşlara sinmiş eski lekeleri...

Rutubet, taş duvarın kat kat sıvasının arasına ustalıkla sızmış. Renkleri göremiyor ama tahmin edebiliyor. Gri ve yeşil olmalı içerisi. Çünkü hava gri ve yeşil kokuyor. Renkleri kokularla ya da kokuları renklerle kodlamayı akıl ettiğinden beri hiç sıkılmıyor. Korkmuyor da. Sanki burada doğmuş gibi, hayatı hep burada geçmiş, annesi, babası, abisi hiç olmamış; okula gitmemiş, kimseyi sevmemiş, o kitapları okumamış, o örgüte girmemiş, gözaltına alınmamış, işkence görmemiş, ölmemiş gibi...

Oysa öldü. Çoktan öldü. Şahbaz içeri girdiği an öldü o.

O çay ölü bir kadının dudaklarından içeri aktı, o öyküleri ölü bir kadının kulakları dinledi, Şahbaz yokken ölü bir kadın acıdan inledi.

Ölüler acı çekerler mi? O çekiyor. Ölü olmanın acısını çekiyor. Öldüğü halde gitmesi gereken yere gidememenin acısını... dünyanın tüm acılarını... teker teker... çekiyor.

Birazdan Şahbaz gelecek. Ona çilek getirecek. Kadın yaralı ağzıyla çilekleri emerken, dışarıda hâlâ yaz olduğunu düşünecek. "Yaz aylarında şehir nasıl kokar bilir misin?" diye soracak Şahbaz ona. Sonra anlatacak.

Yaz aylarında şehir insan kokar.

İnsanlar hangi duyguları yaşıyorlarsa öyle kokar.

Şu anda dışarıdan korkan bir sürü insan var. Hepsi öldürülmekten korkuyorlar. Çalan kapıları açmıyorlar. Pencereden bakmıyorlar. Her an korkunç bir şey olacakmış duygusuyla... geceleri ağlayarak uyuyorlar. Havada ağır bir barut kokusu var. İnsanlardan sızan koku, korkunun zehirli kokusu. Öldürüleceğini sezenlerle kuşatıldı her yer. Dışarıdakiler öyle tedirginler ki, sen burada çok mutlu ve huzurlu bir hayat yaşıyorsun. Bir kere öldürüldün, bir daha öldürülemezsin... O yüzden senin hücrende huzur kokusu var. Hasta olman, konuşamaman, ayağa kalkamaman önemli değil. Burada güvendesin. Sana bunu kanıtlamak için dışarıyı anlatmaya devam edeceğim. Dışarıyı dinledikçe içine döneceksin. İçini daha çok seveceksin. Kendini iyi hissedeceksin.

Başkalarının mutsuzluklarından beslenerek kendimi iyi hissedebileceğimi nasıl düşünürsün Şahbaz! Eğer öyle olsaydı, bedenime verebilecekleri tüm acıları verip, beni bu deliğe terk etmezlerdi. Konuşmadığım için beni öldüresiye dövmezlerdi. Bana ne yapmak istediğini bilmiyorum, bana anlattıklarınla kendi hayatım arasında hiçbir bağ kuramıyorum. Kötü insanları anlatıyorsun, kötülükleri anlatıyorsun. Ama kötüyü sever gibisin. Kötü sanki sensin. Bu ihtimali düşündükçe, senden korkuyorum. Şeytanla arkadaşlık ediyormuşum gibi bir suçluluk duygusu sarıyor içimi. Ama bazen öyle bir şey anlatıyorsun ki, seni seviyorum. İyiyle kötü arasında fark olmadığını mı göstermeye çalışıyorsun bana? Sağ ya da sol olmadığını mı? Bugüne kadar uğruna savaştığımız onca şeyin boş olduğunu mu? Yoksa biz ölümsüzlüğe konan bir avuç biçare kelebek miyiz? Kendini kandıran bir avuç ömürsüz kelebek... öyle mi Şahbaz?

Şahbaz kesekâğıdından çıkardığı çileğin yeşil taçyapraklarını kalın parmaklarıyla usulca kopardı. Meyvenin hoş koku-

lu suyu parmaklarından süzülüp yere aktı, hücre yeniden çilek koktu.

8

Hava çok sıcak. Zehra beyaz saçları tutam tutam dökülen, yürüyemeyen, konuşamayan, göremeyen, sadece ağlayan annesinin tekerlekli iskemlesini mezarlığın toprak yolunda güçlükle itiyor. Annesi mezarların beyaz mermer taşları arasında kendisini pamuk tarlasında gibi hissediyor. Sanki az sonra doğum yapacak. Sanki az sonra oğlunu kucağına alacak. Sanki az sonra pamuklar arasında kıpkırmızı bir uykuya dalacak.

Mezarlığın en uzak köşesinde bir mezar. İçi henüz boş. Kimse ölmemiş, kimse gömülmemiş gibi. Eğer polis ölüsünü alıp ortadan kaldırmasaydı, Haydar'ı buraya gömeceklerdi. Eğer Cem'in cesedi bulunsaydı o da burada yatacaktı. Yaşlı kadın bir an önce ölmek istiyor. Ölmek ve oğullarının yerine mezara girmek. Onların kavuşamadığı toprağa onlar adına kavuşmak. Yıllar önce yapması gerekeni yapmak. Neden doğurduğu tüm çocuklar lanetli?

Zehra her hafta sonu onu bu boş mezara getiriyor. Kadının gözyaşları sadece boş mezarın başında diniyor. Dudakları belli belirsiz kıpırdıyor. Sanki sadece kendisinin tanıdığı bir tanrıya, sadece kendisinin bildiği bir dilde dualar okuyor. Zehra'nın evi çok yakında terk edeceğini, iki oğlu gibi dönüşü olmayan bir yere gideceğini... henüz... bilmiyor. Ama seziyor.

Zehra ailesinin başına gelenlerden sonra artık eski Zehra değil. Bir görünen hayatı var, bir de görünmeyen. Görünen hayatında yaşlı annesinin saçlarını tarıyor, altını temizliyor, onu uykuya yatırıp uykudan kaldırıyor. Fabrikaya gidiyor. Yemek yapıyor. Sobayı yakıyor. Bakkalda yağ kuyruğuna giriyor. Sobanın kuzinesinde ekmek pişiriyor. Yerleri silip süpürüyor. Uyuyor. Uyanıyor. Kendi saçlarını tarıyor. Kendi saçlarını, kendi uzun saçlarını, annesininkiler kadar uzun saçlarını, her gün azar azar kesiyor. Zehra deliriyor.

Dün onu Komünist Kaptan'ın kahvesinde gördüler. Erkeklerin arasında bir erkeğinki kadar kısalmaya aday saçlarıyla oturuyordu. Üç tane çay içti. Ve gözünü hiç kırpmadan cam kenarındaki masada bir başına oturan Kartal'ı seyretti. Bir gün cesaretini toplayıp yanına gidecek. "Beni Melih'e götür" diyecek.

Haziran

1

Haziran vaatlerle dolu bir aydır. Başka bir mevsimin ve başka bir zamanın müjdecisidir. Uzayan günler, ısınan havalar, hatta kavuran sıcaklar vaat eder. Sanki iyi bir şeyler olacakmış gibi... Ama hayal kırıklığıyla doludur. Baharın nasıl söndüğünü görür insan. Dağlardaki yemyeşil otlar hızla sararır. Bahar çiçekleri teker teker ölürler. Toprağın çatlaklarında bir hüzün. Ağaçların yapraklarında renge düşman bir gölge. Haziran hayal kırıklıklarının ayıdır. Fırtınaları bol, yağmurları ürkütücü olur. Tam her şey artık değişiyor derken, tam bahara sevinmişken, kışla tehdit eder insanı. Akılları karıştırır. Hayatın hiç de sanıldığı kadar tekin olmadığını acımasızca hatırlatır.

1979 yılının Haziran ayı bir cuma günü başladı ve bir cumartesi günü bitti, tam otuz gün sürdü. Güneş ayın başında da, sonunda da hep aynı saatte, beşi yirmi dokuz geçe doğdu. Batması ise ayın başında yirmi otuz dörtteyken, sonunda yirmi kırk beşteydi. Yani 1979 yılının Haziran ayında günler on bir dakika uzadı.

Ayın ilk haftasında filiz koparan fırtınası vardı. Ardından kuzey rüzgârları esmeye başladı.

Şahbaz uzayan rüzgârlı yaz günlerinde bahçesiyle daha çok ilgilendi. Çiçeklerin etrafını belledi. Bozulan çimenleri yeniledi. Karanfillerden çelik aldı. Sümbüllerin soğanlarını çoğalttı.

Arada sırada ağaçların gölgesine oturup ağladı. Hücrede-

ki kadın için mi, genelevde büyüdüğünden mi, ablasının pavyonda çalıştığına mı üzülüyor, babasının boğazını bıçakla kestiğine mi, yoksa söylediği yalanlar, inandığı hayaller mi ağlatıyor onu. Kuş olup uçmak istiyor belki. Göç etmek. Daha önce hiçbir kuşun keşfetmediği yeni yollar keşfetmek. Zamanı geriye doğru işletmek istiyor. Saati durdurmak. Şahbaz ağlıyor. Yalnız başınayken. Kimselere sezdirmeden. Kim bilir ne için, ağlıyor. Şahbaz'ın bahçesi bazen de gözyaşıyla sulanıyor.

Bu ayda doğan erkekler duygulu, zarif ve şen olurlar. Olağanüstü bir zekâ ve kavrayış yetisine sahiptirler. Şahbaz bu ayda mı doğmuştu sahi? Peki ya kadın, kadın da Haziran ayında doğmuş olabilir mi? Bu ayda doğan kadınlar güzel olurlar. Sevimli olurlar. Temiz kalplidirler. Yüksek duygulu. En önemlisi de görevlerine bağlı... Kadın görevine bağlı mıydı? Kadının bir görevi mi vardı?.. Sahi, kadın neden bu hana getirildi?

Şahbaz kadının neden bu hana getirildiğiyle ilgilenmiyor. Sadece onu yaşatmak istiyor. Bahçesindeki ağaçlara yaprak aşısı yapıyor ve kadını düşünüyor. Mısırların dibini çapalıyor ve kadını düşünüyor. Arada sırada uzak bir köyü düşünüyor. Köyde koyunların kırkıldığını, tavukların artık kuluçkaya yatırılmadığını, kümeslerin havalandırıldığını, horozların vakitsiz öttüğünü düşünüyor. Kadını düşünüyor. Kadınları düşünüyor. Tanıdığı, hikâyesini bildiği kadınları. Öldürülenleri, çocukları öldürülenleri, kocaları öldürülenleri düşünüyor. Doğurgan kadının ölümle ilişkisini düşünüyor. Bir kadının katil oluşunu düşünüyor. Kendi çocuğunu öldürüşünü. Başkasının çocuğunu öldürüşünü. Çocukları ölen kadınlar nasıl olur da yaşamaya devam edebilirler Şahbaz? Mehtap ikiz çocuk doğurduğunda korkmuştu değil mi Şahbaz? İkizlerden birini o yüzden caminin avlusuna bıraktı. İkiz kardeşlerden, ikiz çocukları olduğunu herkesten sakladı. Keşke... keşke Burak'tan da o zaman kurtulsaydı. "Öldü" derdi herkese... "doğurduğum çocuk öldü." Ya bir gün karşılaşırlarsa. Burak ve varlığından habersiz ikizi... kim bilir kimin bulup büyüttüğü o geçmişinden bihaber çocuk... ya bir gün karşılaşırlarsa...

2

Şahbaz'ın elinde bir avuç dut var. Meyvelerin kokuları ne kadar başına buyruk. Sanki penceresiz, küf kokan bir bodrum hücresinde değil de kocaman bir meyve bahçesindeler. Kadın duyduğu dut kokusuna inanamıyor. Küçük krem rengi dutlar. Sanki bahçeden az önce toplanmış gibiler.

Kadın aylardır kıpırdamadan olduğu yerde yatıyor. Ama ne tuhaftır artık bedeninden hiçbir kötü koku çıkmıyor. Efsunlu otlarla mumyalanmış gibi. Yaraları kokmuyor. Çürümüş, kurtlanmış etleri de. Yaralarından akan irinler yağmur suları kadar berrak sanki.

Şu anda Üç Kapılı Han'ın iki sokak aşağısındaki Komünist Kaptan'ın kahvesinde oturan Kartal, önünden geçen bir el arabasından yarım kilo dut alıyor. Komünist Kaptan kahvesine ilk kez gelen bu adamdan hiç hoşlanmadı. "Kaptan bir çay!" diye seslenişini üç kere üst üste kasten duymadı. Sonunda kirli bir bardakta, çoktan soğumuş açık bir bardak çayı küfredercesine götürüp masasına bıraktı. Kartal ürkmüştü, Komünist Kaptan'ın yüzüne bakmadı. Dikkatleri üzerine çekmek istemedi. "Sağ ol" dedi. Sanki Kaptan ona kovarcasına davranmamış gibi.

Aslında şaşkındı. Bıyıkları, kıyafeti ülkücülere benzemiyordu henüz. İlk bakışta insan onu bir inşaatta işçi sanabilirdi. Hatta solcu bile sanabilirdi. Üzerinde yeşil bir parka vardı. Tıpkı Komutan'ın emrettiği gibi. Ayaklarında çok eski ayakkabılar, üzeri yağlıboyalarla lekeli. Yoksul görünüyordu. Yoksul ve çalışkan. Ama yine de saklayamadığı bir şeyler olmalıydı.

Şahbaz yan masada oturmuş onu seyrediyor şu an. Olmayanı anlaması hiç zor değil. Bakışları... Bakışları çok gaddar. Bir insanın bakışlarını kontrol etmesi ne mümkün. Onlar gibi bakamıyor işte. Kaygı yok, üzüntü yok, vicdan yok bakışlarında. Gözlerinden ateş değil gaddarlık sızıyor. Değil Komünist Kaptan, yoldan geçen herhangi biri bile hemen anlar onun o kahvenin insanı olmadığını, olamayacağını.

Saat daha sabahın yedisi. Kaptan kahveyi beşte açar. Kartal bir saattir içeride. İşe gitmeden önce gelen ameleler, mahallenin bekçisi, üç beş üniversite öğrencisi çaylarını içip gittiler.

Kartal gitmiyor. Başka çay da istemiyor. Öylece oturuyor. Arada kesekâğıdına elini sokup bir dut yiyor. Komünist Kaptan'ın yüzüne bakmadan. Devamlı pantolonunun kemeriyle oynuyor. Komutan ona ne dediyse onu yapıyor. Arka masasında yüzü tanıdık gelen bir kız var. Kıza bakmamaya çalışıyor. Ama kızın gözleri sanki üzerinde. Komünist Kaptan'ın aksi tavrından çok, kızın ilgisinden rahatsız. Ama arkasına dönüp bakacak, kızla göz göze gelecek cesareti yok. Yoksa hiçbir şeye mi cesareti yok. Bunca cinayeti nasıl işledi öyleyse. Komutan'ın ardından o büyülü denize nasıl atladı. Komutan onu nasıl kutsadı, sağ kolu yaptı. Muhbir olarak bu kahveye gönderdi. Nasıl oldu da daha ilk günden ona o kadar güvendi.

İkizi olan insanlar güven duygusuyla ölümcül bir ilişki kurarlar. Kendisinin aynısı ama kendisinden bağımsız özgür bir ikinci benin kaderini paylaşmak kolay değildir. İnsan, içindeki diğer benlerle ilişkisini bile halledememişken, dışındaki bir diğer benin varlığını içten içe hep yadırgar. Onun ölmesini ister. İkizinin ölmesini ister.

Melih, Salih ölsün ister. Ama onu asla öldüremez. İkiz bendir. İkizini öldürmek kendini öldürmek anlamına gelir. Melih'in intihar edecek gücü yok. O yüzden Salih'i öldüremiyor. Ama o ölsün istiyor. Kendiliğinden ölsün. Kadınları öldürmeyi bıraksın, kendisini öldürsün. Kendisini parçalara ayırsın. Parçaları şehrin çöplüklerine, parklarına, sinemalarına dağılsın.

Yedi parça yedi kör kuyuya...

Yedi parça yedi kör kuyuya...

Melih bir ikizi olduğu için çok kızgın. Eğer Salih olmasaydı, Kör Ebe yeşil kitabı açmayacaktı. Yeşil kitabın içinden "Birbirinin aynısı iki oğlan çocuk korkavuran cinini yedi parçaya ayırıp, her parçayı ayrı bir kör kuyuya attılar" diyen misali okumayacaktı. Eğer Salih olmasaydı, Melih bu korkunç günahı taşımayacaktı. Acaba o kitapta sonra olacaklar da yazılı mıydı? Annelerinin o gün ortadan kaybolacağı; amcalarının köyü terk edeceği; babalarının Kör Ebe'nin kızını onlara analık olarak eve alacağı, Kör Ebe'nin kızının bir kız doğurduktan sonra ikizlerden korkacağı; o korktuğu için ikizlerin evlerinden uzaklara, amcalarının yanına gönderileceği; ikizlerin başka cinayetler de işleye-

ceği; Salih'in durmadan kadınları öldürüp, parçalara ayırıp, şehrin dört bir yanına atacağı; Melih'in herkesi korkutan ama asıl kendisi her şeyden korkan bir lider olacağı; lanetin hiç bitmeyeceği... yazılı mıydı Şahbaz?

3

Şehrin birkaç saat uzağında kara bir yeşilliğin içine kurulmuş gizli kampta herkes ateşin başında oturuyor. Güneş çoktan battı, şehrin ışıklarından uzakta, dipsiz gökyüzü yıldız kaynıyor. Burak, gözü yıldızlarda, Kartal Abisinin gür sesiyle okuduğu destanı dinliyor.

Altay'da olmuş idi, bir çocuk doğmuş idi,
Dünyaya gelir iken, nurlara boğmuş idi.
Yedi kurtlar uçmuşlar, koku alıp koşmuşlar,
"Çocuğu ver" demişler, uluyarak coşmuşlar.
Annesi çok ağlamış, yüreğini dağlamış,
Çocuk da dile gelmiş, yarasını bağlamış.
Demiş: "Anne, sızlanma! Oyala da, ağlama!
"Yedi gün mühlet iste, işi bağla sağlama!"
Yedi gün mühlet dolmuş, annenin benzi solmuş,
Oğlan beşiği kırmış, bir civan yiğit olmuş.

"Oğlan beşiği kırmış, bir civan yiğit olmuş..." Burak, gözü yıldızlarda, Kartal Abisinin beşiği kırıp bir civan yiğit olduğunu; Kartal, aklı yıldızlarda, Komutan'ın beşiği kırıp bir civan yiğit olduğunu; çadırdaki döşeğe bağdaş kurup gözleri kapalı dışardaki sesi dinleyen Komutan, hayatından bir yıldız gibi kayan annesini düşünüyor. Oğulları kızını öldürdüğünde ortadan kaybolan annesini... gökyüzüne uçan annesini... kendisini asan annesini. Annesi keşke gerçekten kendisini asmış olsaydı.

"Annesi çok ağlamış, yüreğini dağlamış..."

Şahbaz ormanın karanlığında bir meşe ağacının dallarında. Her şeye her zaman olduğu gibi yukarıdan bakıyor. Kuş bakışı. Kuşlar hepimizin gördüğünden daha çok şey görürler. Şahbaz

da herkesin gördüğünden daha çoğunu görüyor, herkesin bildiğinden daha çoğunu biliyor, herkesin sezdiğinden fazlasını seziyor. Bir kuş olmadığı halde... belki bir insan bile değil...

Şahbaz aşağıda, ateşin başında oturan çocukların yüzlerinde dünyanın tüm çocuklarının yüzünü görüyor. Hepsi korkuyorlar. Büyümek korkutucudur. Hayat korkuyu toy bir cesaretle kaplar. Çocukların hepsinin kabuğunda cesaret var, çekirdeklerinde korku. Bu muhteşem karışım onları bulundukları yerden çok yukarılara taşıyacak. Tanrıya yaklaştıracak. Korku ve cesaretin ürkütücü gücüne sarınıp uçacaklar. Sonra da teker teker kanatlarından vurulacaklar. Şu anda ülkenin farklı yerlerinde, hatta başka uzak ülkelerde bir sürü kamp var. Kiminde ülkücüler, kiminde devrimciler... Ülkü ve devrim amansız bir savaşa tutuştu. Aynı yere bambaşka yollardan gitmek isteyen yığınla çocuk, yığınla genç. Dağları delip, dikenleri kesip yollar açmaya çalışıyorlar. O yollar hiçbir yere varmayacak... henüz bilmiyorlar; kim saf, kim kahraman, kim katil, kim yaman? Zaman tüm inançların üzerine kalın bir perde çekecek. Yaşanan her şey yedi kör kuyuya atılacak. İnançlarını kaybeden insanlar, onlar için hazırlanan bambaşka bir dünyada kendileri bizzat kaybolacaklar. Paramparça olacaklar. Çok değil, bir yıl sonra... her şey değişecek... Ve hiçbir şey daha iyi olmayacak. Şahbaz'ın baykuş sezgileri... Gizlendiği meşe ağacının kara yeşil yaprakları arasında geleceği mırıldanan Şahbaz, geçmiş ve şu an madem senin elinde... gelecek neden bu kadar karanlık?

4

Kadın, hücresinde, gözleri kapalı, ruhu kapalı, geleceği karanlık... içinden bir şarkı mırıldanıyor.

"Her akşam o köşeye asılırdı o parka...

Bir sabah onun sırtında çıktı gitti o parka..."

Hiç ses çıkarmayalı ne kadar oldu? Bir hafta? Bir ay? Bir yıl? On yıl? Zaman hakkında bildiği her şeyi unuttu. Hayat hakkında da. Abisi bir sabah parkasıyla çıkıp gitmişti oysa... onun yü-

zünü niye hatırlayamıyor artık? Ne kadar oldu abisi kaybolalı. Ya kendisi? Kendisi kaybolalı ne kadar oldu?

Sadece Şahbaz'ın getirdiği meyveler var ona zamanı hatırlatan.

Zamanı hatırlamak?

Geçmiş zaman hakkında daha önce hiç bu kadar düşünmemişti. Geleceği düşünmeye odaklı bir hayat birdenbire durunca... durdurulunca... geçmiş, içine sıkıştığı tüm kalıplardan dışarı çıktı. Özgürleşti. Başına buyruk bir edayla saldırganlaştı.

Geçmişte neler vardı?

Hatırlamaya çalışıyor. Olmuyor. Şahbaz ona günü gününe dışarıda olanları anlatırken geçmişte olanları da ortadan kaldırmış olabilir mi? Şahbaz geçmişi tümüyle çaldı belki? Bir türlü güvenemiyor Şahbaz'a. Peki ya kendine? Kendine güveni var mı?

Güven konusunda hiç düşünmemişti daha önce. Oysa aklına gelmesi gereken ilk şey güven. Güvendiği biri onu ihbar etti.

"Güvendiğim biri beni ihbar etti."

Düşünürken bu cümleyi kurabiliyor ama ötesi yok. Bu cümleye bir anlam yüklemesi neredeyse imkânsız. Güvendiği biri kimdi? Gözaltına alınmadan önce hayatında kimler vardı... hiç hatırlamıyor. Annesinden ve abisinden başka kimseyi hatırlamıyor. Bir de Komünist Kaptan. Bir de ağaç kovuğunda yaşayan o adam. Tüm dünya onlardan ibaretti sanki. Şahbaz hayatındaki tüm insanları çaldı sanki.

Beyni, içi boş kocaman cam bir top gibi. Şahbaz kırmızı pabuçlu bir palyaço. Camın içinde sonuçsuz bir çırpınışla adım atıyor. Camdan top döndükçe dönüyor. Dönüyor. Dönüyor. Dönüyor. Ama niye... kimse bilmiyor.

Kadın aklını kaçırmak üzere.

Şahbaz az sonra kadının yanına gelecek. Ona yine süt getirecek. Kadın ölmesin diye yudum yudum içirecek. Kadın sütü usulca içecek ve ölmeyecek. Kadim bir işkence gibi. Kaya parçası tam yukarıya çıkmışken... tekrar aşağıya yuvarlanacak. Dünya mademki yuvarlak, bir aşağıya bir yukarıya... aşağısı bazen yukarısı... yukarısı zaten aşağısı.

Zamanı kaybetmekle başlar her şey. Sonra gerçek kaybolur. Sonra sen kaybolursun... zaman, gerçek ve sen ortadan kalktığınızda kaybolma durumu da ortadan kalkar. Ve her şey yeni baştan başlar. Sesleri duydun mu dün gece? Yukarıya bir kadın getirdiler. Adı Zehra. Sana benziyor. Senin saçların da bir zamanlar uzun muydu? Gözlerin kara? Bileklerin incecik? Senin de abin kayıp mı oldu? Senin de annen delirdi mi? Onu da senin gibi öldü zannedip buraya atarlar, sonra cesedini unuturlar mı dersin?

Korkuyor musun?

Evet, sesleri duydum dün gece. Bir kadın bas bas bağırıyordu. "Hepsini siz öldürdünüz. Beni de öldürün" diye. Sonra sesi birden kesildi. Öldürdüler herhalde diye düşündüm. Derken hıçkırmaya başladı. "N'olur bırakın, gitmek istiyorum" diye ağlıyordu. Tuhaftır, ötekilerin seslerini hiç duymadım. Sanki kadın yalnızdı. Acaba kulaklarım artık onların seslerini duymuyor olabilir mi? Onlara sağır oldum belki de. Kadın bütün gece hıçkırdı. Kim olduğunu merak etmedim. Bana benziyor olamaz. Ben yukarıdayken ağzımı bir kere bile açmadım. Onlara yalvarmadım. Soru sormadım. Onlardan hiçbir şey istemedim. Onları tehdit de etmedim. Beni öldürsünler diye, öylece bekledim. Oysa dün geceki kadın beklemiyordu. Hiçbir şeyi beklemiyordu. Sanki onun hayatında olan her şey olmuş gibi, isyan ediyordu. Bir ara, "Abimin gözlerini oyduğunuz gibi oyun gözlerimi şerefsizler" diye haykırdı. Sonra... sonra sesi soluğu kesildi. Gözlerini oydular herhalde. Dilini de kestiler.

Şahbaz süt şişesini kadının dudaklarına yaklaştırdı. Kadın güçlükle başını kaldırdı, dudaklarını şişeye değdirdi. İçerisi mis gibi süt koktu.

Komünist Kaptan'ın kahvesi kapalı. Dün kahveye baskın yapan polis içerideki genç kızı gözaltına aldı. Kaptan'a da kah-

veyi birkaç gün açmamasını sertçe tembihledi. Komünist Kaptan polise diklenecek oldu, sonra vazgeçti. "Kızı bırakın" demekle yetindi. "Sen karışma, işine bak" dediler ona. Ağlara takılmış çaresiz bir hayvan gibi çırpınan kızı alıp dışarı çıkarttılar. Polis arabasının arkasında bekleyen beyaz arabaya bindirdiler. Beyaz araba hızla uzaklaştı kahvenin önünden. Komünist Kaptan, "Hadi kapatıyoruz" dedikten ve herkesi dışarı çıkarttıktan sonra ön kapıyı kilitledi. İskemleleri tek tek masaların üzerine devirdi. Teldolaptan bir şişe süt aldı. Lambayı söndürdü. Arka kapıdan çıkıp meydana doğru yürüdü.

Meydandaki ağacın kovuğunda eski bir battaniye. Battaniyenin üzerinde kıvrılmış kocaman kara bir solucan.

Yumuşak bir dokunuşla kara solucanı okşadı. Solucan kıvrımlarından sıyrılıp, Komünist Kaptan'ın tıpatıp benzeri bir adam oldu. Hiç konuşmadan, Komünist Kaptan'ın getirdiği şişeyi başına dikip içindeki sütü kana kana içti. Komünist Kaptan, karşısındakinin kendisini dinlemediğini, dinlese bile anlamadığını bile bile anlatıyordu...

"Az önce geldiler. Seni sormadılar. İçeride esmer bir kız vardı. Onu alıp götürdüler. Bana da, kahveyi bir süre açma, dediler. Seni sormadılar. Kızı öldürecekler. Sonra cesedini kapıya bırakacaklar. Masum insanların bizim yüzümüzden zarar görmesinin beni caydıracağını sanıyorlar. Biliyorsun bunu daha önce de yaptılar. Ama konuşmayacağım. Onlara hiçbir şey anlatmayacağım..."

Solucan adam sütü bitirdi. Yeniden kıvrımlarına büründü. Hiçbir şey söylemeden sırtını dönüp uyudu. Komünist Kaptan bir süre kardeşini seyretti. Kardeşinin bin yıldır kesilmeyen ve yıkanmayan saçlarını okşadı. Saçların vahşi kokusu eline sindi. İçini çekti. Üzgündü.

O gittikten sonra içeriye Şahbaz girdi. Şahbaz girdiğinde küçücük ağaç kovuğu bir saray kadar büyüdü. Ağaç kovuğu saray kadar büyüdüğünde solucan adam korkunç bir rüya görüyordu.

Gökyüzünden hızla yeryüzüne taşan kocaman bir ateş topu. Ateş topunun içinde cayır cayır yanan binlerce insan. Solucan adam açık denizde kıpkırmızı boyanmış demir bir gemi-

de kaptan. Eğer gemisini çalıştırabilse, denizin tüm suyunu çekip ateş topunu söndürebilecek bir hortumu var. Ama gemisi ölmüş. Ne dümenini kırabiliyor, ne yelkenini açabiliyor. Denize kök salmış yaşlı bir ağaç gibi, gemi yerinden kımıldamıyor. Solucan adamın karaya çıkmasına, bir kahve açmasına sanki asırlar var. Solucan adamın karaya çıkmasına bir ağaç kovuğuna girip, içip içip sızmasına ramak kalmış.

İkizler sık sık aynı rüyayı görürler.

Komünist Kaptan bu gece eve değil kahveye gidecek. Hiç ışık yakmadan bütün gece ocağın yanındaki tahta sandalyede oturacak. Ve gözleri açık bir rüya görecek. Onun rüyasında da kurtaramadığı binlerce insan ateş topunun içinde yana yana ölecek.

5

Mehtap Burak'ın kampta olduğunu öğrendiğinden beri gazeteleri artık rahatça okuyabiliyor. Oğlunun olmadık bir yerde bulunduğu haberini görmekten korkmuyor artık. Oğlu olabileceği en iyi yerde. Güvende. Erkek olmayı öğreniyor. Eğer bu evde kalsaydı, sadece kötü şeyler öğrenecekti. Gazeteler bir uzay aracının dünyaya çarpmak üzere olduğunu yazıyorlar. Gökyüzünden yeryüzüne hızla inen bir ateş topu düşlüyor Mehtap. Taksim'e düşer mi? Peki ya Burak'ın kampının olduğu o ormanlık alana? "Denize düşer inşallah" diyor. "Kimse ölmez inşallah."

Kimse ölmez inşallah!

Bugünlerde söylenmesi en saçma cümle bu. Çünkü her gün onlarca kişi mutlaka ölüyor.

Sokakta ölen insanlar Mehtap'ın umurunda değil. "Anarşik olaylar" deyip geçmek artık çok kolay. Öylesine kanıksadı olan biteni. Onun merak ettiği uzak ülkenin şahıyla karısı. Tahtını bırakıp kaçmak zorunda olan o zengin insan, kocasını bu kaçışta yalnız bırakmayan bir cefakâr kadın. Gazeteler onların ölüm haberini verecekler diye aklı gidiyor. Ne o uzak ülkede yapılan kanlı devrim, ne asılan insanlar, ne de direnişçiler umurunda. Şahla karısı hayatta mı değil mi? Gazetelerdeki haberleri her gün

kalbi sıkışarak okuyor. Kalbini sıkıştıran, gözleri oyulup dili kesilerek bir kahvenin önüne atılan genç kız cesedinin haberi değil, çok sevdiği bir sinema artistinin beklenmedik ölümü de değil, sadece Şah'ın karısının muhtemel acı kaderi.

Hava çok sıcak. Şehirde kimse nefes alamıyor. Pavyon geceleri bomboş. Mehtap boş masalara şarkı söylüyor. Film yapımcısı da ortalarda yok epeydir. Tuhaf bir yalnızlık hissediyor. Yalnızlıktan korkmaya mı başlıyor? Onun için mi çok, ama haddinden çok içiyor?

Bu gece eve gidince Komutan'ı arayacak. Sarhoş olduğu için değil, korktuğu için. Bir an Burak'ın, babasına benzemesinden korkacak.

Komutan kadının sesini telefonda duyunca şaşıracak ama şaşkınlığını belli etmeyecek. Bir de üzülecek, çok üzülecek. Ama üzüldüğünü de belli etmeyecek. Duygularını kontrol etmek zorunda. Gücünü bu kontrolden aldığına inanıyor Komutan. Onun için ne seviniyor, ne üzülüyor, ne de korkuyor. Dimdik yaşıyor. Dimdik yaşamak kolay sanmasın kimse. Ruhu inanılmaz ağrılar içinde. O yüzden kadının rezil bir hayatın içinde can çekişmesini seyrederken gözlerinden ateş çıkıyor. Mehtap bunu öfke ateşi sanıyor. Oysa her şey yaşadığı dayanılması korkunç acıdan. Acımasız olmak yeryüzünün en meşakkatli işi. Kendine bile acıyamayan insan, bizzat acı kesilir. Dokunamazsınız. Soluğunun keskin buzu sanmayın ki sadece sizin kalbinizi deler. Kendi kalbini de delik deşik eder.

Mehtap en sarhoş haliyle telefonda küfrederken, o soğukkanlılıkla kötü davranmak zorunda kadına. Oysa onunla birlikte ağlamak istiyor canı. Onunla birlikte kendine ve kendisinin diğerine, kendisinin hem aynısı, hem de bambaşkası olan kardeşine küfretmek istiyor. Yine... yine kardeşini öldürmek istiyor. Bu dayanılmaz kâbus artık bitse, diyor.

Mehtap telefonda hüngür hüngür ağlıyor. Melih "Kes artık ağlamayı" bile demeyecek. "Artık beni arama" da demeyecek. Telefonu hiçbir şey söylemeden Mehtap'ın yüzüne kapatacak. Fişini çekecek. Uyku hapı içecek ve içinde ateş topu olan korkunç bir rüya görmek üzere yatağa girip, derin bir uykuya gömülecek.

Herkesin ikizi uykuda...

6

Şahbaz hücrede kadının yanına çömelmiş, herkesin aynı rüyayı gördüğü bir masaldan bahsediyor.

Aynı rüyayı görmek... Kulağa ne hoş geliyor değil mi? Eğer herkes aynı rüyayı görürse, sanki rüya gerçek olabilirmiş gibi... Sen ve arkadaşların aynı rüyayı gördüğünüzü düşünüyordunuz, biliyorum. Müthiş bir inanç sarhoşluğu. Bak, bu da kulağa güzel geliyor. Ama biraz düşünürsen olmazın, olanaksızın peşinden koştuğunu sezeceksin. Eninde sonunda bir sarhoşluk değil miydi topyekûn yaşanan. Sarhoşlar, dünya çılgın gibi dönüyor sanırlar. Dünyanın döndüğünü falan hissettikleri yoktur aslında. Kontrolsüz salınışlarla düşmek üzeredirler. Ama bunu bilmez, dünya dönüyor ve ben bunu iliklerimde hissedecek kadar yükseldim diye biçare bir sevinç yaşarlar. Kısacık bir sevinç. Sonu hüsran olan zavallı bir sevinç... Sonra yığılırlar. Sızarlar. Uyandıklarında acı içindedirler. Rüyadan uyandıklarında... Bir gün siz de rüyadan uyanacaksınız ve canınızın çok acıdığını göreceksiniz. Siz derken sadece sen ve arkadaşların değil. Dışarıdaki herkes. Şu anda savaşan herkes... sanıyor musun ki diğerleri sizden farklı. Onlar da şahane bir rüya görüyorlar. Hem de topyekûn aynı rüyayı. Tıpkı sizin gibi. Aynı inançla, aynı idealle bir arada uyuyup uyanıyorlar. Onlar da sizin kadar korkuyor ve sizin gibi "istiyorlar." Sadece yöntemleriniz farklı. Kim iyi, kim kötü diye bana sorma. Herkes kendini iyi sanıyor. Ve herkes ihanete uğrayacak. Bu kadar basit...

Bu kadar basit olabilir mi? Bu kadar basit bir şey yüzünden insanlar birbirine bu korkunç şeyleri yapabilir mi? Şahbaz, anlattıkların beni artık çok ürkütüyor. Biz bir rüya görmüyoruz. Biz gerçeğe gözlerimizi açtık. Gerçeğin peşindeyiz. Düşlerimizin hepsi elle tutulur,

eğer istenirse gerçekleştirilebilir şeyler. Üstelik iyiyle kötünün ayrımını yapmak hiç zor değil. Herkesin eşit olmasını istemekle, birilerinin üstün olmasını istemek yan yana koyulduğunda, iyiyle kötü de yan yana koyulmuş olmaz mı?

Siz herkesin eşit olduğuna, olabileceğine inanıyorsunuz. Yanılgı buradan başlıyor. Evet, iyi kalpli bir düş bu gördüğünüz. Ama herkes eşit değil yeryüzünde. Olması da gerekmiyor. Geceyle gündüz bile eşit değil. Yazla kış farklı. Elma ağacıyla kiraz ağacı da. Kuşların ömrüyle böceklerin ömrü farklı. Soğanın tadıyla patatesin tadı bambaşka. Lale başka zamanda açar, menekşe başka. Bunlar sana bir şey ifade etmiyor mu? Yeryüzünde hiçbir canlı aynı adaletten payını almamışken, insanlar neden birbirlerinin aynısı olsunlar. Aynı pencerenin içinde duran iki farklı sardunya düşün. Biri hastalanır diğeri çiçeğe boğulur. Biri solar, biri açtıkça açar. Neden? Yan yana ekili iki sardunya bile aynı kaderi paylaşamazken, sizin insanların kaderlerini eşitleme ısrarınız neden?

Şahbaz kadının yüzüne bakıyor. Söylediklerinin onu üzdüğünün farkında. Aslında niyeti bu değil. Ama her şey gerçek olsun, gerçekte olduğu gibi olsun istiyor. O yüzden gördüklerini ve bildiklerini hiç sakınmadan kadına anlatıyor. Kadın hâlâ konuşamayacak durumda. Ama sezgi sihirbazı Şahbaz onun cevaplarını da biliyor. Aklının nasıl çalıştığını, nelere üzüldüğünü, nelere sıkıldığını, neler istediğini seziyor. Bir avuç kiraz getirmiş bugün. Çifter çifter aynı sapın ucundan sarkan ama biri bir diğerine benzemeyen bir avuç kiraz. Tek tek yedirecek kirazları kadına. Hiç konuşmayacak artık. Bugün yeni bir hikâye anlatmayacak. Kadını daha fazla üzmeyecek. Sadece birbirine benzemeyen kıpkırmızı sulu kirazlar yedirecek. Birkaç tane de kendisi yiyecek.

Kiraz kokusu ne güzel...

7

Salih şu anda nerede? Kendisi de bilmiyor.

"Neredeyim ben? Kaç kadın öldürdüm bugüne kadar. Neden öldürüyorum. Neden kadınları öldürüyorum? Ben birilerini mi öldürüyorum?"

Salih aynaya her bakışında şaşırıyor. Sanki aynada kendisi değil de bir başkası var. Kendisinden başka bir kendisi daha mı var? Hatırlamıyor.

"Hafızayı kaybetmenin tadını çıkar" diyor Şahbaz ona. "Unutmanın tadını çıkar. Senin sahip olduğun en büyük hazine unutmak."

Unutuş üzerine kurulan bir hayatı sürüklemeye hazırlanan insanlar, henüz başlarına gelecekleri bilmiyorlar. Sanıyorlar ki hafızaya yüklenen bunca vahşet, hayatlarını bir anda alevlere teslim edecek. Her şey yanıp bitecek. Yangının acısı hiç dinmeyecek... Oysa, bilmiyorlar, yangın yerine yeni binalar dikilecek.

Bu şehir bir zamanlar baştan aşağıya mezarlıktı. Bugün eski mezarlıklar yerini yavaş yavaş mavi mozaik taşlarla kaplı apartmanlara, teneke damlı gecekondulara bırakıyor. Eski mezarlıkların üzerinde lunaparklar var, atlıkarıncalar, dönmedolaplar, güldüren aynalar, üçü beş kuruşa atılan halkalar...

Salih birazdan evden çıkıp bir lunaparka gidecek ve balerine binecek. Balerinin renkli eteklerinde üç tur üst üste hiç inmeden dönecek. Salih, elinde olsa balerini... eteklerinde eğlence olan balerini... öldürecek.

Lunapark çok kalabalık. Bu kalabalığın içinde yarın ölecekler var. Salih seziyor. Anne diye bağıran deli gibi boğazı kesilerek mi öldürülecekler, yoksa öpülüp sevilirken boynu kırılarak mı? Sonra paramparça edilecekler belki. Parçaları lunaparktaki oyuncakların her birine teker teker dağıtılacak öyle mi? Kolları balerine, saçları yüzülmüş kafatası güldüren aynalara, elleri korku tüneline, ayakları salıncağa, baldırları çarpışan arabalara... İnsanlar şu an oyuncaklara binmenin heyecanıyla mutlu çığlıklar atıyorlar. O an... o an gelince korkudan çığlık atacaklar. Salih elindeki küçük çakının makasıyla tırnaklarını kesiyor. Salih artık ara vermeden, mütemadiyen kadınları öldürmek istiyor.

Eğer Zehra gözaltına alınıp orada kaybedilmeseydi, belki bu lunaparka gelirdi. Simsiyah uzun saçlı Zehra. Abilerinin ve annesinin acısı içinde kocaman bir yumrukken, lunaparkın eğlencesine kanabilir miydi acaba?

Unutmanın sihirli gücü... eğer hayatımızı acılar yönetseydi, yaşam fazla ilerleyemezdi. Hayat unutkanlık sayesinde devam edebiliyor. Hafızaların kısalığı Tanrı buyruğu. Şahbaz, her şeye kadir Şahbaz, böyle düşünüyor.

Zehra gözaltında öldürülmeseydi de buraya gelseydi, Salih onu görür görmez âşık olurdu. Zehra kendisine ısrarla bakan bu güzel gözlü adamın aklını çelmesine izin vermemek için ondan yana hiç bakmazdı. Tüm köylü kızları gibi aklı sevişmeye kitli. Salih ne yapar eder Zehra'yı baştan çıkarmasını becerirdi. Belki güldüren aynalarda... ikisi yan yana aynalarda kendi komik yansımalarına gülerken, bir an da birlikte gülüşürlerdi. Salih, "Bu kadar güzel bir kız aynada böylesine komik olabiliyorsa..." der, Zehra'ya hiç beklemediği iltifatlar ederdi. Zehra beğenilmenin büyüsüne kapılıp sihirli aynanın içine geçer, Salih'le el ele uzaklara, ölümün pusu kurduğu bambaşka bir hayata girerdi. Kader tekerrür ederdi.

Salih güldüren aynalarda kendisini seyrediyor şu an. Tek başına. Aynalarla çevrili odanın içinde aynaya yansıyan tuhaf görüntüsüne bakıyor. Bunda gülünecek hiçbir şey yok. Sanki sakat gibi. Kısa ve yamuk bir bedende kocaman biçimsiz bir kafa. Kavanoz içinde saklanan cenine gömlek pantolon giydirilmiş gibi. İğrenç görünüyor. Bir tekme atsa. Ayna da, aynadaki görüntü de paramparça olsa. Bir yumruk atsa. Ayna baştan aşağıya kanasa...

Melih Salih'e bir gün öldürücü bir yumruk atmıştı. Sanki Salih'in vücudundaki bütün kan burnundan ve göz çukurundan dışarı akmıştı. Melih durmamış, ikiz kardeşinin karnını tekmelemişti. Eğer demirden bir eli olsa, karnına sokar, tüm iç organlarını avuçlar, içini boşaltırdı. O gün orada kardeşini öldürmek değil, yok etmek istemişti. Geri dönmek, ilk zamanlara dönmek ve bir ikizinin hiç olmadığı zamanı karanlık geçmişten çıkarıp var etmek istemişti. Kaderi öldürmek istemişti.

Neden?

Melih... Kardeşiyle kapkaranlık bir geçmişi sırtlayıp bugüne gelen Melih... gözünü kırpmadan onlarca kişinin ölüm emrini veren Komutan... kız kardeşini bir hayvan gibi öldüren bir çocuk... annesini boynuna dolanmış ipin ucunda tavandan sarkarken görüp ağlamayan o ufak oğlan... bir daha hiç gözyaşı dökmeyen bir insan... ikiz kardeşinden neden bu kadar nefret eder? Ölümü bedeniyle birlikte büyüyen bir elbise gibi kuşanan Melih, Salih'i öldürmek isterken aslında kendini mi öldürmek ister; yoksa Salih'in cinayetlerini kendi cinayetlerinden mi kıskanır?

Salih kadınları ellerini kullanarak öldürüyor. Melih'in elleri daha henüz tek bir cesede bile değmedi. Salih işlediği cinayetleri hatırlamıyor. Melih kimlerin öldürüldüğünü ve öldürüleceğini bir lise defterinin sayfalarını dolduran uzun bir listede saklıyor. Melih'le Salih'in ruhu aynı kör kuyularda kayboldu ama ikisi de farklı yollarda yürüyor.

Yollar sık sık kesişiyor. Roller sık sık değişiyor. Gerçek, aklın oyunlarına çok kolay gelir. Sadece inanarak yeni gerçekler yaratabiliriz. Yeni ve özgün gerçekler. Annemiz kendisini öldürmese bile, onu ipin ucunda sallanırken görürüz. Ayaklarına kapanıp ağlarız. Kendisini astığına gerçekten inanırız. Ölü bir annenin çocuğu olmak mı daha iyidir, çocuklarını gözünü kırpmadan terk eden bir annenin çocuğu olmak mı? Şahbaz bunun cevabını çok iyi biliyor. Bütün annelere çocuklarını terk ettiriyor. Bütün çocuklara annelerini öldürtüyor. Birbirini seven annelerle çocukları çakısıyla incecik parçalara ayırıyor. Paramparça ediyor. Acılarını şehrin dört bir yanına tohum gibi serpiyor. Ki toprak onlardan yeni acılar yeşertsin.

Temmuz

1

Temmuz yorucu bir aydır. Uzun günler, gittikçe ısınan, ısındıkça ağırlaşan havalar. Yağmur yağmaz, rüzgâr esmez. Her şey durur sanki. Yavaşlar. Ağır çekimde çekilen acılar...

1979'da yılın yedinci ayı bir pazar günü başladı, salı günü bitti ve tam otuz bir gün sürdü. Güneş ayın başında altıya on kala, sonunda altıya yedi kala doğdu; batışı ayın başında yirmi kırk beşte, ayın sonundaysa yirmi yirmi yedideydi. Şu halde günler 1979 yılının Temmuz ayında kırk bir dakika kısaldı.

Hava insanların günlerin hızla kısaldığını fark etmelerini engelleyecek kadar sıcaktı.

Kadının her gün biraz daha kısılan gözleri artık o küçük pencereden sızan gün ışığını hiç görmediği için, günlerin uzayıp kısalmasını hissetmedi. Ona sorsanız günler de, geceler de hep çok uzundu... ve hayat da çok uzundu. Ölemeyen, ölmeyi beceremeyen insanlar için hayat çok uzundur.

O ay bir tek Şahbaz günlerin kısaldığını hissetti. Her akşamüzeri, güneş tam batarken, bahçeyi biraz daha erken suladı. Günlerin kısalıyor olmasından gizli bir haz aldı. Karanlık, gün gelecek erkenden bastıracak. Şahbaz karanlığı sever. Tıpkı böcekler gibi. Bıraksalar toprağın altında yaşar. Belki de kadını bu yüzden seviyor. Bir böcek gibi toprağın altında, hayatın altında, karanlıkta yaşattığı kadını... Onunla birlikte kendi yaşamı da bir anlam kazanıyor. Belki herkesin yaşamı bir anlam kaza-

nıyor. Mademki, o ışıksız hücrede hayaller kurabilen bir insan, vücudundaki onca yaraya rağmen sadece meyve yiyerek ve korkunç bir hikâyenin dallarına tutunmuş tuhaf insanların kanla yazılı kaderini dinleyerek hayatta kalabiliyor... öyleyse her canlı, her koşulda yaşayabilir... öyle mi? Hayatta kalmak için sadece niyet ve istek yeterli mi?

Temmuz en güzel yaz çiçeklerinin açtığı aydır. Havanın kavurucu sıcağında toprak suyla buluşursa mucizeler yaratır. Şahbaz sabahları gün doğmadan çıkıp bahçeyi suluyor. Kadife çiçeklerini, yabangüllerini, yaz menekşelerini, sardunyaları, çalı minelerini, horozibiklerini...

Bu ay merak ve hevesin temsilcisidir. Bu ayda doğan kadınlar meraklı olurlar. Şahbaz kadının önce merak etmesini sağladı, sonra ona merak ettiği her şeyi teker teker anlattı. Bu ay doğan erkekler hevesli insanlardır. Dışarıda birbirini öldüren insanların beslendiği bir heves kuyusu var. Heves her zaman iyi şeylere karşı duyulmaz. Üstelik... iyi nedir ki?

Şahbaz sakız sardunyadan çelik aldı. Sebze bahçesindeki fasulyelere sırık dikti, diplerini çapaladı. Ağaçların meyveli dallarını seyrekleştirdi. Gölgede kalan yapraklarını sabırla ayıkladı.

Yaşlı madam bu sıcaklarda evden dışarı hiç çıkmıyor. Çıksa öleceğini seziyor. Henüz ölmek istemiyor.

1979 yılının Temmuz ayında ilk hafta yaprak fırtınası esti, samyelleri başladı. Hava pek güzeldi. Sonra fırtına çıktı. Sıcak rüzgârlar bulutları uzaklardan uzaklara taşıdı. İkinci haftada hava yine güzeldi. Çark dönümü fırtınasını sadece yüksekten uçan kuşlar hissetti. Üçüncü hafta sıcaklar yükseldi. Bağlarda üzümler kızarmaya başladı. Son hafta ise her yer cehennemdi.

Köylüler altına sığındıkları asırlık ağaçların gölgesinde mırıldandılar. "Eyyamı bahur..." Şahbaz bahçesinde söylendi, "Korkunç sıcak günler..."

2

"Melih Haydar'ı neden annesinin gözleri önünde vahşice öldürttü... hiç düşündün mü?"

Şahbaz hikâyenin başına mı dönüyor? Hikâye de dünya gibi, yaşam gibi, kader, zaman gibi yuvarlak mı yoksa? Her şeyin, başladığı yerde bitmesi şart mı?

Kadın kendi hayatının nerede başladığını düşünüyor. Hatırlayamıyor. Galiba her şey bu handa başladı. Şahbaz'la başladı. Dışarıdaki hayatın içinde yaşayan sanki kendisi değildi. Nasıl olmuştu da etrafında olup bitenleri fark etmemişti bugüne kadar?

Sahi Melih Haydar'ı neden annesinin gözleri önünde vahşice öldürttü?

> Abimle beni de vahşice öldürmek istediler. Ama annemin gözü önünde değil... Bu handa... karanlıkta... yaptıklarını kimselere sezdirmeden... gizlice... Benim annem Haydar'ın annesinden daha mı şanslı? Çocuklarının sadece kayıp olduğunu zannediyor. Abime de, bana da ne olduğunu bilmiyor. İçinde hep bir umut olacak. Bir gün bir yerden çıkıp geliriz diye, gözlerini kapıdan ayırmayacak. Umut kıymetli bir duygu Şahbaz. Bizim cesetlerimizi görmeyen annelerimiz, ölümle hiç yüzleşmeyecekler. Yılgınlığa düşmeyecekler. Uzaklarda bir yerlerde hâlâ yaşadığımızı düşleyerek ve bizi bulmak için ayakta kalmaya devam ederek, bizim yitirdiğimiz umudu omuzlayıp geleceğe taşıyacaklar.

Şahbaz kadına abisinin cesedinin evlerinin karşısındaki çöplüğe atıldığını ve annesinin oğlunun kurtlanmış bedenine sarılıp ağıtlar yaktığını anlatmıyor. Annesinin artık Üç Kapılı Han'ın kapıları karşısında dimdik durmadığını da söylemiyor. Yaşlı kadın dün evinin kapısını çekip bir daha geri dönmemek üzere dışarı çıktı. Üzerinde şile bezi bir elbise, ayaklarında terlikler. Mahallenin arnavutkaldırımlı yokuşundan küçük adımlarla aşağıya indi. Yürüyor. Devamlı yürüyor. Nereye gittiğini bilmeden. Artık sokaklarda yaşayacak. Ona da bir ağaç kovuğu bul Şahbaz. Bütün delileri şehrin göbeğinde yapayalnız yükselen yaşlı çınarların gövdelerine canlı canlı göm Şahbaz. Bunu yapabilirsin...

Şahbaz yanında plastik bir kap getirmiş bugün. İçinde dilimlenmiş karpuz var. Yumuşacık sulu karpuz lokmalarını usulca kadının dudaklarına doğru uzatıyor. Karpuzun güzel kokusu kadının başını döndürdü. Karpuz da tüm lezzetli meyveler gibi ona güzel şeyler hatırlatıyor. Sabah kahvaltısında yenen buz gibi bir karpuz dilimini anımsıyor. Akşam yemekten sonra yenen buz gibi bir başka dilimi sonra. Ardından peynirle yenen buz gibi karpuzun tadı geliyor aklına. Canı peynir istiyor. Canı uzun zamandır bir şey istememişti. İyileşiyor mu yoksa? İstekleri teker teker geri mi gelecek? Önce peynir isteyecek. Sonra yanında zeytin. Kahvaltı etmeyi özledi mi? Sobanın üzerinde kaynayan çaydanlığı? Karpuz geldiğine göre mevsimlerden yaz olmalı. Annesi abisi yokken tek başına sobanın borularını nasıl söktü acaba? Peki sonbaharda sobayı yeniden kim kuracak? Sobanın yanı başındaki naylon örtülü masada bir daha üçü birlikte kahvaltı edebilecekler mi? Tahin pekmeze simit banan abisi, geri gelip yeniden beş şekerli ballı çaylarını ince belli bardaklarda koca koca yudumlarla art arda içecek mi?

Şahbaz plastik kaptaki karpuzu sabırla kadına yedirdi. Yedirdi ve anlatmaya devam etti.

Şu anda dışarıda herkes öç almaktan bahsediyor. Herkes intikam duygusuyla yanıp kavruluyor. Neyin intikamını alacaklar dersin? Bilmiyorlar ki intikam duygusu asla doyurulamaz. Yedikçe acıkan bir yaratıktır o. Sabırla biteviye bir zincir inşa ederler. Halka halkaya geçtikçe uzayan ve eli değeni beklenmedik bir anda boğan lanetli bir zincir. İntikamı küçümsediğimi zannetme. Şu anda sen de intikam duygusuyla dolusun. Seni buraya atanlara hesap sormak istiyorsun. Ama geç kaldın. Onlar senden önce davrandılar ve sana kendi sorularını sordular. Biliyorsun değil mi, senin onlara kızgın olduğun kadar onlar da sana kızgınlar. Haklılık savaşı savaşların en yamanıdır. Herkes doğrunun peşinde olduğuna inanıyor. Herkes kendi doğrusunun intikamını alıyor. Savaşlar intikamla beslenir. Savaş bir kez çıkmayagörsün, kendi besinini kendi üretir.

Kadın biraz gücü olsa Şahbaz'a cevap vermek isterdi. Kimseden öç almak istemediğini, artık kimseden nefret etmediğini, kişisel acıların kişisel umutlar kadar değersiz olduğunu bildiğini söylemek isterdi. O artık sadece merak ediyor. O kadim sorunun peşine düştü. Neden? Neden oluyor bütün bunlar? "Neden" onu dipsiz bir derinliğe çeken büyülü bir kuyu artık. Her şey neden oluyor? Neden insanlar böyle bir hayat inşa ediyorlar? Neden kin ve öç duygusuyla beslenmekten büyük bir haz duyuyorlar? Bunun için ölümcül bedeller ödemeye gözlerini kırpmadan katlanıyorlar? Niyetin tarifi çoktan silikleşti. Neyin peşinde olduğunu unuttu. Anlamaya çalışıyor. Kendi niyetini... Şahbaz'ın niyetini... yukarıdan seslerini duyduğu insanların niyetini.

Herkes sanki hep aynı şeyin peşinde; ama kimse bunun farkında değil gibi. Tanrıya inansa, Tanrının niyetinin peşine düşecek. Ne yapmak istiyor olabilir Tanrı? Neden böyle bir evren yarattı?

Kutsal kitaplar her şeyin cevabını verir, bir bu sorunun cevabında susarlar. "Neden?" sorusu Tanrıya sorulmayacak tek sorudur. Tanrı evreni neden yarattı? Bu soruya en yakın cevap, "Kendini görmek için" olabilir. Peki Tanrı kendini görmek için yarattığı evrende gördüklerinden memnun mudur? Cevap evetse, o kötü demektir. Cevap hayırsa, âciz... Oysa Tanrıya ne kötülük, ne de âcizlik yakışır. O mükemmelin tarifidir. O zaman da kötülük ve çaresizlik, anlamlarından sıyrılıp mükemmelleşir. Görüyor musun her şey birbirine karışıyor. Harikulâde bir karmaşa! O yüzden soruları kimse sevmez. Sormadan, düşünmeden, sadece yapmak ister insanlar. Tıpkı karıncalar gibi. Bir karıncanın o ebedi sisteme sorgusuz sualsiz dahil oluşundaki manayı çözdüğün zaman, kendi varoluşundaki manaya da yaklaşmış olacaksın. Manayı akılda aramaya kalktığında duvarlara çarparsın. Kendini yaralarsın. Canın acır.

Kadın artık acı çekmiyor. Sadece tat alıyor. Yediği şeylerin ve duyduğu şeylerin tadını. Kendisini ve geçmişini düşünmek istemiyor. Geleceğiyle ilgisiz. Güven dolu bir kabullenişle yerde sırtüstü yatıyor ve Şahbaz'ı dinliyor. Şahbaz ona dışarıdaki hayatla birlikte birtakım sorular getiriyor. Kadın sorularla yüzleşmekten mutlu. Onlara verecek cevapları bazen var, bazen yok. Konuşamamak iyi bir şey, bunu hissediyor. Sadece dinleyerek ve meyveler yiyerek hayatta kalan, mevsimlerin özsularıyla yaşamayı başaran bir ceset. Kadın kendisinin bir ceset olduğunu düşünüyor. Öldüğü halde yaşayan, yaşadığı halde ölü olan tuhaf bir ceset. Şahbaz'ın onu hapsettiği ara hayatta var olmanın hazzını yaşıyor. Kadın galiba artık buradan çıkıp eve dönmek istemiyor.

Ben böyle mutluyum.

Uzaklarda bir anne var. "Benim oğlum adam öldürmez" diyen başı yemenili bir anne. İki gözü iki çeşme ağlıyor. Oysa oğlu işlediği cinayeti çoktan itiraf etti. "Ne sağcıyım ne solcu, sadece düzene karşı olduğum için öldürdüm. Tek başıma bir teröristim" diyor. Bugüne kadar böylesi hiç görülmedi. Çok tuhaf bir hikâyenin başlangıcı gibi her şey. Herkes tedirgin. Anne oğlunun katil olduğunu kabul etmiyor, oğlan gazetecilerin karşısında dimdik durup işlediği korkunç cinayeti soğukkanlılıkla anlatıyor. Şahbaz bunun yeni bir dönemin habercisi olduğunu biliyor. Artık anlattığı öykülerin bambaşka anlamları olacak. Katil Şahbaz'ın yarattığı yalan dünyanın içine tüm gerçekliğiyle sızdı. Onun hikâyeleri hikâye olmaktan çıkıyor. Neden sorusu, sonsuz bir kafa karışıklığı içinde kaybolmak üzere. Sistem bu kayboluşu var gücüyle onaylıyor. Şahbaz'ın hikâyesi artık arapsaçı.

3

Salih lunaparktan sonra hastaneye geldi. Hastanenin bahçesinde kıpkırmızı bir banka oturmuş, ayakları ve kolu kopmuş genç kızın ambulanstan indirilişini seyrediyor. Kızın gözleri belirsiz bir noktaya kilitlenmiş. Az önce gördüğü dehşeti hâlâ yaşamaya devam ediyor sanki. Ne kopan ayakları umu-

runda, ne de artık olmayan sağ kolu. Bomba patladığında paramparça olan öğretmeni görüyor hâlâ. Öğretmenin parçalanışını... havaya savrulan et ve kemik parçalarını.... yüzüne sıçrayan kanları... kendi kanıyla öğretmenin kanının karışışını... herkes sınıftan kaçtıktan sonra kopan bacakları ve koluyla yattığı yerden öğretmenin parçalarını seyredişini... neden sonra içeri giren polis ve doktorların onun yaralarına bakarken hastabakıcıların kusa kusa ceset parçalarını naylon torbalara doldurusunu...

Salih kızın paramparça bedenine bakarken onun az önce neler yaşadığını bilmiyor. Şahbaz Salih'in hemen yanı başında. İstese ona kızın başına gelenleri tüm detaylarıyla anlatabilir. Ama susuyor. Bırakıyor, Salih görmek istediğini görsün. Gerçek su gibidir, girdiği kalıbın şeklini alabilir.

Salih hiçbir şey hissetmedi. Bacakları ve kolu olmayan bu genç kız ona kendi öldürdüğü kadınları hatırlatmadı. Oysa çocuk elleriyle parçalara ayırdığı kız kardeşine tıpatıp benziyordu.

Salih hastanenin kapısındaki kıpkırmızı tahta bankta oturmuş, her şeyi soğukkanlılıkla seyrediyor. Anlamaya çalışmadan... Genç doktorlar ünlü bir sinema oyuncusunun köpeklerinin kudurarak öldüğünden bahsediyorlar. Onlar için okulda patlayan bombadan ve öğrencilerinin gözü önünde bedeni bin parçaya ayrılarak ölen öğretmenden daha ilginç bir haber bu. Kudurarak ölen iki köpek... kudurarak birbirini öldüren binlerce genç... kudurarak birbirine saldıran insanlar... kudurarak ölmenin ve öldürmenin sıradanlaşmış hali... kanıksamak kuduz gibi bulaşıcı bir hastalık artık.

Salih hastanenin bahçesindeki bankta oturuyor ve bekliyor. Az sonra yanına Bekir gelecek. Birlikte hastaneden ayrılıp Melih'in deniz kıyısındaki evine gidecekler. Melih evde olmayacak. Salih kendisi için hazırlanan odaya girip yatağa yatacak ve üç gün süren uzun bir uykuya dalacak. Her cinayetten sonra korkunç bir yorgunluk...

Melih akşam eve gelmedi. Şehrin en karanlık sokaklarından birinde, bir binanın iki kat altındaki bodrum katında, tüm kötü kokuları yıllardır zemininde biriktiren pavyona gitti. Şu anda en ön masada oturuyor ve birbiri ardına sahne alan üçün-

cü sınıf şarkıcıların kötü sesleriyle söyledikleri kâh neşeli, kâh kederli şarkıları dinliyor.

Mehtap bu gece pavyonda değil. Patron Komutan'ın geleceğini bilseydi, Mehtap'ı dün gece film yapımcısıyla göndermezdi. Mehtap'ın vücudundaki yaraların iyileşmesi bazen günler sürüyor. Gözlerindeki morluklar geçene, dudağındaki yarık kapanana kadar işe gelmiyor. Komutan pavyonda viskisini içerken, o evde kendi hayatını düşünüyor. Aynaya bakıyor ve yüksek sesle konuşuyor...

Az önce "Ben böyle mutluyum" dedi kendi kendine. Kendini yatıştırdı. Şükretti. Kâbuslarla dolu bir gecenin ardından, uyandı ve şükretti. Bazen korkunç intikam rüyaları görüyor. Rüyasında bir adam. Melih mi yoksa Salih mi belli değil. İkisini birden hiç görmedi henüz. Hep bir tane ama hangisi? Ayırt edemiyor. Bir de kendini asan bir kadın görüyor. Köylü bir kadın. Ama yüzü kendi yüzü. Ayaklarına kapanıp ağlayan paramparça bir kız. Kızın kolları kesik. Ayakları kesik. Kafası bir var, bir yok. Kendisi ölmüş, boynu kırılmış, ipin ucunda sallanıyor. Paramparça kız ayaklarına kapanmış hüngür hüngür ağlıyor.

Melih ona geçmişini anlattığından beri devamlı bu kâbusu görüyor.

O gece... ikizlerin rahmine düştüğü o gece... olanlar bir rastlantı mıydı?

4

Şahbaz ilk kez geçmişi anlatıyor. Uzak geçmişi... bundan tam on yıl öncesini. Kadın gözlerini kapatmış, Şahbaz'ın anlattıklarını zihninden akıp giden bir film gibi seyrediyor. Bu hikâyede Mehtap yıpranmış bir pavyon şarkıcısı değil. Henüz genç. Gerçekleşebilecek düşler kuracak kadar genç.

Mevsimlerden kış... soğuk ama güneşli bir Şubat günü. Mehtap'ın adı yeni Mehtap olmuş; hâlâ Emine diye seslenildiğinde dönüp bakacak kadar acemi. Beyoğlu'nda bir pansiyonda kalıyor, pavyonlarda şarkı söylüyor. Yetiştirme yurduna terk ettiği geçmişinin izlerini silmenin peşinde. Yeni bir hayata başla-

manın hevesi henüz taze. Ara sokakları tuzaklarla dolu caddenin vitrinlerine bakarak ve henüz alışamadığı yüksek topuklu ayakkabılarıyla eğri adımlar atarak yürüyor. Adımları onu geleceğine götürüyor.

Gelecek, caddenin bağlandığı alanda bir karabasan. Her yer polis dolu. Ellerinde ölümcül sözler savuran pankartlarla bekleyen tehditkâr bir kalabalık birbirine kenetlenmiş, fal taşı gibi açılmış bir göz misali korkunç bir bakışı uzaklara dikmiş, kesik kesik soluyor. Kalabalığın kan sızan bakışı karşıdan gelen başka bir kalabalığın üzerine düşüyor.

Günlerden pazar. Herkes tatilde. Katiller hariç.

İşte o an, insanların birbirlerini öldürmek için var güçleriyle savaşmaya başladığı o an, Mehtap alana bağlanan kısacık bir sokağa saptı ve taş duvara dayanıp gözlerini kapattı. Birkaç dakika sadece sesleri dinledi. Uzaklardan gelen uğultuya çığlıklar karışıyordu. Derken birden uzaktaki sesler silindi, hemen yanı başında bir hırıltı duydu. Dayanamadı, gözlerini açtı. Gördüğü şey karşısında neredeyse bayılacaktı.

Birbirinin aynısı iki insan. Biri diğerinin boğazını... bir hayvan gibi... kesmek üzere.

Rüya gördüğünü zannetti. Korkunç bir kâbus. Kendisinin aynısını altına almış bir adam kendi boğazını keser gibi, alttakinin boğazını kesiyordu. Bıçak alttakinin gırtlağı üzerinde bir gidip bir geliyordu. Alttakinin gırtlağından kan fışkırıyordu.

Mehtap ne dediğini bilmeden haykırdı:

"Yapma! Kendini öldürüyorsun!"

Üstteki adam kadının varlığını o an fark etti. Kimsenin görmesini istemediği korkunç şeyi gören Mehtap'a boş gözlerle baktı. Sonra altında sessiz ve itirazsız upuzun yatan ikizine çevirdi gözlerini. Baygın mı, ölü mü olduğunu anlayamadı. Dehşete kapıldı. Sanki az önce kardeşini öldürmeye çalışan kendisi değilmiş gibi... yaralı bir kuşu kucaklar gibi... kardeşini kucakladı, kadına döndü: "Yardım et" dedi.

Mehtap ilahi bir emre uyarcasına, adamın yanına geldi. Yerde yatanın kanayan boynunu atkısıyla sıkı sıkı sardılar. Sonra her iki yanına geçip bir sarhoş taşır gibi koltukaltlarından omuzlayıp ara sokaklar boyuca polisten, diğer insanlardan, ger-

çeklerden, geçmişten ve hatta gelecekten kaçarak Emine'nin kaldığı pansiyona doğru kanatlandılar.

Kader, iyi ya da kötü, geleceği inşa ederken, rastlantılar ona yardım eder. Pansiyona girerken onları kimse görmedi. Ve şans eseri boğazı kesilen yaralı o gece Mehtap'ın yatağında ölmedi.

Melih sabaha kadar kardeşinin başında bekledi ve kadına hayatı boyunca unutmayacağı kendi gerçeğini... gerçeğinin bir kısmını... anlattı.

Kör Ebe'yi, paramparça ettikleri ölü ablalarını, sırlarını gömdükleri kör kuyuları, kendini asan annelerini ipten indirişlerini... anlattı. Salih'ten neden nefret ettiğini de anlattı. Salih hiçbir şey hatırlamıyordu. Yaşanan onca şeyi unutmakta ısrar ediyordu. Sanki korkunç bir kaderi paylaşmamışlar gibi. Geçmişlerinde kör kuyular yokmuş gibi, her şey Melih'in uydurduğu sapkın bir yalanmış gibi.

Şahbaz hikâyenin tam burasında sustu. Yanında getirdiği kesekâğıdından sarı erikler çıkarttı. Sarı, sulu, yumuşacık erikler. Erikleri kısa, küt parmaklarıyla teker teker tam ortalarından ikiye böldü. İçlerindeki çekirdeği çıkarttı. Hücre bu sefer de mis gibi erik koktu. Kadın erik kokusunu içine çekti. Yine güzel şeyler hatırladı. Erikleri yerken Şahbaz'ın karanlıkta parlayan gözlerinin içine baktı.

> Anlat Şahbaz... Salih'le Melih'in hikâyesini anlat bana... anlat ki kendi hikâyemi tamamen unutayım.

O gün ikisi dev bir kavganın içinde hazırlıksız karşılaşmışlardı. Büyük bir öfke bulutuna binip, şehrin geçmişi kanlı, geleceği kanlı alanına pusu kuran kalabalığın önderlerinden biri Melih'ti. Sloganlar atarak ve haklılıklarına inanarak uzun bir yürüyüşün sonunda yokuşu tırmanan öfkeli diğer kalabalığın ön saflarında yürüyenlerden biriyse Salih. Polislerin umursamaz bakışları altında çıkan arbedede iki karşıt grubun içinde birbirinin aynı iki insan olduğunu biri fark etseydi, yürüyüş durur, öfke siner, şaşkınlık gözlerden gözlere sirayet ederdi. Ama kimse birbirinin tıpatıp aynısı iki insanın, farklı öfkelere bürünüp alana doğru yürüdüğünü sezmedi. Melih Salih'i gördüğünde, o

yere düşmüş bir kızın kalkmasına yardım ediyordu. Melih bir an durdu, arkasını dönüp gitmeyi düşündü... derken vazgeçti, çevik bir hareketle avına saldıran aslan misali Salih'in üzerine doğru uçtu. Kardeşini kolundan tutup ara sokağa soktu. Ve hiçbir şey söylemeden elindeki bıçağı boğazına dayadı.

Peki neden öldürmedi?

Melih'in bu soruya verecek cevabı yok. Oysa sorunun cevabını Şahbaz biliyor.

Kardeşler bir gün karşılaşacaklar. Bu kaçınılmaz.

Eğer Melih Mehtap'a, kardeşiyle birlikte işledikleri son cinayeti de anlatsaydı, her şey daha farklı olur muydu, bilinmez. Ama anlatmadı, yıllar sonra doğdukları köye döndüklerini, babalarını ve analıklarını yataklarında uyurken yastıkla boğarak öldürdüklerini anlatmadı. Anlattıklarını anlattı ve sonra kadınla sevişti. Hemen orada. Ölümle burun buruna...

Ardından kardeşine iyileşene kadar bakması için biraz para bıraktı ve gitti. Emine'yi terk etti. Mehtap kutsal bir emanet gibi günler geceler boyu Salih'in başını bekledi. Salih ölmedi. Yavaş yavaş iyileşti. Ve her zamanki gibi geçmiş, hafızasında silik bir hayaldi.

Şahbaz yine sustu. Kadın gözlerini kapattı, hikâyenin devamını beklerken Şahbaz'ın uzattığı eriği damağına yapıştırıp uzun uzun emdi.

Geceleri pavyonda çalışan, gündüzleri âşık olduğu adamın yaralı benzerine bir anne kuş şefkatiyle bakan Mehtap Melih'in geri gelmeyeceğini hissedince... Salih'le sevişti.

Melih'in Mehtap'a anlatmadığı bir şey daha vardı. Salih'in sevişti̇ği kadınları öldürdüğünü, kadınları tıpkı kız kardeşlerine yaptıkları gibi parçalara ayırdığını ve parçaları şehrin kuytularına teker teker sabırla attığını... sonra da her şeyi yeniden unuttuğunu... anlatmadı.

Melih haftalar sonra bir gün ortadan kaybolduğunda Mehtap karnında ikiz bebekler büyüdüğünü daha fark etmemişti.

5

Komünist Kaptan'ın kahvesi bugün açıldı. Kaptan çay ocağının arkasında sadece kendi duyabileceği bir sesle bir şarkı mırıldanıyor. Yasak bir şarkı... Şarkıların yasaklandığı bir dünyada yaşamanın sızısını hissediyor için için. Sakladığı kitapları, asamadığı resimleri düşünüyor... dev bir hapishanede sanki özgürmüşçesine yaşıyor olmanın ağırlığı tam kalbinin üzerinde kocaman bir yumruk. Sanki hayat hep böyleydi... hayır daha umutlu oldukları günleri anımsıyor.

Sovyetler'e gemisiyle adam kaçırdığı günleri... gece yarısı gemisinin ışıklarını söndürüp hayalet gibi Boğaz'dan süzülüşünü... karanlık kayıklardan gemisine tırmanan genç insanları... o insanlarla birlikte kurdukları gelecek düşlerini...

O düşler nasıl kâbusa dönüşmüştü?

Şahbaz şimdi de Komünist Kaptan'ın hikâyesini anlatıyor kadına. Bu sıcak yaz gecesinde buz gibi... ayaz gibi hikâyeler... kadının içini donduruyor. Belli ki hücre yeni bir dehşet hikâyesi dinleyecek. Şahbaz ağaç kovuğundaki adamın hikâyesini artık anlatacak... Kadın duyacaklarına hazır... ne olmuşsa olmuş... öğrenmek istiyor.

Bundan üç yıl önce Komünist Kaptan akıl hastanesindeydi. Doktor bir arkadaşının yardımıyla polislerden saklanmak için girdiği hastanede tam bir yıl kaldı. Sahte bir kimlikle, şizofren teşhisiyle... O sırada polisler ikiz kardeşini içeri aldılar. Kaptan'ın yerine kardeşini sorguladılar... hiçbir şeyden haberi olmayan, işkenceye dayanamayıp gerçekten aklını kaçıran kardeşini. Kaptan hastaneden çıktıktan sonra kardeşini aramaya başladı. Aylarca izini bulamadı. Polisin kayıplar listesinde bir resim... kendi resmi mi, kardeşinin resmi mi belli değil. Polise gidip teslim olmak istedi... yapamadı. Polis gelip onu bulsun diye ortalarda dolandı... görmezden geldiler. Korkunç bir işkencenin ateşinde çırpınıp durdu. İkizini kaybetmiş bir suçlu...

Derken açtığı kahveye polisler dadandı. Ona devamlı kardeşini soran polisler... Kaptan'ın aradıkları adam olduğuna inanmıyorlardı. Israrla onun kayıp kardeşi olduğunu söylüyor-

lardı. Kaptan'ı hak ettiği yere, o ağaç kovuğuna göndermek istiyorlardı...

Benim her gün okula giderken önünden geçtiğim ağaç kovuğu... eğer buradan çıkarsam ben de öyle bir kovukta yaşamak istiyorum Şahbaz. Kimsenin hikâyemi öğrenemeyeceği bir hayata saklanmak istiyorum. Burada yaşadıklarımı, seni, senin anlattıklarını, hafızama yerleşen yeni şeyleri kucaklayıp yaşlı bir ağacın kovuğuna gireceğim. Orada onları tekrar tekrar kendime anlatıp, delireceğim.

Delirmek kurtuluş mudur Şahbaz?

Delirerek kurtulmak istiyorum eski gerçeklerden. Kendime yeni bir gerçek yaratmak... Tıpkı senin yaptığın gibi. Beni yeniden ve gerçekten yarattın. Oysa çoktan bir hayalet olmalıydım. Beni yeniden yarattın ve kendine, kendi gerçeklerine tutsak kıldın. Ben senin gibi olmak istiyorum Şahbaz. Deliliğe hükmetmek istiyorum. Her şeyi sezmek, bilmek ve karışmamak istiyorum.

Kaderi anlamak, onu değiştirmeye çalışmaktan daha soylu bir uğraş sanki.

Sen bana ne yaptın Şahbaz? Eskiden bildiğim her şeyi yavaş yavaş unutuyorum. Öğrendiğim yeni şeyler derimden içeri sızıp kanıma karıştılar. Dışarıdaki hayat damarlarımda akıyor sanki. Ve ben şuursuzca o hayattan besleniyorum. Senin içime şırınga ettiğin o tuhaf hayattan... Peki benim kendi hayatım ne olacak Şahbaz?

Bunların hepsi senin hayatın zaten. Onlardan alıp sana üflediğim hayat sayesinde hâlâ yaşıyorsun. Fazla soru sorma. Sadece anlamaya çalış. Anladıkların sana yetecektir. Bak, o ağaç kovuğuna girmek istiyorsun. Oysa yıllarca önünden geçtiğin o kovukta yaşayan deli adama acıdın. Şimdi biliyorsun, onun acınacak bir hali yok. Sen de öyle olmak istiyorsun. Görmek ve bilmek,

anlamakla aynı şeyler değildir. Sana dipsiz kuyularda saklanan gerçekleri sunuyorum. Gerçek, yolu gösteren en iyi ışıktır. Sadece gerçeği bilerek evrendeki tüm soruların cevabını bulabilirsin. Ama evren kurnazdır. Gerçeği hep saklar. Yaşam denilen şey gerçeğin peşinde alınan yoldur. Kimi zaman bir arpa boyu da olsa, insan gerçeğe baktığında hep ilerler.

Şahbaz kadına devamlı vaatlerde bulunuyor. Kadın bu vaatlere kanıyor. Eğlenceli bir aldatma oyunu gibi. Neden her şey normal seyrinde değil? Neden kadını o hücreden çıkarıp bir hastaneye götürmedi Şahbaz? Annesine haber vermedi? Belki polisler yeniden peşine düşmesinler istedi. İzini kaybettirmeye çalışıyor. Onu polislerin hemen yanı başında saklayarak, kadına yepyeni bir gelecek yaratmaya çalışıyor. Tıpkı bir zamanlar Komünist Kaptan'ı akıl hastanesinde sakladığı gibi...

Komünist Kaptan'la Salih akıl hastanesinde tanıştılar. Salih yine bir kadını öldürmüş ve Melih tarafından hastaneye yatırılmıştı. Hiçbir şey hatırlamıyordu. Sadece bir zamanlar komünistlerin çıkardığı bir dergide çaycılık yaptığını anımsıyordu bölük pörçük. Onlarla iyi anlaştığını... ama o da Kaptan gibi komünist miydi? Bilmiyordu. Sadece bir ikizi vardı ve onu hastaneye o yatırmıştı. Bildiği o kadardı.

Komünist Kaptan'sa polislerden kaçmak için oradaydı. Onu aramayı düşünmeyecekleri tek yerde, akıl hastanesinin o kuytu köşesinde.

İkizi olan ve hayatlarındaki dikenli gerçeklerden kaçıp bu hastaneye sığınan iki suçlu arasında tuhaf bir dostluk kuruldu. Bir yıl boyunca kadınları öldürüp parçalara ayıran Salih ve gemisiyle fırtınalı denizlerde başka ülkelere, başka geleceklere adam kaçıran Kaptan delilerle dolu bir koğuşta altlı üstlü ranzalarda yaşadılar. Ve dışarıda bıraktıkları hayatları anlamlandırmaya çalıştılar.

Salih, "Eğer Melih'in söylediği gibi kadınları gerçekten öldürüp parçalara ayırıyorsam komünist olmam mümkün değil" diyordu Kaptan'a. "Bir solcu böyle adi bir cinayet işlemez..."

Onu hastaneye getiren ikiz kardeşi tüm sorularını her zamanki gibi cevapsız bırakmıştı. Tıpkı polisin Kaptan'ın sorularını cevapsız bırakacağı gibi. Cevapsız sorularla ilerleyen bir hayattan ne beklenebilir ki? Hem de herkes bir cevabın peşinde koşarken. Bir yere varmayacağı belli onca telaş yaşandığıyla kalır mı hiç?

Bütün kavgalar, bütün savaşlar belki de bu yüzden çıkıyor. Bir yere varmayacak ve hiç bitmeyecek bir koşuya mahkûm ruhlar, çıkışsızlığın acısını yanlarında koşan başkalarından çıkarıyorlar. Korkunç bir kaosa dönüşüyor hayat. Amacını yitiren insanların birbirlerinden öç alarak yarattıkları ölümcül bir kaos...

Kaptan'ın kaybettiği anlamsa farklıydı. O her şeyi hatırlıyor ve biraz da utanıyordu. Yıllarca denizlerde çalışmış, yakalanmayı göze alarak nice insanı gizlice ülke dışına kaçırmıştı. Gemisiyle yüklerin arasında sayısız umut taşımıştı. Sonra bir gün yakalanacağını anlayınca kaçtı. Oysa şimdi hapiste olmalıydı. Diğer arkadaşları gibi. Yıllardır denizin acımasızlığına katlanabilen o güçlü ruh işkencenin tehdidiyle yılmış, kendini bu deliğe saklamayı tercih etmişti. Üstelik dışarıda olan bitenlerden hiç haber alamıyordu. Örgütle bağı tamamen kopmuş, yalnız ve saçma bir hayata dahil olmuştu.

İki adam da yorgundu.

Dün Kartal yine Komünist Kaptan'ın kahvesine geldi. Melih'in tembihlediği gibi kayıtsız bir tavırla kimseye selam vermeden girip en öndeki masalardan birine oturdu. Küstah bir seslenişle çay istedi Kaptan'dan. Kaptan kahvenin son basılışında bu genç adamın da kahvede olduğunu anımsadı. Tedirgin oldu. Muhbir olduğu her halinden belli bir serseri... "Yeni yöntemleri bu demek ki..." diye düşündü. "Bu piçi başıma musallat edecekler... hadi hayırlısı." İnce belli bardağa zehir gibi bir çay doldurdu ve lahavle çekerek Kartal'ın masasına bıraktı.

Kartal masada duran şekerliğe uzandığında Kaptan'la elleri bir an birbirine değdi. İkisi de tedirgin bir telaşla ellerini geri çektiler. İkisi de bir an ellerinin neredeyse tıpatıp birbirine benzediğini gördüler.

Kartal, Komutan'ın kendisini neden devamlı bu kahveye gönderdiğini bilmiyor. Ama Komutan'a soru sorulmayacağını,

sadece emirlerinin yerine getirilmesi gerektiğini bir asker edasıyla seziyor.

Şahbaz, olacakları sezen ve olacaklar olsun diye gereken zemini sabırla hazırlayan sinsi Şahbaz, kahvenin karşısındaki kaldırımda durmuş, içeriyi gözlüyor. Komünist Kaptan kahveye yeni dadanan bu adamın yaratacağı felaketi tahmin etmekle meşgul. Belki yarın taranacak burası. Kendisi dışında içerdeki herkesi öldürecekler. Bir tek Kaptan hayatta kalacak ve üzerine sıçrayan ceset parçalarını temizleyerek bir ömür tüketecek. Belki de bu adam esrar satacak kahvesinde. Sonra polisler gelip basacaklar ve Kaptan'ı uyuşturucu satıcılığından içeri atacaklar. Ya da hiçbir şey olmayacak. Sadece tedirgin etmek istiyorlar. Sadece olabilecekleri düşünsün ve korksun istiyorlar. Sevdiğimiz birinin ölümü karşısında yaşadığımız acı, onun ölme ihtimalini düşündüğümüzde yaşadığımız acıdan daha hafiftir. Bir şeyin korkusunu salmak, o şeyi yapmaktan daha çok yıpratır insanı. Polisler, öyle eğitildiklerinden değil, sadece kötücül bir içgüdüyle bilirler bunları. Genetik bir miras gibi, iktidar, düşmanlarına karşı hep aynı yöntemleri dener. Korkutarak sindirir, korkutarak vazgeçirir...

Kaptan siner mi, vazgeçer mi?

Aslında kendisi de bilmiyor. Neden sinecek, neden vazgeçecek ki. Her şeyini kaybedeli yıllar oldu. Kardeşi delirdi, gemisi battı, bu kahvede birbiri ardına başına gelebilecek felaketleri düşünerek ve arada o ağaç kovuğunu ziyaret edip hiçbir yere ulaşmayan pişmanlık sözleri ederek ömrünü tüketiyor.

Ölümü bekliyor.

Kendini öldürmeye gücü yok.

İkizi o ağaç kovuğunda kendisinden daha hızlı ve erdemli ölüyor...

Şahbaz şimdi de Kartal'ın aklından geçenleri okuyor. Kartal gerisinde bıraktığı cesetleri çoktan unuttu. Komutan'ın dünyasına girdi gireli içindeki vahşet eğitildi, sistemli bir cinnet bürüdü beynini. Artık birilerini öldürmek için anlık kararlar vermiyor. Fevri bir tabanca gibi olur olmaz patlamayacak. Tıpkı Komutan gibi, düşünerek ve taammüden alacak düşmanın canını. O da bir gün uzun listeler yapacak. Uzun planlar. Onun da emrinde öl dese ölecek adamlar...

Neden bu kahvede olduğunu henüz kendisi de bilmiyor. Komutan "Git" dedi, "git ve tedirgin et. Varlığınla huzursuzluk yarat. Senden gelecek kötülüğü bekleyerek ömrünü tüketsin... sana baktıkça sırları açığa çıkacak sansın. Senden nefret etsin. Başına gelen her şeyi senin yüzünden bilsin... git ve tedirgin et..."

Uzun bir emir zincirine dolanmış hayat. Herkes birbirine düşman. Büyük düşman küçük düşmanı yutar.

6

Hava çok sıcak. Şahbaz yine hücrede kadına dışarıda olanları ve olacakları anlatıyor. Bugün bir uçak düşecek ama kimse ölmeyecek. Eğer uçağın içindekiler ölseler, her şey bambaşka olacak. Ama kader buna izin vermez. Olacaklar şimdiden belli, o yüzden o uçak düşecek ve kimse ölmeyecek. Yıllar sonra olacaklar değişmeyecek.

Şahbaz bugün kadına uzak ülkeleri anlatıyor. Komşu ülkede savaş devam ediyor. Sokaklarda, dağlarda, nehirlerde kanlar akıyor. Sonra şehirde olanları anlatıyor.

Arkadaşların bugün şehrin farklı noktalarında bir anda bir sürü yeri basacaklar. Aynı anda her yerde bombalar patlayacak. Rehin aldıkları insanları bağlayıp, işyerlerinin duvarlarına sloganlar yazacaklar. Kurtuluşa kadar savaşmaktan bahsedecekler. Neden kurtulacaklarının tarifini yapmadan. Sadece "Kurtuluş" kelimesini sahiplenip ortalığı toza dumana bulayacaklar. Oysa birileri yeraltında onlardan kurtulmanın planlarını yapmaya başladı bile. Gerçek bir kurtuluş planı üstelik, öyle lafta kalan değil. Kimsenin haberi yok. Sadece kendilerinin kurtuluştan bahsettiğini, sadece kendilerinin kurtuluş yolunu bildiğini zannediyorlar. Ne büyük yanılgı. Onlar sadece istemeyi biliyorlar. Ama istediklerini elde etmenin yoluna henüz vâkıf değiller. Hiçbir zaman da olamayacaklar.

Onlara, yani bize haksızlık etmiyor musun Şahbaz? Yol dediğin nedir ki? Niyetten bahseden sen değil miydin? Bizim niyetimiz belli. Yolun ne önemi var. Biz barış ve adalet istiyoruz. Ama kendi içimizde barışı ve adaleti sağlamakta zorlanıyoruz. O zaman daha önce söylediklerin geliyor aklıma. Haklıymışsın gibi sanki. Evet, her şey güzel olacak diye bir kuralı yok evrenin. Her şey güzel, herkes eşit olmak zorunda değil ama hayat bu kadar da korkunç olmak zorunda mı? Bunun bir ortası yok mu?

Evren, isteklerin parmak ucunda döner. Sayısız istek ve niyetin. Dünyanın düzeni "ortada" huzur arayanlara kalsaydı, dünya dönmez, olduğu yerde dururdu. Yaşam devam etmez, gökte kuş uçmaz, yerde ot bitmezdi. Etrafına bir bak. Doğada "orta"yı seçen hiçbir şey göremezsin. Ya vahşidir ya uysaldır tüm hayvanlar. Ya avdırlar ya avcı. Sen de seçmek zorundasın. Av mısın avcı mı, vahşi misin uysal mı? Uysal bir avcı ya da vahşi bir av olmak, yaradılışın anlamına yakışmaz.

Yaradılış, bir şeyler ölsün ki yenileri doğsun diyen bir düzenlemedir.

Ölürken de doğarken de kan akar, unutma...

Kadın Şahbaz'ın söylediklerine inanmak istiyor. Ama onun söyledikleri tüm bildikleriyle, inandıklarıyla çatışıyor. İstek mi önemlidir, gerçek mi? Bir ütopyanın peşinde koşmak soylu bir uğraş mıdır, akılsız bir saplantı mı? Hayalperestlik ne zaman aşağılanmaya başlandı? Oysa hayal etmekle başlar her şey. Sonra hayalleri gerçekleştirmeye gelir sıra. Ama Şahbaz hayalleri daha baştan küçümseyerek yolu tıkıyor. Kadın eskiden olsa şöyle derdi ona:

"Tamam haklısın. Herkesin eşit ve mutlu yaşamasını istemek şu anki düzende anlamsız bir hedef olabilir. Ama iyiyi istemek her koşulda soylu bir uğraştır."

Şimdiyse söyleyecek şey bulamıyor. İnsanın yalnız kalması ve tek başına düşünmesi her şeyi nasıl da değiştiriyor. Kalaba-

lıklar içinde hiç görmediği yollar varmış meğer. Üzerine şuursuzca basıp geçtiği başka yollar. Ortak bir şuurun rüzgârına kapılıp yürüdüğü yoldan bambaşka yollar.

Belki de anlamakla başlıyordur her şey.

Ya da bitiyordur.

7

Bu gece gökte sayısız yıldız var. Oysa yarın kapkara bulutlar gelecek ve sağanak bir yağmur başlayacak. Burak'ın kaldığı kamp artık kapanıyor. Çocuklar eğitimlerini tamamladılar. Hayat hakkında daha önce hiç bilmedikleri şeyler öğrendiler. Bu gece son geceleri.

Burak Kartal Abisinin gözlerinin içine bakıyor. Onun gibi olmak istiyor. O hayatta ne yaptıysa aynısını yapacak. Henüz onun annesiyle babasını öldürdüğünden habersiz. Şahbaz gökyüzüne çıkmış bir yıldız şu an. Burak bakıp dilek tuttuğu yıldızın Şahbaz olduğunu bilmeden içinden mırıldanıyor.

"Kartal Abim kadar cesur ve güçlü olmak istiyorum, Rabbim bana cesaret ve inanç ver..."

Şahbaz ona ihtiyacı olan her şeyi verecek. Burak buradan çıktıktan sonra eve annesinin yanına gidecek. Ama artık bir çocuk olarak değil, bir yetişkin olarak. Ve annesine ilk kez "Benim babam kim?" diye soracak. Oysa kampta bu soruyu bir an bile düşünmedi. Kamptan önce de hiç düşünmemişti. Sanki babasız olması normalmiş gibi. Babasını zerre kadar merak etmedi. Aslında şimdi de bunu bilmesi gerekmiyor. O sadece herhangi bir nefretin peşinde. Kampta nefret etmeyi öğrettiler ona.

Küçük bir çocuk, toplumsal nefretler büyütemez yüreğinde. Önce kişisel bir nefreti sahiplenmek ister. Kişisel nefret en yakınında, anne babasının varlığına gizlenmiş uykulu bir yılan.

Yılanı uyandırmak tehlikelidir. Bazı hayvanlar uyurken güzeldir.

Dün gece Burak'ın uyuduğu çadıra bir yılan girdi. Burak yılanın çadırın kapısından içeri süzülüşünü yarı aralık gözleriyle izledi. Yanındaki yatakta yatan çocuk derin bir uykuda... kim

bilir hangi rüyalarda. Burak yılanla göz göze geldi. Yılan muhteşem ağzını açıp çatallı dilini usulca dışarı çıkardı. Dil Burak'a doğru dans eder gibi tatlı bir kıvranışla uzandı. Belli belirsiz bir tıs sesi duyuldu çadırda. Burak yan yataktaki çocuğa baktı. Çocuk uyanmadı.

Burak gözlerini kapattı, yılan şimdi de rüyasındaydı.

Yılan rüyasında Burak'a "Ben senin ikizinim" dedi. Burak şaşırdı, birbirlerine hiç benzemiyorlardı. "Bak" dedi yılan, "kuyruklarımız aynı." Burak arkasına baktı, uzun, kıvrık, yılan derisi bir kuyruğu vardı.

Yılan hiç durmadan konuşuyordu.

Birlikte süt içmekten bahsediyordu Burak'a. Birlikte anne sütü içmekten.

Kusarak uyandı.

Ağustos

1

Ağustos, adını bir hükümdardan alan, buyurucu ve tüm buyurucular gibi tembel bir aydır. Ağustos ayında her şey rüzgârı tükenmiş bir değirmen misali durur. Durmayanlar yavaşlar. Yavaşlayanlardan bazıları yola bir daha devam edemez, ölürler. Ölümlerin en çok olduğu aydır Ağustos. Cesetlerin en çok koktuğu sonra....

1979 yılının Ağustos ayı bir çarşamba günü başladı ve cuma günü bitti. Tam otuz bir gün sürdü. Güneş ayın başında altıya altı kala ve sonunda altıyı yirmi üç geçe doğdu. Batması ise ayın başında yirmi yirmi altıda ve sonunda on dokuz kırk dörtteydi. Şu halde günler bu ay içinde tam bir saat on dakika kısaldı.

Şahbaz Ağustos ayında diğer aylardan farklı bir şey yapmadı. Yine sabahları erken kalkıp bahçesiyle ilgilendi. Yine sokaklarda, evlerde, hayallerde dolaşıp, olan biten her şeyi derin hafızasına kaydetti. Yine Üç Kapılı Han'ın bodrumundaki hücreye meyveler taşıdı. Kadına yine olanları ve olacakları anlattı.

Şahbaz'ın bir amacı var mı, yok mu? Her yıl aynı şeyleri mi yaşıyor, yoksa bu yıl yaşadıkları öncekilerden bambaşka mı? Bunu hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz. Şahbaz toprak altından sadece bir kez çıkan hayalet bir böcek. Hayatı boyunca bir kez çiçek açan ezeli ve ebedi bir kaktüs. Şahbaz ketum bir varlık. Anlattıklarından fazlasını asla öğrenemeyeceğiz. Anlattıklarını anladığımız bile şüpheli. 1979 onun harikulâde yılı. Kadın onun harikulâde oyuncağı. Biz onun harikulâde dinleyici-

leriyiz. Şahbaz, kanatları kırık bir kuş. O yüzden öfkeli. Uçamayan bir kelebek gibi. Kısacık ömründe toprağa bağımlı. İntikamını tabii ki alacak. Her şeyi dilediği gibi anlatıp, herkesi gönlünce yanıltacak.

Bu cehennem sıcağı ayda doğan kadınlar atak olurlar. Oysa kadın gittikçe güç kaybettiğini hissediyor. Bu hana getirilmeden önce gerçekten ataktı, gözü pek, cesur bir insandı. Ama artık bir isteksizlik ağında... uykuda. İnancını yitirdi yitirecek. Kaybetmenin yılgınlığı tüm bedenini ince bir zar gibi sardı. Şahbaz o zarı incitmeden kadını yeniden anne karnına koyacak. Zarın içindeki dev cenin küçülüp, küçülüp... bir gün yok olacak.

Bu ay doğan erkekler mert olurlar. Şahbaz mert değil. Ortalığı karıştırmayı, inançları yıkmayı ve cinayetler işletmeyi seviyor. Kaybedenlerin yitirdikleriyle besleniyor. Dünya daha hızlı dönsün diye, kötülüğü arkadan itiyor... Ama yine de bir mertlik var onda da. Kötülüğü gizlemiyor. Yüceltiyor. Kadın onu bu yüzden seviyor ve hâlâ ölmedi, onu dinlemeye devam ediyor.

1979 yılının Ağustos ayı... şehri bulutlar halinde sivrisinekler bastı. Hava öylesine sıcaktı ki hayvanat bahçesindeki üç aslan dayanamayıp öldü. Postları hayvanat bahçesi yararına satıldı. Rum madam çok hasta. Evinde kıpırdamadan yatıyor. Zaman zaman hayaller görüyor. Şehrin eski zamanlarını hayal ediyor. Çocukluğunda merdivenlerinin tırabzanlarından kayarak indiği o kocaman apartmana gidiyor aklı. Yüksek tavanlı, yüksek pencereli, yüksek kapılı o apartman dairesindeki yüksek hayatını anımsıyor. Güzel elbiselerini... güzel arkadaşlarını... güzel günlerini anımsıyor. Karartma gecelerini anımsıyor sonra. Yokluk yıllarını. Göç yıllarını. Geçmişi göç eden bir insan nasıl hayatta kalır? Kafilesinden düşmüş bir kuş gibi. Yapayalnız nasıl ölür. Gazetelerde her gün bir madam ya da mösyönün ölüm ilanı. Hepsi yaşlı. Gençler çoktan gittiler. Yaşlı ve yoksul ve hayalperest madamlarla mösyöler... yapayalnız yataklarında ölümü beklemekteler.

Şehirde ilaç sıkıntısı var. Baharatçılar kendi yaptıkları ilaçları altın fiyatına satıyorlar.

Şahbaz bahçesine bu yıl da şifalı otlar dikecek. Sonra o otlar toplanmadıkları için kuruyup yok olacaklar. Şifa geldiği yere,

toprağa geri dönecek. Şahbaz bu ay bahçesine sonbahar çiçekleri ekti. Yediveren güllerini budadı. Sardunya ve begonvillerden çelik yaptı. Fasulyelere sırık dikti.

İlk hafta hava pek güzeldi. İkinci hafta da mutedil geçti. Üçüncü hafta sıcaklar yükseldikçe yükseldi. Son hafta hava yeniden serinledi.

Ağustos hep böyledir.

2

Şahbaz yine hücrede.

İçeriye nereden giriyor?

Kadın bir türlü bulamadı. Kapı hiç açılmıyor. Şahbaz aniden yanında beliriyor. Eğer meyve yedirirken parmakları dudaklarına dokunmasa ve konuşurken ılık nefesi kadının kulaklarını yalamasa, onun bedensiz bir yaratık olduğuna inanacak. Oysa Şahbaz'ın bir bedeni var. Şimdi dışarı çıksa, insan içine karışsa kimse yadırgamaz. Sadece gelişmemiş vücuduna, çipil gözlerine ve ağzının garipliğine şöyle bir bakıp, hemen gözlerini kaçırırlar. İnsanlar tuhaf görünüşlü diğer insanlara uzun süre bakmayı ayıp sayarlar. Şahbaz kaçamak bakışlara çok alışık. Çocukluğundan beri kimse doğrudan onun gözlerinin içine bakmadı. Kimse ona gerçek anlamda dokunmadı.

Şahbaz'ın varlığı, bütünüyle yalnızlık..

Belki de kendi yalnızlığını onaylamak için kadını bu hücrede yapayalnız tutuyor. Onun her şeyden uzak, her şeyden arıtılmış bir hayatı sürdürüşünü izleyerek, kendi yalnızlığını çoğaltıyor.

Şahbaz'ı görünmez bir hücreye kapatan kim? O hücreden ustalıkla sıyrılıp yeryüzündeki bütün duvarların arkasını görme, bütün konuşulanları duyma yetisini veren peki? Tanrı hiç Şahbaz gibi birini bilerek, isteyerek yaratır mı?

Şahbaz bugün kadına böğürtlen getirmiş. Kadın adadaki böğürtlen çalılarını hatırlıyor. Ellerine dikenleri bata bata topladığı kıpkırmızı yabani böğürtlenlerin tadı aklına düştü. Başkalarının bahçelerine girip, tepelere tırmanıp, dere yatakların-

da dolaşıp böğürtlen yiyen küçük bir kızdı o bir zamanlar. Öyle mi? İnanması zor. Sanki bu hücrede doğmuş, büyümüş, hep burada yaşamış gibi. Acaba Şahbaz da bu hücrede doğmuş, büyümüş, hep burada yaşamış olabilir mi?

Şahbaz kadına içinde birbirinin aynısı insanların olduğu hayat hikâyeleri anlatıyor. Hep ikizlerden bahsediyor. Acaba... acaba Şahbaz kadının ikizi mi?

Belki de ikiye bölündüm ben. Parçalandım. Kendi kendimi parçaladım ve her parçamı başka yere attım. İkişer ikişer... Şahbaz, bana anlattıklarının bir anlamı olmalı. Hani neden sorusu en zor zoruydu ya. Ben şimdi bu sorunun tutsağıyım. Neden? Cevabı yok, biliyorum ama sorusu var. Bunu değiştiremeyiz değil mi? Sesimi duymadığım halde tüm sorularıma cevap veriyorsun. Tüm cümlelerimi tamamlıyorsun. Aklımı okuyorsun Şahbaz. Tıpkı dışarıdaki tüm akılları okuyabildiğin gibi, benim aklımı da okuyabiliyorsun. Acaba dışımda değil de, içimde misin?

Varlığını sadece hayal ediyor olabilirim. Benim içimde... benim aynımsın belki de. Aynadaki yansıma gibi, içimi dışarı çıkarttım ve karşımda seni buldum. Sen bana benziyorsun Şahbaz. İçimde saklanan diğer bene benziyorsun. Sen de mi küçükken dere yataklarında dikenli çalılardan böğürtlenler toplardın? Sen de mi bir gün yatağından kaldırılıp bu hana getirildin ve ölesiye dövüldün? Sonra bu hücreye terk edildin?..

Belki de ben senin ikizinimdir.

İkizlerden sadece biri gerçektir değil mi Şahbaz, diğeri onun aynısı... Peki hangimiz gerçeğiz; hangimiz diğerimizin aynısı? Sırf bunun için ikizler birbirlerini öldürebilirler, değil mi Şahbaz?

Aslı olmak ve aynısı olmak... sırf bunun için sen beni öldürebilirsin Şahbaz.

Ama o zaman hayatta kalan, bir ikizi olmadığı için, artık bir şeyin aslı da değildir değil mi? Yani ikizini öldüren kendisini de öldürmüş olur. Anlamı öldürmüş

olur. O yüzden beni öldürmeyi hiçbir zaman göze alamazsın. Ben seni zaten öldüremem. İstesem de öldüremem. Ben zaten kimseyi öldürmek istemem...

Şahbaz kadının gözlerinin içine bakıyor ve kadın onun usulca dilinin üzerine bıraktığı böğürtleni yiyor. Hayır, Şahbaz bugüne kadar hiç dikenli çalılardan böğürtlenler toplamadı. Bahçesinde böğürtlen yok. Kadının aynısı da değil Şahbaz. Kadının ikizi hiç değil. Onu öldürmek istemiyor.

Ama doğru, ikizler birbirlerini öldürmek isterler. Aslında herkes birini öldürmek ister. Sıradan bir duygudur bu. Tıpkı doğurmak, çoğalmak ister gibi... aynı heyecanla eksilmek... birbirlerini eksiltmek isterler... O yüzden şu anda sokakta bir sürü sıradan insan gözünü kırpmadan birbirini öldürebiliyor. Zor değil. İstemek yeterli. Şartlar onayladığı anda herkes katil olabilir. Herkes. Ben bile...

Şahbaz kimseyi öldürdü mü?

Hayır öldürmedi. Öldürmek istemedi bile. Ölenleri ve öldürenleri seyrederek yeterince haz alıyor. Ruhuna girdiği herkesi cinayetlere doğru usulca itekliyor. Dışarıdaki kâbusu seyrederken yaşadığı mutluluğu hiçbir şeye değişmez. Katil olmadan katlin keyfini süren bir tek o var.

En çok da savaşları seviyor. Uzak ülkedekileri... bu ülkedekileri...

Şahbaz'ın yaşadığı şehrin çok uzaklarında, dağlarda yeni bir savaş patlak vermek üzere. Şahbaz bunu seziyor ve seviniyor. Yıllarca sürecek ve adı asla konmayacak bir iç savaş rüzgârının ferahlatıcı hissiyle mutlu. Dağlardaki kimsesiz, yoksul köylerde aşiretler birbirlerinin evlerini basıyorlar, düşmanlarını dağa kaldırıp öldürüyorlar. İnsani mi, siyasi mi olduğu hep kafa karıştıracak sinsi bir savaşın ilk kurşunları uçuşuyor kurak toprakların üzerinde. Henüz birbirleriyle savaşıyorlar. Yakında savaş tüm sisteme sirayet edecek. Ve... hiç ama hiç bitmeyecek. Şimdilik eşkıyalar ölüyor, birbirlerini öldürü-

yorlar. Yakında işin içine askerler de girecek. Sonra kadınlar, beraberlerinde çocuklar...

Uzun süren tüm savaşlarda, her şey kısa sürede sıradanlaşır. Kanla kundaklanan bebekler önce konuşmayı, sonra yürümeyi, ardından da savaşmayı öğrenirler. Anne sütü kadar tanıdık bir koku. Anne kucağı kadar tanıdık bir duygu.

Şahbaz bu duyguyu seviyor. Savaşın meşrulaştırdığı kötülüğü de. Oysa hiç sıcak bir savaşın içinde olmadı. Ama kanını donduran soğuk savaşlardan bahsedebilir bize. Savaş denilen o güçlü haz kuyusu sadece devletlerin nefretinden beslenmez. İki insan yan yana geldiğinde de potansiyel bir savaş sinsice patlayacağı ortamı bekler. Ve ilk fırsatta çıkar. Şahbaz'ın büyüdüğü evde hep savaş vardı. Birbirini öldürmek için can atan insanların arasında... beşiği ölümden... kundağı ölümden... emziği ölümden... ölse de kurtulsak bebeği...

Şahbaz kimin bebeği?

Şahbaz istese kendisiyle ilgili yepyeni bir hikâye anlatabilir kadına. Belki onu ölsün diye bir parkın kuytusuna terk etmiştir annesi. Belki babası sarhoş kafayla annesinin karnını bıçakla yarıp erkenden çıkarmıştır dışarı Şahbaz'ı. Belki annesi, kendisi yarmıştır karnını. Sonra bebeği çıkaramayınca dikiş iğnesiyle yeniden dikmiştir. Komşular zorla eve girip, kocası evde olmayan genç kadını hastaneye gitmesi için ikna etmeye çalışmışlardır. Kadın kocasının korkusundan çıkamamıştır evden, gidememiştir doktora. Ölmüştür Şahbaz anne karnında. Ya da doğmuştur, kendi kendine ve rastlantıyla hayatta kalmıştır. Ya da öldü sanılıp çöpe atılmıştır. Köpekler emzirmişlerdir Şahbaz'ı. Vahşi köpekler. Kuduz köpekler. O yüzden vahşeti sever Şahbaz. O yüzden sezgileri engel tanımaz. Uzakları görür, derinleri duyar. Gözleriyle, kulaklarıyla değil... derisiyle algılar hayatı.

Derisi yanar.

3

Mehtap gece yarısı sahnedeki programını bitirmiş, masalarda müşterilerle içki içiyor. Yanındaki adam bakkalmış. Karaborsa yağ satarak kazandığı paraları her gece pavyonda yiyor.

Mehtap'la evlenmek istiyor. Ona Boğaz tepelerinde bir arsa vaat ediyor. Üzerine bir gecede ev yapacak. Deniz manzaralı şahane bir gecekondu. Mehtap bu tuhaf vaade gülemeyecek kadar yorgun. "Olur" diyor su katılmış viskisinden kocaman bir yudum alıp, "olur sevgilim, evlenelim. Kurtar beni bu hayattan..." Sonra öpüşüyorlar. Mehtap ağzına akan tükürüklerden tiksiniyor. Ve kusmaya başlıyor. Adam küfrederek ayağa kalkıp Mehtap'ı masadan kovuyor.

Bu ilk değil. Mehtap son bir aydır beş kez, öpüştüğü müşterinin üzerine kustu. Patron bu gece onu yanına çağırıp kovacak. Daha önce de tehdit etti ama kovamadı. Çünkü arada Bekir var. Bekir Komutan'ın adamı. Eğer patron onu kovarsa karşısında Komutan'ı bulur... Bulur mu?

Şu anda tuvalette hüngür hüngür ağlıyor Mehtap. Yıllarca tiksinmediği o tükürüklerden neden artık tiksiniyor? Neden kendini tutamayıp müşterilerin üzerine kusuyor. Filmci tüm dengesini bozdu. Sevişmelerinden sonra kafasına ölçüsüz tekmeler atıyor. Mehtap kafatasının içinde beyninin büyüdüğünü hissediyor. Büyüyor... büyüyor... bir gün patlamak ve kulaklarından dışarı fırlamak üzere hızla büyüyor gibi.

Patronun adamları tuvalete gelip kolundan sertçe çekerek onu dışarıya çıkardılar. Patronun odasından içeriye itekliediler. Bu iyiye işaret değil...

Patron çok sinirli.

"Buraya kadar... Kovuldun, def ol..."

Mehtap'ın baş ağrısı birden geçti. Beyni aniden küçüldü. Her şey küçüldü. Tüm korkuları, endişeleri, telaşları silindi gitti. Sanki bu cümleyi duymak için yaşadı tüm hayatını. Pavyondan kovuldu. İşsiz... beş parası yok.

"Borcun da yok bana. Siktir git burdan!"

Komutan'ın hayrına olmalı bu borç silme meselesi... belki de Melih ödedi bile tüm borçlarını... yırttırıp attırdı o boş senetleri.

Tuhaf bir özgürlük duygusu. Mehtap hiçbir şey söyleyemiyor. Ağlıyor. Gözlerinden boncuk boncuk yaşlar akıyor. Şimdiye kadar hiç duymadığı bir minnet duygusu içinde. Kovulduğu için çok mutlu. Filmci yok artık, soğan kokan tükürüklü ağızlara değmeyecek dudakları, mutsuz sesiyle mutlu şarkılar söylemeye

çalışmayacak gece yarıları... Seviniyor galiba. Oysa düne kadar umudu vardı. Keşfedilecek, büyük gazinolarda varlıklı çapkınların kalbini çalacaktı. Zengin olacak, lüks evlerde bolluk içinde yaşayacaktı. O umudu ne zaman kaybettiğini anımsamıyor. Daha birkaç ay önce eve gazeteciler gelecek diye nasıl da heyecanlanmıştı. Peki bu arada ne oldu da her şeyden umudunu kesti?

Bir rüya mı gördü? Gördüğü rüyada abisiyle mi sevişti? Doğurduğu çocuk abisinin oğlu mu? Günah kuşu Mehtap'ın gözlerini mi oydu?

Zebun kimrek atançı
Tartihana burçka formançı
Karanzul vert
Karanzul vert

Başı ağrıyor. Devamlı başı ağrıyor.

Şu anda hareket edecek hali olsa sarılıp öpecek patronu. Ama ayakta zor duruyor. Gözlerini açamıyor. Bayılmadan dışarı çıksa, taksiye atlasa, eve gitse... bundan sonra ne olacağını hiç düşünmeden, sadece o an olanlara sevinerek yatağa atsa kendisini. Uyusa... Ölü gibi uyusa günlerce... o düşü bir daha görmese.

Komutan şu anda evde. Yatak odasında, açık balkon kapısının karşısındaki deri koltuğa gömülmüş oturuyor. Gökyüzünde parıldayan yıldızlara bakıyor. Çok mu uzaktalar gerçekten? Gidilmeyecek kadar mı? Her şeyi geride bırakıp gitmek istese, yıldızlar kadar uzak yerlere... mümkün değil. Öylesine büyük bir sorumluluk var ki omuzlarında... kişisel hiçbir tasarrufta bulunamayacak kadar hayatını vatanına adadı. Ona güvenen bir sistem var. Evini onun sağladığı paralarla geçindiren yığınla adam. Sonra inanç var. Kişisel vazgeçişlerle bir yana atamayacağı ülküsü var... kendisi ve çevresindekiler için yapması gereken yığınla iş var. Hiçbir yere gidemez. Hiçbir şeyden kaçamaz.

Koridorun öbür ucundaki odada uyuyan kardeşini düşünüyor. Salih yine bir kadını öldürdü. Sonra yaptığını unutup şuursuzca sokaklarda dolaşmaya başladı. Polisler Salih'in pe-

şinde değiller. Her zaman olduğu gibi konuyla ilgisiz zavallı bir adamı yakalayıp hapse atacaklar. Melih de Salih'i yine hastaneye yatıracak. Ortalık yatışana kadar. Sonra... peki sonra ne olacak?

Melih bir şeylerin değişmek üzere olduğunu hissediyor. Bu kendiliğinden gerçekleşecek bir değişim mi, yoksa isteğin hünerli parmaklarında yoğurulacak kasıtlı bir değişim mi bilmiyor. Ama değişecek. Bir şeyler... hatta belki her şey değişecek.

Mehtap o rüyayı görmemeliydi.

4

Şahbaz'ın avcunda yemyeşil bir üzüm salkımı. Tepedeki pencereden hücrenin karanlığına belli belirsiz sızan ışık üzüm tanelerinin üzerine düşüp kırılıyor. Rengârenk zerrecikler saçılıyor ortalığa. Mor, sarı, kırmızı, yeşil... Kadının, varlığını çoktan unuttuğu renkler hücrenin griliğine sihirli, muhteşem delikler açıyorlar. Periler gibi teker teker yanıp sönüyorlar.

Şahbaz tek bir üzüm tanesini salkımından kopardı ve kadının ağzına uzattı. Kadın ağzını zorlukla açtı, üzüm tanesini aldı, damağıyla dilinin arasında ezdi. Olağanüstü bir lezzet damağından boğazına, oradan vücudundaki tüm damarlara yayılıp şehvetli bir nehir gibi akmaya başladı.

Üzüm ne kadar büyülü bir meyve.

> Hayat ne kadar büyülü. İçinde bulunduğum şu korkunç duruma rağmen üzümün baştan çıkarıcı tadına gidebiliyor aklım. Sonra görüntüsünden büyüleniyorum. Oysa kendi görüntüm iğrenç olmalı. Kim bilir ne zamandır yerimden bile kıpırdamadım. Vücudumun her yerinde ağrılar var. Yaralarım hiç iyileşmemiş olmalılar. Sırtüstü yatarak ve sadece uyuyarak hayatta kalmanın yükünü nasıl olur da artık düşünmüyorum Şahbaz? Ben buna nasıl alıştım? Nasıl kanıksadım böyle bir hayatı? Bana ne yaptın da her şeyi unutup, üzümün muhteşem göründüğünü düşünebiliyorum? Ha-

yattan kişisel hiçbir tat alamazken, üzümün tadına varabiliyorum?

Eğer Tanrı gerçekten var olsaydı ve gerçekten insanlara yol gösterecek bir kelamı olsaydı, şöyle derdi: "İyi ya da kötü... olaylar olur. Önemli olan ne olduğu, hatta senin başına ne geldiği değildir. Önemli olan senin ne yaptığındır."

Tek bir ders insanlık durumunun kaderini değiştirebilirdi. Sen kendi hayatının sınavını veriyorsun belki de. Güçlü bir kabulleniş ve anlama yetisiyle varolmaya devam ediyorsun. Üzümün o yüzden güzel.

Bu günlerde dışarıda kimse hiçbir şeyin güzelliğini ya da ilginçliğini farkedebilecek kadar hayata yabancılaşamıyor. Herkes her şeyi felakete yoruyor. Gökten ya da toprak altından gelen sesler, nedeni belirsiz patlamalar, etrafa mısır taneleri gibi yayılan cesetler... Her aileden bir kişi... herkesin mutlak bir tanıdığı... ya ölüyor ya öldürülüyor. İnsanlar mendil yerine tabanca taşıyorlar ceplerinde. Terlerini tabancayla siliyorlar. Nefretlerini tabancalarla kusuyorlar. Ormanlarda ağaç diplerine bırakılan ölüler, arabalarda kurşunlanan bedenler; gazetelere ölenlerin isimleriyle değil, meslekleri ve politik görüşleriyle haber oluyor cinayetler. Terziler, bakkallar, öğretmenler, ülkücüler, aşırı sağcılar, aşırı solcular, sendikacılar, dernekçiler, fraksiyoncular... hayat kör atışlar yapılan koca bir poligon gibi. Kimin, ne zaman, nerede, kim tarafından öldürüleceği artık tahmin bile edilemiyor. Ölenlerin cesetleri kanıksanmış bir isyanla teker teker gömülüyor. Mezar taşlarına tıpkı hayatları kadar kısa olan ve içinde mutlaka hınç bulunan bir iki dize yazılıyor. Önce karanfiller, ardından sararmış kuru otlar...

Aradan yıllar geçecek ve tüm bunlar sanki başkalarının başına gelmiş gibi... herkes bambaşka bir hayata alışacak. Şahbaz kadına bunu anlatmak istiyor. Israrla bunu anlatmak. Unutuşu yücelterek ya da yererek, ama hep altını çizerek.

Unutuştan yola çıkan hayat nereye varır? Bu Şahbaz'ın umurunda değil. O yüzden onun anlatmaya değer bir geçmişi ya da

geleceği yok. O sadece varolma durumunun temsilcisi. Hem de her şekilde, her yerde. Şahbaz kadına başka hayatları anlatırken ve kadının hayatını da yavaş yavaş ortadan kaldırırken, kendi hayatını nereye koyuyor?

Bahçesinden mesela... bahçesinden hiç bahsetmiyor. Yağmursuz geçen sıcak yaz günlerinde kuruyan, solan çiçeklerin hikâyesi yok anlattıkları arasında. Ya da bülbüller ne zaman ötmeye başladı, ne zaman sustu? Bahçedeki tek baykuş geceleri belki de pencereye konup Şahbaz'la insan sesiyle konuştu... Bunları anlatmıyor. Kendisinden bahsetmiyor. Kadın onun kendi hikâyesini başkalarının hayatlarının içine gizlediğini seziyor. Bir bulmaca çözer gibi, anlattığı hayatların içinden Şahbaz'ın hayatını ayıklamaya çalışıyor. Yağlıboya bir resmi kazıyıp altındaki eski resmi bulmak gibi... zor ama sürprizli bir uğraş.

Bir ressam resmini neden başka bir resmin altına saklar. Her zaman onu değersiz bulduğu için yapmaz bunu. Bazen değeri saklatır resmi. Alttaki resim daha güzelse... kazındığında ortaya çıkan, gömülü bir hazineyse...

Şahbaz, kaç hayatı üst üste yaşadın? Ve kaç hayatın üzerini bir başka hayatla kapattın?

Kadın tüm bu soruların cevaplarını bulma umuduyla hayatta kalıyor. Kendi hayatından vazgeçti, dışarıdaki hayatı da umursamıyor. Şahbaz'ın hayatını çözmek istiyor. Şahbaz kim? Her şeyi anlarsa, beynindeki soruları yanıtlarsa, en son o soruyu soracak.

Neden?

Daha önce "neden"le başlayan sorular biriktirdi. Ama hepsinin öznesi kendisiydi. "Neden ben?" diyordu, "Beni neden ısrarla yaşatıyorsun?" Artık bunları istemiyor. Şahbaz'ın kendisini neden sakladığını öğrenmek istiyor. Bu hücrede saklanan kadın değil, aslında Şahbaz. Kadına yaşatarak sakladığı da kadının hayatı değil, kendi hayatı. Bunu şiddetle seziyor ve bir gün ve belki de son gün, bunun cevabını öğrenmek isteyecek. Ne tuhaf... Şahbaz bunu da biliyor.

5

Burak dün eve geri döndü. Mehtap kapıyı açtığında karşısında oğlunu görünce daha önce hiç yapmadığı bir şey yaptı. Ağladı. Oysa eskiden geri dönüşlerinde yapmacık bir annelik edasıyla bir iki söz söyler, sonra hiçbir şey olmamış gibi hayatını kaygısızca sürdürürdü. Ne oğlunun kaybolduğu zamanlarda ne yaptığını sormak gelirdi aklına, ne de bir daha kaçmaması için tembihlemek. Okula gidip öğretmeniyle bile konuşmaya gerek duymazdı. Okuldan arandığı zaman gitmez, serseri bir omuz silkişle, "Uğraşamam" derdi.

Oysa bu sefer oğluna sarıldı ve bir süre hıçkırıklarla ağladı.

Burak'sa eve geldikten sonra annesinin hiçbir sorusuna doğru dürüst cevap vermedi. Sadece, "Bekir Amca beni kampa götürdü. Orada Kartal Abi'yle eğitimdeydim" dedi. Sanki büyümüş gibi... büyümüş ve bazı şeyleri erken öğrenmiş gibi... zamanından çok erken.

Şu anda Mehtap mutfakta oğluna ilk kez kek yapıyor. Artık pavyon şarkıcısı değil. Tanımadığı adamlarla öpüşmeyecek. Sabaha karşı eve yara bere içinde, sarhoş ve küstah dönmeyecek. Ne yapacak bilmiyor ama başa dönmek istiyor. En başa. Salih ve Melih'le tanıştığı o ilk günlere... Melih'e âşık olup Salih'le sevişiği gençliğine. Düşlerinin gerçeğe sanki daha yakın, gerçekten yakın olduğu o günlere...

Çocuklarının babası hangisi?

Hangisi olduğu fark eder mi?

Burak'ın aklı annesindeki bu değişimin farkına bile varamayacak kadar başka yerde. Odasından dışarı çıkmıyor. Kartal Abisinin verdiği kitapları okuyor. Kitaplarda kahramanlık öyküleri var. Uçsuz bucaksız bozkırlarda yaşayan kahraman savaşçıların öyküleri... gözünü kapatıp kendisini yanında bir kurtla hayal ediyor. Bir tepenin doruğunda...

Oysa farkında, şu anda yaşadığı hayat o tepeden çok uzak. Bir çukurun dibinde eli kolu bağlı duruyor. Oysa bir an önce bir tabancası olmalı.

Şahbaz odanın bir köşesinde durmuş, Burak'ı seyrediyor.

"Annen neden geceleri işe gitmiyor artık, merak etmiyor musun?"

Burak'ın aklına annesi düşmeyeli çok oldu. Onu düşünmek istemiyor. Annesini sevmiyor. O namaz kılan bir annesi olsun isterdi. Erkeklerden uzak duran. Kendini oğluna adamış, Allah'a adamış bir anne. Oysa annesi sarı saçları ve her şeyi ister gibi bakan o bakışlarıyla bir anneden çok orospuya benziyor. Bu gerçek, Burak'ı çıldırtacak. Annesi pavyonda çalıştığını hiçbir zaman ona söylemese de, o biliyor. Geceleri taksiden inişini kaç kere perdenin arkasından gizlice seyretti. Taksicinin arada sırada kapı önünde annesini sıkıştırdığını gördü. Özel arabalardan sarhoş inişlerinde içerdeki adamların annesinin arkasından bakışını da...

Kartal Abiye orospuları soracak Burak. İlk fırsatta orospuları soracak.

Burak ertesi gün annesine hiçbir şey söylemeden erkenden evden dışarı çıktı. Cebinde hiç parası yoktu. Yürüyerek sokaklar ve caddeler aştı. Yokuşlar tırmandı. Sonunda Kartal'ın tarif ettiği adrese ulaştı. Dışı mavi beyaz mozaik kaplı incecik bir apartmanın en üst katı. Kapısında kocaman bir tabela. Tabelada dolunayın altında gökyüzüne doğru uluyan bir kurt silueti... çekinerek kapıyı vurdu. Kapıyı sanki bir haber beklermiş gibi merak ve tedirginlikle açan adam karşısında küçük çocuğu görünce rahatladı. Elini ceketinin altında kabarıklığı belli olan tabancadan çekti, sert bir ses tonuyla "Ne istiyorsun?" dedi.

Burak ürkmüştü. Kekeleyerek Kartal Abisini görmek istediğini söyledi. O zaman adam onu, sırtını sıvazlayarak içeri aldı. İçeride uzun bir masa vardı. Masanın başında Bekir, yanında Kartal.

"Aramıza hoş geldin Burak!"

Bu laf kimin ağzından çıktı? Burak anlayamadı. Şahbaz pencerenin yanındaki sandalyede oturuyor. Her zamanki gibi onu kimse görmüyor. İşlenecek cinayetleri kendileri planladıklarını zannediyorlar. Kin damarlarında kendiliğinden akan bir kan sanki. Oysa Şahbaz her şeyi düzenlemek, savaşı gerektiği zaman başlatmak, gerektiği zaman da bitirmek için orada. Hiçbiri içlerindeki Şahbaz'ı hissetmiyor. Oysa kollarına, bacakları-

na, kafalarına, hatta duygularına bağlı ipler var; uçları Şahbaz'ın hünerli parmakları arasında. Binlerce yıl önce yazılmış ve her dönem tekrar tekrar sahnelenmiş eski bir oyunu oynuyorlar, şuursuzca.

Burak Kartal'ın yanındaki iskemleye oturdu ve o yokmuş gibi konuşmalarına devam eden adamları dikkatlice dinlemeye başladı. Masada zengin semtlerde evleri basıp soyan ve evdeki kadınlara tecavüz eden Linç Osman adlı bir adamdan bahsediyorlar. Kendini ülkücü olarak tanıtan adam geçen ay yakalanmıştı. Cezaevindeki ülkücüler içeri girer girmez adamı şişleyerek öldürdüler. Masada konuşulan, kampta dinlediği hikâyelere hiç benzemiyor. Bir kahramanlık öyküsünden çok bir ibret dersi gibi. Girdiği evlerdeki kadınlara tecavüz eden ülkücü şişlenir. Ülkücüler tecavüz etmezler. Davaya leke süreni de affetmezler... öyle mi?

Peki, benim annem bir orospuysa... ben de lanetlenir miyim? Annemi şişlerler mi? Peki ya beni? Ya da ben annemi şişlemeli miyim?

Biraz sonra Kartal'la birlikte dışarı çıkıp yakınlardaki bir kahveye gidecekler. Kartal onunla büyük adammış gibi arkadaşlık edecek. Sorularına sabırla cevap verecek. Burak zorlanarak ve tam açık vermeden kafasını karıştıran her şeyi sormaya çalışacak.

"Ülkücüler orospuları da cezalandırır mı Kartal Abi?"

"Ülkücüler orospuları doğru yola çekmeye çalışırlar. Ama bazı kadınlar iflah olmaz. Yine bildiklerini okurlar. Onlar iffetsiz, aşağılık kadınlardır. Onlardan uzak durmak gerekir. Her türlü kalleşliği yaparlar adama. Kancık olurlar."

"Peki ya aileleri varsa... kocaları... çocukları?"

"Öyle kadınların aileleri pek olmaz. Kocaları da ya pezevenktir ya da sersem. Çocukları da aynı yola girerler. Kızları varsa kesin kötü yola düşer onlar da... oğulları varsa... sen neden soruyorsun bunları?"

Burak neden soruyor bunları?

Kartal aslında biliyor neden sorduğunu. Burak'ın annesinin pavyonda çalıştığını Komutan ona çoktan söyledi. Çocukla ilgilenmesini özellikle istediğini de söyledi. Komutan gerekmedikçe fazla bilgi vermiyor. Sadece yapması gerekenleri söylüyor.

"Benim bir babam yok, biliyor musun Kartal Abi..."

"Herkesin bir babası vardır. Senin de bir baban vardır. Ama kim bilir nerdedir..."

Baban çok yakınında Burak. Şahbaz biliyor babanın nerede olduğunu. Ama sana söylemeyecek. Gidip onu öldürmeni istemiyor. Henüz istemiyor. Belki önce anneni... öldürürsün. Öylesi daha iyi.

6

Kadının annesi bir aydır sokaklarda dolaşıyor. Parklarda yatıyor. Şuursuzca.. ne aradığını bilmeden bir şeylerin peşinde. Üzerinde delirmişlere özgü ekşi ve tehlikeli bir koku. Üç Kapılı Han'ın önünden geçiyor ama artık kafasını kaldırıp hanın kapısına bakmıyor bile. Delirdi. Sokaklarda yaşayan özgür bir deli. Annelik esaretinden kurtulmuş bir kuş gibi. Dertten, kederden, endişeden muaf. Yürüyor, sadece yürüyor. Çöplerde yiyecek bir şeyler buluyor ve sığındığı kuytularda delik deşik uykular uyuyor. Kapıdaki polisler kadını görüyorlar ve acıyorlar. İçerdeki polisler pencereden umursamaz bakışlar atıyorlar.

Kadın Üç Kapılı Han'ın yakınlarındaki bir caminin avlusunda şu an. Kırmızı bir banka oturmuş, yerdeki gazete parçasını okuyor. Genç bir kız fotoğrafı var gazetede. Akrep Nalan. "Polisler bu gerilla kızla başa çıkamıyor" diye yazıyor gazete. Banka soymuş, karakol basmış, altı kişiyi öldürüp on iki kişiyi de yaralamış.

"Polisler bu gerilla kızla başa çıkamıyor."

Tekrar tekrar okuyor. O an birden o kızın kendi kızı olduğuna inanıyor. Kızı kaybolmamış, ölmemiş de... elinde bir makineli tüfek, polislerle savaşıyormuş. Güzel kızım, sokaklarda, dağlarda arkadaşlarıyla... savaşıyormuş... ölmemiş, kaybolmamış... abisi gibi cesedi bir çöplüğe atılmamış... Akrep Nalan yapmış adını, erenlere karışmış...

Şahbaz caminin küçük avlusundaki eski bir mezar taşının üzerinde kocaman bir kertenkele gibi hareketsiz duruyor. Uzağı kuş gibi gören gözleriyle yaşlı kadının tekrar tekrar delirişi-

ni seyrediyor. Komünist Kaptan'ı düşünüyor. Kardeşinin başına gelenleri bildi de o nasıl delirmedi? Nasıl dayandı... yol açtığı bunca acıya rağmen hayatta kaldı? Sindirdi? Birinin delirmesi için illa çocuğunun ölmesi mi gerekli?

Bu avlu tuhaf bir avlu. Şimdi de beyaz saçlı bir kadın geliyor ağlayarak. O da çocuklarının yasıyla kavrulan bir kadın. Elinde tahta bir asa. Başında kızıl bir yemeni. Masmavi gözleri kör gibi. Geldi diğer kadının yanına oturdu.

Bu bankı o avluya Şahbaz mı koydu?

Yas, bir fırtınada toprağın üzerine ne varsa toplayıp çok uzaklara taşımış dolu bir bulut gibi. Şu anda içindekiler bu insanların üzerine yağıyor. Dünyanın bütün isyanları, bütün pişmanlıkları, bütün inançsızlıkları... bütün çığlıkları...

Hadi cami avlusundaki bu iki insan birbirlerine kendi korkunç masallarını anlatsınlar... her şeyi itiraf etsinler.

İki kadının da çocukları öldü. Biri her şeyin nedenini biliyor, biri hiçbir şey bilmiyor. Kör bakışlı kadının içine bakan gözleri, eski bir lanete dikili. Anlatsa kimsenin inanmayacağı bir öykü. Anlatacak mı? Çocuklarını öldüren laneti ağzına alacak mı?

Henüz bunun için erken... Şahbaz'ın harikulâde yılı daha bitmedi.

Eylül

1

Eylül bu şehirde yaşanan en büyülü aydır. Işık bu ayda, dünyanın saklı tüm renklerini bir anda ortaya çıkartır.

1979 yılının Eylül ayında şehir ne renkti?

Tabii ki kan kırmızı... Kırmızı, sonbaharın romantikliğine inat, yine hırçın, yine parlak.

1979 yılının Eylül ayı bir cumartesi başladı ve pazar bitti. Otuz gün sürdü. Güneş ayın başında altıyı yirmi dört geçe ve sonunda yediye yedi kala doğdu. Batması ise ayın başında on dokuz kırk üçte ve sonunda on sekiz elli dörtteydi. Şu halde 1979 yılının Eylül ayında günler bir saat on sekiz dakika daha kısaldı.

Günler kısaldıkça geceler uzar. Şahbaz uzun geceleri uzun günlerden daha çok sever. Gece karanlığında bir baykuş gibi şehrin, hayatın, olanların, olacakların üzerinde kanat çırpar. Deli gözlerle her şeye kuş bakışı bakar.

O ay Şahbaz gece uçuşları yaparken şunları gördü:

Haliç, içi ceset dolmuş gibi koktu. Sonra gökten afet yağdı. Sel sularına kapılan insanlar öldü. Rüzgârlar esti. Tabancalar patladı. Bu ay her zamankinden daha çok insan öldürüldü. Ormanlar yakıldı, ağaçlarla birlikte tüm canlılar ateşe kapılıp öldü. Uzak ülkelerde depremler oldu, yanardağlar patladı, bir imparator tahtından indirildi.

Bu ayda doğan kadınlar genellikle genç yaşta evlenip, güzel evlat yetiştirirler. Şahbaz bu ayda doğan hiçbir kadın tanı-

madı şimdiye kadar. Tanıdığı kadınların hepsi bedbaht anneler. Kiminin çocuğu kayıp, kiminin çocuğu ölü, kiminin çocuğu katil. Peki ya kendi annesi? Kendi annesi nasıl biriydi? Şahbaz'ın büyük sırrı... Bir zamanlar güzel... çok güzel bir kadın vardı. Kızıl saçlı, incecik belli, buğulu bakışlı. O kadının rahminde böyle eğri büğrü bir çocuk nasıl yetişir? Belki de Şahbaz'ın annesi o kadar güzel değildir. Kısa boyludur. Gözleri şehladır. Kafası yamuktur. Elleri kocaman. Anne zarafetinden külliyen yoksun. Çirkin bir kadın. Çirkin bir kadın da orospu olabilir mi? Bir taksiciye gönlünü kaptırıp, kocasını çocuğunu bırakıp kaçabilir mi? Diyelim ki çocuğunu bırakmadı... onu da götürdü. İyi bir anne hiç genelevde çocuk büyütür mü? O çocuğa orada neler yaparlar?

Şahbaz hepsini unutmak istiyor. Olmuyor.

Bu ayda doğan erkekler vatana ve ailelerine çok bağlıdır. Şahbaz bu ayda doğmuş bir sürü erkek tanıdı. Hepsi de vatana ve aileye, uğruna başkalarını öldürebilecek kadar bağlı. Şahbaz belli ki bu ayda doğmadı. Hiç kimseye, hiçbir şeye bağlılık duymuyor. Kendi elleriyle kimseyi de öldürmüyor. Ama özgür ve pervasız bir ölüm treninin makinisti gibi. Önceden döşenmiş raylarda vagonları gönlünce sürüyor. Şahbaz annesini mi öldürdü, babasını mı? Tarihinde bir cinayet mi var, bin cinayet mi? Ellerine bulaşan kanları nereye sildi?

"Başkalarının hayatına sildim" der soracak olsanız kıs kıs gülerek. "Kanlı ellerimi bembeyaz hayatlarla temizledim. Bugün kimin geçmişinde kırmızı varsa, o benim."

Bu ay Şahbaz bahçesine her zamankinden daha çok vakit ayırdı. Baharda tekrar açacaklarını düşündüğü çiçek soğanlarını topraktan çıkarıp saksılara koydu. Yaz çiçeklerinden sabırla tohum topladı. Ektiği sonbahar çiçeklerinin üzerine gübre döşedi. Gelecek ay dikmeyi planladığı ağaçlar için derin çukurlar açtı. Ve ilk yağmurlar yağacak diye sevindi.

Yağmur toprak için berekettir.

1979 yılının Eylül ayında hava ilk hafta mutedildi. İkinci hafta hafif yağmurlu. Üçüncü hafta güzelleşti. Son hafta ise fırtına ve sis vardı.

Eylül'de bıldırcınlar göç etti, kestane karası fırtınası esti,

ağaçlara giden sular azaldı, turna geçimi fırtınası dindiğinde şehre sis indi.

Şahbaz sisli günleri sever.

2

Şahbaz'ın avcunda mor kabuklu bir incir. Kaba parmaklarından beklenmeyecek bir hünerle incirin süngerimsi kabuğunu usulca soyuyor. Kadın incir kokusunu içine çekiyor... Küçükken tırmandığı bir incir ağacı mı vardı?

Çok uzaklarda bir incir ağacı var. Kökleri genç bir kadın cesedini sarıp sarmalamakta... kızı öldürüldüğü için kendini asan bir kadının cesedi yıllar önce o incirin dibine gömüldü. Kadından artakalan acı, ağacın dallarına tırmandı.

İncir ağacı hiç ağlar mı?

> Uzun zamandır ağlamıyorum. Ne özlemle, ne de acıyla... ağlıyorum. Oysa eskiden ne çok ağlardım. Abim kaybolduğunda, gözaltına alındığımda, dayak yediğimde, askıda ayak tabanlarımdaki yaralara tuzlar basıldığında, memelerim mengenelere sıkıştırıldığında, uçlarında sigaralar söndürüldüğünde... en çok da ağzımdaki dişler kırıldığında... çok ağlamıştım. Acıdan değil, yapılanları hazmedemediğimden. Bir insan bir insana bunu nasıl yapar, demiştim. Nasıl yaparlar insanlar bunu birbirlerine. Hem de topluca, son derece rasyonel bir şeymiş gibi, sistemli ve hep birlikte. Sonra birden ağlamam durmuştu. Sanki tüm sinirlerimin ucu dağlanmış gibi, ne acı vardı, ne de aklımın almadığı korkunçluklar. Her şey normalmiş gibi gelmeye başlamıştı. Hayat hep böyleymiş gibi. İnsanlar birbirlerini sevdikleri gibi öldürebilirlerdi de, okşadıkları gibi dövebilirlerdi de. Tıpkı ağlamakla gülmenin aynı beynin emri olması gibi. Şartlara göre, insan insana her şeyi yapabilir... diye düşündüğümü fark etmiştim. Ve o andan itibaren başıma gelen her şey sıradanlaştı.

Yüzlerini görmediğim ama bedenimin her yerinde ellerini hissettiğim, seslerini duyduğum o adamları affettim. Orada... işkence gördüğüm küçücük odada... affettim Şahbaz.

Affetmek zayıflık mıdır, güç müdür? Affetmek anlamak mıdır, anlamsızlaştırmak mıdır? Affetmek kazanmak mıdır, kaybetmek midir?

İnsan bir hedefi olmadan varlığını hissedemez. İnsana varlığını hissettiren hedefidir. Hiçbir yere gitmeyen, hiçbir şey yapmayan insan bile hiçliği hedeflediği için varlığıyla barışıktır. Hedefini ıskalayan insansa varlığıyla her daim kavgalı. Bu durumda eğer kaybetmeyi hedeflersen kaybettiğinde kendini iyi hissedersin. Kazanmayı hedeflersen kazandığında.

Niyet, yine kocaman kanatlarıyla karşımızda. Affetmek aklına düştüğü anda senin hedef tahtanın ortasında artık o var demektir. Ve affettiğin anda okunu doğru noktaya atmanın rahatlığını duyarsın. Eğer hedefinde kin olsaydı, onlardan birini öldürdüğünde mutlu olacaktın. Onlar seni öldürdüler, sen affettin. O yüzden artık herkes mutlu... şimdilik. Oysa seni aslında öldüremediler; ve belki de sen de aslında affetmedin. Sonucu söylemek için çok erken. Sonunda... her şeyin sonunda kim neyi neden yaptı... anlaşılır belki.

Belki, tehlikeli bir kelimedir. Şahbaz, tehlikeyi seven Şahbaz, belkiyi de seviyor. Her şeyi muallakta bırakmanın keyfini sürüyor. Kadın belki öldü... belki ölmedi. İşkenceciler belki mutlu... belki değil. Şahbaz belki akıllı... belki deli. Her şey belki gerçek... belki masal.

Her şey eninde sonunda hayal.

Dışarıdaki havada yağmur sonrasının tatlı ılıklığı var. Günlerce yağmur yağdı. Yoksul semtlerde bodrum katları sular içinde kaldı. Zamansız doğan kedi köpek yavrularının şişmiş cesetleri yol kenarlarından akan sularla yükseklerden aşağıya doğru kayıyor. Anneler damlarda ıslak kilimleri kurutmaya çalışırken,

çocuklarının lağımla karışmış yağmur sularının içinde salınan ölü yavruları sudan çıkarıp oyuncak bebekler niyetine kucakladıklarını görmüyor.

Uzaklarda, maden ocaklarında suların içinde yüzen cesetler var. Çamurlarda heykel gibi ölüler. Bazıları düşünüyorlar, bir afette ölmekle, bir kurşunla öldürülmek arasında ne fark var? Geride kalanların acılarına bakmak lazım. Suların kapıp götürdüğü canlara yakılan ağıtlarla, mermilerle delik deşik olmuş cenazelerin ardından yakılanların sözlerine... Hepsinde ah var, hepsinde gözyaşı. Ama birinde isyan Allah'a, diğerinde insana. Geride kalanlar öldürülenlerin hesabını Allah'tan değil insandan soruyorlar. O yüzden devamlı intikam alıyorlar. Çok katı ve acımasız kuralları olan bir çocuk oyunu gibi...

Ebe!

El değen ölecek...

Yeni ebe elini değdirip diğerlerini öldürecek.

Ülkede çok uzun bir ölüm solucanı, her adımda solucana bir halka... bir halka... bir halka daha.

Yağmurun ardından şehirde havalar ısınmaya başladı. Hâlâ yazı anımsatan rüzgârlar esiyor. Rüzgârın içinde leş kokusu. Haliç, binlerce yıldır derinlerinde biriktirdiği pisliği kusmaya çalışır gibi. Efsaneler zamanında, krallar zamanında, padişahlar zamanında... gizlenmek istenilen her şey, şehrin böğrüne boynuz gibi saplanan Haliç'e atıldı. Haliç, derinlerine gömülen tüm gemileri, tüm sırları, tüm hazineleri, tüm suçları ve tüm cinayetleri adilane kabul etti. Ama artık aldıklarını geri verme zamanı. İçinde çürüttüklerinden salınan kokular çok uzak semtlere kadar yayılıyor.

Şahbaz bir incir daha soyuyor.

3

Mehtap ilk kez evde yemek yaptı. Sanki sıradan, normal bir anneymiş gibi. Yemek yaparken bir yandan da bardağa koymaya üşendiği şişeden kana kana şarap içti. Mercimek çorbası, lahana dolması, irmik helvası. Üç tane de şarap. Sarhoş bir anne. Pavyonda çalışmıyor. Son kalan parasıyla buzdolabını tıka basa

doldurdu. Küçük bir kız çocuğuyken pişirmeyi öğrendiği yemekleri, yıllar sonra yeniden teker teker yapıyor. Neden? Kendisi de bilmiyor.

Burak'ın suskunluğu tedirgin edici. Eskiden de çok konuşmazdı ama sanki artık annesine kötü bakıyor gibi. Bakışları aynı Salih'in bakışları. Yoksa Melih'inkiler mi? Herkes gerçeği öğrendi mi? Herkes gerçeğin lanetinden emin mi?

Hangisi daha kötü bakar? Daha tehditkâr? Daha korkutucu? Melih mi, Salih mi? Fark eder mi?

Mehtap'ın hayatında eskiden bu kadar çok soru yoktu. Sadece istek vardı. İsteklerin yerini soruların alması tehlikeli. Cevapsız sorular, karşılanmayan isteklerin yol açabileceğinden daha korkunç şeylere neden olabilir. İstemek, insanı âciz kılar. Sormak ise güçlü. Âciz birini alt etmek kolaydır, ama güçlü biriyle boğuşmak... ya ölürsünüz... ya öldürürsünüz...

Mehtap ya kendisini öldürecek... ya da öldürülecek.

Burak eve geldiğinde mutfaktan tüm odalara yayılan lahana kokusunu yadırgadı. Sevmedi. Evde yemek pişmesi hayra alamet değil. Annesinin geceleri artık işe gitmemesi de. Ona fazla sevgi gösteriyor. Onun için endişeleniyor gibi. Hiç soru sormuyor. Sanki seviyor. Oysa Burak sevilmeye alışkın değil. Hoşlanmıyor o kadının ilgisinden. Düne kadar tanımadığı erkeklerle paylaştığı o hastalıklı sevgiyi kendisine yöneltsin istemiyor. Annesindeki kiri hissediyor. Tam ondan nefret etmeye başlamışken... tam onu sorgulamak üzereyken, o sanki başına gelecekleri sezmiş gibi... değişti.

"Kimse değişmez" demişti Kartal Abisi. "Orospular hiç değişmez. Bizim dinimizde günahlar öyle kolay silinmez."

Şahbaz geceleri Mehtap'ın rüyalarına giriyor. Hafızasında tehlikeli delikler açıyor. Hatırlamaması gereken şeyleri hatırlatıyor. Mesela küçük bir çocukken gördüğü bir kâbusu hatırlatıyor. Hani gece yarısı... iki cüce... ellerinde yastıklarla... annesiyle babasının yatak odasında... nasıl boğmuşlardı onları... sonra, "Sus" demişlerdi Emine'ye... "gördüklerini kimselere söyleme... Sus Emine. Sus pus Emine."

4

Sonbahar güzeldir. Hüznü yüceltir. Kadın sonbaharda ışıksız nemli bir hücrenin buz gibi zemininde ölü gibi yatıyor ve bunu düşünüyor. Ne tuhaf...

Hüzün...

Geride bıraktığı hayat, hüzünlü bir hayat değildi. Belki biraz tehlikeliydi, belki biraz endişeli... ama hüzünlü değil. Ağır bir umut taşını binlerce el omuzlamış taşıyorlardı. Geldikleri yeri de, gittikleri yönü de çok iyi biliyorlardı. Bilmek, her şeyi kolaylaştırır. Gerçekten bir şeyi bilip bilmediğinizin hiç önemi yoktur. Bildiğinize inanmanız yeter. Amacı olmayan, ne istediğini bilmeyen... hatta hiçbir şey istemeyen insanlar ülkesi, kıyametin işaretidir.

Kıyamet...

Kadın Şahbaz'ın ilk anlattığı hikâyeyi düşünüyor devamlı. Haydar'ı düşünüyor. Komutan Haydar'ı neden annesinin gözleri önünde vahşice öldürdü? Haydar'ın annesini neden üzdü? Şehirde işlenen diğer cinayetlere benzemiyor bu. Kahveler taranır, karanlık sokaklarda insanların boğazları kör bıçaklarla kesilir, evlerin içine bombalar atılır... ama genç bir adam neden annesinin gözleri önünde, işkenceyle öldürülsün ki?

Sanki Haydar'dan değil de annesinden alınan bir intikam varmış gibi... dışarıda akan bunca kanın içinde farklı renkte bir kan aktı... öyle mi?

Şahbaz hücrede, kadının yanı başında oturmuş anlatıyor. Eskiyi... bundan yıllar öncesini...

İkiz kardeşlerden bahsediyor... başka ikizlerden... laneti çoğaltan başka kardeşlerden.

Şahbaz gözleri kapalı, o an uzaklarda anlatılan bir hikâyeye kulak kabartmış da, duyduklarını mırıltılarla kadına tekrarlarmışçasına... anlatıyor. Dudaklarından dökülen kelimeler, kadının kulaklarından içeriye eski bir düşün anlaşılmaz sesleri gibi akıyor...

Bu yıl, Şahbaz'ın bu harikulâde yılı, ölülerin dirilerin rüyalarına girdiği yıldı. Sokakta o kadar çok insan ölüyor... öldürülüyordu ki, rüyalar kendilerine cinnet dilinden başka bir dil bula-

mıyorlardı. Küçük çocuklar bile uyurken cinayetlerin rüzgârında tuhaf rüyalar görüyorlardı. Yaşlılar kâbuslarla boğuşurken, gençler ölümle baş edememenin ecel terlerini döküyorlardı.

O yıl rüyalar, uyanıkken dile getirilemeyen tüm korkuları, hevesleri, gerçekleri... her şeyi gecenin karanlık ama güvenli sırdaşlığına fısıldıyorlardı.

Kartal dün gece çok korkunç bir rüya gördü. Annesi, babası, Haydar, Cem, Zehra... meyve ağaçlarıyla dolu bir bahçede hep bir ağızdan şarkı söylüyorlardı. Şarkının sözlerini anlamak imkânsızdı. Ama mutlu bir şarkıya benziyordu. Neşeli. Sanki ölmemişler... öldürülmemişler gibi... sonra kendisini gördü. Bahçedeki kiraz ağacının narin dallarından birinde cansız bedeni ipek bir kumaş gibi sallanıyordu. Mutlu... neşeli... sanki kimse ölmemiş... öldürülmemiş gibi...

Bu gece şehirde herkes tuhaf rüyalar görecek. Herkes ölenleri... ölmekte olanları görecek. Mesela kadın, hücrede, yerde, sırtüstü, kıpırtısız yatarken, annesini görecek. Annesinin kanatları olduğunu görecek. Çırptığı kanatlarıyla havalanamayışının çaresizliğini görecek. Deli kuş bakışları gelip tam ortasına oturmuş olacak gözbebeklerinin. Saçları bembeyaz. Elleri simsiyah. Uçamayan bir anne kuş. Deli bakışlarıyla gece boyunca kızının rüyasında ağlayacak.

Kızı bu rüyayı görürken kadın gündüz yağan yağmurun ıslaklığına sarınmış, bir parkta gözleri açık ama o da kontrol edilemez bir rüyada. Parkı görüyor. Parkın ağaçlarını. Ağaç dallarında yüzlerce genç insanın bedeni asılı. Herkesi asacaklar öyle mi? Herkesi hepimizin gözü önünde. Daha önce de olduğu gibi. Yaşı küçük çocukları. Gencecik insanları. Çok değil bir yıl sonra yakaladıkça teker teker asacaklar... Benim çocuklarımı önceden öldürüp çöplere attılar. Başkalarının çocuklarını kimsesizler mezarlığında sığ çukurlara... gece yarıları... sessizce atacaklar. Daha çok adam asacaklar.

İkizler aynı rüyaları görürler... demiştik değil mi? Kaptan'la ağaç kovuğundaki solucan adam bu gece rüyalarında kocaman bir karanlık görüyorlar. Işık yok ruhlarında. Geçmişlerini ya da geleceklerini aydınlatan kocaman bir hiçin içinde kıvranıyorlar. Bir şeyler görmek istiyorlar. Ama gece içlerine sinmiş, her şeyi

kendi rengine bürümüş. Yok. Görülecek tek bir şey yok. İkisi de acı çekiyor. İkisi de yattıkları yerde iki büklüm... inliyorlar... kör rüyalar, en büyük kâbus onlar için.

Peki ya Komutan'la Salih? Onların rüyalarında yine parçalanmış bedenler var. Yedi yaşından beri başka bir rüya görmediler. Komutan uyandığında hatırlıyor, Salih unutuyor... ama ikisi de her gece aynı rüyayı görüyor. Önce kız kardeşlerini parçalıyorlar yeniden... sonra kendisini tavana asan annelerini... sonra kız kardeşlerine tecavüz eden babalarını... amcalarını... ardından onları koynuna alan analıklarını... sonra birbirlerini... olağanüstü güzellikte bir ayin gibi. Tanrılara kurban verircesine, huzur ve sükûnetle...

Sıra Mehtap'ın rüyasında. O Şahbaz'ı görüyor. Burak yerine onu doğurmuş. Burak yerine onu emziriyor. Burak yerine ondan tiksiniyor. Derken Şahbaz birken iki oluyor. İki memesinde iki küçük bebek... Mehtap bir yandan korkuyor, bir yandan da tiksiniyor memelerindeki iki bebekten. Bu rüya hangi ölümün habercisi?.. Burak mı ölecek?.. Mehtap mı? Belki anneliğin ölümünü işaret ediyordur. Şahbaz nasılsa ölümsüz... değil mi? Şahbaz ölmez... hiç ölmez değil mi?..

Şahbaz'a gelince...

O rüya görmez. Bir rüyada yaşar.

5

Şehrin göbeğindeki kocaman bir binanın bodrum katında aylardır değişmeyen kasvetli resmin kahramanı, komadaki bir hasta gibi belirsiz nefesler alarak varlığını inatla sürdürüyor. Işık aynı, nem aynı. Sıcaklık bile değişmedi hiç içeride. Yaz, kış, bahar ya da sonbahar. Hiç fark etmiyor. Dondurulmuş bir hayat var orada. Hep aynı ısıda, aynı renkte ve aynı acımasızlıkta. Ama ne tuhaf. Yerde sırtüstü hareketsiz yatan kadın sanki mutlu gibi. Hiçbir şeyden şikâyet etmiyor. Allah'a inanmadığı kadar kadere inanan bir ölümlü. Başına gelen her şeye katlanıyor.

Şahbaz kadının yanı başında yine. Konuşuyor, kadına yine sorular soruyor. Cevabı dikenli soruları var Şahbaz'ın.

Tanrının senden menfaati nedir, hiç düşündün mü?

Kadın gözlerini açtı. Şahbaz'ın gözlerinin içine baktı ve düşündü.

Senin benden menfaatin neyse, odur.

Birbirlerine sorular sorup cevaplar vererek hayatı sürükleyen iki insan. Biri cin, biri ölü. Dışarıda kan gövdeyi götürürken içeride bunları konuşuyor, bunları düşünüyorlar. Sorulara bir cevap bulmanın faydası olacakmış gibi. Sanki bir şeyler anlamlandırılırsa, her şey değişebilirmiş gibi. Dışarıdaki gaflet, kılık değiştirip onların ruhlarına da girdi. Hiçi unuttular. Hepin peşindeler. Üstelik her ikisinin varlığı da şüpheliyken. Anlamlar karıştıkça kötülük güç kazanıyor. Çıkıştan uzaklaşan yollarla, zenginleştikçe zenginleşen bir labirent gibi hayat. Biçare hayvanlar uzaktan kokusunu aldıkları ama varlığı bile şüpheli bir lezzetin peşinde, kayboldukça kayboluyorlar bu labirentte.

Küçük karanlık hücrenin içinde kelimeler uçuşuyor.

Şahbaz anlatıyor:

İnsanoğlunun en büyük gafleti, nereden gelip nereye gittiğini bilmemesidir. Din bu soruya cevap verir ama en dindar insan bile bu cevabın şaibesini aklının derinlerinde bir yerde saklar. Kimse öldükten sonra ruhunun nereye gittiğini kesin olarak bilemez. Daha da kötüsü, doğmadan önce nerede olduğunu da bilemez. Düşün, dışarıda nereden gelip nereye gittiğini bilmeyen milyarlarca insan yaşıyor. Hayat denilen şey, bu iki bilinmezin ortasındaki telaştır aslında. Telaş insanı bencil kılar, suç işletir, tehlikeye boğar... İnsan böyle düşünürse, dışarıdaki vahşetin nedenini buldum diyebilir. Çünkü hiç kimse başına gelenleri ve gelecekleri bilemiyor. Bu şuursuzluk herkesi delirtiyor. Bugün bu ülkede yaşananları ya da ezelden ebede yeryüzünde yaşanacak tüm vahşetleri tetikleyen aynı şey olabilir mi? Soru var ama cevap yok. Nasıl bir kıstırılmışlık-

tır bu, bir düşün. Ve kıstırılan canlı nasıl da acımasız ve saldırgan olabilir! Onu da düşün. Sonra anlayacaksın. Kimseye kızamayacaksın.

> Kimseye kızmıyorum artık Şahbaz. Ama bu herkesi haklı görmeme yetmiyor. Suçu meşrulaştırarak suçluları aklamaya ne hakkımız var? O zaman hiç suç işlemeyenlere haksızlık yapmış olmaz mıyız? İyiyle kötünün bir farkı yok mu? Savaşta düşman askerinin bile yarasını saran hekimle, bebeği beşiğinde süngüleyen adam aynı insan değil ki... Onlar aynı yerden gelip aynı yere gidiyor olamazlar. Hayatla ilgili aynı soruları soruyor, aynı cevapları arıyor da olamazlar.

Peki Şahbaz'la kadın aynı insan olabilirler mi? Eğer kadın bir gün buradan çıkar ve dışarıda yaşamaya devam ederse, Şahbaz'ı başkalarına nasıl anlatacak? Eğer Şahbaz kendini göstermezse, bu yaratığın gerçekten var olduğuna kim inanacak? Kadının hayalinde yarattığı bir varlık sanacaklar onu. Ölümle yaşam arasında gidip gelirken kâbuslarından doğurduğu lanetli bir çocuk. Kadın Şahbaz'ın anlattıklarının gerçekte olup olmadığının izini sürecek. Kim bilir neler öğrenecek... Belki de gerçekten uyduruyor her şeyi. O meyve kokularını hayalinde duyuyor. O ses Şahbaz'a ait değil, kendi içinden çıkıyor. Anlatılan her şey hayal gücünün yelkenleriyle yol alıyor. Dövülürken başına yediği darbeler yüzünden belki de. Aslında bir hücrede unutulmadı. Hâlâ o küçük odanın ortasındaki masada yatıyor. Sırtüstü. Zaman diye peşinde sürüklediği ağır çuvalın içinde aylar değil, sadece saatler var. Kendisi ölecek diye, herkes öldü sanıyor. Ona kötülük yapıldığı için dışarıda herkese kötülük yapılıyor... olabilir mi?

6

Şu anda gökten insanların üzerine afet yağıyor. Yağmur tabancalar kadar acımasız. Dağlardan hınçla inen sular evleri yıktı, ağaçları devirdi, insanlarla birlikte sayısız hayvan da boğula-

rak can verdi. Kısa bir süre sonra yağmur dinecek. İnsanlar çekip giden sulardan artakalan çamurların içinden ölülerini tek tek toplayacaklar. Şişmiş hayvan leşleri suyun aktığı yöne doğru başıboş kayıp gidecek. Ölü bir at olacak, asırlık bir ağacın gövdesine takılıp kalan. Boğularak ölürken ağzı açık kalmış. Son bir kişneme. Yardım mı istemiş birinden? Acısını mı dışarı atmaya çalışmış? Belki de bilinçsiz bir refleksle, aldığı son nefesten sonra, ağzı öyle açık kalmış. Karanlık bir kuyu gibi. Şahbaz atın yanı başında duruyor. Küçük ama nasırlı elleriyle ıslak yeleyi okşuyor. Ölümü, nereden ne zaman geleceği belli olmayan ölümü, kendince kutsuyor. Az sonra birileri gelip hayvanın kaskatı bedenini sürükleye sürükleye götürecekler. Sur yıkıntılarının arasında keskin bıçaklarla bacaklarını ve başını gövdesinden ayıracaklar, derisini yüzüp, etleri kaburgasından itinayla kazıyacaklar. Makul büyüklükte et parçaları kazanlarda kaynayacak. Yoksullar kendilerine ziyafet çeken bir varsıl için bildikleri tüm hayır dualarını okuyacaklar. Yediklerinin at eti olduğunu sezseler bile.

Komünist Kaptan'ın kahvesi hıncahınç dolu. Yağmurdan kaçanlar sıcak çayın ve kahvenin ortasında gürül gürül yanan sobanın merhametine sığınmış, dudaklarında filtresiz sigaralar, parmak aralarında kesif bir tütün kokusu, öfkeli mırıltılarla konuşuyorlar. Her masada çaylara eşlik eden bir kızgınlık, bir nefret var. Grevlerden bahsediyorlar. Grev kırıcılardan. Polisin grevdeki işçilerin evlerine yaptığı baskınlardan. Karakollarda sorguya çekilen küçücük çocuklardan. Hakkını arayan herkes anarşist diye damgalanıyor. Üstelik bir kısmının artık evi de yok. Çukur mahallelerdeki teneke evler sel baskınıyla birlikte oturulmayacak hale geldiler. Aileler üçer beşer komşularının sağlam kalan tek göz evlerine sığındılar. Kaptan bu hafta hiçbirinden çay parası almayacak. Hele bir güneş çıksın. Hele bir acılar kurusun. Sonra öderler... olunca öderler.

Komünist Kaptan ağaç kovuğunda yaşayan kardeşini düşünüyor. Yağmurda ıslanmayan, fırtınada üşümeyen, güneşte kavrulmayan, varlığı gerçeğe isyan, o koca adamı... "Ona gözaltında ne yaptılar da bu hale geldi" diye düşünüyor. Benim yüzümden... benim yerime... Hiç iyileşmeyecek bir yarayla yaşamak ko-

lay değil ama mümkün. Bu, sayısız insanın asla kapanmayacak açık yaralarla bir ömür geçirmeye isyan edeceği son yıl. Bundan sonra kabullenecekler. Henüz kabullenmenin rahatlatıcı huzurunu bilmiyorlar. O yüzden hep bir telaş, hep bir tedirginlik. Oysa çok değil, tam bir yıl sonra sakinleşecekler. İsyan yerini vazgeçişe bırakacak. Vazgeçince rahatlayacaklar. Daha mutlu olmayacaklar. Hiçbir şey düzelmeyecek. Hiçbir şey daha iyi olmayacak. Ama rahatlayacaklar. İstemekten vazgeçince elde edememenin hırçınlığı da ortadan kalkacak. Bir şey istemez, verilenle yetinirseniz daha mutlu olursunuz. Bunu öğrenmelerine az kaldı. Bunu öğrendikten sonra yokuş tırmanmanın anlamsızlığını fark edecekler. Yokuş aşağıya kaymak varken... Yükselmenin ve alçalmanın anlamını değiştirmek yetecek... Şahbaz, her şeyin anlamını değiştirmekte usta bir sihirbaz.

Ekim

1

Ekim Tanrının toprağı uysallaştırdığı aydır. Toprak uykuya yatar ve uyurken her şeyi kabule hazır olduğunu fısıldar.

1979 yılında Ekim ayı bir pazar günü başladı ve otuz bir gün sürerek bir çarşamba günü bitti. Güneş ayın başında saat yediye altı kala ve sonunda yediyi yirmi yedi geçe doğdu. Batması ise ayın başında on sekiz elli üçte ve sonunda on sekiz sıfır yedide oldu. Yani 1979'un Ekim ayında günler tam bir saat on sekiz dakika kısaldı.

Şahbaz kısa günlerin tadını çıkardı. Hava daha aydınlanmadan uyanıp, şehrin üzerine dev bir bulut gibi çöken sabah karanlığına sığınmış umutsuzluğu seyretti. Güneş doğmadan evinden çıkıp işine gitmek zorunda olanları, sabahın karanlığından korkan küçük okul çocuklarını, dükkânlar açılmadan, gün ışımadan uzun yağ kuyruklarına giren zavallı kadınları, karanlıkta kuytulara bırakılan delik deşik cesetleri...

Bu ayda doğanlar dengeyi temsil ederler. Eleştiri ve ölçüyü severler. Kadınlar meraklıdırlar. Ama kadın artık hiçbir şeyi merak etmiyor. Ne olanları, ne olacakları. O da toprak gibi uysallaştı. Ruhuna ekilecek her şeyi yeşertmeye aday. Boş bırakılırsa kuruyacak, çatlayacak, içindeki her şey usulca yok olacak.

Bu ay doğan erkekler yalancı olurlar. Sözlerinde pek durmazlar. Şahbaz hiçbir şeye söz vermez. Yerine getirmeyeceğinden değil, verecek sözü olmadığından. Hiçbir şey vaat etmez.

Sadece olanları anlatır. Olacakları görür. Onun anlattıkları verilmiş bir söz değil, aslında çoktan söylenmiş bir sözdür. Kaderdir. Tanrısal bir takvimi sezer Şahbaz. Tıpkı toprak gibi.

Ekim ayı toprağın ayıdır. Şahbaz bu ay toprağa baharda geri almak üzere emanetler bıraktı. Çiçek soğanları gömdü, kış fideleri dikti. Kırdığı bitkilerden çelikler sapladı. Baharda ekeceği sebzelerin toprağını hazırladı. Gülibrişimle oya ağacının yerlerini değiştirdi.

1979 yılında ilk hafta durmadan yağmur yağdı. Turnalar yağmurlu havalarda kanat çırparak uzaklara uçtu. Sonra havalar biraz ısındı. Sıcak ve rüzgârlı günler başladı. Rüzgârlar ağaçlar yapraklarını döksün diye esti. Dallar hızla boşaldı. Yerler kızıla, turuncuya bulandı. Şehir o günlerde herkesin gözüne çok güzel göründü. Her şeye rağmen... Derken sisler bastırdı. Sis suçu biraz daha arttırdı. Azıcık korkusu olanlar, o zamana kadar silaha sarılamayanlar, sisin örtücülüğünden cesaret alıp tetiği çektiler. O yüzden sonbaharda, turuncu şehirde, sisli sokaklarda daha çok insan öldü. Daha çok insan ağladı geceleri buz gibi odalarda, pamuklu yorganlar altında. Üçüncü hafta fırtına çıktı. Yağmurlar arttı. Son hafta sular artık soğuktu.

Şahbaz, kısa karanlık günler başlıyor, hava artık soğuyor ve kış yavaş yavaş bastırıyor diye sevindi.

Şahbaz'ın ruhu sıcaklardan çok soğuklara yakın.

2

Herkesin kafası çok karışık. Kimin ne istediği çoktan unutuldu. Kontrolsüz bir heyecan, bir telaş, en kötüsü de bunlara eşlik eden bir şiddet var sokaklarda... Sonbaharla birlikte her zaman şehre çöken hüzün bu yıl yerini tamamen mateme bıraktı. Herkes yasta. Herkes korkuyor.

Kadın artık korkmuyor. Tüm bildikleri zihninden silindi. Şahbaz kadının var olan dünyasını tamamen boşalttı ve yerine başka bir dünya yarattı. Bu dünyada anlamlar karmakarışık. Gizemli bir geçmiş olmalı, şimdiye kadar hiç sözü edilmeyen.

Mavi gözleri kör bakan yaşlı kadın başına gelen tüm felaketlerin Melih ve Salih yüzünden olduğunu biliyor. Onları tekrar hayatına sokmayacaktı. Onlara acımayacaktı. Annelik zaafı kabarmayacaktı. Lanetli lanetlidir. Bunu nasıl unuttu. Laneti annelik güdüsüyle hiçe saydı. Tanrıyı hiçe saydı. Şeytana kandı.

Kadın şu anda kızının ölüsünü buldukları kahvenin karşısında. Güçlükle ayakta duruyor. Hiçbir şey görmeyen gözlerini kahvenin içine dikmiş öylece bakıyor. Komünist Kaptan bu tuhaf ziyaretçiyi gördü. Sanki eski bir tanıdığı görmüş gibi. Çay ocağının arkasındaki masasından kalktı, dışarı çıktı. Öğlen saati olmasına rağmen hava kasvetli ve karanlıktı. Kadının yanına gitti. "İyi misiniz?" diye sordu. Kadın duysa cevap verirdi, görse Komünist Kaptan'ın iyi biri olduğunu sezerdi. Ama ne soruyu duydu, ne de Kaptan'ın müşfik bakışlarını gördü. Koluna dokunan biri olduğu için irkildi. Gücü yettiğince bedenini silkeleyip sessiz bir çığlık attı. "Dokunma bana" der gibi. Kaptan tanıdık bir acıyla karşılaştığını anladı. Kadın kızın cesedinin bırakıldığı yerde duruyordu. Kadın çocuğu öldürülmüş bir anneye benziyordu.

Şahbaz şu an karşı kaldırımda Kaptan'la kadının çaresiz karşılaşmasını izliyor.

Yaralı insanlar birbirine yaklaştığı zaman, kader telaşlanır. Sırları ortaya çıksın istemez. Eğer insanlar başlarına gelenin başkalarının başına gelenlerden çok da farklı olmadığını sezerlerse güçlenirler. İnsanların gücünü azaltan, kendilerini hedef tahtasının ortasında sanmalarıdır. Oysa hayatta hiçbir şey şahsi değildir. İyi şeyler de, kötü şeyler de rüzgârla birlikte yön ve şekil değiştiren bulutlar gibi başıboş dolaşırlar evrende.

Şahbaz telaşlı mı?.. Hayır, belki de bu karşılaşmayı o hazırladı. "Herkes kötü durumda" demek istiyor kahramanlarına. "Herkes yolun sonunda. Her şeyi yitireceksiniz. Teker teker yenileceksiniz. İnançlarınız, özlemleriniz, umutlarınız yerle bir olacak. Çare tükendi. Hadi yılın... "

Kaptan, kahvesinin çevresinde olan biten her şeyin bir oyunun parçası olduğunu düşünüyor. Sık sık gelip içeride oturan o genç adam, gözaltına alınıp sonra cesedi kapısına bırakılan kız ve şimdi de bu yaşlı kör kadın. Kardeşini delirttikleri yetmiyor, onu da delirtmek istiyorlar. Ama neden? Her şey bitti zaten, en

korkunç cezayı verdiler ona. İkiziyle tam ortadan böldüler onu. Hayatını parçaladılar. Her parçayı farklı yerlere savurdular. Vicdanını delik deşik ettiler. Daha ne istiyorlar? Kendini öldürmesini mi? Belki de hiç kaçmayacaktı. O akıl hastanesinde saklanmayacaktı. Başına geleceklere cesaretle göğüs germeliydi. Ya da kardeşini de alıp yurtdışına kaçmalıydı. Diğerleri gibi...

Oysa olması gereken hiçbir şey olmadı, olmaması gereken her şey oldu. Nasıl bir girdapsa bu, tüm hayatları içine alıp dibe, en dibe çekti. Komünist Kaptan kör kadının yanında duruyor ve bunları düşünüyor. Kadın onunla konuşsa, kendi hikâyesini anlatsa belki biraz rahatlayacak. Kendi başına gelenlerden daha kötü şeylerin başkalarının başına gelmesi onu ferahlatacak. Ama kadın konuşmuyor. Duymuyor. Görmüyor. Öylece ayakta zorlukla duruyor.

Şehrin göbeğinde çaresiz iki insan. Çaresizliği avuçlarına yaralı bir kuş gibi bırakan aynı adam... bilmiyorlar. Komutan'ın hayal gücü... Komutan'ın istekleri... Komutan'ın korkuları... nasıl oluyor da başkalarının hayatına vahşi bir yangının isi gibi siniyor? Komutan bu insanlardan ne istiyor?

Şahbaz, anlatsana.

3

Şahbaz kadının yanı başında bu kez simsiyah bir üzüm salkımıyla oturuyor. Sonbaharın büyülü meyvesini getirmiş. Isırılmadıkça kokuları içlerinde saklı mayhoş taneler. "Cennet meyvesi üzüm olmalıydı" diye düşünecek az sonra kadın.

Şahbaz bugün kadına sorular getirdi. Aklını o sorularla bulandırmak istiyor. Artık yüzleşme zamanı. Kadın konuşmasa da düşünsün istiyor. Düşünsün ve içinde bulunduğu çıkmaz gerçek bir kör kuyuya dönüşsün.

Artık sonbahar... başladığın yere yaklaşıyoruz, farkında mısın... seni gözaltına aldıkları günü hatırlıyor musun?

Hayır, hiçbir şey hatırlamıyorum Şahbaz. Hatırlamayacağım. Tuzağına düşmeyeceğim. Geriye bakmayacağım. Her şey oldu bitti. Durduğum yerden devam edeceğim. Bu bir yenilgiyse, evet, yenildim. Ama yenilmek ölmek değildir. Yeniden başka bir yerden başlayabilirim. Acılara bambaşka anlamlar yükleyebilirim. Ders alabilirim. Bu değil mi senin de istediğin... ya da onların istediği?.. Aklımı başıma getirmek. Aklım başıma geldi Şahbaz. Anlattıklarından öğrendiklerimi duymak ister misin? Onların gerçekten güçlü olduklarını öğrendim. Ve bizim gerçekten güçsüz olduğumuzu. İnançla ve iyi şeyler istemekle hiçbir yere varılamayacağını. İyi şeylerle beslenen isteğin, zayıf bir ağaç gibi, ilk rüzgârda kırılacağını... Biz bir kumar masasına oturduk. Oyunun kuralları belli. Eğer bu kurallara göre oynamazsan kazanma şansın hiç yok. Hiçbir oyun, oyuncularına sırayla kazanmalarını vaat edemez. Herkesin kazanarak sevindiği bir oyun yoktur. O yüzden hiçbir oyun masum değildir. Biz kazanana odaklanırken, kaybedenin kederi çöpe atılır. Yarışmaları sevmezdim... en masum görünen oyunları bile sevmezdim... peki nasıl oldu da kendimi bir oyunun tam ortasında buldum? Ah, hayata kanmak... başıma gelen bu, değil mi Şahbaz?

Hepimizin başına gelen bu... aslında hayat yaşananan değil, kanılan bir maceradır. Varoluş başlı başına bir kandırmacadır. Her şey varoluş devam etsin diye. Biliyor musun, evrende tüm duygular başıboş dolaşan yıldızlar gibidir. Nefret, sevgi, öfke, istek, hüzün, şehvet... Her insan tıpkı sesleri farklı duyan, renkleri farklı gören böcekler gibi evrendeki bu duygulara da farklı algılarla yaklaşır. Kimsenin sevgisi ya da öfkesi aynı değildir. Üstelik kimi acıya kördür, kimi nefrete... Sizin bir suçunuz yok. Kimsenin bir suçu yok. Çünkü hayatta hata diye bir şey yok. Başarının karşısında bir yenilgi söz konusu, doğrunun karşısında yanlış var. Hiçbi-

ri tek başına var olamaz. Her şey iki yüzlüdür. Her şey çift. Her şeyin bir ikizi var. Birbirini tamamlayan ve var eden. Tüm duygular karşıtlarıyla bir anlam kazanıyor. İyiler kötü karşısında varlar. Kötüler de iyi karşısında. Bu bir denge. O yüzden hayata kandığını düşünme... kandıran varsa, kanan da olacaktır. Tanrının da bir ikizi vardır.

Peki kanan mı, yoksa kandıran mı olacağımızı kim belirliyor? Ya da iyi mi kötü mü olacağımızı?.. Kendimiz mi seçiyoruz gerçekten, yoksa adaletsiz, gelişigüzel bir dağıtımdan payımıza düşeni mi alıyoruz? Kader dediğin rastlantı mı, yoksa gerçekten tanrısal bir plan mı? Neden yukarıda sorgu odasında manyetonun başında değilim de, burada ölüm döşeğindeyim? Neden savaşmaktan yana değil, de barıştan yana olmayı seçtim? Neden dünyanın bütün dertlerini ben açmıyorum da, dünyanın bütün dertleri benim başıma açılıyor?.. sadece denge için mi?.. bir kurban mıyız yani hepimiz... sadece denge olsun diye seçilen ve bizim kim olduğumuz umursanmadan dağıtılan rolleri benimseyen?.. Doğmak kurban olmak mıdır? Hayat sürsün diye mi her şey?.. Hayat neden sürmeli Şahbaz?.. Neden?

Kadın yine o soruyu soruyor. Neden? Oysa sorulmayacak tek soruydu. Cevapsız tek soru. "Bir nedeni yok. Öyle..." dese Şahbaz, kadın belki rahatlayacak. Her şeyi bilen Şahbaz bu sorunun cevabını biliyor mu? Yoksa o, sorularla işi olmayan bir gardiyan mı? Mahkûmun neden orada olduğuyla ilgilenmeyen, sadece kaçmamasından sorumlu bir bekçi. Bir emir kulu. Bir asker... Emri veren kim o zaman? Biri daha mı var, Şahbaz'ı yöneten?

Tanrıyı arayan insanın aklı hep karışır.

4

Melih evde pencereden dışarıyı seyrediyor. Gece karanlığında ışığı emip onun rengine bürünen yağmur damlaları usul usul düşüp ummana karışıyorlar. Gökyüzünde tek bir yıldız yok. Sular kasvetli bir çırpınışta. Az sonra fırtına patlayacak. Gemiler yollarına devam edemeyip akıntının tehdidiyle limanlara sığınacak. Kış geliyor. Elektrikler kesik. Şehir hem fırtınadan, hem ışıksızlıktan kapkaranlık. Karşı kıyının ara yollarında dolaşan arabaların farları bir yanıp bir sönen haşarı ateşböcekleri gibi. Komutan onları seyrediyor ve düşünüyor.

Salih içeride, derin bir uykuda. Komünist Kaptan'a her şeyi anlatmış olabilir mi? Hatırlamış olabilir mi hastanede kendi geçmişini? Eğer anlattıysa Komünist Kaptan Melih'in geçmişini de biliyor demektir. "Zaaflar..." diye düşünüyor, "zaaflarımız felaketimizdir." Kendi zaafını hatırlıyor sonra. O gece, Mehtap'la seviştiği ilk gece... Fotoğrafı gördükten sonra mı seviştiler, seviştikten sonra mı gördü o fotoğrafı? Hatırlaması mümkün mü? Aynı fotoğrafı Salih de görmüş olmalı. Peki ya o, o tanımadı mı fotoğraftaki yüzleri? Tanrı bu karşılaşmaya neden müsaade etti? Tanrı onların sevişmesine nasıl göz yumdu? Tanrı Melih'e ne yapmak istiyor? Tanrı Melih'in ne yapmasını istiyor? Her şey o kadar karışık ki.

Aslında Komutan o gün ne yapması gerektiğini biliyordu. Tanımadığı o kadının çığlıklarına kulak asmayacak, Salih'i orada öldürecekti. Sonra gerekirse kadını da. O zaman o fotoğrafı görmezdi. Kadınla sevişmezdi. O çocuk doğmazdı. Kadın... o kadın... artık hayatta olmazdı. Zincirin son halkası da tamamlanırdı böylece.

Şahbaz denizin üzerinde, akıntıya meydan okuyan ve dalgaların arasında bir görünüp bir kaybolan küçücük bir kayığın içinde. Melih'in mum ışığında pencerenin arkasında büyüyen büyülü siluetini seyrediyor. Melih bir kukla. İpler yine Şahbaz'ın elinde. Denizden rüzgârla içeri süzülüp Melih'in aklına girecek.

Git, yarım bıraktığın işi tamamla. İçeride uyuyan kardeşini ellerinle boğ. Sonra onu yedi parçaya ayır.

Denize at, kuyuya at, çöpe at, tuvalete at, meydana bırak, parka bırak, sinemaya bırak. Parçaları bulanlar çıldırsınlar. Hep parçalanmış kadın cesedi bulmaya alışık polisler, bu erkek cesedini görünce şaşırsınlar. Gazeteler, "Kadın kasabı artık erkekleri de öldürüp parçalıyor" diye yazsın. Gazeteler kardeşinin fotoğrafı yerine yanlışlıkla senin fotoğrafını bassın. Hadi ne duruyorsun... ellerinle... boğazını... sık.

Hayır, daha değil. Melih, çocukluğundaki cinayeti saymazsak, kendi elleriyle hiçbir zaman insan öldürmedi. Kan görmedi. Parmakları bir cesede değmedi. Öldürmek Salih'in işi. Az sonra uyanacak. Kardeşinin evinde olduğunu anlayınca sevinecek. O Melih'i seviyor. Kendisinin aynısı biri daha var. Üstelik kendi unuttuğu her şeyi hatırlayan. Ona geçmişini soruyor bazen. Duyduklarına bir bir inanıyor.

Biraz sonra odadan çıkıp Melih'in yanına gelecek ve anlattığı her şeye inanacak. Anlattığı tüm yalanları gerçek sanacak... Kardeşi onu seviyor. O yüzden yine hastaneye yatması gerek. Hayır, hastanede arkadaşı Kaptan yok bu sefer. Kaptan'ın nerede olduğunu kimse bilmiyor. Ölmüş mü? Belki. Öldürülmüş mü? Niye ki?

Salih Melih'e Kaptan'ın korkularını anlatacak.

"Hapse girmekten korkardı o. Açık denizlerin adamı. 'Küçücük bir hücrede yaşayamam ben' derdi. Oysa hastanede de küçük odalarda kalıyorduk. Ama yine de özgür hissederdi kendini. Saklanırken ne kadar özgür olabilirse insan. Çıkınca yapacaklarının düşlerini kurardı. İkiz kardeşi vardı onun da, biliyorsun değil mi? Küs olduğu bir ikizi... küs olmalarına üzülürdü. Sonra hastanedeki delilere de üzülürdü. Hastabakıcılara onlara kötü davrandıkları için kızardı. Aslında delilere de kızardı. 'Akıl kaybedilir mi hiç', derdi, 'akıl ki insanın tek hazinesi. Aklını kaybetmek de ne demek' derdi. 'Güçlü olacaksın. Her şeyin karşısında sapasağlam duracaksın. Delirip kurtulmak kolay. Becerebiliyorsan aklında savaşacaksın, hem de sonuna kadar.'

"Bir bana kızmazdı. Unuttuğum için. 'En fena hastalık' derdi, 'unutmak... Hafızası silinenden hayır gelmez. Bizi biz yapan

yaşadıklarımızdır' derdi, 'tarihimiz; insan hiç kendi tarihini unutur mu!' "

Melih, Salih'e kuşkuyla bakıyor, söylediklerini kuşkuyla dinliyor. Hani her şeyi unutuyordu kardeşi? Komünist Kaptan'ı nasıl hatırlıyor o zaman?

"Her şeyi unutuyorum ama Kaptan aklımdan çıkmıyor" dedi şimdi de Salih. Sanki ikizinin aklından geçenleri okur gibi. "Doktorlar söylemişlerdi, insan sevmediği şeyi unuturmuş. Canını acıtanları unuturmuş. Sevdiklerini de kazırmış beynine. Hiç çıkmamacasına. Bir seni unutmuyorum, bir Kaptan'ı... Bulamaz mıyız onu? Hastanededir belki hâlâ. Yeniden yatsam oraya... zamanı geldi değil mi?"

İşte biliyor. Zamanın geldiğinin farkında. Zaman demek cinayet demek. Parçalanan her kadının ardından hastaneye yatma zamanı geliyor. Demek ki cinayet işlediğini de biliyor. Doktorlar zaman zaman her şeyi hatırlayabileceğini, ama hemen peşinden yeniden unutacağını söylemişlerdi. Gerçek deli kim? Sevdiği kadınları öldürüp, parçalara ayırıp, sonra hiçbir şey olmamış gibi ikizini arayarak, "Beni hastaneye yatır" diyen Salih mi, yoksa ikizinin cinayetlerini deliliğine sarıp sarmalayıp onu hastanede saklayan... öldürmek yerine saklayan... saklayarak çoğaltan... Melih mi? Melih bütün bunları neden yapıyor? Belki de gerçeklerin öğrenilmesinden korkuyor...

5

Şehrin göbeğinde yaşlı çınarlarla süslü bir park var. Banklarında aç şairlerle sokak çocuklarının yan yana uyuduğu, hayvanat bahçesinde acınacak haldeki aslanların vakur bir edayla ölümü beklediği kocaman bir park. Hava bulutsuz. Ağaçlar yapraklarını usul usul döküyor.

"Keşke dünya bu parktan ibaret olsa" diye düşünüyor Mehtap, "resim gibi, ne güzel..." Sonra yandaki bankta oturan yaşlı kadına bakıyor. Üstü başı perişan. Ayaklarında parçalanmış terlikler. Kirli bir başörtüsü saçlarında. Üstünde yazlık kıyafetler. Çorapları lime lime... elinde bir kuru ekmek, onu ke-

miriyor. Mehtap tuvaletçi kadını hatırlıyor. "Orospunun düşmüşü daha iyi" diye düşünüyor, "en azından başına gelenleri anlamlandırabilecek bir geçmişi oluyor. Bu kadının sokakta işi ne? Bir zamanlar belli ki düzgün bir hayatı varmış. Ne olmuş da sokaklara düşmüş. Delirmiş mi? Kayıp belki de..."

"Teyze iyi misin?"

"İyiyim..."

Kadın kendisine soru soranın kim olduğuna bakmadan cevap veriyor.

"İyiyim. Gerçekten iyiyim. Kızımı buldum, çok iyiyim."

"Kayıp mıydı kızın?"

"Öldürdüler sanmıştım. Meğer dağlara çıkmış. Mağaralara girmiş. Akrep olmuş, düşmanlarını teker teker sokuyormuş. Gazeteler yazıyor. Kızım kurtulmuş. Savaşıyor."

Mehtap kadının delirdiğinden emin. Belki yardım ederim umuduyla soruyor.

"Kimin kimsen yok mu teyze senin?"

"Var; bir kızım, bir oğlum var. Kızım dağlarda... oğlumun da ölüsü geldi elimi öptü geçen gün. O da iyiymiş. 'Üzülme anne' dedi, 'kurtuluşa kadar savaşacağız.' Çok pis kokuyordu. Gözleri akmış, yanakları kurtlanmıştı. Sarıldım oğluma. 'Kendine dikkat et' dedim, 'kimseyi öldürme, kendin de ölme. Üşütme de...' Sonra gitti. Belki kız kardeşinin yanındadır o da. Beraber savaşıyorlar dağlarda. Ben şanslı bir anneyim."

Mehtap'ın başı dönüyor. Gözleri kararıyor. Duyduklarından mı, yoksa hastalığından mı bilinmez. Kadına yardım edecek gücü yok. Onu alıp eve götürmek isterdi. "Bak teyze, bu benim oğlum Burak, senin de oğlun sayılır. Onun ikinci annesi ol" demek isterdi. Üzerine kalın giysiler verirdi. Karnını doyururdu. Kadını sobanın yanında yatırırdı. Sonra kadın uyanırdı, birlikte örgü örerlerdi. Kadını içine düştüğü kuyudan çıkarmak isterdi Mehtap. Sanki kendisi başka bir kuyunun dibine hızla düşmüyormuş gibi; sanki kendi önünde harika bir hayat görüyormuş gibi. Başkalarının acıları insana kendi acısını unutturur. Mehtap'ın başka acılara ihtiyacı var. Mehtap'ın yeni bir hayata ihtiyacı var.

Bunun için ne yapması gerektiğini bilmiyor. Korkunç bir baş ağrısı çekiyor. Banktan ağlayarak kalktı. Kadın ona gülüm-

sedi. O ağladı. Kadın onun ağlamasını umursamadı. Mehtap'ın koşar adım uzlaklaşmasını tatlı bir gülümsemeyle seyretti.

Şahbaz yaşlı bir ceviz ağacının görkemli gövdesinin arkasında. Ayaklarının dibinde yapraklar. Omzunda bir kuş. Uzaktan olan bitenleri seyrediyor. Bu karşılaşmalar Şahbaz'ı nasıl da mutlu ediyor. Kahramanlarını o mu bir araya getiriyor, yoksa bir araya gelenlerin hikâyelerini toplayıp onları kendisi mi kahraman ilan ediyor?

Hayat böyle bir şeydir. Gerçeğin nerede başlayıp nerede bittiği, rastlantıların neye hizmet ettiği hiçbir zaman çözülemez bir bilmece. Yaşamak da hayat labirentinde kaybolma yarışı. Çıkışı bulan ölecek...

Şahbaz öyle diyor.

6

Şahbaz'ın elinde kocaman bir greyfurt var. Küçük çakısıyla greyfurtun sarı kalın kabuklarını usulca soyuyor. Greyfurt biraz ekşi, biraz da vahşi kokuyor. Kadına öyle geldi. Bir kokudaki vahşet nedir ki? İyi kalpli bir meyve değil sanki. Sert, katı kalpli, görüntüsü mutluluk vaat etmiyor. Kadın greyfurt sevmiyor. Ama Şahbaz'ın kabuğunu soyup dilimlediği bu meyveyi tadacak. Onun verdiği her şeyi itirazsız kabullenmeye adadı kendisini. İtirazsız... Şahbaz'a hayır demek istemiyor. Onun karşısında zorunluluktan başlayan âcizliğini sonsuza kadar korumak niyeti.

İtirazsız... daha önce lügatinde olmayan bir kelime bu. Kendini bugüne kadar kimseye teslim etmemişti. Hatta teslimiyete savaş açan bir ülküyle beslenmişti. Onun kutsal kelimesi direnişti. Aslında şu anda da direniyor. Ölmemek için direniyor.

Hayır, direndiği falan yok. Sadece ölmüyor. Şahbaz ölmesine izin vermiyor.

Teslimiyet... kutsal kelimesi artık gerçekten teslimiyet.

Bir gün buradan çıkarsa ne yapacak? Şahbaz da onunla birlikte olacak mı? Buradan çıkarsa o meyvelerden yine aynı tadı alacak mı? Buradan çıkacak mı? Çıkması şart mı?

İşte yine teslimiyet... çıkmak istemiyor. Burada kalmak ve bu şekilde yaşamak istiyor. Mümkünse sonsuza kadar.

Bir gün ben olmayacağım. Sen de olmayacaksın. Ama hayat devam edecek. Ne inanılmaz değil mi? Oysa hiç ölmeyecekmiş gibi yaşıyoruz. Ölüme inansak, ölmek için doğduğumuzu kabul etsek, şu anda yeryüzünde olan hiçbir şey olmaz. Biliyor musun, öldürmek de ölüme bir isyandır. İnsanlar birbirlerini, hatta kendileri öldürürken ölümü reddederler. Korkularının üstüne giderler. Ölüm karşısındaki edilgenliğine meydan okuyup, onu zamansız, hiç üstüne vazife değilken, kendi iradesiyle yeraltından dışarı çıkaran insan, Tanrıya başkaldırır. Tanrıya başkaldırdığın anda artık sen de tanrısındır. Bunun verdiği hazzı bilirsin. Tanrıya inanmamak, onun rolünü çalmak, ondan erken davranmak... insanın gücünü kanıtlayabileceği tek fırsat... Bir gün birini öldürmek ister miydin?

Kendimi öldürmek isterdim. Eskiden, çok eskiden. Başıma gerçekten kötü şeyler gelmeden önce. Dışarıdaki hayatın nasıl olduğunu bilmediğim zamanlarda. Küçükken. Kendimi öldürmek isterdim. İntihar bir oyun gibi görünürdü bana. Cesaret dolu bir oyun. Hiç kimsenin hiç beklemediği bir zamanda, evdeki tüm ilaçları içip uykuya dalmak. Ve bir daha kalkmamak. Sonra... sonra olacakları düşündüğümde vazgeçerdim. Kendimi öldürmenin sadece benim bu dünyadan çekip gitmem anlamına gelmeyeceğini düşünürdüm. Abim, annem ve babam ben kendimi öldürürsem hiç hak etmedikleri korkunç bir suçluluk duygusuyla baş başa kalacaklardı. Benim kendimi sadece kendim için, yaşamaktan vazgeçmeyi eğlenceli bulduğum için öldürdüğümü anlayamayacaklardı. Değmezdi. O yüzden kendimi öldürmeye hiç yeltenmedim. Sonra dışardaki hayatla tanışınca, bu kez ölmenin değil yaşamanın daha soylu ve gerekli bir iş olduğunu anladım. Yaşamalı ve

direnmeliydik. Kendini öldürmek, gerçeklerden, güçlüklerden kaçmak demekti. İnsan bir uğurda canını tehlikeye atabilir ama kişisel sorunları ya da kırılmışlıkları için canına kıyması âcizliktir. Kendine fazla değer vermektir. Oysa biz kendimizden önce başkalarını düşünmenin yüksek duygularıyla donanmıştık. Gerekirse ölür ama öldüremezdik. Ne kendimizi, ne de başka birini...

Ama sonra işler değişti. Ben kimseyi öldürmedim ama benim gibi düşünenler, ölümle gerçekten yüzleşince... silaha sarıldılar. Ateş edene ateş ettiler. Ateş ettikçe namlunun ucundaki muhteşem kudret akıllarını başlarından aldı... aklımızı başımızdan aldı... silahı sever olduk. Silaha inandık. Ben kimseyi öldürmedim Şahbaz. Ama arkadaşlarım... arkadaşlarım, biliyorum, ölüyor ve öldürüyorlar. Hayatta kalıp davayı sürdürebilmek için. Direnebilmek için...

Düşündükleri aklını karıştırıyor kadının. Aslında söylemek istediği bu değil. Ölüm, ölmek ve öldürmek üzerine yeryüzünde ne kadar fikir varsa hepsi gücü günden güne azalan beyninin etrafında uçuşuyor. Doğru ne, artık bilmiyor. Kimseyi öldürmemiş olmanın hafifliğiyle, bir cinayete kurban gitmenin isyanı birbirine karışıyor. Şimdi buradan çıksa, kendi katilleriyle karşılaşsa... ne yapar?

Bir gün buradan kurtulur ve katillerinle karşılaşırsan ne yaparsın, hiç düşündün mü? Seni öldü zannedip buraya atanlarla, arkadaşlarını vahşi işkencelerle sakat bırakanlarla karşılaşsan? Elinde de bir silah olsa?..

Belki sen değil ama birileri bir gün bu karşılaşmayı yaşayacaklar. Hatta bu karşılaşmaları planlayacaklar. Biliyor musun bu zamanın ve geçmişin intikamı, yıllar boyunca alınacak. Bugün ölenlerin, yarın öldürüleceklerin hesabı, teker teker sorulacak.

Peki, bir şey değişecek mi? Hayır! Yeni hesaplar oluşacak bir yandan. Yeni hedefler, yeni kinler, yeni öç-

ler. Söylemiştim değil mi, hayat kendini tekrar etmeyi çok sever. Eğer insan yaşananlardan ders almayı seçseydi, her şey bambaşka olurdu. Ama herkes kendi kitabını yazmanın peşinde. Söylenmiş tüm sözler sonsuza dek tekrar tekrar söylenecek. Önemli olan senin hangi sözü tekrarlamayı seçeceğin...

Kadın artık bir şey düşünmek istemiyor. Hangi sözü tekrarlayacağını da bilmek istemiyor. Belki de söylenmemiş söz vardır. Hâlâ vardır. Belki ormanda, bir ağaç kovuğunda keşfedilmemiş bir tanrı henüz derin uykuda...

7

Hayat kocaman bir tuzak. Ama Burak bunu henüz bilmiyor. Arkadaşlık edeceği yaşıtları yok. Onu seven bir annesi yok. Babası da yok. Artık evden kaçmak da istemiyor. Uzaklara gidip yeni dünyalar keşfetme heyecanı kamptan döndüğünden beri söndü gitti. Hayran olduğu kahramanları var artık. Komando abileri var. Bir masal dinler gibi dinlediği şanlı bir geçmiş var. Allah ve ona hizmet etmek var. Annesinin şaşkın bakışlarına aldırmadan, beş vakit namaz kılıyor. Sonra sanki yetişkin bir insanmış gibi evden çıkıp ocağa gidiyor. Ocakta Kartal ve Burak sık sık buluşuyorlar. Komutan öyle istedi. Kartal'ın görevi Burak'la buluşmak ve sorduğu sorulara Komutan'ın istediği cevapları vermek.

Kartal bugün onu ormana götürecek. Orada atış talimleri yapacaklar. Ama Burak söz verecek, bunu kimseye, kimseye, hele hele annesine asla söylemeyecek.

Burak ilk kez eline bir tabanca aldı ve o an birdenbire büyüdü. Birini öldürecek kadar büyüdü. Kartal uzaktaki bir setin üzerine şişeler dizmiş. Usta nişancı, teker teker hepsini vuruyor. Şişelerin kırılma sesleri tabancanın sesinden duyulmuyor. Ama patlamalarında muhteşem bir görsel şölen var. Etrafa fırlayan cam parçaları ağaçların yaş gövdelerine saplanıyor. Camdan bir havai fişek gösterisi gibi. Burak her atışta heyecanlan-

dıkça heyecanlanıyor. Sonra Kartal Burak'ın arkasına geçiyor, çömeliyor. Küçük çocuğu omuzlarından öne uzanarak kocaman bir kuş gibi kavrıyor. Tabanca Burak'ın elinde. Burak'ın bileği Kartal'ın avcunda. Hedef taşın üzerindeki yeşil şişe. "Bak" diyor Kartal, "tam şişeyi değil, azıcık solunu ve altını hedef alacağız. Yoksa tetiği çekince elimiz sarsılır ve hedefimiz şaşar. Şimdi tabancayı çok sıkı tutacağız. Ve ayaklarımızı yere çok sağlam basacağız. Güçlü olduğunu hisset. Tabancadan daha güçlü olduğunu. Sakın tabancanın seni taşımasına izin verme. Sen onu taşıyorsun. Ve sen istediğin zaman istediğin hedefi vuruyorsun. Hepsi bu. Gücüne inan ve tetiği çek."

Burak tetiği çekti. Mermi namludan fırladı, delirmiş bir kuş gibi, hiç kanat çırpmadan yuvasından fırlarmış gibi, uçtu ve şişeyi vurdu. Şişe paramparça oldu.

"Onları da böyle paramparça edeceğiz" dedi Kartal.

Kimleri?

"Moskof uşaklarını. Vatan hainlerini. Uyuşukları, pısırıkları, milli ülkülerden uzak Rus hayranlarını. Hepsini paramparça edeceğiz."

Burak Kartal'ın anlattıklarını kavramaya çalışıyor. Kampta da hep onlardan bahsettiler. Düşmanlardan. Dinsiz bolşeviklerden. Dinsiz... Annesi dinsiz mi? Onu hiç namaz kılarken görmedi. Camiye giderken de. Bir kere bir kadının evine mevluda gitmişlerdi. Alkolden ve uykusuzluktan şişmiş mor gözleri ağlamaktan kıpkırmızı bir sürü kadın vardı evde; hepsinin başı zoraki bağlı. İnce askılı elbiselerinin üzerinde kim bilir nereden bulunup buluşturulmuş ödünç yemenilerle eğreti bir kapanma... mevlut okumaya gelen hoca isteksiz isteksiz oturmuştu Kuran'ın başına. Odadakilerin yüzüne mümkün olduğunca bakmadan, hızla okuduğu duaların bazılarına kadınlar da dudaklarını kıpırdatarak eşlik etmişlerdi. İşte annesini bir kez ölü evinde dua ederken görmüştü Burak. Başka zamanlarda hep çıplak, hep günahkâr.

Kartal Burak'ın aklının başka yerde olduğunu fark etmiyor. Ağacın altına oturmuş, anlatıyor.

"Karşımızdakiler üç beş çapulcu solcu olsa neyse. Ellerinde bol para, bol silah var. Kimi Bekaa'da, kimi Rusya'da eğitiliyor. Hepsi Kızılordu'nun uzantısı..."

Annesinin sarı saçlarını düşünüyor şimdi de Burak. Bazen sarıya boyuyor onları, bazen kızıla. Gerçek renkleri ne acaba? Boyamasa saçlarını, pardösü giyse, başını örtse. Evde otursa, çalışmasa... Kartal Abi gibi bir babası olsa... Keşke Kartal Abi'nin oğlu olsa... Annesi çoktan ölmüş olsa...

"Komünistler," diyor yine Kartal Abi, "komünistler bu ülkede hüküm süremeyecekler, bu ülke Müslüman ülke, bu ülke bir gün Allah'ın emirleriyle yönetilecek... dinsiz kâfirlerin değil. Herkes imanın şartlarını yerine getirecek."

Allah'ın emirleri... kampta öğrendiklerini düşünüyor şimdi de Burak. Allah'a inanacaksın, Allah'ın meleklerine inanacaksın, Allah'ın kitaplarına inanacaksın, Allah'ın peygamberlerine inanacaksın, ahiret gününe inanacaksın, kadere, iyilik ve kötülüğün Allah'ın yaratmasıyla olduğuna inanacaksın... Annem kötü... annemi Allah yarattı. Annem kader. Annemi öldürsem... o da kader.

"Allah'ın emirleriyle yönetilen bu ülkede bir gün gelecek iffetsizlere yer olmayacak" diyor Kartal Abi...

Hadi bir kez daha hedefe ateş edelim... bir kez daha yeşil şişeyi parçalayalım. Cam kırıkları etrafa saçılsın, ağaç gövdelerine saplansın. Dallardaki tüm kuşlar bir anda havalansın...

Şahbaz yükseklerde görkemli kanatlarıyla pikeler yaparak uçuyor. Yırtıcı bir kuş karnını doyurmak için avını arıyor.

Kasım

1

Kasım veda ayıdır. Geçmişe veda. Geride kalan tüm mevsimlere elveda. Mevsimsizdir. İçinde yaz da vardır, bahar da... oysa kış ayıdır. Kafaları karıştırmakta o yüzden ustadır. 1979 yılının Kasım ayı bir perşembe günü başladı ve cuma günü bitti. Tam otuz gün sürdü. Güneş ayın başında yediyi yirmi sekiz geçe ve sonunda sekizi üç geçe doğdu. Batması ise ayın başında on sekiz sıfır altıda, sonunda on yedi kırk ikideydi. Yani günler bu ay içinde elli dokuz dakika, neredeyse bir saat kısaldı.

Bir saat... bir saat Şahbaz için önemli bir zaman.

Şahbaz bir saat içinde neler yapabilir?

Şehrin dört bir köşesine gidebilir. Pencerelerden içeri bakabilir. Ağaçların arkasına saklanabilir. Denizde balık olabilir, gökte kuş. Hafızalarda yılan olur, yataklarda akrep. Şahbaz şekilden şekile girebilir. Akıldan akıla uçabilir. Herkesin hayatını aynı anda değiştirebilir. Kiminin eline silah verir, kiminin aklına cinayet sokar. Bazılarına, "Kaç" der. "Uzaklara kaç. Her şeyden vazgeç. Her şeyi unut." Bazılarına da "Kal" der. "Olduğun yerde kal. Unuttuğun her şeyi teker teker yeniden hatırla. Kinlen. Cesaretlen. Harekete geç. Cesur ol."

Şahbaz der ve herkes Şahbaz'ın sözünü dinler.

Şahbaz Rum madama bu ay "Öl artık" dedi. Rum madam tek başına yaşadığı küçücük evinde, bir gece öldü. Kedisi üç gün boyunca açlıktan miyavlayarak kapıyı tırmaladı. Nihayet komşuları yaşlı kadına bir şey olduğunu düşündüler ve polise haber verip kapıyı çilingirle açtılar. Kedi koşarak dışarıya çıktı ve bir daha geri gelmedi.

Şahbaz 1979 yılının Kasım ayında, her sabah daha gün doğmadan bahçesine çıktı. Muhtemel donlara karşın çiçekleri tek

tek naylonlara sardı. Naylonların üzerine hava alsınlar diye delikler açtı. Çiçekler naylon mahfazalar içinde huzurlu bir kış uykusuna yattı. Şahbaz geçen yıllardan kalan kasımpatlarının çevresindeki yabani otları temizledi. Solan çiçeklerini sabırla tek tek kesti. Ki yerine yenileri açsın.

Toprağı bol bol gübreledi. Daha önce budamadığı ağaçları budadı. Yazdan sakladığı şeftali çekirdeğini toprağa gömdü. Tıpkı kadını o hücreye gömdüğü gibi. Şahbaz bir şeyleri saklamakta çok usta. Bazen toprağa gömüyor saklamak istediklerini, bazen duvarların arasına, bazen de akıllara. Devamlı derin çukurlar açıyor, içini dilediğiyle dolduruyor.

Bu ayda doğanlar gücü temsil ederler. İyilikte ve kötülükte gücü... Tıpkı Şahbaz gibi.

Erkekler zeki olurlar; Şahbaz'ın zekâsına şüphe yok.

Kadınlarsa hayalperest. Şahbaz bir sürü hayalperest kadın tanıyor. Hayal kurmayanları hayalle tanıştırıyor. Gerçekleri hayallerin arasına karıştırıp aklı yoldan çıkarıyor. Kadın hayalperest mi? Hayır değil... değildi. Tam tersine akılcıydı. Ama şimdi aynı şey söylenebilir mi? Akıl Şahbaz'ın avcunda küçük bir kuş. Şahbaz kuşu üflese uçacak. Avcunu sıksa ölecek. Aklın geleceği Şahbaz'ın avcunda. Ya var ya yok. Buna o karar verecek.

1979 yılında Kasım ayının ilk günü kar yağdı. Ardından lodos rüzgârları şehrin üzerinde koca kanatlı bir kuş gibi süzüldü. İkinci hafta, kuş geçimi fırtınasında şiddetli rüzgârlar esti. Üçüncü hafta yağmurlar yağdı. Sonra mevsimsiz sıcaklar bastırdı. Haşerat toprağın altına saklandı. Son haftaysa ilkbahar gibi ılıktı. Sular ağaçlardan tamamen çekildi. Ülker dönümü fırtınasında toprak artık kışa hazır, derin uykudaydı. Ayın son günü havada yine kar vardı.

2

Şehir bir anda bembeyaz oldu. Daha sonbahar bitmeden kar yağıyor. Kadın dışarıdaki ısının değiştiğini hissetmiyor. Bu hücrede, her şey gibi, mevsimler de sabit. Hiçbir şey değişmiyor.

Yaralar iyileşmiyor. Zaman geçmiyor. Her şey durdu. Aylardır durdu. Kadının hayatı dondu.

Şahbaz yine yanı başında... anlatıyor. Bugün ona mandalina getirmiş. Kadının ağzına dilimleri teker teker veriyor. Kadın mandalinayı ısıramayacak kadar güçsüz. Diliyle damağı arasında ezdiği meyvenin serin suyunu usul usul yudumluyor. Ve hissediyor, Şahbaz onun yanında çok mutlu görünüyor. Konuşabilse, ona sormak isterdi, "Mutlu musun Şahbaz?"

Sen ne kadar mutluysan ben de o kadar mutluyum. Dışardaki insanlar ne kadar mutluysa ya da. Mutluluk tek başına hissedilen bir duygu değildir aslında. Tıpkı mutsuzluk gibi bulaşıcıdır. Hatta kuduz gibi... mutlu olduğun zamanları hatırla. Etrafında mutsuz insanlar varken hiç mutlu olduğunu hissedebildin mi?

Şu anda bu hücrede mutluluk üzerine konuşabiliyor olmak bile mutlu edici desem, bana inanır mıydın? Tuhaf ama ben senin yanında artık kendimi mutlu hissediyorum. Öyleyse sen de aynısını hissediyorsun demektir. Tek seçeneğim bu olduğu için mi, bilmiyorum. Ama ben mutluyum artık Şahbaz. Bir süre öncesine kadar bunu söyleyemezdim. Ama artık yukarıdan hiç ses gelmiyor biliyor musun. Sanki kimse kimseyi dövmüyor. Elektrik vermiyorlar gözaltındakilere, falakaya çekmiyorlar kimseyi. Askıya almıyorlar. Tenlerinde sigara söndürülmüyor. Yaralarına tuz basılmıyor... Çığlıklar kesildi Şahbaz. İşkence bitti... Bitti değil mi?

Şahbaz kadının duyma yetisini kaybetmeye başladığını anladı. Ama ona bunu söylemeyecek. Çünkü sesler hâlâ var. Hâlâ yukarıya getirilen insanlara işkence yapılıyor. Daha dün birisi öldü. Apar topar ortadan kaldırdılar cesedi. Yarın bir başkası ölecek. Bir diğeri sakat kalmak üzere. Çığlıklar hiç dinmiyor. İnlemeler tüm gece duvarlardaki borulardan kara böcekler gibi ilerleyip tüm binayı dolaşıyor. Üç Kapılı Han kesik kesik nefes alıyor. Her nefeste birisi öldürülüyor. Dışardan bakıl-

dığında kocaman bir taş bina. Üç kapılı. İki kapısı sokağa açılıyor. Üçüncü kapısı cehenneme. Demek kadın sesleri duymuyor. Şahbaz'ın sesinden başka her sese sağır artık. Bu bir başlangıç, Şahbaz seziyor.

Değişiyorsun, diyor kadına sadece. "Değişiyorsun. Bu iyi bir şey."

3

Mehtap değişti. Artık bambaşka bir kadın. Süslenmiyor. İşe gitmiyor. Evde örgü örmeye başladı. Semt pazarlarına gidip ördüklerini satıyor. Ve devamlı başı ağrıyor. Şahbaz uzaktan kadını izliyor. On yıl önceki, meşhur olmaya hevesli konsomatrisin yerinde artık birdenbire yaşlanmış yılgın bir kadın var.

Mehtap elinde şişler, sarı bir yünle kaşkol örüyor. Şişlerle her ilmek atışında, "Keşke" diyor, "keşke annemle babam öldürülmeseydi, keşke yetiştirme yurdundan kaçmasaydım, keşke o kâbus karşılaşmayı yaşamasaydım, keşke o iki adamla sevişmeseydim, keşke o çocuğu doğurmasaydım, keşke hepsi ölse, annemle babam gibi hepsi bir gece yataklarında yastıkla boğularak öldürülse..."

Aynı anda Komutan evinde koltuğuna gömülmüş, başı ellerinin arasında keşkeyle başlayan cümleler sayıklıyor. "Keşke," diyor kendi kendine, "keşke Salih'i tam öldürecekken o karşıma çıkmasaydı, keşke o kadınla sevişmeseydim, keşke bıraksaydım Salih'i, kadını öldürseydi, o çocuk hiç doğmasaydı, keşke o fotoğrafı hiç görmeseydim."

Bir fotoğrafla değişti her şey. Tek bir fotoğrafla... eğer o fotoğrafı görmeseydi, her şey bambaşka olacaktı. Bir orospunun karnında çocuğu büyümeyecekti. Salih hayatından çıkıp sonsuza kadar cehenneme gidecekti. Komutan o rüyayı artık bir daha görmeyecekti. Ölü bir genç kız rüyasında yine o şarkıyı söylemeyecekti.

Zebun kimrek atançı
Tartihana burçka formançı
Karanzul vert
Karanzul vert

Mehtap'ın doğurduğu ikizlerden birinin kız olduğunu söylemiş miydim? Mehtap neden oğlunu alıkoydu da kızını bir cami avlusuna bıraktı? Kendisi gibi orospu olmasın diye mi? Yoksa babasını hiç tanımasın diye mi?.. O eski hikâyeyi bilmeseydi, kızını şehrin keşmekeşine terk eder miydi?

Şahbaz, her şeyi bilen Şahbaz, Komutan'ın karabasanlarla dolu hayatıyla ilgili her şeyi de biliyor. Kendisinin bilmediklerini biliyor. O yüzden Komutan'ın etrafında dolaşması çok tehlikeli. Şahbaz'ı Komutan'a yakınlaştıran güçlü bir bağ var. Sanki ortak bir geçmiş. Benzer bir lanet gibi... Kim ailesinin geçmişinde yaşananları tam olarak bilebilir ki. Bize geçmişimizi aktaranların hafızalarına mahkûmuz. Hafızalarına ve dürüstlüklerine.

Şahbaz yine hücrede kadının yanında. Bu kez ona Mehtap'tan bahsediyor.

Mehtap'ın geçmişini hiç anlatmadı bugüne kadar. Sadece Burak'ın annesi olduğunu söylemişti. Onun öyküsü tuvaletçi kadınla karşılaşmasıyla başlamıştı. Peki ya öncesi neydi? Mehtap nasıl bir hayattan kaçıp sokaklara düştü? Kadın gözleri kapalı yattığı yerden Şahbaz'ı dinliyor. Hiçbir şeyi duymayan kulakları bir tek Şahbaz'ın sesine sağır değil.

Mehtap belki de benim ablamdır demiştim değil mi sana? Şimdi iyi dinle. O benim ablam ya da değil. Ama onunla aynı evde doğduk biz. Şehrin çukurlarındaki yoksul bir mahallede. Erkeklerin kadınları devamlı dövdükleri ve mütemadiyen namus cinayetleri işledikleri o ahlaksız semtte, içinde her mevsim rüzgârlar esen eski ahşap bir evde...

Babanın kim olduğunu bilmemek iğrenç bir yazgıdır oralarda. Hele babasız doğmuş bir kız çocuğuysan geleceğin baştan karanlıktır. Mehtap'la ben aynı kör karanlığın içine doğduk desem...

Kadın inanmaz, kadın ilk kez Şahbaz'ın söylediklerine kanmaz. Bu Mehtap'ın hikâyesi değil. Mehtap bir köyde doğdu. Lanetli bir köyde. Ama aynı günlerde Şahbaz'ın anlattığı mahallede gerçekten bir çocuk doğdu. Bir erkek çocuk. Yıllar önce, şehrin üzerine kara bulutlar çökmeden çok önce o yoksul mahallede, güzel çirkin demeden tüm kadınları baştan çıkaran bir erkek var mıydı? Herkesin kendisinden hamile kaldığı ve teker teker ikiz çocuklar doğurduğu bir adam?

O mahallede başka kimler oturuyordu Şahbaz? Anlatsana... Mesela Haydar'ın annesi... o da o mahallede miydi? Peki ya Komünist Kaptan? Belki de onlar senin annenle baban... anlat Şahbaz, artık ok yaydan çıktı. Her şeyi anlat... Artık kendini anlat.

Hayır hiçbiri aynı mahallede oturmadılar. Komünist Kaptan, Haydar'ın annesi, diğerleri birbirlerini hiç tanımadılar. Ama benzerleri vardı. Dedim ya anlattığım ve anlatacağım her şey gerçekten yaşandı. Belki kahramanları başka, kurdukları düşler, istekler bambaşkaydı ama her şey gerçekti. Üstelik kimin kim olduğunun ne önemi var? Önemli olan yaşananlar. Kahramanlar birer oyuncu. Meçhul askerler gibi, sadece hayatlarını feda ederler, dünya döner. Olan bitenin rüzgârıyla deli gibi döner.

4

Salih hâlâ kardeşinin evinde. Odadan dışarı çıkmıyor. Melih'in onu hastaneye yatırmasını bekliyor. Odasında kocaman bir ayna var, aynanın karşısında bir yatak. Yatakta yatıyor ve aynadaki aksine bakıyor, aynayı düşünüyor.

Ayna nedir?

Cevap Şahbaz'da:

Ayna, olmadığı bir sürü şeydir.

Doğrudan olduğu şeyin ötesine geçebilen ve aslında olmadığı her şeymiş gibi görünebilen tek nesnedir. Karşısına geçen şeyin cismine bürünür. Neyi yansıtıyorsa o olur.

Hiç'i bile yansıtabilen tek şeydir ayna. Karanlığın yansıyabildiği tek yüzeydir. Karanlık aynada kendisiyle karşılaşabilir. Eğer aynanın karşısında "hiçbir şey" varsa, aynada da "hiç-

bir şey" vardır. "Hiç"i "var" yapmayı beceren bu kudret, aynanın zamansız, boyutsuz, sınırsız "tekrar" hüneridir. Salih de her şeyi unuttuğu için mi sınırsız bir tekrar hünerine sahip?

Salih aynada gördüğünden korkuyor. Aynada kendisini gördüğünden emin değil. Belki de Melih'i görüyor. Melih onun aynısı. Tıpatıp aynısı... Aynanın neyi tekrarladığını kestiremiyor Salih. Ama hep bir tekrar seziyor. Her şeyi unutan bir insanın sezgileri onu nasıl da yorar. Salih yorgun. Bu kez her zaman olduğundan daha yorgun. Bir şeylerin biteceğini seziyor olabilir mi? Hastaneye yatmayacağını, bundan sonra başka kadın öldürmeyeceğini, hiç hesapta olmayan bir cinayet işleyeceğini, sonra da kendisini öldüreceğini seziyor olabilir mi? Şahbaz aynanın içinden Salih'e bakıyor. Salih Şahbaz'ı gördü, şaşırmadı. Şahbaz eski bir dost. Zaman zaman aynanın içinden çıkıp Salih'in yanına geliyor. Ona yapması gerekenleri söylüyor.

"Şimdi ne olacak?" diye sordu Salih. "Melih beni yine hastaneye mi yatıracak?"

"Hayır" dedi Şahbaz. "Şimdi başka şeyler olacak... Melih alt katta, salonda pencerenin karşısındaki koltukta oturuyor ve seni öldürmeyi düşünüyor."

"Kardeşim beni neden öldürsün Şahbaz... o beni sever."

"Belki de sevdiği için öldürecek. Daha fazla acı çekmemen için..."

"Ben acı çekmiyorum ki Şahbaz."

"O bunu bilmiyor. Kendi canı yandıkça senin de canının yandığını sanıyor. Git ona göster. Aynı şeyleri hissetmediğinizi kanıtla. Git ve boğazını sık. Sonra pencereden denize at kardeşini. Öldür ikizini. İnan bu en iyisi..."

Salih başını iki elinin arasına almış, yüzünde bir acı ifadesi, öylece oturuyor.

"Ben kimseyi öldüremem Şahbaz" diyor. "Hele kardeşimi hiç öldüremem."

"Ama daha önce öldürdün. Önce kız kardeşini öldürdün. Sonra o kadınları öldürdün. Akıl hastanesindeki o deliyi öldürdün. Neredeyse Mehtap'ı ve karnındaki çocuğunu da öldürecektin. Sen öldürmeyi seversin. Hatırla."

Hadi Salih, gerçekleri bir kez olsun hatırla.

"Hiçbirini ben öldürmedim onların. Hepsini Melih öldürdü. Kız kardeşimi elinde bıçakla parçalara ayırırken ben çığlık çığlığa ağlıyordum. Kız kardeşi öldürülen sıradan bir çocuğun yapması gerekeni yapıyordum. O kız kardeşimizin parçalarını yedi kör kuyuya atarken, ben ceviz ağacının altında kaskatı kesilmiş, sırtüstü yatıyordum. Annem, benim değil onun yüzünden bizi terk etti. Beni seven tüm kadınları teker teker öldüren de oydu. Tıpkı kız kardeşimiz gibi parçalara ayıran ve şehrin dört bir yanına parçaları dağıtan... Eğer karnındaki çocuğun onun olduğunu söylemeseydim Mehtap'ı da öldürecekti. O çocuk hiç doğmayacaktı... Şimdi bir cinayet daha işlenecekse, o işleyecek demektir. Biri öldürülecekse o öldürecek. Ben değil..."

Aynanın içinde artık Şahbaz yok. Salih kendisiyle konuşuyor. Kendisine kendisini öldürmekten bahsediyor. Az önce hatırladıkları aynanın içine aktı. Şimdi aynadan geri yansıyorlar. Tüm ölüler sanki ölmemişler. İki küçük erkek çocuk kutsal bir cinayete ortak edilmemiş, ikisi de delirmemiş gibi...

Gerçekleri unutan kim... Salih mi, Melih mi; yoksa Şahbaz aslında hiçbir şey bilmeyen, kendi uydurduğu hayatları, eğreti elbiseler gibi hafızası deliklerle dolu insanlara giydiren bir cin mi?

Ayna asla karşısındakine kendisini olduğu gibi göstermez. Aynada her şey sinsice yer değiştirir.

5

Sabah şehir daha tam uyanmadan Komünist Kaptan kahvenin kepenklerini açtı. İçerisi dün gecenin çay ve sigara kokusuyla kaplıydı. Soğuğa aldırmadan kapıyı açık bıraktı. Kuzgun karalığındaki gemici kabanına sıkıca sarılarak çay ocağının arkasına geçti. Ocağın altını yaktı. Demliği mis gibi kokan kapkara çayla doldurup ocağın üstüne yerleştirdi. Ellerini ağzına götürüp avcunun içine üfledi, bembeyaz dumanlar ağzından avcuna geçip parmak aralarından sızarak havaya yükseldi. Sonra sobanın yanına gitti. Geceden kalan kor hâlâ sönmemişti. Üstüne biraz gazete kâğıdı attı, bir kibrit çaktı, araya birkaç parça odun, üzerine de kömür koydu.

Bir sigara yaktı. Sobanın yanındaki iskemleye oturdu.

Vazgeçme zamanı...

"Vazgeçme zamanı" diye mırıldandı kendi kendine. "Hataları kabul etme ve yılma zamanı. Artık benim yüzümden kimse ölsün istemiyorum." Sigaradan bir nefes çekti.

Kahve bomboştu. Soğuktu. Sanki hayat durmuş gibi, içerde çık çıkmıyordu, ölümcül bir sessizlik. Kaptan sanki dışarıda da aynı sesizlik varmış gibi hissetti. Damarlarında akan tüm kan bir anda donmuş gibi. Buz gibi bir ölüm gibi. Sanki dev bir sarmaşık olup her yanı sarmış, tüm hayalleri, istekleri, rüyaları sarıp sarmalamış, kaybetmiş gibi...

Vazgeçme zamanı...

O sırada kahvenin kapısı açıldı ve içeri Kartal girdi. Kaptan boş bulundu, gelenin kim olduğunu algılamadan yalnızlık duygusunun dürtüsüyle "Hoş geldin" dedi. O zamana kadar yüzüne bakmayan, tek kelime bile konuşmayan kahvecinin birden onu selamlaması Kartal'ı şaşırttı.

O şaşkınlıkla "Hoş bulduk" dedi, girişteki masanın başına adeta çökercesine oturdu. Oysa Komutan ne demişti ona, "Aksi olacaksın, suratsız ve tedirgin edici. Soru sorarsa asla cevap vermeyeceksin. Aksi mırıltılarla geçiştireceksin. Bir terslik hissedersen belindeki tabancayı göster. Korkar."

"Çekip vurayım mı?"

"Daha değil."

Demek bir gün bu adamı öldürmesi gerekecek. Bir tedirginlik var içinde. Birini öldürmek onun için çok zor değil ama bu adamı öldürmek... nedense bir tuhaflık var gibi. İyi birine benziyor kahveci. İyi ve dertli. Hele az önce hoş geldin deyişindeki merhamet tınısı yok muydu... Kartal'ın kafası karıştı. Aslında o böyle şeylerden etkilenecek bir adam değil. Annesiyle babasını gözünü kırpmadan vurmamış mıydı? Sonra Komutan'ın arkasından nasıl atlamıştı o büyülü denize; turuncu şeritlerin arasında nasıl kulaç atmışlardı birlikte. Buz gibi suyun içinde her şeye meydan okumuşlardı. Yüzerek yandaki boş arsaya çıkmışlardı sonra. İkisi de ay ışığında başka dünyalardan gelmiş yaratıklar gibi turuncu parıltılar saçıyorlardı. "Biz seçilmiş insanlarız" demişti Komutan ona. "Seninle beni bekleyen büyük vazifeler var."

O yüzden korku nedir bilmezdi o. Vicdanı hiçbir fırtınada yaralanmazdı. Hele karşısındaki vatanı komünistlere satan bir hainse... hiç tereddüt etmeden, hem de her türlü işkenceyi yaparak öldürürdü bu yaşlı adamı... öldürürdü bu yaşlı adamı.

Şu an, o kahvede bulunan iki kişinin aklından da ölüm geçiyor. Komünist Kaptan bu vakitsiz ziyaretçinin ölüme... öldürmeye çok yakın olduğunu seziyor. Ama anlamlandıramadığı bir yakınlık daha seziyor. Bu görünüşü de, varlığı da hiç tekin olmayan adam, ne kadar da kendi gençliğine benziyor.

6

Şahbaz'ın elinde ikiye bölünmüş kocaman bir nar var. Kadına soruyor, "Sever misin?" Kadın konuşabilse narın mitolojik hikâyesini anlatırdı şu an. Cehennem hükümdarının, bereket tanrıçasının kızını kaçırıp bir nar tanesi yedirerek büyüleyişini anlatırdı. Kız yeraltına hapsedilince yeryüzünde mevsimlerin dengesinin nasıl bozulduğunu, baharla yazın kaybolduğunu... devamlı kar yağdığını, her yeri buzların kapladığını anlatırdı. Sonra büyük tanrının dünyadaki düzen yeniden kurulsun diye, cehennem hükümdarını kızın yılın yarısını yeraltında kocasıyla, yılın diğer yarısını yeryüzünde annesiyle geçirmesine izin vermesi için ikna edişini anlatırdı... Ve mevsimlerin yeniden düzene girişini... İlkbahar, yaz, sonbahar, kış... anlatırdı. Kız o nar tanesini yememeliydi.

Narı severim Şahbaz.

Şu anda dışarıda kar yağıyor değil mi? Hep kış artık öyle mi? Bana uzattığın nar tanesini yemeli miyim, yememeli mi? Sana bağlanmayı istiyorum, bırak istemeyi, çoktan bağlandım zaten. Annemin yanına hiç dönmek istemiyorum. Dışarıda hep kış olmuş, umurumda değil. Ben burada seninle iyiyim. O yüzden, verdiğin nar tanesini yiyeceğim. Bana verdiğin her meyve-

yi yiyecek, anlattığın her şeye inanacağım. Biliyor musun, artık bacaklarımı hiç hissetmiyorum. Kapıyı açsan, karanlığa ışık tutup önünü aydınlatsan bile kalkıp gidemem. Hiçbir yere gidemem. Burada benim için harikulâde bir hayat var artık.

Hayat senin için ne demek? Sadece soluk almak mı? Birine bağlanmak mı? Bir ideal uğruna savaşmak mı? Gerçek hayat sizlerin yaşadığı değil aslında biliyor musun? Gerçek hayat "sadece var olmak"tan başka hiçbir ideali bulunmayan bu narın yaşadığı; ya da herhangi bir meyvenin, çiçeğin, ağacın, toprağın sürdürdüğü... Hayat insanlardan çok uzakta, hiçbirinin bilmediği, çözmeye çalışmadığı o gizemli dili konuşan başka canlıların dünyasına ait bir şey. İnsanlar devamlı ölümü yaşıyorlar. Birbirlerini öldürmeyi düşünerek ve ölümden deli gibi korkarak, hayatın farkına varmayarak. Çürüyen bedenlerinin, topraktan başka bir canlı olarak çıkacak olmasındaki harikulâdeliği kavrayamıyorlar. Kendilerine yalan cennetler, yalan cehennemler uyduruyorlar. Sahip oldukları hiçbir şeyi yitirmek istemiyorlar. Oysa yitirmek ilerlemektir.

O yüzden mi anlamakta zorluk çekiyorum her şeyi? Bize aslında vaat edilmeyen bir mükemmeliyetin peşinde yolumu kaybettim, öyle mi? Bazen öyle şeyler anlatıyorsun ki, gerçekten korkuyorum Şahbaz. Canım acıyor. Hem de işkence görürken acımadığı kadar çok acıyor. Biz hayatın tarifini yapmadan yola çıktık. Bildiğimizi sandık. Belki de bir tarif yapma ihtiyacı duymadık. Ama içgüdüsel olarak bildiğimiz bir şey vardı. Belki cümlelere dizmedik bu bildiklerimizi ama hissettik. Aslında biz de bitkiler gibi yaşamak istedik. Onlar birbirleriyle savaşmadan, hayatı adilane bölüşerek sessiz sedasız sürdürmüyorlar mı? Şair "Bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi

kardeşçesine" derken bunu söylemek istemiyor muydu?

Şairler ve şiirler... Sizin gibiler için en büyük tuzağın şiir olduğunu bilmez misin? Sana anlattığım bunca hikâyenin içinde, öyküsünü dinlediğin bunca insanın hayatında hiç şiire yer var mı? Uğruna savaştığını düşündüğün onca insan şiir nedir bilir mi? Bir şiirin derin cümlelerinde boğulup gitmekten korkar onlar. O yüzden şiir niyetine sadece acıklı şarkıların birbirine benzeyen soysuz dizelerini mırıldanırlar. Şiir yalandır. Tıpkı hayat gibi. Şiir hayaldir. Tıpkı hayat gibi. Siz hayata kanar gibi kandınız şiire de, şaire de. Oysa vaat edilen, bir masal dünyasıydı. Bilsen, şair kendi bile anlattığı o hayatı bulamamıştı. Oysa şiir... şuurdan gelir.

Kadın ağlamak istiyor. Yakında görme yetisini tamamen yitirecek olan gözleri yaşlarla dolu. Az sonra dışarıdan büyük bir patlama sesi gelecek. Gökyüzü bir anda kızıla dönecek. Henüz güneş doğmadan tanrısal bir ışık parlayacak bulutların arasından. Herkes uykusundan korkuyla fırlayacak.

Şahbaz kadına sarılacak. İlk kez sarılacak ve "Korkma" diyecek. "Sadece gemiler... gemiler çarpıştı. Hayat devam ediyor."

7

Mehtap evde namaz kılıyor. Belki günahlarından arınmak için, belki de Burak'ın duygularını sezdiğinden, ona eşlik etmek istediğinden. Örgü örmediği zamanlarda namaz kılıyor, örgü örerken dualar mırıldanıyor. Mutaassıplığından değil ama boyatmayı bıraktığı uzun saçlarının bakımsızlığını kapatmak için, dışarı çıkarken başına eğreti bir eşarp bağlıyor. Artık bu mahalleden taşınmak da istiyor. Onu gündüz sokaklarda görmeye alışkın olmayan komşular, bir tuhaf bakıyorlar. Oysa eskiden hiç umursamazdı bu bakışları. Hatta hoşuna giderdi. Tüm

pavyon şarkıcıları bu bakışlara cesaretle göğüs gererler. "Şimdi ne düşünürseniz düşünün hakkımda, umurumda değil, bir gün büyük bir gazinonun afişinde ismimi en üstte gördüğünüzde karşımda saygıyla eğileceksiniz... bir imzamı almak için birbirinizi ezeceksiniz" diye düşünürler. Ta ki bunun hiçbir zaman gerçekleşmeyeceğini kabul edene kadar. Yaşlanırken. İyice yıpranmışken. Hiç parlamamış bir yıldız olmalarına rağmen o yalancı ışıkları söner. Bir anda söner. O dik yürüyüşler yerini yılgın bir kambura kaptırır. O kaprisli bakışlar ürkekleşir. Arsız dudaklar büzüldükçe büzülür. Yıllardır ertelenmiş tüm üzüntüler olanca haşmetiyle gelip bedenlerine yerleşir.

Mehtap, artık assolist olma hayalleri kurmayan ve devamlı başı ağrıyan Mehtap, hâlâ kusuyor. Gece gündüz kusuyor ve baş ağırıları her geçen gün daha da dayanılmaz oluyor.

Şu anda evde. Gece elektrik kesintisi var. Tüm şehir kapkaranlık, dışarıda lapa lapa kar yağıyor, hava Mehtap'ın düşünceleri gibi kasvetli. Evde yiyecek hiçbir şey yok. Mehtap kuyruklara girip yağ almaya, filtresiz yerli sigara içmeye, evde tüpün bitmesine ve yenisinin günlerce bulunamamasına hiç alışık değil. Karanlıkta camın önüne çektiği bir iskemleye oturmuş, dirseklerini yanmayan kalorifere dayamış dışarıyı seyrederek nasıl bir hayatı olduğunu düşünüyor. Nerede hata yaptığını. Şahbaz odanın bir köşesinden sinsice onu seyrediyor ve Mehtap'ın aklını geçmişe götürüyor.

Komutan'la tanıştığı o gün... Komutan'la seviştiği o gün... Salih'le seviştiği o gün... Komutan nasıl da birdenbire ortadan kayboluvermişti. O pansiyon odasında ölümle cebelleşen Salih'le baş başa kalmıştı. Ve bir hafta sonra yan sokaktaki izbe pavyonun sahibi ona nasıl olmuştu da hemen assolist olarak iş vermişti. O işi Komutan'ın ayarladığından emindi aslında. Ama bunu hiç konuşmadılar. Aslında Mehtap'la Komutan karşılaştıkları ilk gün hariç hiçbir zaman konuşmadılar. O yüzden Komutan'a, Salih'le seviştiklerini söylemedi. Biliyor, Salih de söylemedi. İkizler Salih'in çocukları. Ama Komutan Burak'ın kendi oğlu olduğunu sanıyor. Çünkü o ilk ve tek sevişmelerinde aklı başında değildi. Ne olup bittiğini tam olarak hiçbir zaman hatırlamadı. Mehtap'la sevişirken, az önce işlemeye çalış-

tığı cinayeti düşünüyordu. Kadına sarıldığında bir cesede sarılıyordu. O günkü sevişmede Melih hiç boşalmadı. Sevişmeleri bir meditasyon gibiydi. Mehtap'ın üzerinde gidip gelirken devamlı konuşuyordu. Bir rüyada gibi, geçmişi anlatıyordu. Mehtap duyduklarının dehşeti yüzünden nefes bile alamıyordu. Sırtüstü yatmış, gözlerini kapatmış, Melih'in ablasını yeniden öldürmesini izliyordu.

Şahbaz Mehtap'a o gece yaşananları tekrar hatırlatıyor. Kısık bir sesle Mehtap'ın kulağına aynı hikâyeyi anlatıyor.

Ablasını parçalara ayırdı, tek başına... parçaları yedi kör kuyuya attı... tek başına... Salih o sırada annesinin tavandan sarkan bedenine tırmanmaya çalışıyor, ayaklarına sarılıp çığlıklar atarak ağlıyordu... O bir başına ablasının kolunu, bacağını, kafasını, ikiye bölünmüş gövdesini kucağında taşıyıp kuyulara atıyordu. Salih devamlı ağlıyordu. Köyde onun çığlıklarından başka bir şey duyulmuyordu. Herkes evine saklanmış, perdelerini sıkı sıkı kapatmış, kör olmuş, sağır olmuş, iki kardeşi lanetleriyle baş başa bırakıp yok olmuştu. Babalarıyla amcaları dağlara çıkmıştı. Avlanmaya. Salih annesinin ayaklarına o kadar çok asıldı ki tavandaki çengele bağlı ip koptu. Kadın yere düştüğünde hâlâ yaşıyordu. O zamana kadar her şeyi birlikte yapan ikiz kardeşler ilk kez farklı şeyler yapıyorlardı. Birbirlerinin aynısıydılar ama artık ayrılmışlardı. İkiye bölünmüşlerdi. Melih cinayet işledi, Salih cinayetin yasını tuttu. Melih çıplak bedenine kötülüğü giyindi, Salih iyiliğe büründü. O gece biri şeytanın kucağında uyudu, diğeri meleklerin kollarında... ikizleri birbirinden ayırmak tehlikelidir.

Mehtap ikizleri birbirinden ayırdı. Melih Salih'i öldürürken, tam öldürecekken, müdahale etmeseydi, cinayeti gören sıradan biri gibi arkasını dönüp hemen oradan kaçsaydı, hayatı bambaşka olabilirdi. Belki o pavyonda assolist olamayınca bir yerde tezgâhtarlığa girerdi. Yurtta tanıştığı kendisi gibi kimse-

siz bir delikanlıyla evlendirilir, diğer kızlar gibi fabrikada işe sokulurdu. Art arda çocuklar doğururdu. Kocasına akşamları rakı masaları kurardı. Diğer kadınlarla birlikte çeşmede su kuyruğuna girerdi. Bakkal kuyruğuna, tüp kuyruğuna, yağ kuyruğuna... İzin günlerinde evi baştan aşağıya temizlerdi. Kocasından dayak yediği geceler çocuklarına sarılıp salondaki yer döşeğinde uyurdu. Ertesi gün barıştıklarında yeni bir bebeğe hamile kalırdı. O da herkes gibi sıradan bir hayatın içinde, eteklerinde küçük sevinçler, küçük üzüntüler... huzurla yaşlanırdı.

Oysa daha yolun başında hiç öğrenmemesi gereken bir şeyi öğrenmişti. Hiç duymaması gereken bir şarkıyı duymuştu.

Karanzul vert
Karanzul vert

Melih'in sevişirken, Salih'in ölümle pençeleşirken söylediği o sözleri anlaşılmaz tuhaf şarkı... Burak o şarkıyı nasıl oluyor da uykusunda mırıldanıyor? Mehtap oğlunun babası Salih değil de Melih olsun istiyor. Gerçekler sadece isteyerek değiştirilebilir mi Şahbaz?

Aralık

1

Yılın son ayı olan Aralık, gündüzleri soğuk ve ışıksız, geceleri uzun ve ayaz olduğu için çok sevilmez. Bir an önce geçip gitsin istenir. Bitsin. Yakın tarihin tüm çürümüşlükleri sanki içindedir. Kötü şeylerin tortusunu barındırır. O bitince her şey yeniden başlayacak diye, o bitince kötü şeyler de bitecek diye... bitsin... bir an önce bitsin... istenir.

Kadın artık her şey bitsin istiyor. Şahbaz her şeyi bitirmek istiyor. Her şey bitmeye hazır.

Rum madam adadaki mezarlığa gömüldü. Annesinin ve babasının mezarının yanına. Gömüldüğünün üçüncü günü mezar hırsızları taze kapatılmış çukuru korkusuzca açtılar. Madamın ağzındaki iki altın dişi kerpetenle söküp çaldılar. Hırsızların dedeleri de bir zamanlar yandaki mezarları kazmış, Madamın annesiyle babasının altın dişlerini çalmışlardı. Düşmanlık, nefret ve cesaret bu topraklarda kolay kolay kaybolmayan ırsi bir mirastır. Yoksulluk ve umutsuzlukla beslenir, körelmelerine fırsat verilmez.

1979 yılının son ayı bir cumartesi günü başlayıp bir pazartesi bitti ve otuz bir gün sürdü. Güneş ayın başında sekizi dört geçe doğdu, ayın sonunda ise sekizi yirmi dört geçe; batması ayın başında on yedi kırk ikideydi, ayın sonunda on yedi ellide oldu.

O halde bu ay içinde günler on üç dakika daha kısaldı.

Şahbaz 1979 yılının son ayına girdi. Onun harikulâde yılı artık sona erecek. Şimdiye kadar neler anlattığını anımsıyor mu? Peki bunları neden anlattığını biliyor mu? Ya da tüm bunların neden olduğunu?

Şahbaz bunların hiçbirini umursamıyor. Zaman onun için bambaşka bir şey. O toprakla ilgileniyor. Zamanın geçişini kuşların göç yollarından, ağaç dallarından okuyor.

Bu ay doğan erkekler hareket ve çalışkanlığı temsil ederler. Şahbaz çalışkan mı? Öyle sayılabilir. Hikâyeler anlatmak, hikâyelerine kahraman yaptığı insanların hayatlarının izini sürmek... kolay bir iş değil. Şahbaz çalışıyor. Hem bahçesinde çalışıyor, hem de insanların hayatlarının içinde. Niyeti tartışılabilir ama o çalışkan.

Bu ayda doğan kadınlar kararsız olurlar. Kadın kararsız... Artık kararsız... Ne istediğini de, neye inandığını da bilmiyor. Her şey olabilir. Böyle düşünmek kararsızlık değil midir?

Hava çok soğuk. Şahbaz bu soğuk havalarda bahçesine çok az çıktı. Bir çıkışında ilkbaharda açacak çiçeklerini ekti. Bir diğerinde gülleri gübreledi. Sonra zeytini budadı.

Yapraklarını tamamen döken ağaçlar artık çırılçıplak dallarıyla Tanrıya dua etmekten ziyade ona başkaldırır gibi gökyüzüne uzanıyorlar. Korkutucu gölgeleri, tehditkâr bir sivrilikleri var. Baharda belki değişecekler. Ama bu ay, 1979 yılının Aralık ayında pek tekin görünmüyorlar.

Her fırtınada bir dal kırılıyor. Her dal kırılışında tanrılar daha da çok kızıp yeni fırtınalar çıkarıyor.

Zemheri başladı. En uzun gecelerde artık en soğuk havalar hüküm sürecek.

Bu ay her hafta fırtınalı ve hoyrat geçecek.

Şahbaz belki de artık bahçesini ateşe verecek.

2

Uzaklarda, dağlarda, ülkenin unutulmuş yabanıl topraklarında kar yağıyor. Uzaklarda, soğuk yüzünden insanlar ölüyor. Ama şehirde aksi gibi güneş var.

Şahbaz, hücrede, kadının yanı başında, elindeki çakıyla sapsarı bir ayvanın kabuğunu soyuyor. Ve anlatıyor.

Her şeyi bilmek iyi değildir. Bilgi bizi esir alır. O yüzden dışarıdakiler başlarına gelen bunca şeyin nedenini bilmiyorlar ve özgürler. Çok yakında her şeyden kurtulacaklar. Bambaşka bir hayat hüküm sürmeye başlayacak sokaklarda. Zamanla yeni hayatlarına alışacaklar. Sanki bunca şey başkalarının başına gelmiş gibi. Hatta bir masalmış, kimse bunları yaşamamış gibi. Sen bile unutacaksın... beni, burayı, benden dinlediğin insanların hayatlarını, inandıklarını, hayallerini.. tümünü unutacaksın. Şimdi söyle, mutlu musun?

Hayır, kadın şu an mutlu değil, üzgün. Bir şeyleri kaybedeceğini hissediyor ve üzülüyor. Şahbaz ayvadan kestiği ince dilimi kadının ağzına yaklaştırıyor. Gözleri artık yakını bile seçemeyen kadın, sadece meyvelerin kokusunu duyuyor, tatlarını alamıyor. Ayvayı kokusundan tanıdı. Dudaklarını araladı, Şahbaz'ın usulca dilinin üzerine bıraktığı dilimi emmeye çalıştı. Hiç gücü yok. Bir ayva parçasını yutacak kadar bile gücü yok. Kıpırdayamıyor. Görmüyor. Ancak çok yakınındaki sesi, Şahbaz'ın sesini işitebiliyor. Tat almıyor. Sadece kokuları, o da güzel kokuları hissedebiliyor. Ayva çok güzel kokuyor.

Annesi kışları ayva reçeli yapardı.

Annesi şu anda eski şehri çevreleyen sur yıkıntılarının kuytusunda, duvardaki bir deliğin içinde iki büklüm, gözleri açık, ağzı aralık, bir battaniyeye sarınmış, battaniyenin içinde bedeni yaralı, çıplak ve buruşuk, öylece duruyor. Az sonra iki sarhoş adam delikten başlarını uzatıp, "Paran var mı?" diye soracaklar. Kadın kıpırtısız, öyle iki büklüm durmaya devam edecek. Yaklaşacaklar, küstahça, "Sana sorduk" diye seslenecekler. Yine kıpırdamayacak. İçlerinden biri cesaretini toplayıp parmaksız elini battaniyenin içinde küçücük kalmış kadına doğru uzatacak, o daha tam dokunmadan, elinin rüzgârından, kadının kaskatı

bedeni yana devrilecek. O zaman öldüğünü anlayacaklar. Koşar adımlarla cesedin yanından uzaklaşacaklar.

Kim bilir yaşlı kadının ölüsü ne zaman bulunur...

> Annem kışları ayva reçeli yapardı. Abim ekmeğe kaymak sürer, üstüne de değerli taşlar gibi için için yanan ayva reçelinin tanelerini dizer, iştahla yerdi. Abim.... abimi anlatsana Şahbaz. Herkesin hikâyesini madem biliyorsun, abiminkini de anlatabilirsin.

Şahbaz ona ne annesini, ne de abisini anlatmak istiyor. Ayvadan ince bir dilim daha kesiyor, kadının güçlükle araladığı dudaklarından içeriye usulca bırakıyor. Yine kendi anlatmak istediği şeyleri anlatıyor.

3

Bugün meydandaki ağacın yanından geçenler ağacın kovuğunda bir gariplik sezdiler. Her sabah kendi kıvrımları arasında hırıltılarla uyuduğunu görmeye alıştıkları sokak adamının yanında biri daha vardı; üzerinde siyah bir gemici kabanı, ayaklarında tabanları sağlam bir ayakkabı, başında bir kasket, sokak adamına sıkıca sarılmış yatan bir adam. Sokak adamının aynısı bir solucan. Ama henüz yıpranmamış, giysileri parçalanmamış, aklını... aklını... sanki henüz kaçırmamış. Birbirinin aynısı iki koca adam. Şehrin göbeğindeki bir ağaç kovuğuna ana rahmine sığınır gibi iki büklüm yerleşmiş, uyuyorlar. Belki de ölüyorlar.

İnsanlar bu şehirde sokak adamlarının kaderine ilişmezler. Aklın yitirilmesini, tehditkâr bir dinin vahşi ibadetine istemeden tanık olmuşçasına, korkak tevekkülleriyle görmezden gelirler. O yüzden her daim aç bir hayvan gibi avlanan delilik, avını kolayca yakalar.

Kartal sabah daha gün doğmadan gelip masalardan birine oturduğunda, Komünist Kaptan ilk kez onunla konuştu.

"Söyle onlara, kazandılar. Ben artık gidiyorum" dedi. Kartal şaşırdı. Ne yapacağını bilemedi. Kaptan kapının anahtarla-

rının takılı olduğu tomarı masaya bıraktı, ceketini askıdan aldı, kasketini başına taktı... çıktı.

Kartal, yaralı bir hayvan gibi, aksayarak ama yine de vakur, uzaklaşıp giden Kaptan'ın ardından baktı. Bir an o koca bedenden Komutan'da gördüğü güce benzer bir güç sızdığını hissetti. Sonra gördüğü ışık söndü. Kartal yitiren birinin arkasından baktığını sezdi. Kalktı, kahveden çıktı, sokağın karşısındaki telefon kulübesinden Komutan'ı aradı.

Komutan ona kahveyi ateşe vermesini söyledi.

Şahbaz ona kahveyi ateşe vermesini söyledi.

Kaptan geride bıraktığı her şey yansın istedi.

Madem şu anda kocası kör kadının kendisini asmasına yardım ediyor, tavandaki çengelden sarkan ipi taburenin üzerinde güçlükle duran yaşlı karısının incecik boynuna geçiriyor... her şey yansın.

4

Komutan pencerenin önünde durmuş, sisler içindeki denizi seyrediyor. Az önce Bekir Salih'i akıl hastanesine götürüp yatırdı. Bir süre için herkes güvende. Kadınlar... Salih... ve Komutan.

Kartal Burak'ı Komutan'ın yanına getirdi.

Birbirlerini ilk kez görüyorlar.

Burak'ın karşısında ipince, upuzun, simsiyah bir adam. Ürkütücü... ürkütücü ve büyüleyici. Gücü, bakışlarından ve kocaman ellerindeki uzun parmaklardan bir alev gibi fışkırıyor, karşısındakini yakıp kavuruyor. Burak masallardaki devle karşılaşmış, bir ilahın huzuruna çıkmış gibi heyecandan titriyor.

Neden buraya geldiğini... henüz bilmiyor.

Burak tepeden tırnağa babasına benziyor. Onun gibi uzun boylu, onun gibi siyah bir adam olacak. Kalın kara kaşlarının altında gözleri şimdiden çakmak çakmak.

Komutan çocuğun yüzünde nedense kendisini değil, Salih'i görüyor. Burak sanki kendisinden çok Salih'e benziyor.

"Artık burada benimle yaşayacaksın" diyor ona. Soru sor-

masına izin vermeden. "Anneni unut. Bundan sonra hayatında artık o olmayacak."

Burak'ın kendisine vaat edilen bu hayata hiç itirazı yok. Annesinden kurtulmak istiyor. Geçmişi silinsin, kendisine yeni bir hayat verilsin.

Komutan oğlunun bundan sonra üst katta, az önce Salih'in çıktığı odada yaşamasına karar verdi. Onu artık özel olarak kendisi yetiştirecek. Ona öğrenmesi gereken her şeyi öğretecek. Ama önce işlemesi gereken bir cinayet var.

Mehtap dün sabahın erken saatlerinde kapıyı çalıp kendisini Komutan'ın gönderdiğini söyleyen Kartal'ın, Burak'ı evden almasına ve artık onu artık ömrünün sonuna kadar himayesi altında tutacak olan Komutan'a götürmesine hiç itiraz etmedi. Oğlunun valizini gözyaşı dökmeden hazırladı, tek söz etmeden, alnına bir öpücük bile değdirmeden, gitmesini Tanrısal bir güçle kabullendi.

Burak olması gereken yerde artık.

Mehtap ölmeye yatabilir.

Baş ağrıları dayanılmayacak kadar arttı. Gözleri eskisi kadar iyi görmüyor. Ve devamlı kusuyor. Ne bir çocuğa bakacak, ne de gelecekle ilgili düşler kuracak gücü var. Yeni bir şey öğrenmek istemiyor. Bildiklerini de çoktan unuttu.

Evdeki tüm ağrı kesicileri kutularından avcuna boşaltıp, bir bardak suyla içti. Ve salondaki kanepeye sırtüstü... bir firavunun mezarına uzanışı gibi... boylu boyunca yattı.

Akşam saatlerinde, Komutan kilitli olmayan kapıyı açıp içeri girdiğinde, Mehtap derin bir uykudaydı. Tıpkı yıllar önce öldürdüğü ablası gibi.

Yanına yaklaştı. Boyası gelmiş bakımsız saçlarının hoyratça çevrelediği yüzüne baktı. Uzun parmaklı elleriyle kafasını iki yanından kavradı. Dizini göğsüne bastırarak güç aldı ve kadının boynunu bir çevirişte kırdı.

Birini uyurken öldürmek ne kadar kolay.

Sonra cesedi banyoya taşıdı. Üzerindekileri çıkardı. Kendisi de soyundu. Tıpkı yıllar önce seviştikleri o ilk günkü gibi, aynı renkteki tenleri birbirine değdi. Biri sıcacık... öbürü buz gibi. Kadını küvete yatırdı, musluğu açtı. Musluktan kar kadar so-

ğuk bir su aktı. Yanında getirdiği paketten baltayı çıkardı, sapını tuttu. Avcunun içindeki tahta alev alev yandı. Baltayı iki eliyle kavrayıp kaldırdı... Mehtap'ı usta bir cerrah gibi... usta bir kasap gibi... parçalara ayırdı. Başı... kolları... bacakları... göğsü ve kalçası... tam yedi parça... her parça bir kuyuya... her parça... bir kör kuyuya.

Sonra parçaları özenle paketledi. Kan sızdırmayacak şekilde... önce naylona, ardından gazete kâğıtlarına sardı ve teker teker filelere koydu... sonra aynı küvette duşun altına geçip buz gibi akan suyla yıkandı, vücuduna bulaşan kanlardan arındı.

Kartal yanına geldiğinde, kurulanmış, giyinmiş, her şeyi hazırlamıştı. Parçaları birlikte aşağıda bekleyen arabaya taşıdılar, özenle bagaja yerleştirdiler.

Komutan araba tam hareket edecekken indi ve tekrar eve girdi. Salondaki büfenin çekmecelerini teker teker açtı. Aradığını alttaki çekmecede buldu. Bir çorap kutusunun içinde bir tomar fotoğraf. Onları aldı, aşağıya indi, arabaya bindi. "Hadi" dedi, "gidelim."

Araba yalıya geri döndü.

Gece yarısı Kartal Burak'ı derin uykusundan uyandırdı. Burak gözlerinde az önce gördüğü kâbusların tedirginliği, Kartal'ın söylediklerini dinliyor. Kartal ona artık büyüdüğünü ve Komutan için çalışacak kadar önemli biri olduğunu anlatıyor.

İlk görevi evin garajındaki arabanın bagajında saklanan paketleri söylenen yerlere gizlice bırakmak olacak... İçinde ne olduğunu merak etmeden, sadece söyleneni yapması gerekiyor. Paketlerden biri bir sinemaya, biri parka, biri çöpe, biri okulun önüne, biri vapura, biri köprü altına, biri de hastane bahçesine... gizlice... kimselere görünmeden... bırakılacak.

Burak yeniden uykuya dalacak. Ve kaldığı yerden yeniden kâbuslar görmeye devam edecek. Bundan sonra rüya demek, vahşet demek. Her rüyada birileri Burak'ı öldürecek. Her uyanışta Burak hayata daha da kinlenecek. Rüyasında kendisini öldürenlerden öcünü almak için Komutan kadar güçlenecek.

Ertesi sabah, Burak verilen görevi hevesle harfi harfine yerine getirirken, Komutan fotoğrafları yatağının üstüne dökmüş, hepsine teker teker bakıyor.

Babasıyla yanındaki analığının fotoğrafını uzun uzun seyrediyor. Kucaklarındaki kız bebeğin gülümsemesine takılıyor gözü. Emine'nin henüz hiçbir şey bilmediği günler... Abilerini tanımıyor. Onların varlığından bile habersiz... Hiçbir zaman öğrenmeyecek. Annesiyle babası öldürüldükten sonra trene bindirilip hiç tanımadığı bir şehre, yetiştirme yurduna gönderilecek.

Yıllar önce abilerinin bindirildiği trene...

Melih Salih'le birlikte bindirildikleri treni düşünüyor şu an. Kız kardeşlerini öldürdükten beş yıl sonra babalarıyla analıklarının bir kızı oldu. Kör Ebe'nin kızı o andan itibaren ikizlere düşman kesildi. Onlar evden gitsin... def olup gitsin istedi. Babaları ikizleri bir gece yarısı ellerinde birer bohçayla trene bindirip dört yanı pamuk tarlalarıyla çevrili bir kasabaya gönderdi. İstasyonda onları, varlığını hayal meyal hatırladıkları ama tıpatıp babalarına benzediği için görür görmez tanıdıkları amcalarıyla anneleri... öz anneleri karşıladı. Kendini asmak yerine kocasının ikiziyle kaçan, ondan başka çocuklar doğuracak olan, kendi oğullarının içindeki vahşetten korkan hamile anneleri.

Melih'le Salih annelerine bir kez bile anne demediler, amcalarını hiç sevmediler. Onların doğuracağı çocukları bir gün teker teker öldürmeyi görev bildiler. Büyümeyi... büyümeyi ve geçmişin öcünü annelerinden almayı sabırla beklediler.

15 yaşına bastıkları gün evi terk edip kendi yollarını çizdiler.

Ve kâbus başladı.

5

Şahbaz kadına, kaybeden tüm kahramanları ölen, kazanan tüm kahramanlarının neyi kazandığı belli olmayan tuhaf bir hikâye anlattı. İçinde türlü türlü ölümler olan harikulâde bir hikâye. Kadın kendisinin de ölme zamanı geldiğini anladı. Madem tüm kahramanlar teker teker ölüyorlar... o da kendini asmalı; o da bir kovuğa girip ölüme yatmalı, o da uykusunda parçalara ayrılmalı.

"Dün bahçemde bir karga vardı" dedi Şahbaz.

Ağzında da bir serçe ölüsü. Kargalar ne kadar bilgeyse serçeler de o kadar saf. Sanki hayatı hiçbir şey öğrenmemek üzre yaşıyorlar. Ölüm kanatlarının ucundaki incecik tüylerin arasında onları toprağa çekmeye her an hazır bir tehdit gibi... Ölümle birlikte kanat çırpıyorlar. Ve her an ölebiliyorlar. Ölü bir serçe kadar acıklı bir resim daha var mı? Bir çocuğun avcuna sığabilecek kadar küçük bir ceset...

Kadın, ölü bir serçe düşündü. Bir çocuğun avcunda değil de bir kedinin ağzındaydı serçe. Bahçede. Kedi, ölü kuş ve kadın bir zaman silik bir çemberin içinde öylece çaresizce durmuşlardı karşılıklı. Sonra kedi, az önce boğup toprağa bıraktığı küçük serçe ölüsüne ağır ağır yaklaşmış, kuşu kan sızan boynundan dişleriyle kavrayıp vakur bir edayla arkasını dönerek uzaklaşmıştı bahçeden. Kadın kedinin arkasından bakakalmıştı. Kuşu kedinin ağzından alamadığı için, kuşun ölümünü durduramadığı için, kediye dokunamadığı için, bir kedi tarafından yenilgiye uğratılmanın ürpertisiyle, öylece, bakakalmıştı... arkasından...

"Sana bir soru soracağım" dedi Şahbaz, "bir insan bir kuşu bir kedinin ağzından kurtardığında, aslında neyi, neden kurtarmış olur?"

Kuşu ölmekten?..

Kediyi öldürmekten?..

Kendini bir cinayete göz yummuş olmaktan mı yoksa?

Bir insan bir kedinin ağzından kuşu kurtararak, belki de hayatının hatasını yapar...

O kuş, kanayan boynunun acısı ve küskünlüğüyle artık eski kuş değildir; uçamaz belki; uçsa da eski korkusuzluğuna ve neşesine dönemez bir daha; o kedi, krallığı elinden alınmış o devrik hükümdar, o güveni zedelenmiş kahraman, nasıl eski kedi olur yeniden; nasıl bakabilir bir kralın gözlerine incinmeden; sonra avcunda boynu kanayan ve belki de artık kanadı bile ol-

mayan bir kuş bakışıyla baş başa ne yapar o insan?

O yüzden, bir kedi bir kuşun peşindeyse ve gücü o kuşu boynundan yakalamaya yeterse ve olan biteni bir insan görürse, o insan kuşun ve kedinin kaderine ve de kendi kaderine usulca peki demelidir. Öyle olsun; kuş ölsün; kedi öldürsün... Benim gözlerim olup biteni sadece görsün.

Konuşabilseydi, "Peki o zaman, sen niye beni kurtardın?" diye sormak isterdi kadın.

"Seni kurtardığımı kim söyleyebilir ki?" derdi Şahbaz. "Hâlâ buradasın. Hâlâ hastasın. Sana kaybettiğin hiçbir şeyi geri vermedim. Seni sürdürmeyi umduğun hayata iade etmedim." Sonra kısa ve kalın parmaklı ellerinin şefkat dolu avuç içleriyle kadının karmakarışık saçlarını okşardı. Kadın yeniden uykuya dalardı.

Kadın artık öleceğini bilerek yeniden uykuya daldı.

Şahbaz hikâyenin devamını kim bilir kime anlatacak. Kahramanlarının çoğu öldü ama Komutan hâlâ hayatta. Salih akıl hastanesinden bir gün çıkacak. Kartal'ın kanatları güçlenecek. Burak büyüyecek, babasına benzeyecek. Ve varlığından habersiz olduğu ikiziyle, bir gün, bir yerde mutlaka karşılaşacak.

Daha işlenecek çok cinayet var.

Size tuhaf bir hikâye anlatacağım, demiştim. Bir sürü küçük hikâyeden oluşan, kocaman tek bir hikâye... Anlatacağım hikâyenin kahramanları gerçekten yaşadılar, demiştim.

Belki adları farklıydı; yaşadıkları hayatlar ve geceleri gördükleri düşler de...

Bambaşka acılar çekmiş olabilirler, bambaşka şeylere sevinmiş belki... Ama hepsi gerçekti, demiştim, değil mi?

Yalan söyledim.

Ne öyle bir şehir vardı, ne de üç kapılı bir han.

Genç bir kadını işkence sırasında öldü zannedip, hanın bodrumunda, varlığı unutulmuş bir hücreye bıraktıklarını söyledim, değil mi size?

Dışarıda yaşanan gerçek ve korkunç hikâyeler anlatarak... ve gagasıyla yavrusuna yiyecek taşıyan bir kuş gibi mevsim meyveleriyle besleyerek... o kadını bir yıl.. tam bir yıl boyunca yaşattığıma... siz gerçekten inandınız mı?

Size Tanrıyı anlatmadım değil mi? Asıl onu anlatmalıydım. Belki bir gün başka bir hikâyede Tanrıyla şeytanın ikiz kardeşler olduğunu anlatırım... siz de yine bana inanırsınız. Birbirlerini tamamlamak... birbirlerini onaylamak için... birbirlerinin alanına ihtiyaçları olduğunu anlatırım... kanarsınız. Sizi bir yerlerde varlığını hiç bilmediğiniz bir ikizinizin olduğuna ikna edebilirim. İçinize öyle kuşkular sokarım ki, aklınızı kaçırırsınız. Gerçekten ne istediğinizi unutur, benim büyüme kapılırsınız.

Üzgünüm.

Ben Şahbaz...

Kuşlardan bembeyaz bir doğan, şahların şahı bir insan; hayat denen de, ne yazık ki, külliyen yalan.

ALMANAK 1979

Ocak

1

– Şahbaz'ın harikulâde yılı başladı.

– En sıcak yılbaşı yaşandı. İstanbul'da hava sıcaklığı 13 dereceyi buldu.

– Kartal'da dört kuduz köpek öldürüldü. Semt karantinaya alındı. Semtin girişine sarı bayrak çekildi ve "Dikkat kuduz var" tabelaları yerleştirildi.

– Tunceli'de köylüler dere yatağında öldürülen bir öğretmen ve minibüs şoförünün cesedini buldular.

– Ali Tombul (17) sürekli "Çalış" diye baskı yapan annesini babasını uyurlarken tabancayla kurşun yağmuruna tutarak öldürdü.

– Bakırköy Hatboyu caddesinde bir kuaför salonu işleten Rafet Polat'ı, kızı Ayşe'yi ve kalfası Necmi Duman'ı beyinlerinden kurşunlayarak öldüren Rıza Biçer, kahvede yakalandı.

– Filipinler'de iki başlı bir bebek doğdu.

2

– Lodos sonrası yağan şiddetli yağmur sele neden oldu.

– Minik bebeği yeni yılın ilk saatlerinde sokağa bıraktılar. Polislerin kaldırımda bulup Darülaceze'ye götürdükleri bebeğe Songül Şen ismi koyuldu.

– Kahramanmaraş olaylarının ardından hükümetin 13 ilde aldığı sıkıyönetim kararını protesto eden öğrenciler jandarmayla çatıştı.

3

– Dün gece İstanbul'da dolu yağdı. Kar bekleniyor.

– Babasının meslektaşlarına "Köpekler" diye bağıran, Asayiş şubesinde görevli bir başkomiserin kızı gözaltına alındı.

– Bir süre önce Ankara İmrahor civarında bir çuval içinde bulunan cesetlerin esrarı çözüldü. Veli Güneş ve Halim Kaplan adlı iki sol görüşlü kişinin, Kemal Özdemir, Fikri Erkan, İbrahim Güzel ve Hacı Murteza adlı sağ görüşlü kişilerce öldürüldüğü anlaşıldı.

– 3 kişiyi öldüren kuaför işçisi daha önce de eşini öldürmüş. Boşanmayı reddeden eşini Sinop'a götürüp, mezarını kendisine kazdırdıktan sonra kurşuna dizmiş.

– Kahramanmaraş'ta katliamdan sonra can güvenliği olmadığı gerekçesiyle kapatılan orta dereceli okullarda eğitim yeniden başlıyor.

4

– İstanbul'da hayatı felce uğratan tipi sırasında marşandiz banliyö trenine çarptı. 38 yaralı var. Kar İstanbul'u ikiye ayırdı. Köprü uzun süre kapandı. Saatlerce arabalarında mahsur kalan insanlar donma tehlikesi geçirdiler. Uçaklar çalışmadı.

– Urfa'ya bağlı Hilvan ilçesi Mustafa Kemal İlkokulu öğretmeni ülkücü Rıfat Sezgin, bir yakınını ziyarete gittiği Siverek'te iki kişi tarafından taş ve sopalarla dövülerek öldürüldü.

5

– İzmir'de kar yağması herkesi şaşırttı.

– İstanbul'da 20 yıl sonra ilk kez gök gürledikten sonra kar yağdı.

– Şiddetli soğuklar yüzünden Kars ve Konya'da göller dondu. Kızılırmak'ın da yer yer donduğu belirlendi.

– Gece yarısı son yılların en büyük tren kazası meydana geldi. Anadolu Ekspresi'nin Esenkent'te duran Boğaziçi Ekspresi'ne şiddetle çarpması sonucu ortaya çıkan feci kazada ilk belirlemelere göre 20 kişi öldü, 136 kişi ağır yaralı. Trende uçağa binemeyen birçok parlamenter ve Devlet Tiyatrosu sanatçıları vardı.

6

– Lodos direkleri eğdi. Vapurlar çalışmadı. Uçaklar kalkmadı. Dev Pan Am uçağı pistten çıktı. Yoğun kar yağışının ardından çıkan lodos fırtınası İstanbul'u bir kez daha perişan etti.

– Kaliforniyalı iki profesörün yaptığı bir araştırmaya göre 2000 yılına kadar kışlar her yıl biraz daha uzun ve soğuk geçecek. 21. yüzyıl buzul çağı olacak.

– Sabah saat 10'da Karaköy vapur iskelesinde yolcuların üzerlerini arayarak kimlik kontrolü yapan bir grup devrimci, kendileri engellemek isteyen inzibat erinin üzerine "Kahrolsun faşistler" diye saldırınca, ateş eden er bir öğrenciyi bacağından yaraladı.

– İstanbul'da ilk kez bir hamam, cezaevi firarisi bir ülkücünün içeride olduğu ihbarı üzerine Tomson'lu polisler tarafından basıldı.

8

– Soğuklar geri geliyor. Lodos yerini yıldıza bıraktı.

– Hakkari'de aç kurtlar köylere saldırıyor.

– Konya ve Lice'de 2 kişi donarak öldü.

9

– Ankara'da yine iki tren çarpıştı. Çoğu işçi ve öğrenci olan 32 kişi öldü. Pencereye sıkışıp kalan yolcular meşale gibi yanıyorlardı.

– Yeşilköy Havaalanı'ndaki kanlı baskını gerçekleştirdikten sonra müebbet hapse mahkûm olan Muhammed Reşid ve Mehdi Muhammed adlı 2 Filistinli gerilla Sağmalcılar Cezaevi'nden kaçtılar. Filistinlilerle birlikte kaçan siyasal tutuklulardan biri vazgeçip geri döndü.

10

– Daha önce, "Kaçacaklar" diye rapor verildiği ve önlemler alındığı halde iki Filistinli gerillanın yine de kaçması Adalet Bakanı Mehmet Can'ı bile şaşırttı. Bakan'a göre olaya gardiyanların sosyal yapısı sebep oldu. Sağmalcılar Cezaevi'nden son üç ayda 24 kişi firar etti.

11

– Babasının "Burada bekle, ben geleceğim" diyerek sokağa terk ettiği Çiğdem'in (6) ayakları dondu.

– Kadın kılığına giren hırsız yakalandı. Bakırköy'deki hırsızları Merter civarında çadırda yaşayan vatandaşların sakladığı anlaşıldı.

– Kimliği belirlenemeyen kişiler Malatya-Elazığ demiryolunun Eski Malatya istasyonu yakınlarındaki raylarının bir bölümünün cıvatasını söktüler. Olay tesadüfen fark edilince büyük bir tren faciası önlendi.

– İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Yurtsever Devrimci Gençlik Derneği'nin (YDGD) merkez ve şubelerini kapattı.

12

– Diyarbakır'da şiddetli doğum sancılarına dayanamayan Nafi Atay, göbeğini jiletle kesti. Açtığı delikten elini sokup bebeği çıkaramayınca kestiği yeri yorgan iğnesiyle dikti. Yakınları tarafından hastaneye kaldırılan kadın 11 saat sonra normal doğum yaptı.

13

– Saçlarını ve sakallarını kesen iki Filistinli tanınmaz bir yüzle aramızda dolaşıyor. Dikkat, çok iyi Türkçe konuşuyorlar.

– Anadolukavağı önlerinde *Hakan* şilebi ile çarpışan Lübnan şilebi *Dragon* battı. 9 mürettebat suya atlayıp kurtuldu.

– Yalova'nın Dere mahallesinde kıskançlık yüzünden işlenen cinayette 60 yaşındaki Ali Asker Söğüt, kendisini aldattığından şüphelendiği 55 yaşındaki karısı Zernişan Söğüt'ü baltayla öldürdü ve karakola teslim oldu.

14

– Kumkapı'da kız kardeşini kaçırdıkları adamın, kardeşinin eve dönmesinden sonra kendisini kaçıranla evlenmesine izin vermemesi üzerine bu kez 4 yaşındaki kızı Nilüfer'i kaçırıp öldürdüler ve cesedini kapıya bıraktılar.

– Bir tren kazası daha. Kars-Ankara seferini yapan Mehmetçik Ekspresinin 6 vagonu Erzurum'un Selim ilçesi Yolgeç-

mez köyü yakınlarında ray kırılması nedeniyle devrildi. 3'ü ağır 18 kişi yaralandı.

15

– 7 aydır grev yapılan Doğan Kardeş Yayınları'nda 16 yıldır çalışan Lütfü Moray, parasızlık nedeniyle hayatına son verdi. Banyoda bütan gazıyla intihar eden Moray, borçlu olduğu şahısların da bir listesini bıraktı.

– Sağmalcılar Cezaevi'nde ne sağcı, ne de solcu kalmayacak. Direniş yapan 105 solcu başka cezaevlerine nakledildi. Perşembe günü de sağcı tutuklular nakledilecek.

16

– Biri İstanbul'da, diğeri Trabzon'da ülkücü oldukları belirtilen 2 öğrenci öldürüldü, katilleri belirlenemedi.

17

– Türkiye'den Suriye'ye kaçırdıkları kız çocuklarını 70 bin liraya satan şebeke yakalandı. Çocuklar zengin evlerinde hizmetçi olarak çalıştırılıyorlardı.

– Kar ve fırtına geliyor.

– Sağmalcılar Lisesi'ne ders vermeye giden 7 çocuk babası öğretmen İstanbul'da öldürüldü.

– Yurdun çeşitli yerlerinde dört öğrenci hayatını kaybetti.

18

– İstanbul'da üçüncü kurtarılmış bölge ortaya çıkarıldı ve Çayan Hücresi yakalandı. Sol fraksiyonların Kâğıthane sırtlarındaki mahalleyi paylaşmak için aralarında savaştıkları açıklandı. Terk edilmiş bir evde Dev-Genç makbuzları ile kızıl bayraklar, makineli tüfekli hatıra fotoğrafları bulundu. Jandarmayla çarpışan 7 militan gözaltına alındı.

20

– Hafif müzik sanatçısı Birsen Armağan, İskenderun'da kaldığı turistik tesisin odasında ölü bulundu. Sanatçının belirlenemeyen kişilerce öldürüldüğü bildirildi.

21

– Hafif müzik sanatçısı Birsen Armağan'ın alkol komasından öldüğü anlaşıldı. Cesedine kimse sahip çıkmadığı için kimsesizler mezarlığına gömülecek. 1967 yıllarında şöhretin zirvesine ulaşan Armağan'ın cesedi morgda bekletiliyor.

22

– Sağmalcılar'da çıkan isyan 4 saat sonra bastırılabildi.

– Birsen Armağan'ın cesedi morgda iki gün daha bekletilecek.

23

– Sağmalcılar Cezaevi'nde isyan eden mahkûmlar 10 gardiyanı rehin aldılar.

– Sağmalcılar'dan kaçan iki Filistinli gerillanın Paris'te olduğu öğrenildi.

– Ailesi cenazeyi teslim almaya gelmeyince Birsen Armağan arkadaşları tarafından toprağa verildi.

26

– 9 kişinin öldürüldüğü iki tabancayı denizden sualtı komandoları çıkarttı. Göztepe'deki bir eve yapılan baskında yakalanan gizli örgüt üyesi Hakkı Çimen işledikleri cinayetleri bir bir anlattı.

– Polis dernekleri kapandı.

27

– Erenköy'deki köşküne bomba atılan işadamı Kadir Has kalp krizi geçirdi.

– Silivrikapı'da yaşayan 18 kişilik ailenin tek umut kapısı olan hamile at, doğum yaparken öldü.

– Üsküdar'da soğukta titrerken bulunan küçük çocuğun konuştuğu dil anlaşılamadı. Karakola getirilen çocuğun kimliği öğrenilmeye çalışılıyor.

28

– Kış ortasında yalancı bahar. İstanbul'da hava 15 dereceye yükseldi.

– Ülkü Ocakları Uşak Şubesi kurucusu ve eski başkanı gece evine giderken öldürüldü.

– Necati İşeri (24) aşk uğruna kendisini Boğaziçi Köprüsü'nden atarak intihar etti. Cesedi bulunamadı.

– Tepebaşı'nda yol kenarındaki bir ağaca kendisini asmaya çalışan Amerikalı John Farsalas'ı yoldan geçen polisler can çekişirken kurtardı.

29

– Bir bankanın Çağlayan şubesini basan soyguncu sadece 600 lira istedi. Akıl hastası olduğu anlaşılan soyguncu yakalandı.

30

– Beyazıt'ta Nazmi Önal adlı şoför, birlikte yaşadığı Nermin Coşkunsu'yu, kendisinden ayrılmak istiyor diye demir çubukla döve döve öldürdü.

– Sağmalcılar'dan nakledilen mahkûmlar Sinop Cezaevi'ni yaktılar.

– Zimmetine 4 milyon lira geçiren PTT veznedarı Gürol Ofluoğlu, kumar oynarken yakalandı.

31

– Yaşar Çelik (18) kız kardeşinin ırzına geçen babasına adliyeden çıkarken saldırıp, boğazını kesti. Kız kardeşi Saadet Çelik (17) altı aylık hamile.

– Küçükbakkalköy'de liseli solcu bir kız evine giderken 4 kurşunla öldürüldü.

Şubat

1

– *Milliyet* gazetesi Başyazarı ve Genel Yayın Müdürü Abdi İpekçi evine giderken otomobilinin içinde kurşunlanarak öldürüldü.

2

– Çemberlitaş'ta bir kuyumcu soyuldu, soyguncular içinde 4 milyon liralık altın olan çantayı alıp kaçtılar.

– Türkiye'den Yunanistan'a geçen bir minibüste İrlanda Cumhuriyet Ordusu'na götürülen çok miktarda silah ele geçirildi.

3

– İstanbul'a bahar erken geldi. Ağaçlar çiçek açıyor.

– 10 yıl içinde ülkede 1750 kişi anarşi kurbanı oldu. 1968 yılında anarşi yüzünden 2; 1969'da 10; 1970'te 19; 1971'de 16 kişi öldü. 12 Mart'ta ölenlerin sayısında düşüş oldu. 1972'de 6; 1973'te 12; 1974'te 4 kişiye düştü. Sonra yeniden sayı tırmanmaya başladı ve 1975'te 36; 1976'da 108; 1977'de 295 ve 1978'de 1172'ye çıktı. 1979 yılının sadece Ocak ayında 70 kişi anarşi yüzünden hayatını kaybetti. Ölenlerin birinci sırasında öğrenciler, ikinci sırasında işçiler, üçüncü sırasında da öğretmenler, polisler, savcılar, öğretim üyeleri ve eski askerler var.

– *Milliyet* gazetesi Abdi İpekçi'nin katilini bulana 1 milyon lira ödül verecek.

– MHP Manisa İl Başkanı Cemil Çöllü akşam evine giderken silahlı saldırıya uğradı, ağır yaralı olarak hastaneye kaldırıldı.

– ODTÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Tosun Terzioğlu'nu öldürmeye teşebbüs ettiği iddiasıyla aranan Ülkücü İşçiler Derneği eski genel sekreteri yakalandı.

4

– Abdi İpekçi büyük bir törenle toprağa verildi.

– THKP-C'nin 3 militanı Buca Cezaevi'nde gardiyanları koğuşa kapatarak kaçtılar.

5

– İstanbul'da yoğun bir lodos var.

– Tek geçimleri olan atları doğum yaparken ölen 18 kişilik aileye işkadını Serap Sezer yeni bir at hediye etti.

– İstanbul'da elektrik kısıntısı 2 saate çıkarıldı. Bu süre bazen 4-5 saati buluyor.

– Et-Balık Kurumu işçileri toplu sözleşmede hakları verilmediği gerekçesiyle açlık grevine başladı.

6

– 12 Mart döneminde İstanbul siyasi polis müdürlüğü yapan Ilgız Aykutlu gece evinin önünde kurşun yağmuruna tutularak öldürüldü.

– Duvara "Sıkıyönetime hayır" yazan kişi 30 gün hapse mahkûm edildi.

7

– Vefa Stadı yanında kolları, Karagümrük'te gövdesi bulunan ve İstanbul'u dehşete düşüren, polisi bile şaşkınlığa sürükleyen cesedin dün de bir parçası Fatih'te bulundu. Kâğıda sarılmış bir halde Fatih Parkı'nda bulunan bacak parçasının ortaya çıkmasından sonra, polisler katilin cesedin başını nereye atacağını merak etmeye başladılar.

– İzmir'de yakalanan THKP-C Partizan grubu lideri Semin Dinç iki arkadaşıyla birlikte ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı.

8

– Sağmalcılar'dan 12 arkadaşıyla kaçan ülkücü Veli Can Oduncu yakalandı, Oduncu'nun üzerinde numarası kazınmış bir polis tabancası bulundu.

9

– Her gün bir parçası bulunan kadının kesik başı sinemaya bırakıldı.

– Adıyaman MSP il genel meclis üyesi evine girerken yaylım ateşine tutularak ağır yaralandı.

12

– Her gün bir parçası bulunan kadının sol bacağı Saraçhane Parkı'nda bulundu.

– Langa çocuk parkında bir doktorun unuttuğu cenin ortalığı karıştırdı. Muayenehane taşınırken kapı önünde unutulan cenini çocuklar bulmuş.

13

– Lodos yüzünden Haliç taştı. Kış ortasında hava yaz gibi, sıcaklık 21 derece.

– İstanbul'daki anarşik olaylarda bir öğrenci öldürüldü, bir polis yaralandı.

– Parçalara ayrılarak öldürülen kadına ait olduğu sanılan elbiseler Karagümrük'te bir apartmanın çatı aralığında bulundu. Kadın 36 beden. Polis katilin bir hata yapmasını bekliyor.

– Nizip'te eski MHP İlçe Başkanı Mühendis Naimoğlu öldürüldü.

– Samsun'da vurulan polis öldü.

14

– Öğrencilere silah satan bir şebeke yakalandı.

15

– Parçalanan kadının peruka biçiminde yüzülen saçları İstanbul Fatih Mezarlığı'nın kenarında bulundu. Siyah dalgalı saçlı genç kadının kimliğini belirleyemeyen polis, Fatih çevresinde

son zamanlarda kaybolan beş kadından birinin kurban olabileceğini düşünüyor.

– Adana'da motosikletli dört saldırgan bir kahveyi taradı, 4 kişi öldü.

– Gebze'de bir işçi öldürüldü.

– İstanbul'da bir eve atılan bomba, ev sahibinin gözünü kör etti.

– İstanbul'da gece sokağa çıkamaz olduk. Silahı eline alan soygun yapıyor.

16

– Yoğun sis İstanbul'da deniz ve kara trafiğini etkiledi.

– Yozgat'ta bir öğretmen öldürüldü.

– Mersin'de bir bankayı soyanlar 77 bin lirayı alıp kaçtılar.

– İstanbul'da iki otomobil yakılmak istendi.

– Adana'da bir öğrenci öldürüldü.

– Stokçularda ele geçirilen kahveler halka dağıtıldı.

17

– Ankara ve İstanbul'da çok sıkı askeri tedbirler alındı. Askeri birlikler tüm köşe başlarını tuttular. Devriye birlikleri caddelerde geziyor. Bu olağanüstü tedbirler halk arasında telaş ve endişe yarattı. Şehir dışındaki askeri birliklerin hazır duruma geçirildiği, özellikle Ankara hava üssünde tedbirlerin sıkılaştırıldığı öne sürülüyor.

18

– Öldürdüğü kadının her gün bir parçasını sokağa atan katil Adana'da yakalandı. Baklava ustası olan Yusuf Torun (20), birlikte yaşadığı sevgilisi Sultan Ardıç'ı (24), hamile olmasına aldırmadan kendisinden ayrılmak isteyince öldürmüş. Kadının cesedini banyoda baltayla parçalayıp daha sonra jiletle doğrayarak parçaları sokağa bırakmaya başlamış. Kadının karnından çıkarttığı cenini de Fatih Parkı'na bırakmış. Kadının iç organlarını bir poşete koyup çöpe atmış. Baltayı da sobada yakmış.

Cinayet işledikten 4 gün sonra Adana'ya giden katil, asker-

lik şubesine başvurup Mart ayında askere alınmak üzere işlemlere başlamış.

19

– İlk cemre bugün havaya düşüyor.

– 1 Mayıs mahallesinde mavi bereliler karargâh kurdu. Duvarlardaki sloganları silip çevreyi düzenli bir hale getirdiler. Kurulduğu ilk günden beri adını kanlı olaylarla duyuran 1 Mayıs mahallesi, kurtarılmış bölge olmaktan çıkıyor.

– Ulaş Bardakçı'nın ölüm yıldönümü bahane edilerek terör estirilmek istendi. İstanbul'da korsan mitingler düzenlendi. Bubi tuzaklı afişleri indirmek isteyen polis yaralandı.

– Görülmemiş olay. Büyük Sahra Çölü'ne kar yağdı. Kar fırtınası yarım saat sürdü.

– Kesik bacak kayıp. Bacağı tuvalette bulan bir kişi köfteciye götürüp ne olduğunu anlamak istemiş.

20

– Cemre havaya karla birlikte düştü. Marmara bölgesi yoğun karlı. Oysa beş gün önce ağaçlar çiçek açmıştı.

– Yakacık'ta yeni evli Dursun Çiçek sokak köpeğini sevdi, kuduz oldu, kudurarak öldü.

– Geçtiğimiz Kasım ayında arkadaşlarının cenazesini törenle kaldırmalarına izin verilmediği için güvenlik güçleriyle çatışıp *Suadiye* vapurunu kaçıran Yurtsever Devrimci Gençlik Derneği üyesi 3'ü kız 16 gencin de aralarında bulunduğu 62 gencin davası dün sıkıyönetim mahkemesinde görülmeye başlandı.

21

– İstanbul'da kar trafiği altüst etti.

– İstanbul gece bekçileri, zimmetli silahlarının en demode tabancalar olduğunu ileri sürerek, "Biz bu silahla değil soyguncu, fare bile vuramayız" dediler.

– Silivri'de soğuklardan bir kişi donarak öldü.

– Karadeniz'den gelen bir Rus şilebi saat 02.30'da Büyükdere'de demirleyen bir İtalyan şilebine çarptı.

– CHP Genel Merkezi bombalandı.

– MHP İstanbul İl Başkanı Recep Haşatlı ile oğlunu ve bir polisi öldürdükleri ileri sürülen Marksist Leninist Silahlı Propaganda Birliği (MLSPB) adında gizli bir örgüt ortaya çıkarıldı.

– TİKKO adlı yasadışı örgüt üyesi 8 sanık yargılandıkları İzmir Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmalardan sonra koridorda kızıl bayrak açarak devrim şarkıları söylediler.

22

– İstanbul'da kar yüzünden okullar tatil edildi.

– Yasadışı THKO adlı örgütün 7 militanı, Hilvan'ın Margaç köyü yakınlarında bir mağarada otomatik silah ve mermilerle birlikte yakalandı.

23

– Sıkıyönetim 13 ilde 2 ay daha uzatıldı.

24

– THKP-C elemanı bomba uzmanı iki kız terörist yakalandı.

– Konya'da aldatıldığını sanan koca, karısını, oğlunu ve komşusunu kurşuna dizdi.

– Parçalanan kadına ait olduğu sanılan elbiselerin mücevher hırsızı olan Melek İyin adlı bir kadının olduğu anlaşıldı.

25

– Son bir hafta içinde İstanbul'da 40 kişi sıkıyönetim komutanlığı tarafından tutuklandı.

– Bir parçası kopan, THY'nin Almanya-İstanbul seferini yapan uçağı 300 yolcusuyla birlikte Yeşilköy'de piste çakıldı.

26

– Fatih'teki öğrenci yurdunda dehlizler ve tüneller bulundu.

– Kale Kilit fabrikasında işten çıkarılan Maden-İş'e bağlı 350 işçi fabrikayı işgal edip, 4 bekçiyi rehin aldı. İşgal 12 saat sürdü. İşçileri kışkırtan 5 kişi gözaltına alındı.

– Türk-İş'te iç mücadele başladı. Genel kurul yaklaşırken AP ve MHP yanlısı 13 sendika ile sosyal demokrat 18 sendika arasında yönetime sahip olma hesapları sürüyor.

27

– Erenköy'de önceki gece dur ihtarına rağmen kaçmak isteyen biri müzisyen, diğeri hırsız 2 kişi polis kurşunlarıyla öldü.

– Göztepe'de fotoğrafçılık yapan Engin Ören, 2 aylık kızıyla ilgili, "Önce bir koca bul, kız babası olarak başına iş aldın oğlum" diye şaka yapan arkadaşına kızarak üzerine saldırdı. Oduncu arkadaşı Afet Çelikel kendini korumak için odunla kafasına vurarak Engin Ören'i öldürdü.

– Trabzon'da pusuya düşürülerek öldürülen Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Necdet Bulut'un katili Mithat Şimşek, suçunu itiraf etti. 17 yaşındaki katil, 8 ayrı cinayet olayından yargılanacak.

– Kahramanmaraş olaylarıyla ilgili olarak 518 kişi tutuklandı, 181 sanık hakkında dava açıldı.

28

– Sağmalcılar firarisi ülkücü Veli Oduncu'nun duruşması başladı.

– Gaziantep'te 2 kişi öldürüldü.

– Ankara'da karı koca 2 militan ele geçirildi.

– Boğaziçi Köprüsü'nün 3 memuru, bir gişeyi kendi hesaplarına çalıştırarak milyonlarca lira kazanç sağlamak suçundan sorguya çekildi. Memurlar suçlamaları reddettiler.

– Eskişehir Cezaevi'nde çıkan isyanda biri polis 25 kişi yaralandı.

Mart

1

– İstanbul'da sıkıyönetim herkesin kimlik bildiriminde bulunmasını ve gördükleri şüpheli şahısları en yakın karakola bildirmesini istedi.

– Soyguncular SSK Levent Dispanseri'ni basarak 2 milyon 270 bin lira tutarındaki personel maaşlarını alıp kaçtılar.

– İstanbul'da askeri birlikler ve polis ekipleri tarafından öğrenci yurtları aynı anda arandı. Durumları şüpheli görünen 100 genç gözaltına alındı.

– Galatasaray Lisesi'nde müstahdem olarak çalışan sağ görüşlü Gıyaseddin Ocak isimli gencin kurşuna dizilmiş cesedi Kasımpaşa'da bulundu.

– Acıbadem sakinleri geceleri kurşun seslerinden uyuyamıyorlar.

2

– Türkiye'nin en büyük soygunu İstanbul'da yapıldı. Marksist Leninist Silahlı Propaganda Birliği (MLSPB) örgütünün üstlendiği kanlı soygunda bir kişi öldü, 4'ü polis 7 kişi yaralandı. Üç Anadol otomobille gelen 9 militan önce polis otosunu, sonra içinde Cerrahpaşa Tıp Fakültesi personel maaşlarının bulunduğu ambülansı taradılar ve 15 milyon lirayı alarak kaçtılar.

– Sefaköy'de silahlı 3 kişi Tekel kamyonu şoförünü soyup 200 bin lira parayı alarak kaçtı.

– Yenikapı, Taksim ve Haydar semtlerinde üç ceset bulundu.

– Beşiktaş ve Emirgân'da iki işyeri bombalandı.

4

– Polis tüm soygunları planlayan, hücreleri kuran ve silahları temin eden "Amca" takma adlı Ömer Çimeken'i bucak bucak arıyor. 15 milyonluk soygunu da resmi sıfatı MLSPB Merkez Komitesi Siyasi Büro lideri olduğu iler sürülen Çimeken planlamış.

– Siyasi soygunların para nakilleri sırasında meydana gelmesi üzerine bazı büyük firmalar zırhlı para taşıma aracı yaparak satışa çıkardılar. Minibüs tipindeki bu araçlar 1,5 milyon liraya satılıyor.

– Konya'da 16 yaşındaki bir gelin, kendisine sarkıntılık yapan kayınpederini iple boğarak cesedini parçaladı ve çeyiz sandığına koyup bahçeye gömdü. Ceset kokunca cinayet ortaya çıktı.

5

– Siverek'te iki aşiret arasında çıkan çatışmada 10 kişi öldü, 15 kişi yaralandı.

– Ankara'da daha önce de bir banka soygunu yapıp 70 bin lira aldıkları anlaşılan ve tekrar banka soyup 100 bin lira çalan sol fraksiyona mensup üç kişi soygundan yarım saat sonra yakalandı.

6

– Polis şimdi de İvan takma adlı anarşist lider Tamer Tabak'ı arıyor. Çanakkale Belediye Başkanı'nın oğlu olan Tamer Tabak'ın Amca'nın sağ kolu olduğu bildirildi. Hücre lideri olan Tabak ve büyük bir şirketin genel müdürünün oğlu olan Hulusi Köprülü yakalanırsa 15 milyonluk soygundan başka soygunlar da aydınlanacak.

7

– Ankara'da silahlı üç kişi güpegündüz bir kuyumcu dükkânını basarak 1 milyon liralık altın aldılar.

– Anarşik eylemlerde 8 kişinin öldürülmesi olayına karıştığı iddia edilen ülkücü Veli Can Oduncu için İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nde 18 yıl hapis cezası istendi.

– İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş, son günlerde anarşistlerin ve soyguncuların yakalanmasında emekleri geçen 2 bekçiyle 6 polisi ödüllendirdi. Bakan korkudan başarılı polis ve bekçilerin fotoğraflarını çektiremedi.

9

– İstanbul'da banliyö treni kundaklandı.

– Muş'ta çiftlik basıp 12 otomatik tüfek çalan Kawa'cılar yakalandı.

– Konya'da kahvehane tarandı. Bir ölü, 3 yaralı var.

– Turhal'da 2 öğrenci vuruldu. Okullar tatil edildi.

– Ülkücü Veli Can Oduncu 16 yıl hapse mahkûm edildi.

– İstanbul'da bir muhtarın hazine arsalarını parselleyerek Dev-Genç'e dağıttığı anlaşıldı.

10

– Adıyaman MHP ilçe başkanı öldürüldü.

– Kahramanmaraş'ta bir öğrenci ağzına kurşun sıkılarak öldürüldü.

11

– MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş yaptığı açıklamada bugüne kadar 200'e yakın üst düzey yöneticinin çeşitli tarihlerde öldürüldüğünü söyledi.

12

– 12 Mart'ın yıldönümünde kan döküldü. Çeşitli yerlerde gösteriler yapıldı, pankartlar asıldı, çatışmalar oldu. Bir polis öldü.

– 11 aydır aranmadık yer bırakılmayan ODTÜ mezunu genç mühendis Serdar Vidinli, Toprak Mahsulleri Ofisi Ankara Güvercinlik Silosu'nun girilmemesi gereken Tahrip Odası'nda tanınmayacak halde ölü bulundu.

13

– Nazilli'de cinayet suçundan cezaevinde tutuklu bulunan bir şahsın geride kalan eşi ve dört çocuğu hasımları tarafından

ateşe verilerek yakıldı. Bu korkunç katliamın sanığı olarak üç köylü gözaltına alındı.

– Konya'da bir kadın üvey oğlunun burnunu kesti.

– İstanbul'da Van Öğrenci Yurdu'nun müdürü tabancayla delik deşik edilerek öldürüldü.

– Ankara'da Esir Türkler Kurtuluş Ordusu adlı yasadışı sağ örgütün 16 üyesi yakalandı.

14

– Ay tutuldu.

15

– Anarşi dün de 3 can aldı. 32 de yaralı var.

– Libya'dan petrol yerine sıcak geldi. İstanbul'da hava 22 derece.

– Muazzez Abacı'nın nişanlısı Hasan Heybetli cinayet suçundan aranıyor.

– Kartal'da eşi beş aylık hamile olan bakkal, 2 kişiyle girdiği bir silahlı çatışmada öldü.

16

– Bursa'da 704 bin liralık soygun yapıldı. Vakıflar Bankası Çarşı Şubesi'ne giren silahlı 3 kişi izlerini kaybettirdiler.

– Kadıköy Postanesi'ne gelen silahlı 4 kişi 80 bin lira alarak kaçtı.

– Nişantaşı'nda bir bakkal ve avukat silah zoruyla soyuldular.

– Sultanahmet'te sur ahşap evin üzerine çöktü. 1 ve 5 yaşlarındaki iki çocuğuna sarılarak uyuyan anne öldü.

– Beykoz'da 10 ve 15 yaşlarındaki iki kız kardeş el ele tutuşup denize atlayarak intihar etti.

17

– Malatya'da şıra satan 42 yaşındaki Lütfü Mehteroğlu iki kızını kesti. 7 yaşındaki kızı şans eseri ölümden kurtulurken 2 yaşındaki Lütfiye öldü.

20

– Adana'da yakalanan 14 anarşistin üzerinden makineli tüfek, tabanca, mermi ve boğma zincirleri çıktı.

21

– İstanbul'da sis kazalara neden oldu.

22

– Dev-Genç Genel Başkanı Bülent Uluer sahte pasaportla yurtdışına çıkarken ele geçirildi.

23

– İstanbul'da sabah altıda başlayan sis saat dokuzda iyice yoğunlaştı. Görüş mesafesi 50 metreye kadar indi.

– Eski MSP Milletvekili Halit Kahraman eroin kaçırırken yakalandı.

– AP Amasya Milletvekili Ethem Naci Altınay yasak yola girdiği için otomobilini parka çekmek isteyen bir trafik polisinin parmağını üç yerinden kırdı.

24

– Adana'da kahve tarandı. 3 kişi öldü, bir kişi yaralandı.

26

– Mahir Çayan'ın ve arkadaşlarının Kızıldere'de öldürülmesinin yedinci yıldönümünde yasadışı bazı örgütler çeşitli yerlerde olay çıkardı.

– MHP Eyüp eski ilçe başkanı öldürüldü.

– İstanbul'da bir kahvehane tarandı, bir kişi öldü.

– Gaziantep'te 2, Ünye'de bir kişi öldürüldü.

– İstanbul'da Sanayi Odası, Ankara'da Maliye Bakanlığı binalarına bomba atıldı.

27

– CHP Urfa Milletvekili Celal Paydaş, Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç'a tabanca ile hücum etti. Bir tanıdığının ta-

yin işinin yapılmaması üzerine silaha sarılan Paydaş'ın elinden Altıkulaç'ı koruma polisi ve çevredekiler kurtardı.

– Mart sonunda anarşi arttı. Birçok şehirde bildiri dağıtıldı, kızıl bayraklar çekildi. İstanbul'da TSİP Genel Merkezi basıldı, bir yaralı var. Bir banka şubesi bombalandı. Ağrı'da 45 bin mermi ele geçti. Kars'ta bir çocuk yaralandı.

28

– Şoförler kontak kapatma eylemi için ikiye bölündü. Ankara ve Erzurum sıkıyönetim komutanları direnişi yasakladı.

– Kumkapı dehşet içinde. Üç ay içinde aynı sokakta iki küçük çocuk parçalanarak öldürülüp cesetleri evlerinin kapısının önüne bırakıldı.

– Sinir krizi sırasında kullanılan Halidol adlı ilacın stokları tükendi. İlaç yokluğundan akıl hastaları tedavi edilemiyor.

30

– Şimdi de teypli, hoparlörlü anarşist arabaları çıktı. Taksim meydanında boş bir otomobile yerleştirilen teypten yapılan yayında, sol sloganlar atıldı, arada da, "Bomba var, kapıları açarsanız patlar" anonsları yapıldı. Bu nedenle otomobile uzun süre kimse yanaşamadı.

– Teröristler yurdun çeşitli yerlerinde bombalar attılar, kahveler tarandı.

– Gaziantep'te bir öğrenci öldürüldü.

– Adana belediye başkanına ateş açıldı, 2 kişi yaralandı.

31

– Şarkıcı Esengül, Oflu İsmail adlı kabadayının isteği olan "Aldırma Gönül Aldırma" şarkısını söylemeyince Oflu İsmail ve yanındaki 11 adamı Semiramis gazinosunun içinde rastgele ateş etmeye başladılar. Gazino sahibi ile şef barmen öldü.

Nisan

1

– Marksist Leninist militanlar Tütünçiftlik'te gece yarısı dehşet saçtılar. 6 anarşist 2 bankacının evini basarak bankacıları ve eşlerini bağladıktan sonra bankanın anahtarlarını aldılar. Bu arada bir karakol basıp 4 polisi etkisiz hale getirdiler ve polis üniformalarını çaldılar. Ama Ziraat Bankası'nın kapısını açamayan anarşistler içeriye pencereden girdiler. Bu kez de kasayı açamayınca soygunu yapamadan kaçtılar. Bankada işçi maaşları ve emekli aylıkları için ayrılmış 20 milyon lira kurtuldu.

– Almanya'da çalışan İbrahim Telemen üç aydır kaldığı Gümüşsüyu Opera Oteli'nin yedinci kattaki odasından atlayarak intihar etti. Odada sahte bir pasaport ve Sıkıyönetim Komutanlığı'na yazılmış bir mektup bulundu.

2

– Polisin gücü artacağına azalıyor. Anarşistleri yakalamak mümkün değil. Halk çaresizlik içinde.

– Tütünçiftlik'i savaş alanına çeviren teröristlerden bazılarının kimlikleri belirlendi. Baskına bazı polislerin de karıştığından şüpheleniliyor.

– Oflu İsmail aranıyor. Sahte pasaportla yurtdışına kaçabilme ihtimali yüzünden sınır kapılarında tedbir alındı.

– Kendisine tecavüz etmek isteyen hemşerisini baltayla başını parçalayarak öldüren Feride Kaya (23) üç ay tutuklu kaldıktan sonra tahliye edildi.

3

– Lodos İstanbul'u altüst etti. 2 balıkçı denizde kayboldu. Vapurlar çalışmıyor. Evlerin damları uçuyor.

– Fırtınayla Libya çöllerinden gelen toz ve kum parçaları bulutlarda birikti ve İstanbul'a gökten çamur yağdı.

– Beykoz'da NATO'ya ait bir arazinin hemen yanında yapılan ve "Ayı İni" adı verilen operasyonda yeraltındaki mağaralarda saklanan 2'si cezaevi kaçağı 3 militan ele geçirildi. Mağarada ayrıca bir polis, bir asker parkasıyla sahte nüfus kâğıtları, 5 tabanca, otomatik tüfek şarjörleri ve Marksist Leninist yayınlar bulundu.

4

– Diyarbakır ve Erzurum'da 2 polis, Adana'da bir öğretmen öldürüldü.

– Almanya'dan İzmir'e gelen Ayşe adındaki esrarengiz bir kadının valizinde iki makineli tüfek ve birçok mermi ele geçirildi.

– Kumkapı tren istasyonunun tuvaletinde bir öğrencinin cesedi bulundu.

– Topal Müşerref, sevgilisi Ali Polat'ın güzel sözleri üzerine iki yavrusunun vahşice öldürülmesine yardım etti.

6

– Müdürleri Hasan Mıhcı'nın, kuduz olduğu sanılan bir başıboş sokak köpeği tarafından ısırıldığını öğrenen temizlik işçileri sokaktaki tüm köpekleri tüfek, balık ağı, taş, sopa gibi aletlerle yakalayıp öldürdüler.

– Çankırı'da sağcı bir gencin öldürülmesi üzerine olaylar çıktı. Sokakta gösteri yapan 5 bin kişi dağıtılamayınca vali sokağa çıkma yasağı ilan etti.

7

– Türkiye Emekçi Partisi (TEP) Genel Başkanı Mihri Belli Sultanahmet'teki parti merkezine giderken yaylım ateşi açılarak ağır yaralandı. Olayı TİT ve ETKO adlı iki sağ görüşlü örgüt üstlendi.

8

– Turgutlu'da gözaltındaki THKP-C militanı arkadaşlarını kurtarmak isteyen 8 anarşist bastıkları polis merkezinde 2 bekçiyi öldürüp bir polisi ağır yaradılar ve bir polis silahı alarak, arkadaşlarını kurtaramadan kaçtılar.

– Sağmalcılar Cezaevi'nde isyan çıktı. 3 gardiyan ve bir mahkûm yaralandı.

9

– İstanbul'da 12 saat süren sağanak yağış hayatı felç etti.

– Türkiye'de kadın teröristler çoğaldı. Turgutlu'daki karakol baskınının elebaşılığını geçen yıl kocası öldürülen ve Akrep Nalan kod adlı Nalan Gürateş (24) adlı kadının yaptığı anlaşıldı.

– İngiliz ve Amerikan gizli servislerine bilgi sattığı iddiasıyla yargılanan MİT İstihbarat Dairesi Başkan Yardımcısı emekli Kurmay Albay Sabahattin Savaşman 17 yıl 6 ay hapse mahkûm edildi.

– Eyüp'te bir operasyon sonucu yakalanıp Eyüp Emniyet Amirliği'ne getirilen genç, elindeki gazetenin arasında içeri soktuğu tabancayla 1 bekçiyi öldürdü, 1 polisle 1 sivili yaraladıktan sonra etrafa ateş ederek kaçmayı başardı.

10

– Evlilik dışı doğan bebeklerini dört gün aç bıraktılar, ölmeyince diri diri gömdüler.

– Devrimci bir ortaokul öğrencisinin cesedi arsada bulundu.

11

– Türkiye'den üç defa Almanya'ya kaçıp dünya polisini şaşırtan Afacan Hasan'ın pavyonlarda konsomatris olarak çalışan annesi Melahat Meriç Adalı dün Taksim'deki evinin banyosunda vahşice öldürülüp cesedi parçalara bölünmüş, iç organları etrafa atılmış halde bulundu. Genç kadının öldüğü, evden kokular gelince anlaşıldı. Evden yine kaçmış olan Hasan en son İzmir'de görülmüş. Kadının sevgilisi Josef Zahoro konu hakkında hiçbir şey bilmediğini söyledi.

12

– İzmir'de fuar önüne, son model makineli tüfeklerle pusu kuran maskeli 4 kişi Amerikalı 2 çavuşu taradı. Çavuşlardan biri öldü, diğeri ağır yaralandı. Saldırıyı düzenleyenler çalıntı bir otomobille kaçarak izlerini kaybettirdiler.

– Kanlı Tütünçiftlik baskınını yasadışı THKP-C Eylem Birliği'nin İzmit, İstanbul ve İzmir hücrelerinin ortaklaşa düzenlediği ortaya çıkarıldı. Biri kadın İngilizce öğretmeni olmak üzere 6 kişi yakalandı. Baskını gerçekleştiren 6 militana Karacabey Lisesi İngilizce öğretmeni Nilgün yataklık ediyordu.

– Mesleğinden alındığı için sinir krizi geçiren bir polis Aksaray'daki evinde ekmek bıçağıyla eşi Ayşe Günaydın'ı iki çocuğunun gözü önünde öldürdü.

13

– Nisan yağmurları soğuğu beraberinde getirdi. Hava sıcaklığı 21 dereceden 8 dereceye düştü.

– Mayıs'a doğru terör yine arttı. Ankara, İstanbul ve Adana'da kanlı bir gün yaşandı.

– Siyasi polis ekibinin, Beykoz'da bir eve yaptığı baskında 2'si kadın 4 kişilik THKP-C Eylem Birliği militanlarıyla girdiği çatışmada biri kadın 2 militan ve 2 polis öldü, bir polis ağır yaralandı.

– Ankara'da Şekerbank eski Genel Müdürü Ömer Sunar evinde öldürüldü. Cesedinin üzerine, "Beklenen gün geldi. Bir halk düşmanı daha yok oldu" yazısı bırakıldı.

– Spor Akademisi öğrencisi bir genç bıçakla öldürüldü.

– Adana'da bir kız öğrenci, okula giderken kurşuna dizildi.

14

– Mardin'de kuduz teşhisi konan hastayı hastaneden kaçırdılar.

15

– İstanbul'da her 40 kişiden biri hırsız.

16

– DİSK, 1 Mayıs'ta Taksim'de gösteri yapmakta direniyor.

– Doğu barut fıçısı gibi. Türkiye'den İran'a üç ayda en az 100 bin silah kaçırıldı. İran'da Kalaşnikof 140 bin, Karadeniz yapısı tabanca ise 30 bin lira ediyor.

– Mardin'in Midyat ilçesinde hastaneden kaçırılan hasta kudurarak öldü. Hasan Dağ adındaki hasta ölmeden önce kendisini hastaneden "kurtaran" karısıyla kardeşine de saldırdı.

– Annesi evi terk eden 13 yaşındaki Aynur Yalım, Rami'deki gecekonduda kendini astı.

17

– *Sürü* filminin oynadığı Süreyya Sineması'na bomba atıldı.

18

– Büyük patronlar operasyonu İstanbul'da kaçakçılık dünyasını bir anda karmakarışık etti. Tahtakale piyasasında panik yaratan aramada işadamı Hüseyin Uğurlu ile Haydarpaşa Gümrük Müdürü Galip Kayıran ve 20 kişi gözaltına alındı.

– Hükümetin bağımsız üyelerinden Bayındırlık Bakanı Şerafettin Elçi, "Türkiye'de Kürtler vardır. Ben de Kürdüm" dedi.

– Şarkıcı Esengül esrarengiz bir trafik kazası sonunda öldü. Şarkıcının ölümüne sebep olan kaza Yeşilyurt'ta sabaha karşı oldu. Parçalanan otomobilin içinden iki erkek ve iki kadınla, içki şişeleri çıktı.

– Adana'da otomatik silahlı militanlar, gözaltına alınan 5 arkadaşlarını kurtarmak için Hacıbayram Polis Karakolu'nu bastılar. Çıkan çatışmada bir polisle bir militan can verdi, 3 polisle 2 bekçi yaralandı.

19

– Büyük patronlar operasyonuyla ortaya çıkan olaylar dizisinin kökeninde silah ve mermi kaçakçılığı olduğu, bu işe birçok kamu görevlisinin ve ünlü işadamının daha katıldığı ortaya çıktı. Son olarak "Sındırgılı" lakabıyla tanınan işadamı gözaltına alındı. Patronları bir mektup ele verdi. Otelde ölü bulunan İbrahim Temelci, "Silah ve altın kaçakçısıyım. Öldürüle-

ceğim. Kanımın yerde kalmaması için size isimleri bildiriyorum" diyordu.

– Yaralı militanı arkadaşları konuşmasın diye vurdular. Adana Devlet Hastanesi'nin kapısına ölü olarak bırakılan anarşist, çok zengin bir ailenin çocuğu.

– Esengül'ün cenazesinde ne bir çiçek, ne de hayranları vardı.

20

– Son yılların en büyük operasyonuyla ele geçirilen "büyük patronlar"ın, Türkiye'ye Beyrut ve İsviçre'den külçe altın getirerek altın piyasasını da ellerinde tuttukları anlaşıldı. Aranan bazı işadamlarıyla kabadayıların, turistik amaçla yurtdışına çıktıkları tespit edildi.

21

– Mevsim bahar mı, kış mı şaşırdık. Havalar yeniden soğuyor.

– Boğaz'da yeni bir facia daha. Rumen şilebinin parçaladığı Türk gemisi sulara gömüldü. İkiye biçilen yük gemisi 17 müretteba tıyla battı. 2 denizcinin cesedi bulundu. 5 kişi kayıp.

– AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, "Sokaklar gündüz devletin, gece eşkıyanın işgalinde" dedi. Demirel, son 4 ayda sıkıyönetim sınırları içinde kalan 13 ilde 1488 olayda 300 kişinin öldüğünü, 128 soygun yapıldığını ve 40 milyona yakın paranın çalındığını bildirdi.

22

– Türkiye'de Kürt sorunu tartışılıyor. Sol fraksiyonlar şimdi aşılama aşamasında ama hepsinin birleştiği nokta "Bağımsız Kürdistan".

– Türkiye'de şu anda 731 anarşist aranıyor.

– Batman'da 3 yıl önce 13 yaşındayken 50 yaşındaki bir adamla evlendirilen genç kadın, kocası annesiyle babasını öldürüp kaçınca kimsesiz kalan 4 kardeşiyle birlikte 2 yaşındaki oğlu Kadirşah'ı yanına alarak polise sığındı.

24

– İstanbul'da çocuklar deniz mevsimini açtı.

– Şeyh Said'in oğlunun 40 müridi Erzurum'da gözaltına alınıp bırakıldı.

– DİSK Genel Başkanı Fehmi Işıklar, sıkıyönetime ve başbakana karşı çıktı, 1 Mayıs'ı Taksim alanında kutlama kararında olduklarını açıkladı. Türk-İş Başkanı İbrahim Denizcier, "İşçinin bayramı varsa, bu işçiyi sokağa dökmekle kutlanamaz" dedi.

– İzmir'deki Tekel bürosu soyuldu. Üç soyguncu 1,5 milyon lira alıp kaçtılar.

25

– Anarşi dinmek bilmiyor. Bugün 4 kişi öldü.

– Muhalefet tarafından "güven oylaması" olarak ilan edilen sıkıyönetimin yaygınlaştırılıp uzatılması oylamasını iktidar TBMM'de yapılan, kavgalı yumruklu, Türk-Kürt tartışmalı bir bileşimden sonra kazandı. Sıkıyönetim uzatıldı. 13 il dışında Adıyaman, Siirt, Mardin, Diyarbakır, Hakkâri ve Tunceli de sıkıyönetim kapsamına alındı. Görüşmeler sırasında Kürt sorunu açılınca kavga çıktı. CGP Genel başkanı Turhan Fevzioğlu dövüldü.

– 1 Mayıs günü izin verilmeyen miting ve gösterilerin önlenebilmesi için, Üçüncü Kolordu'ya bağlı tüm birliklerle İstanbul polisinin ortak görev yapacağı ve topluluklara kesinlikle ateş açılacağı bildirildi.

26

– Dünya tehlikede. Tufan, ateş deryası Halley kuyruklu yıldızı 180 milyon kilometre hızla dünyaya yaklaşıyor. 52 bilim adamı tüm ülkelerin tedbir almasını istedi.

– Sıkıyönetim bildiri yayınlayarak İstanbul'daki 1 Mayıs gösterilerini yasakladı. Dernekler arandı, afişler toplandı.

– Polis kıyafet değiştirip döviz kaçakçılarını yakalayadursun, bir gemi dolusu eşya limandan kayboldu. 45 tonluk kayıp teknenin içinde Sovyet yapısı silah ve elektronik eşya olduğu söyleniyor.

– İstanbul'da öldürülüp parçaları şehrin çeşitli yerlerine atılan kızın duruşması başladı. Katil Yusuf Torun, "Onu çok içki içtiği için öldürdüm. İçki yüzünden karnındaki çocuğuma bir şey olacağından korkuyordum" dedi.

– Afacan Hasan'ın annesini öldürüp parçalayan Japon Ahmet (Ahmet Güneş) yakalandı. "Uzun süredir birlikteydik. Hep birlikte olmamız için bana dostunu öldürmemi teklif etti. Kabul etmeyince beni, cebine esrar koyup polise ihbar ederim, diyerek tehdit etti. Sarhoştum. Boğazını sıkarak öldürdüm" dedi. Japon Ahmet, ilk zanlı olan kadının dostu Josef'le karşılaştı, elini sıkarak özür diledi.

27

– Erenköy'deki ünlü Zincirli Köşk'ün sahibesi Meserret Yıldırımer, sahibi olduğu Klüp 33'te kendisinden 32 yaş küçük eşinin açtığı yaylım ateşiyle yaralanırken, aynı masada oturan 2 işadamı hayatını kaybetti.

– Levent'te sahibi Amerika'da olan bir evde 30-35 yaşlarında şakağından vurulmuş bir kadın cesedi bulundu. Olayı evin karşısındaki oto galerisine haber veren ve kapı anahtarı bırakan meçhul genç aranıyor.

– Bir polis evde karısıyla içki içerken intihar etti. 2,5 aylık bebeği vardı.

– Ayrıldığına pişman olup evine geri dönen kadın, reddedilince 1,5 yaşındaki yavrusuyla birlikte Folidol zehri içerek intihar etmek istedi. Ama bebek öldü, kendisi kurtarıldı.

28

– Sıkıyönetime rağmen 1 Mayıs'ı Taksim alanında kutlayacaklarını açıklayan DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, Genel Sekreter Fehmi Işıklar, Başkan Vekili Kemal Nebioğlu ve Yürütme Kurulu Üyesi Rıza Güven'le Tuncer Kocamanoğlu İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nca gözaltına alındılar. DİSK'e bağlı sendikalara polis baskın yaptı. 1 Mayıs'la ilgili afiş ve pankartlar toplandı.

– Gerginleşen hava yüzünden polis ve jandarmada tüm izinler kaldırıldı. Şehir yakınlarındaki askeri birlikler teyakkuz haline getirildi.

– Malazgirt'in bir köyüne başsağlığına giden köylüler kan davası yüzünden pusuya düşürüldüler. 5 kişi öldü, 5 kişi yaralandı.

– İzmir'de 1 Mayıs bildirisini almak istemeyen genç öldürüldü.

– Dün Levent'te ölü bulunan kadının Önder Somer'in eşi, 2 çocuk annesi Tendü Döşer olduğu anlaşıldı. Ev sahibi anahtarı Coşkuner İmrahor adlı bir gence vermiş. Olay Önder Somer'in gece eşi eve gelmeyince polise başvurmasıyla ortaya çıktı.

29

– 1 Mayıs günü İstanbul'da sokağa çıkmak yasaklandı. Sıkıyönetim Komutanlığı 22 numaralı bildirisiyle Pazartesi akşamından Çarşamba sabahına kadar İstanbul'a giriş ve çıkış yapılmayacağını açıkladı. DİSK'in 3 yöneticisi sokağa çıkma yasağına rağmen 1 Mayıs'ı kutlayacaklarını açıklayınca onlar da gözaltına alındı.

30

– Halk saat 18.00'den sonra evlerine kapandı. Başbakan Bülent Ecevit Orgeneral Kenan Evren'le görüştü. Ordu ve polis alarmda. AP Genel Sekreteri Nuri Bayar, "Nihayet devlet gücünü gösterdi" dedi.

– Solun iki fraksiyonu 1 Mayıs nedeniyle 18 il ve 9 ilçede gösteri yapacak.

– Ümraniye'de 8 yaşındaki Nuran'ı kesip öldürdüler.

Mayıs

1

– Sokağa çıkma yasağı nedeniyle İstanbul sakin bir gün geçirdi. Televizyon yayını sabah saat 11.00'de başladı ve bütün gün aralıksız sürdü. 5 milyonluk İstanbul'da yüzlerce insan bayramı balkonda güneşli güne bakarak geçirdi.

– Olağanüstü güvenlik önlemleri alınarak tüm sokak başları tutuldu. Korsan gösteri yapmak isteyen binden fazla gösterici gözaltına alındı.

– Taraftarlarıyla birlikte sokağa çıkan TİP Genel Başkanı Behice Boran, güvenlik kuvvetleri tarafından sıkıyönetime sevk edildi. TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz da gözaltına alındı.

– İzmir'de DİSK'ten geçici bir süre ihraç edilen Maden-İş Sendikası öncülüğünde yapılan miting olaysız geçti. Bu mitinge ve daha sonra yapılan gösteriye 20 bin kişi katıldı.

2

– Dün gözaltına alınanlardan 415'i serbest bırakıldı. Eylemsel gösteride bulunan 644 kişi savcılığa verildi.

– Gültepe'de bir kişi yaylım ateşine tutularak öldürüldü.

– Gece İstanbul'un çeşitli yerlerine bombalar atıldı.

– 11 kişiyi öldürdüğü iddiasıyla idam isteğiyle yargılanan 20 yaşındaki Şükrü Çalışkan, Sağmalcılar Cezaevi'nden adliyeye götürülürken cezaevi arabasının demir parmaklıklarını sökerek yola atlayıp kaçmayı başardı. Şükrü Çalışkan'ın 26 soygun olayına da karıştığı öne sürülüyordu.

3

– CHP tarafından örgütü uyandırmak için yayınlanan bültende Türkiye'de 9 ayrılıkçı grubun bulunduğu öne sürüldü. Bültende bu grupların Kürdistan Demokrat Partisi, Kürdistan Yurtseverler Birliği, Rızgari, Apocular, Şivancılar, Özgürlük Yolu Kawa, Denge Kawa ve Tekoşin olduğu bildirildi ve gruplar hakkında geniş bilgi verildi.

– İzmir'de DİSK'e bağlı Genel-İş Sendikası'nın belediyeye bağlı 10 işyerinde uygulamaya koyduğu grev, halkı perişan etti.

– İstanbul'da 1 Mayıs günü korsan yürüyüş düzenlemek isteyen 100 kişi Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi tarafından tutuklandı.

– Nejat Eczacıbaşı'nın Erenköy'deki köşkü biri polis üniforması giymiş bir grup genç tarafından yakılmak istendi.

– Arnavutköy'de 4 gün önce denize uçan otomobilden bir erkek cesedi çıktı.

– Taş kalpli bir annenin Haydar semtinde metruk bir evin harabesi arasına bıraktığı birkaç günlük kız bebek sokak köpekleri tarafından parçalanmak üzereyken polisler tarafından bulundu.

4

– İzmir'i felce uğratan grev Bakanlar Kurulu kararıyla bir ay ertelendi.

5

– DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk ve konfederasyonun 11 yöneticisinden 7'si, 1 Mayıs'la ilgili olarak yayınladıkları bildiriler nedeniyle gözaltında tutuldukları Selimiye Kışlası'nda tutuklandılar.

– 4 ay önce ev anlaşmazlığı yüzünden kayınpederini öldürüp parçalara ayıran ve tanınmasın diye başını sobada yakan damat diğer parçaları da sokağa attı. Cesedin kol ve bacakları top oynayan çocuklar tarafından bulundu.

6

– Hıdrellez kırlarda kutlandı.

– Deniz Gezmiş'in idamının yıldönümü nedeniyle olağanüstü önlemler alınırken Yeşilköy'de iki bomba patladı. Can kaybı olmadı. O sırada Demirel ve Türkeş havaalanında uçak bekliyorlardı.

– 1 Mayıs günü sokağa çıkma yasağına rağmen DİSK Genel Merkezi önünde gösteri yapan TİP Genel Başkanı Behice Boran ile 355 arkadaşı Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi tarafından tutuklandı.

– Cinayet suçundan aranırken yurtdışına kaçan Hasan Heybetli Amsterdam'da yakalandı.

7

– İstanbul'da bombalı pankartı yerinden indirmek isteyen polisin kolları koptu.

– Mersin Ağır Ceza Reisi Halit Velioğlu, gece evinde biri kız 3 anarşist tarafından Sten makineli tabancayla öldürüldü. Göğsünden ve karnından ağır yaralanan eşi ise iki ameliyat geçirdikten sonra hayata döndürüldü. Olay büyük tepki gördü, anarşistlerin adalete gözdağı vermek istediği bildirildi.

– İstanbul'da bir banka şubesi yakıldı.

– Antalya'da Tekel deposu, İstanbul'da bir fabrikanın satış mağazası soyuldu.

– Merter'i lağım suları bastı.

– İzmir'in Kemer semtinde son yılların en büyük yangını meydana geldi. 400 dükkân yandı. Bazı dükkânlar halk tarafından yağma edildi.

8

– Devlet Bakanı Mustafa Kılıç'ın evi önündeki koruma görevlisi 3 anarşistin saldırısına uğradı. Tabancası alındıktan sonra bağlı olarak bırakıldı.

9

– Keçiören çocuk yuvasında hasta çocukların gece gündüz lazımlığa bağlandığı ortaya çıktı. Kimseyle görüştürülme-

yen kimsesiz çocuklar, yürümeyi ve konuşmayı unutuyorlar; zekâları geriliyor. Yetkililerin bahanesi, parasızlık!

– Eski sinema oyuncusu Önder Somer'in karısını öldürdüğü gerekçesiyle aranan işadamı Coşkuner İmrahor yakalandı.

– Marmara Denizi'nde turuncu şeritler oluştu. Özellikle balıkçıların paniğe kapılmalarına karşı Hidrobiyoloji Enstitüsü yetkilileri renk değişiminin milyonlarca tek hücreli canlının yakamoz yapmasından ileri geldiğini söylediler. 24 saat ömrü olan organizmalar kamçı biçimindeler ve bu organizmaların olduğu yerde gece denize girenler sudan çıktıktan sonra fosfor sürmüş gibi bir süre ışık saçıyorlar. Bu olayın daha önce Kızıldeniz'de de görüldüğü söyleniyor.

10

– Türkiye'nin çeşitli bölgelerindeki anarşik olaylarda bir günde 9 kişi öldürüldü, 10 kişi yaralandı.

11

– Merter'deki bir apartman dairesine sabaha karşı baskın yapan polisler, 3 milyon liralık at yarışı ve 15 milyon liralık Cerrahpaşa soygununu yapan biri kız 6 anarşistle iki saat süren bir silahlı çatışmaya giriştiler. Anarşistlerden biri öldü, biri koma halinde hastaneye kaldırıldı. Bir anarşist de hafif yaralandı. Marksist Leninist Silahlı Propaganda Birliği (MLSPB) adlı yasadışı örgüte mensup hücrenin kaldığı evde birçok sahte kimlik kartı, 50 adet bomba, çeşitli marka otomatik tabanca, çok sayıda mermi bulundu fakat hiç para çıkmadı. Çatışmada ölen "Amca" takma adlı Ömer Çimeken örgütün beyni durumundaydı.

– Ataköy'da sabah 08.00 sıralarında otobüs durağında saldırıya uğrayan NATO tesislerinde görevli 3 Amerikalı askerden biri öldü, biri yaralandı. Anadol marka otomobilden çıkan maskeli 3 kişi servis otobüsünü bekleyen Amerikalıları yaylım ateşine tuttular.

– Ankara'da bir kahveyi basan silahlı 2 kişi, içerideki 5 kişiyi yere yatırıp solcu olarak bilinen bir genci beynine kurşun sıkarak öldürdüler.

– Fatih'te 3 yıl önce lise öğrencisi Handan Otak'ı evinde bıçakla delik deşik ederek öldüren Ahmet Şahin adlı genç, 20 yıl hapse mahkûm oldu.

– DİSK genel başkanı ve yöneticilerinin tutuklanmasından sonra yürütme görevini üstlenen Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Kenan Budak ile OLEYİS Genel Sekreteri Nusret Aydın da tutuklandılar.

12

– Dün yapılan baskında yaralı olarak ele geçirilen MLSPB üyesi "İvan" kod adlı Tamer Tabak da hastanede öldü. "Lenin Zeki" diye tanınan anarşist ele geçti. Hücre çorap söküğü gibi ortaya çıkarılıyor. Hücrenin planları ele geçti. İlk hedefin İsrail ve Amerikan konsoloslarını öldürmek olduğu ortaya çıkarıldı. Operasyonlar sürüyor. Bir kız militan daha yakalandı.

13

– MHP Şişli İlçe Başkanı Yusuf Bahri Genç, işyerine giderken yolunu kesen 2 kişi tarafından kurşun yağmuruna tutularak öldürüldü. Daha önce dükkânı defalarca bombalanan Genç'i vuranlar, onu hastaneye götürmek isteyen otoyu da kurşunladılar.

14

– Güvenlik kuvvetleri yasadışı Türk Halk Kurtuluş Partisi Cephesi (THKP-C) merkez komitesinin beyni "Kızıl Doktor" Ahmet Yazı Harman'ı ele geçirdi. İstanbul Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde stajyer doktor olan Harman, örgütün kanlı eylemlerini planlıyordu. Cerrahpaşa soygununu da planlayan Kızıl Doktor'un, soygunda ele geçen 15 milyon lirayı örgüte verdiği bildirildi. Gizli örgütün merkez komitesi üyeleri belirlendi.

– Mecidiyeköy'de yüzlerce kişinin gözü önünde lise öğrencisi bir kız kurşuna dizilerek öldürüldü. 2 militan ateş ederken halk korku içinde kaçıştı.

– Ankara'da bir öğrenci, Fatsa'da bir öğretmen öldürüldü.

– Evinde anarşistler tarafından kurşunlanarak öldürülen Mersin ağır ceza reisinin eşi Nuriye Velioğlu da tedavi edildiği hastanede hayatını kaybetti.

15

– Anadoluhisarı'nda 9 yalıya giren bir grup camları kırarak içerdeki eşyaları tahrip etti.

– Doğu Almanya'dan verici getirdiği saptanan Kızıl Doktor'un çalınan 15 milyonla bir radyo istasyonu kurmak üzere olduğu anlaşıldı.

16

– Önder Somer'in eşini öldürdüğü gerekçesiyle tutuklanan İşadamı Coşkuner İmrahor, adli tarihin en büyük kefaletini ödeyerek, 1 milyon liraya serbest bırakıldı.

– Ziraat Bankası'nın şifreleri çalındı. Aşırı sol bir örgüte mensup anarşistler gizli şifreyle bankadan 1 milyon 800 bin lira çektiler.

17

– Bütün yurtta polis dosyaları incelendi. Kimi disiplin suçu işleyen, kimi görev sırasında taraf tutan 400 polis görevden atıldı.

– Sağcı şoförü minibüste delik deşik ederek öldürdüler.

– Bombalı pankartı indiren polisin iki gözü kör oldu.

– Ankara'nın Piyangotepe semtinde eylemci gruplar bölgeyi paylaşamaz oldular. Kavga silahlı çatışmaya dönüştü.

– Bir kıraathanede maç seyreden solcular maskeli kişilerin saldırısına uğradılar. Kendilerine "İntikam Mangası" adını veren grup kıraathaneyi taradı, 7 kişi öldü.

– Konya genelevinin büyük bir bölümü yandı. 40 kadar hayat kadını sokakta kaldı.

18

– Önder Somer'in eşini öldürdüğü iddiasıyla tutuklanan işadamı Coşkuner İmrahor'u 1 milyon lira kefaletle tahliye eden Hâkim Emin Orhan Akyalçın, yıldırım telgrafla Karabük'e atandı. Hâkim "Vicdanım rahat" dedi.

19

– 19 Mayıs'ın 60. yılı törenlerle kutlandı. Cumhurbaşkanı Korutürk "Gençler, eleştirin ama işi silaha dökmeyin" dedi.

– TİP Genel Başkanı Behice Boran ve 330 kişi yargılandı. 250 avukatın isteğine savcı da katılınca, Sıkıyönetim Mahkemesi sanıkları serbest bıraktı.

– Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ü öldürmekten aranan ülkücü Hüseyin Kocabaş, Balıkesir'de yakalandı.

20

– Sirkeci Arabalı Vapur İskelesi'nde bomba patladı. Altına saatli bomba yerleştirilen otomobil parçalandı, diğer otolar hasar gördü. 8 yaralıdan 3'ü pikniğe giden solcu öğrencilerdi.

21

– Şaşkınbakkal'da silahlı 3 kişi bir apartmanın 2 dairesine girip sakinleri bayılttı, soygun yaptı ve evin genç kızını yatak odasına kapattı. Polis soyguncuların daha önce de Kartal'da bir avukatın hamile eşine tecavüz etmek istediğini, Pendik'te de girdikleri bir evin kızına tecavüz ettiklerini açıkladı.

– DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk ve 7 arkadaşı serbest bırakıldı.

22

– İstanbul sokaklarında sapıklar dolaşıyor. 8 yaşındaki bir kız çocuğuna tecavüz ettiler. Okuldan dönerken saldırıya uğrayan kız hastaneye kaldırıldı.

– Coşkuner İmrahor yeniden tutuklandı ve hakkında "kasten adam öldürmekten" dava açıldı.

23

– Doğubeyazıt'ta gizli bir örgüt ele geçti.

25

– Gaziantep'te gizli bir cephanelik bulundu. Depoda değeri 100 milyon liraya yaklaşan tabanca, tüfek ve merminin yanı sıra, elektronik malzeme ve esrar da ele geçirildi.

27

– 675 milyon dolarlık zarara yol açan Samsun Tekel Fabrikası yangınında sabotaj ihtimali büyüyor.

28

– Seydişehir'de MİSK ve DİSK'e bağlı işçiler arasında çıkan çatışmada 23 kişi yaralandı. Töb-Der, CHP ve sol görüşlü kişilere ait ev ve işyerleri tahrip edildi. Gece ilçede sokağa çıkma yasağı koyuldu.

29

– Seydişehir'deki olaylar devam etti. 53 işyeri tahrip edildi. 7 kişi yaralandı, 13 kişi tutuklandı. Olaylar İkinci Ordu'dan istenen takviye jandarma komandolarıyla bastırıldı.

30

– İzmir'de Tariş İplik Fabrikası yandı. Zarar 25 milyon.

31

– Ankara'da Etlik katliamını yaparak bir kahvede 7 kişiyi kurşuna dizenler yakalandı. Sanıklar olaydan önce gasp etikleri otomobilin şoförüne de tecavüz etmişler.

Haziran

1

– Antalya'da anarşistler Antbirlik personelinin 2,5 milyon liralık maaşını alıp kaçtılar.

– Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Dev-Genç'i süresiz olarak kapattı.

2

– Skylab adlı dev uzay aracı bu ay içinde dünyaya çarparak parçalanacak. Uzmanlar uzay aracının düşeceği yeri tespit etmeye çalışıyorlar.

3

– Sel suları rayları sökünce Malatya-Sivas demiryolunda ulaşım 8 saat durdu. 600 yolcu Hekimhan'ın Kesikköprü mevkiinde mahsur kaldı.

4

– Kahramanmaraş olaylarının duruşması Adana'da başladı. 803 sanıktan 300'ü için idam isteniyor. Çok sıkı güvenlik önlemleriyle başlayan duruşmanın sanıklarından 592'si tutuklu, 204'ü tutuksuz olarak yargılanıyor.

5

– İstanbul'da içinde kızlar da olan 11 kişilik THKP-C adlı gizli örgüte mensup sol bir grup yakalandı. Yakalanan örgüt üyelerinin emekli Deniz Binbaşısı Cihangir Erdeniz, eski Emni-

yet Müdürü Ilgız Aykutlu ve MHP İl Başkanı Recep Haşatlı ile oğlunu öldürdükleri açıklandı.

7

– Çeliktepe'de MHP'li bir genç annesinin yanında sokak ortasında öldürüldü.

– İstanbul Üniversitesi katliamından sorumlu Nasibullah Türker gıyaben 16 yıl hapse mahkûm oldu.

– 200 ton ilaç hammaddesi bürokrasi yüzünden gümrükte bekliyor.

8

– Sakarya operasyonunda gizli örgüte darbe indirildi. Anarşist lider Hilmi Begümcan yakalandı. Beş kere polis çemberini yaran Begümcan'ın Eyüp'te bir polisle bekçinin öldürülmesinin faillerinden olduğu açıklandı.

9

– Siverek'in Bucak bucağına bağlı Yağlangöz köyünde 2 aile 4 gündür savaşıyor. 14 kişi öldü. Siverek'in dağ köylerine helikopterle komando birlikleri indirildi. Arazi yüzünden birbirine giren Baturalp ve Ağırağaç ailelerinden 20 kişi de yaralandı. Bir jandarma eri çatışmada, 3 jandarma eri de olay yerine giderken trafik kazasında can verdi.

10

– İstanbul'da Gaziosmanpaşa'ya bağlı 10 köyün halkı 4 tanker mazota el koydu. Köylüler kendilerine mazot verilinceye kadar tankerleri serbest bırakmadılar.

11

– Bakırköy Halkevi bahçesine atılan bomba 3 kişinin ölümüne, 5 kişinin de yaralanmasına yol açtı.

14

– Elazığ Devlet Hastanesi başhekimi anarşistler tarafından vuruldu.

– İstanbul'da sol görüşlü bir kişi öldürüldü.

15

– 15-16 Haziran'ın yıldönümünde aşırı sol gruplar terör yaratmaya kalktı. Eylem yapmayan işçilere ateş edildi.

– İzmir'de anarşistler polisle çatıştı. Bir polis, bir örgüt üyesi öldü. Biri çocuk 5 kişi de yaralandı. 3 saat süren çatışmada anarşistlerin barındığı bina panzerle yıkıldı. 3 örgüt üyesi enkaz altından çıkarıldı.

– Kartal'da üzerine yaylım ateşi açılan işçilerden biri öldü.

– Bakırköy'de Ülkü Ocakları eski şube başkanı öldürüldü.

18

– Yurdun çeşitli bölgelerinde hava sıcaklığı 30 derecenin üzerine çıktı ve sıcaktan ölenler oldu. En sıcak il 40 dereceyle Antalya. Edirne ve Akhisar'da sıcaktan birer kişi öldü.

– İstanbul Küçükköy'de 3 kişi kahve basıp 9 kişiyi kurşunladı. Bir kişi öldü, 8 kişi ağır yaralandı.

21

– İstanbul'da THKP-C'ye büyük darbe indirildi. 58 kişiyi vuran örgüt yakalandı. Vurularak ölen 16 kişinin 7'si polis, 1'i bekçi, 1'i Amerikalı, 2'si ülkücü, 1'i jandarma, 2'si gardiyan, 2'si de vatandaştı.

22

– Intercontinental Oteli'nde grev başladı.

23

– Beyazıt'ta sağ görüşlü gençlerin devam ettiği kahvede saatli bomba patladı, 2 kişi öldü, 44 kişi yaralandı. Güvenlik kuvvetleri olaydan sonra 12 kişiyi gözaltına aldı.

24

– THKP-C intikam eylemine başlayacağını bildirerek 8 profesörü ölümle tehdit etti. Prof. İhsan Doğramacı, Emel Doğramacı, Akgün Hiçsönmez, Gönül Hiçsönmez, Leyla Zileli, Turgut Zileli, Hasan Telatar ve Ferzan Telatar'a tehdit mektupları gönderildi.

25

– MHP Manisa il başkanı eczanesinde öldürüldü. 19 yaşındaki katil peşine düşenlere ateş açarak kaçtı. Daha sonra yapılan bir misilleme sonucu CHP'li bir berber öldürüldü.

27

– Türkiye'deki yeraltı örgütlerinin en önemlilerinden THKP-C ve MLSPB'nin kurucularından Mahir Çayan'ın arkadaşı İhsan Doğan, Ankara'da yakalandı. Sol eylemcilerin Kızıl Tugaylar'la işbirliği yaptıkları, Avrupa'daki Gülten Çayan'dan talimat aldıkları ileri sürüldü.

– Bir anarşistin adı sokak ismi oldu. CHP'li Çanakkale belediye başkanının oğlunun adının bir sokağa konması şehirde tepkiyle karşılandı. "İvan" takma adlı anarşist, cinayetle sonuçlanan bazı olayların faali olarak yakalanmak isterken çatışma sırasında Merter'de öldürülmüştü.

– Manisa'da CHP üyesi eczacı kız öldürüldü. Olayların devam etmesi üzerine şehirde gece sokağa çıkma yasağı konuldu.

– Skylab için bütün uzay merkezleri alarma geçti. 70 tonluk laboratuvar günde 1,8 kilometre hızla dünyaya yaklaşıyor. Uzmanlar laboratuvarın 16 Temmuz'dan önce dünyaya düşebileceğini belirttiler.

28

– Beyazıt'ta kahveye atılan bombanın intikamı Ortaköy çay bahçesinde alındı. Misillemede bir kişi öldü, 18 kişi yaralandı.

– Manisa'da öldürülen MHP'li eczacıya karşılık vurulan CHP'li eczacı kız yüzünden çıkan olaylar büyüyor.

– Ankara'da ele geçirilen THKP-C Eylem Birliği Koordinatı Avukat İhsan Doğan, Nihat Erim'in oğlunu kaçırmayı planladıklarını açıkladı. Doğan, Beyrut'tan "Akrep" adlı silahları Türkiye'ye getirdiğini bildirdi.

29

– MHP Zeytinburnu ilçe başkanı öldürüldü. MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş teşkilattan kışkırtmalara kapılmamalarını istedi.

– Adana'da Kahramanmaraş davasına bakan Sıkıyönetim Mahkemesi başkanı kalp krizi geçirdi.

30

– Dikkat! Yeni bir sıcak dalgası geliyor. Ortalama sıcaklık 38 derece olacak.

– Ankara'da MHP Genel Merkezi'ne bomba atıldı, 2 kişi öldü. Bombayı atanlar binayı makineli tüfekle ateşe tuttular.

– Köy ebesinin, "Hilkat garibesi doğdu" sözü üzerine, 38 yaşında 10'uncu çocuğunu doğuran Ömriye Kayalıoğlu'nun ölüme terk ettiği 1,5 aylık bebek şans eseri bulunarak kurtarıldı ve tıp dilinde "Kurt Dudağı" adı verilen ağız çarpıklığının düzeltilmesi için Ege Üniversitesi Dişçilik Fakültesi'nde tedaviye alındı.

Temmuz

1

– MHP Genel Merkezi'ni kimlerin bombaladığı araştırılıyor. Çatışmada öldürülen "Amca" kod adlı anarşistin intikamını almak isteyen MLSPB üyeleri mi? Hükümeti devirmek isteyen bir terörist grup mu? Sivil yönetimin güvenliğini sarsmak isteyen bazı güçler mi? Alpaslan Türkeş, "Olaydan önce elektriklerimiz kesildi. Kapıdaki polislerin otomatik silahları toplandı" derken polis, elektriklerin kesilmediğini, polislerin de otomatik silahlı bir anarşisti vurduğunu açıkladı. Bomba atanların kullandığı iki otomobil bulundu. Birinde kan izleri var.

– Kartal'da Dev-Genç makbuzu almak istemeyen bir terzinin dükkânı benzin dökülerek yakıldı.

2

– Soygun için girdikleri evlerde genç kızların ırzına geçen sapık hırsızlar yakalandı. "Linç Osman" kod adlı Hamdi Altınezen'in soyguncu çetesinin ayrıca bir kişiyi öldürdüğü, biri polis, biri bekçi 9 kişiyi yaraladığı, 2 benzin istasyonu, 2 otel, bir motel soygunu gerçekleştirdiği, en az 9 evde gasp yaptığı açıklandı.

– Elazığ'da maden müdürü ile eşini vurdular.

– Ankara'da çatışan iki grup arasında kalan bir ev kadını öldü.

– Banka ve Tekel soygunlarında 1 milyar çalındı.

– Parti binalarına saldırılar sürüyor.

– Ege'de dün gece 19 yeni yer sarsıntısı oldu. Halk sokaklarda sabahladı. Deniz kabarınca plajlar boşaldı, balıkçılar avdan döndü.

– Geçen yılın Mart ayında 1 Mayıs mahallesinde bazı komite üyeleri tarafından yargılanıp kurşuna dizilen ve cesetleri İçerenköy'deki taşocağına atılan 5 işçinin katilleri tespit edildi.

– İzmit'i yaz ortasında sel bastı.

– Dr. Nejat Çıplak 85 yaşındaki babasına top atan 2 küçük çocuğu tokatladı. Çocukların babası İsmail Aytemiz ve amcası Sabahattin Aytemiz arkadaşlarıyla birlikte doktoru kaçırıp 4 saat boyunca komaya sokuncaya kadar dövdüler.

3

– Bütün ülkelerde alarm. 85 tonluk uzay laboratuvarı Skylab, 8 gün sonra atmosfere girip 500 parçaya ayrılacak.

– Gönen MHP ilçe başkanına ateş açıldı, saldırıda kardeşi can verdi.

– TİKP Gaziantep il başkanı ile Bursa Merkez CHP eski yönetim kurulu üyesi öldürüldü.

– İskenderun'da soygun yapan öğretmen yakalandı.

– İzmir Diş Hekimliği Fakültesi'ni pireler bastığı için okul tatil edildi.

– Hollanda hükümeti Hasan Heybetli'yi iade edecek.

– Oflu İsmail idamla yargılanacak.

4

– Bursa'da devrimcilerin savunmasını üstlenen Avukat Cengiz Göral ensesinden vurularak öldürüldü.

– MHP yöneticisi Ergin Örgüören MİT ajanı çıktı. Örgüören'in 13 soygun ve cinayeti kışkırttığı tespit edildi.

– Büyük sigara kaçakçısı Rıza Özsoy'u ve birlikte yaşadığı Gülsüm Tanyeri'yi öldürüp, evdeki 100 bin nakit ve 530 bin liralık hamiline çeke dokunmayan caniler kaçtılar. Annesi babası gözleri önünde öldürülen 8 aylık Burak yatakta ağlıyordu.

5

– Yaz yağmuru İstanbulluları ferahlattı.

– THKP-C intikam için İstanbul'da bir başkomiseri vurdu. İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş, sol örgütlerin köküne inildiğini söylerken, anarşist "Amca"yı vuran Ahmet Ateşli ve oğlu evden çıkarken yaylım ateşine tutuldu.

– Sıkıyönetim açıklama yaptı: "Ergin Örgüören'in MİT ile ilişkisi yoktur."

– *San Francisco Chronicle* gazetesi, Skylab'ın bir parçasını getirene 100 milyon lira ikramiye vereceğini açıkladı.

– Cezayir'in bağımsızlık lideri ve ilk devlet başkanı Ahmet Ben Bella evinde 14 yıl hapis tutulduktan sonra serbest bırakıldı.

– Anadoluhisarı'nın Çöplük mahallesinde 15 gün önce bir köpeğin ısırdığı 10 yaşındaki çocuk kudurarak öldü.

6

– Uzay laboratuvarını izleyen heyetin başkanı Cross, "Skylab Türkiye'ye düşebilir" dedi. Amerika kıtalararası nükleer savaşı önlemek için Skylab'ın düşeceği yeri ilk olarak Rusya'ya bildirecek.

7

– Skylab'ın düşme vakti yaklaşıyor. Çarşamba gecesi parçaların düşmesi bekleniyor. Nereye düşeceği salı belli olacak. Bütün ülkelerin uğrayacağı zararı Amerika önleyecek. Uzmanların tavsiyeleri: Yüksek binalarda bulunmayın, zemin katlara inin; balkon, teras gibi açık yerlerde dolaşmayın; büyük parça düşmesi halinde derhal itfaiyeye haber verin; otomobille yola çıkmayın; paniğe kapılmayın.

– 1 Mayıs mahallesinde 50 gecekondu sabaha kadar yıkıldı.

– Kuduz köpeğin ısırdığı banka müdürü aranıyor.

8

– Öğlen bastıran sağanak İstanbul'u perişan etti. Yağış yüzünden Fatih'te kâgir bir bina çöktü.

– Ankara'da MHP Genel Merkezi'ni bombalayanlar polis çıktı. THKP-C Acilciler grubunu oluşturan 2 komiser muavini,

15 polis ve polis okulu öğrencisi gözaltına alındı. "Yengeç" operasyonu adıyla yapılan araştırmalara sadece üst düzey görevliler katıldı. Küçükesat'taki bir eve yapılan baskında, "Halkımıza" başlıklı bildiri ele geçti. Bildiride üstlenilen bombalamalar yer alıyor. Gözaltına alınan sanıkları Pol-Der yöneticileri ziyaret etmek istedi.

– Ermeniler Paris'teki bürolarımızı bombaladı. Olayı Ermeni Katliamı İntikam Komandoları adlı örgüt üstlendi.

9

– Skylab'ın düşmesine 24 saat kaldı. Son iki saate kadar nereye düşeceği anlaşılamayacak. THY uçakları 6 saat uçmayacak.

– İran'da siyasal genel af ilan edildi. 10 bin hükümlü serbest bırakıldı.

– Kadıköy'de bulunan kesik başın esrarı çözülemedi. Kozyatağı'nda öldürdüğü kişinin cinsiyetini dahi tespit edilemeyecek duruma getiren, başını geçen hafta içinde sokağa atan sapık katil, dün de bir torba içinde ayak, et ve kemik parçalarını sokağa bıraktı.

10

– İstanbullular sabaha karşı gök gürültüsü ve şimşek aydınlığıyla yataklarından fırladılar; Skylab düştü sandılar. Meteoroji 3 gün yağış verdi.

– Gazeteci Abdi İpekçi'yi öldürdüğü belirtilen Mehmet Ali Ağca yakalandı.

– Galatasaray Lisesi müdürü ve yardımcısı, Tamer Tabak'ın (İvan) faaliyetlerini önleyemedikleri gerekçesiyle görevden alındılar.

– Skylab Azrail gibi geliyor. Hint Okyanusu'na düşeceği anlaşılan laboratuvar yüzünden Türkiye'de de önlemler alındı.

11

– Skylab nihayet kimseye zarar vermeden Hint Okyanusu'nun sularına gömüldü. Bazı küçük parçalar Güney Avustralya topraklarına yağdı. Uçaklar bütün gün çalışmadı, halk sokakta korku içinde gökyüzünü izledi.

– Mehmet Ali Ağca suçunu gazetecilere itiraf etti. " Ne sağcıyım, ne solcu. Düzene karşı olduğum için listemde Amerikan ve Rus konsoloslarıyla, Halit Narin ve İbrahim Bodur da vardı" dedi. "Hiçbir kuruluşa bağlı değilim, tek başıma bir teröristim" diyen Ağca'nın annesi "Oğlum adam öldürmez" derken, kız kardeşi CHP'li çıktı.

– İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü'nde kürsünün altına bomba kondu. Bir anda parçalara bölünüp korkunç şekilde can veren Sosyal Bilimler Öğretmeni Recep Taşçı'nın cesedine ait etler, kemikler daha sonra çevreden toplanarak hastaneye getirildi. Olayda Emel İba adlı bir genç kızın iki ayağı ve kolu koptu.

– Veli Can Oduncu'nun liderliğini yaptığı grup cezaevinde gardiyanları etkisiz hale getirip, sol görüşlü bir kişiyi öldürdü, 3 kişiyi de ağır yaraladı.

– Cüneyt Arkın'ın 1,5 yaşındaki Malkoç ve 10 yaşındaki Karakaş isimli iki köpeği ağızlarından salyalar akıtarak öldüler.

12

– Ankara'da 48 ayrı soygun ve gasp olayını gerçekleştiren ve liderliğini 21 yaşındaki Tülay Özdemir adlı genç ve güzel bir kızın yaptığı 9 kişilik Kırkayak Çetesi yakalandı.

13

– Filistinli 4 gerilla Ankara'daki Mısır Büyükelçiliği'ne kanlı bir baskın düzenleyerek binayı ele geçirdiler ve içerideki 7'si Türk 20 kişiyi rehin aldılar. Filistin Devrimi'nin Kartalları adlı bir örgüte bağlı olduklarını söyleyen gerillalar baskın sırasında bir polisimizle bir bekçimizi de öldürdüler. Bina Batman'dan gelen komandolar tarafından kuşatıldı. İçişleri bakanı güvenlik kuvvetlerini bizzat yönetti. Genelkurmay başkanıyla görüşen Ecevit, hükümeti toplantıya çağırdı. Gerillalar pencereden bomba atıp sürünerek içeri giren polisimizi yaraladılar. Gerillalar Türkiye'nin Mısır'la ilişkilerini kesmesini, Filistinlilerin isteklerini meşru saymasını, Filistin'in devlet olmasını kabul etmesini, İsrail ile Mısır arasındaki anlaşmayı geçersiz saydığını açıklamasını istediler.

– Kars AP İl Başkanı Medet Alibeyoğlu güpegündüz cadde ortasında ve yüzlerce kişinin gözü önünde öldürüldü. Katil halkın şaşkınlığından yararlanarak kaçtı.

– Kıskanç koca eşini delik deşik etti. Ecevit, Rahşan ve Osman isimli üç küçük çocuk ortada kaldı.

15

– Ankara'da 45 saat süren terör sonuçsuz kaldı; Filistinli 4 gerilla kayıtsız şartsız teslim olmayı ve Türk mahkemesinde hesap vermeyi kabul ettiler. Gece 3 kere elçiliğe giren Filistinli liderler Başbakan Ecevit'e bilgi verdiler. Gerillalar Mısır'daki tutuklu arkadaşlarının serbest bırakılması isteği reddedilince uçak isteğinden vazgeçmişlerdi. Elçiliği boşaltan Filistinliler binadan çıkarken İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş'le sarılıp öpüştüler.

– Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Ankara'da arabuluculuk yapan lideri Ebu Firas, düzenlediği basın toplantısında bu hafta Ankara'da büro açacaklarını açıkladı.

– İzmir'de bastıkları sahte markları Samsun'da piyasaya süren kalpazanlar çetesinin 11 üyesi yakalandı.

– Üsküdar'da sinemadan çıkanların üzerine ateş açıldı, bir kişi öldü.

– Bakırköy'de bir lastik deposu THKO militanları tarafından yangın bombasıyla patlatıldı.

16

– İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş'in Filistinli gerillalarla öpüşmesi muhalefetle iktidar arasında tartışmalara neden oldu. AP lideri Demirel hareketi kınarken, Ecevit bunun doğal olduğunu söyledi.

– Akşehir'de sol eğilimli 4 mahkûm gardiyanı rehin alıp kaçtı.

– Eski başbakanlardan Nihat Erim'in Dragos'taki yazlık evine bomba atıldı.

– Erenköy'de bir sapık girdiği evde tecavüz etmek istediği kadının oğlunu öldürüp kaçtı.

17

– AP, İçişleri Bakanı Güneş'in Filistinli gerillalarla öpüşmesi için meclis soruşturması açılmasını istedi. Bazı çevrelere göre gerillalar teslim şartı karşılığı yedirildi, içirildi ve giydirildi. AP liderine cevap veren içişleri bakanı, "Bir gün mecbur kalırsam Demirel'i karanlıkta öpeceğim" dedi.

– Heybeli'de meçhul bir hastalıktan 2 çocuk öldü, 6 çocuk komada.

– Ankara'da MİSK Genel Merkezi tekrar bombalandı, bir kişi öldü.

– Kars'ta sokakta öldürülen AP İl Başkanı Medet Alibeyoğlu'nun, Süsenber, Gülperi ve Gülhanım adlı 3 karısı ardından gözyaşı döktüler.

– Gözü dönmüş sapıkların oluşturduğu "Linç Osman" Çetesi'nin lideri Hamdi Altınezen, Selimiye Askeri Cezaevi'nde şişlenerek öldürüldü.

– Eyüp'te Ülkü Ocakları ikinci başkanı öldürüldü.

– Kasımpaşa'da gecekonduları yıkılan halk isyan etti: "Gecekondu yaparken birileri gelip bizden para topluyor. Bitince karşımıza silahlı polis ve askerler çıkıyor. Bizden para alanları ne arayan ne soran var."

18

– Sıkıyönetim ve Emniyet MİSK Genel Merkezi'ne bomba atılmadığını, bombanın imal edilirken patladığını açıkladı.

– Silifke'de Ziraat Bankası'nı basarak soyan THKP-C Acilciler grubundan olduğu anlaşılan 5 kişiden 2'si öldürüldü, 3'ü yakalandı.

– İstanbul'da turiste tecavüz eden 2 polis yakalandı. Sultanahmet'te bir minibüste yaşayan Hollandalı kızla nişanlısını, arama bahanesiyle minibüslerine binen ve "Sizi merkeze götürüyoruz" diyerek Atatürk Ormanı'na götüren polisler, emellerini gerçekleştirdiler. Mütecaviz polisleri suçüstü yakalayan bekçiler, "Kim olursa olsun, suçu işleyen cezasız kalamaz" dediler.

19

– Polis tarafından Türk mafyasının "Baba"sı olarak nitelendirilen yeraltı dünyasının büyük ismi, milyoner işadamı Hüseyin Uğurlu, Altunizade'deki villasının önünden kimliği belirlenemeyen kişilerce kaçırıldı. Oğlu Abuzer Uğurlu, "Babam için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayacağız" dedi.

20

– Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren ile Kara ve Hava Kuvvetleri komutanları, 3 bakan ve eşleri Gölcük'teki denizaltı törenine giderken Köseköy'de uçak kazası geçirdiler. İçinde 20 yüksek görevlinin bulunduğu uçak gövdesi üzerinde 200 metre sürüklendi. Ön tekerlekleri kırılan uçağın 3 motoru parçalandı. İçindekiler ölümden döndü.

– Yeraltı dünyasının "Büyük Patron"u Hüseyin Uğurlu'yu kaçıranlar gece telefon ederek 50 milyon lira fidye istediler.

– Balıkesir'in Dursunbey ilçesi devamlı sallanıyor. Halk evine giremiyor.

21

– Uganda sıcağı geliyor. Hava sıcaklığı 40 dereceye kadar çıkacak.

– Kaçırılan Hüseyin Uğurlu'nun hayatından endişe ediliyor.

– Interpol, Hollanda polisine rüşvet teklif etme suçundan "Muazzez Hicran Altıok" adıyla Muazzez Abacı'yı arıyor.

– Hasan Heybetli Türkiye'ye getirildi.

– Konya'nın Halkapınar bucağına bağlı Küsere köyünde 5 yaşındaki Cennet Peker'i üvey annesi ahıra kapatıp, ölüme terk etti. Üvey anne Seliman ve baba Servet Peker, "Çocuğuma müdahale edeni, ekmek, su vereni öldürürüm" diyerek tarlaya çalışmaya gittikten sonra, muhtar ve köylüler çocuğu kurtardılar. Boğazında yara izleri bulunan çocuğun saçları yolunmuştu ve açlıktan ölmek üzereydi.

22

– Irak'tan buğday almak için Diyarbakır'a gelen heyet makinelilerle tarandı, bir Iraklı öldü, 5 Iraklı yaralandı.

– Hüseyin Uğurlu'nun oğulları rahatladı. Acaba fidyeyi ödediler mi?

– Köy düğünlerinde dansözlük yapan Fatma Özçağlar (20), 3 yaşındaki üvey kızı Arzu Serçe'ye bir tokat attı, küçük kız öldü. Küçük kızın üvey annesi de babası da çok üzgün olduklarını söylediler.

23

– Ankara'ya giden bir yolcu otobüsü Aydın yakınlarında bir kamyonla çarpışarak yandı. 34 yolcu yanarak can verdi, 16 yolcu da ağır yaralandı.

– Fenerbahçeli Milli Futbolcu Önder İstanbul, Feneryolu'nda içkili olarak otomobil kullanırken güvenlik kuvvetlerinin "Dur" ihtarına uymayınca, vuruldu.

– THY uçağını 1977 yılında, henüz 17 yaşındayken kaçırıp Lübnan'a indiren ve 2,5 yıl hapse mahkûm edilen Hanefi Güzel ve Cemal Aşan adlı iki genç Türk hava korsanı Türkiye'ye getirildi. 2 ay hapis yatacaklar.

– Hüseyin Uğurlu'nun evine Kürtçe telefon edildi ve "Baba"ya elbise istendi.

– Sıcaklar kavuruyor.

– Üvey kızını öldüren Fatma Özçağlar'ın diğer 1 ve 5 yaşlarındaki iki çocuğunu da sık sık dövdüğü, geçtiğimiz Mayıs ayında üç çocuğunu da 40 gün eve hapsettiği anlaşılınca kadın tutuklandı.

– THKP-C Mersin hücresi ele geçti.

– Taksim'de üzerinde, "IMF'nin yönettiği Türkiye değil, bağımsız Türkiye" yazan Devrimci Sol imzalı bombalı pankartı indiren 2 polis yaralandı.

24

– Hükümet sağ anarşinin üzerine gidedursun, sol anarşi İstanbul'da bombalı gösteri yaptı. Dev– Sol militanları 6 yerde ve aynı anda bombalar patlattılar, insanları bağladılar. İşyerlerine ve şirket bürolarına sloganlar yazarak şehri ayağa kaldırdılar. Militanlar eylem yaptıkları binalarda çalışanların paralarını, değerli eşyalarını, saatlerini ve çakmaklarını da aldılar. İşa-

damı Kadir Has'ı da tanımadan bağlayan militanlar, personelle aynı odaya kilitlediler ve duvara, "Yolumuz Çayan'ların yoludur", "Mahir, Hüseyin, Ulaş... Kurtuluşa kadar savaş" yazdılar.

– Adana Tıp Fakültesi Hastanesi'ni basan 300 polis, hastane personelini tehdit etti.

– Hüseyin Uğurlu'yu kaçıranlar, Abuzer Uğurlu'ya babasının sesini teypten dinlettiler.

25

– Kavurucu Uganda sıcağı yerini yağmura bırakıyor.

– Yaklaşık 20 bin işçinin çalıştığı İskenderun Demir Çelik Fabrikaları'nda sendikal hâkimiyet sağlamak isteyen ve aşırı sağ görüşlü olduğu bildirilen Bağımsız Çelik-İş Sendikası İskenderun Şube Başkanı Ali Ulukanlıgil'in fabrika müdürüyle bazı yöneticilerini öldürtmek için bono vererek 500 bin liradan 3 kiralık katil tuttuğu ileri sürüldü.

– Filistin Kurtuluş Örgütü içinde yer alan Es Saika örgütü lideri Zübeyr Muhsin, Güney Fransa'nın Cannes kentinde yapılan silahlı suikast sonucu başından ağır yaralandı.

– Büyük Patron'un oğlu, "Para hazır, babamı artık verin" diyor.

26

– FKÖ Askeri Kanadı Şefi Zübeyr Muhsin kurtarılamayarak öldü. Es Saika, İsrail ve Mısır'ın Ankara'nın intikamını almak için misilleme yaptığını bildirdi. Es Saika'lı 4 gerilla bir süre önce Ankara'daki Mısır Elçiliği'ni basmış ve içerdekileri rehin almıştı. Suriye yanlısı örgüt, liderlerinin intikamının alınacağını açıkladı.

– Çok kötü durumda olan 1 Mayıs mahallesine 25 km yol, 6 km kanal ve 30 milyon kilovatlık elektrik şebekesi vaat edildi.

27

– Anarşistler Yassıada'da toplanacak. Adalet bakanı af çıkarılmayacağını söyledi.

– Ankara'da bir bakkal dükkânı tarandı. Hukuk Fakültesi öğrencisi 2 kardeş öldü.

– Çemberlitaş'ta güvenlik kuvvetleriyle bir grup çatıştı, bir jandarma eri yaralandı.

28

– Bir hafta önce silah zoruyla kaçırılan yeraltı dünyasının Büyük Patron'u Hüseyin Uğurlu, polislerin iki ayrı yerde yaptığı operasyon sonucu Darıca'da bir çadır içinden kurtarıldı. Fidye isteyenler parayı almaya gelince yakalandılar. Solcu Vatan Partisi yöneticisi 3 anarşist dışındaki 2 kişi kaçtı. Anarşistler Baba'ya iyi davranmışlar. Baba, *Hürriyet*'in olayı yazmasına kızmış ve kızına bir mektup yazarak oğlu Abuzer Uğurlu için "Enayi" demiş.

– Mısır'ın Ankara Büyükelçiliği'ni basan 4 gerilla Askeri Mahkeme önüne çıkarıldı. Gerillalar "Mesleğimiz fedailiktir" dedi. Tutuklanan gerillalar askeri cezaevine gönderildi.

– Kızıyla birlikte zehir içen, ancak kızı ölürken kendisi kurtulan anne Güler Kafadar için savcı idam cezası verilmesini istedi.

29

– Bütün yurtta sokağa çıkma yasağı uygulandı ve seçmen kütüklerinin ilk yazımı yapıldı. Boş sokaklar turistlere kaldı.

– Akrep Nalan isimli anarşist kızın İzmir'de saklandığı anlaşıldı.

– AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in kardeşi Hacı Ali Demirel'in ithalat ve ihracat işleriyle ilgili defter ve evraklarına maliye müfettişlerince el konuldu.

30

– AP Urfa Milletvekili Mehmet Celal Bucak ve yakınlarının iftara davet edildiği Hilvan ilçesinin Kırbaç köyündeki ev otomatik silahlarla 20 kişi tarafından tarandı. Kırbaç ve Bucak aşiretlerinin yemeğinde 4 kişi öldü, 11 kişi yaralandı. Yaralılar arasında milletvekili ve babası da var.

31

– Anadolu'da köy baskınları birbirini izliyor. Erzurum'un Horasan ilçesine bağlı Tokmak köylüleri jandarma gözetiminde

ot biçmekten dönen Pirhasanlıları pusuya düşürdü; 8 kişi öldü, bir jandarma onbaşısı ve 3 kişi de yaralandı.

– Hilvan'daki kanlı baskını düzenleyenlerin amacının aşiretleri sindirmek olduğu anlaşıldı. Baskını düzenleyen anarşistlerin lideri ilkokul öğretmeni çatışmada öldü.

– Konya'da kan davasından 2 kişi öldürüldü.

– Okmeydanı'nda Sana yağı yüklü bir kamyonu kaçırmak isteyen 4 militanla polis arasında çıkan çatışmada 19 yaşındaki bir militan öldü, üzerinden 10 bin lira para çıktı.

Ağustos

1

– İstanbul'u bulutlar halinde sivrisinekler istila etti.

– İki gün önce hücuma uğrayan Bucaklar Siverek'te bir köy bastı, 2 ölü ve 5 yaralı var. Kan davası siyasi amaç için kullanılıyor ve etnik kavga sürdürülüyor. Kırbaçlı köyünde basılan Bucakların evine "PKK" imzalı bildiriler bırakıldı.

– İstanbul'da 2 öğrenci öldürüldü.

– Ankara ve Konya'da 2 mutemet soyuldu, 812 bin lira para çalındı.

2

– Doğudaki siyasi amaçlı kan davası büyüyor. Bucaklar kanlı iftar baskınının ikinci intikamında Arıbik köyünü bastılar. Apocuların egemen olduğu Arıbik köyünde taş taş üstünde kalmadı. Baskıncılar evleri yağmaladılar, biri kadın 6 kişiyi dağa kaldırdılar.

– İskenderun Demir Çelik Fabrikası'nın bazı yöneticilerini öldürtmek için kiralık katil tuttuğu iddiasıyla aranan Ali Ulukanlıgil tutuklandı.

– Ödemiş'te gözleri görmeyen kadının su yerine zehirli haşere ilacı serperek yaptığı pideyi iftarda yiyenlerden, aralarında kadının kendisinin de olduğu 8 kişi öldü, 19 kişi de koma halinde hastaneye kaldırıldı.

– Edirne'de CHP Milletvekili Cavittin Yenal dövüldü.

– Baba'nın şoförü de fidyecilerle birlikteymiş.

– Süreyyapaşa Sanatoryumu'nda hastalar yeterli bakım görmediklerini öne sürerek dün sabah direnişe geçtiler. Kapıya barikat kurup, personeli içeri sokmama şeklinde başlayan eylem, güvenlik kuvvetlerinin gelmesiyle birlikte kısa bir çatışmaya dönüştü. 1 kişi yaralandı, 7 kişi gözaltına alındı.

– Necmiye Baydoğan, birlikte içki içtiği sevgilisi Mehmet Sarı'yı sırtından ve kolundan yaraladı.

– Ayrılığa dayanamadığı eski eşi ve çocuğunun annesi milyarder fabrikatör kızı Sertaç Tülmen'i bir apartman dairesinde tabanca ile öldüren ve kardeşini de yaralayan Behiç Erdem son kurşunu beynine sıkarak intihar etti.

– Mafya Boğaz sırtlarındaki hazine arazilerini parselleyip gecekonduculara satıyor. Arsaları kurtarmak isteyen İstanbul Belediye Başkanı Aytekin Kotil tehdit ediliyor.

3

– Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi, Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ü öldürmek suçundan yargılanan İbrahim Çiftçi'yi idama mahkûm etti. Mahkeme heyeti, MHP'li İhsan Kabadayı, Nevzat Kösoğlu ve Yaşar Okuyan hakkında da savcılığa suç ihbarında bulundu.

– MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, "Orduda bulunması gereken silahlar, vatandaşa dağıtılıyor" dedi.

– Kazlıçeşme'de bir fabrikanın işçi servisi tarandı, 3 kişi öldü.

– MHP Kartal eski ilçe başkanı öldürüldü.

– Çeşitli illerdeki anarşik olaylarda 5 kişi can verdi.

– Bucakların dağa kaldırdığı 6 kişiden haber yok.

5

– İstanbul'da sis pazar tatilini zehir etti.

– Türkiye'ye sızan bir Filistinli için polis seferber oldu.

– Anarşik olaylarda Ankara'da bir terzi, Lüleburgaz'da bir kişi öldürüldü.

– Hilvan'da güvenlik güçleriyle Apocular çatıştı, bir kişi can verdi.

– Savcı Doğan Öz'ü öldürmekten idama mahkûm olan İbra-

him Çiftçi hakkında, Bahçelievler'de 7 TİP üyesinin öldürülmesiyle ilgili davada da idam istendi.

– Eroin imalatçısı ağalar basıldı, 200 milyon liralık eroin ele geçirildi.

– Gelinine hakaret eden şahsın yakalanmasını isteyen ve "Ona atacağınız her tokat için bin lira veririm" diyerek jandarma komutanına 20 tokat karşılığı 20 bin lira teklif eden Tırazlı köyü ağası İbrahim Kabadayı hakkında soruşturma açıldı.

6

– Adana'da Hacı Ömer Sabancı Kültür Merkezi'nde bomba patladı, 3'ü çocuk 4 kişi öldü.

– Urfa'da Bucak aşiretine ait bir köyü basan Apocularla güvenlik güçleri çarpıştı, 2 kişi can verdi.

– Kayseri'de yedek subay adayı bir genç işkence edilerek öldürüldü.

– Kars, Ankara ve Antalya'da anarşik olaylarda 3 kişi hayatını kaybetti.

– Süreyyapaşa Sanatoryumu'nda ayaklanma çıkardıkları için tutuklanan hastalardan 8'i koyuldukları Toptaşı Cezaevi'nde açlık grevine başladılar. Başhekim Dr. Orhan Öge, hastaların ilaçlarını sürekli kullanmaları durumunda hastalığı başkalarına bulaştırmayacaklarını söyledi ve "Kaldı ki iyileşmeyen hasta eylem yapamaz" dedi.

7

– Büyükdere'de kimliği belirsiz kişilerin kaçırdığı 2 genç bir otomobilin içinde öldürüldü. Cesetler bulunduğunda otomobilin motoru çalışır durumdaydı. Sırtından kurşunlanarak öldürülen gençlerden birinin üzerinden Töb-Der üyesi bir öğretmen kimliği çıktı. Görgü tanıkları sabah erken saatlerde bir kadınla, yanında başını sarmış ve elinde bir bavul bulunan 2 kişiyi olay yerinden uzaklaşırken gördüklerini söylediler.

– Hilvan'da arama yapan askerlerle bir grup çatıştı, bir kişi öldü, bir kişi yaralandı. Komando birlikleriyle polisin katıldığı aramalarda 3 kalaşnikof tüfek, 2 G1 askeri tüfek, 2 mavzer, 4 ta-

banca, 6 uzun namlulu tüfek, 20 şarjör ve 1811 mermi ele geçirildi.

– Cezaevleri adam almıyor. Son afla içeride 6 bin kişi kalmıştı; şimdiyse tutuklu ve mahkûm sayısı 51 bin.

– Uludağ'da 10 gündür esrarengiz volkanik patlamalar oluyor.

– Ses duvarını aşan jet, Ankara'yı ayağa kaldırdı. Çok güçlü bir bomba atıldığını sanan halk sokağa fırladı.

– Erenköy'deki sapık katilin izi bulundu. Polis "Yakalamak üzereyiz. Bizim için onur meselesi oldu" dedi.

8

– ODTÜ'de 1978-1979 öğretim yılı ikinci dönem derslerinin başlaması nedeniyle düzenlenen törende polisin aradığı kişiler konuşma yaptı. Bazı kişiler İstiklal Marşı için ayağa kalkmadı.

– İzmir'in Buca ilçesinde evleri yıkılan gecekonducular, taş ve sopalarla polise saldırdı. Olaylar sırasında 4 kadın ve 2 polis yaralandı. 13 kişi gözaltına alındı.

– Sapık katil Cuma Uysal yakalandı.

– Kandilli Rasathanesi açıkladı: "Uludağ'ın altındaki boşluklar oturuyor."

9

– Viranşehir'de eski belediye başkanı ve oğlu öldürüldü.

– İstanbul, Eskişehir ve Burhaniye'de birer kişi anarşik olaylarda öldü.

– ÜGD Tekirdağ Şubesi kapatıldı. 3 yönetici tutuklandı.

– Ankara'da bir karakola bomba atıldı.

– Rotterdam'da bulunan *Ali Fuad Cebesoy* şilebinde 25 milyon liralık esrar ele geçti.

– Diyarbakır'da 200 kadın, "Bize yağ ve şeker bulun" diye bağırarak vilayeti bastı. Kadınlar fotoğraf çekmeye çalışan bir gazeteciyi de merdivenlerden attılar.

– Sapık katil, Celal Bayar'ın evinden de bir televizyon çalmış.

– Çöpçüler grevde.

10

– İstanbul'a yağmur geliyor.

– Baba'yı kaçıran Vatan Partili 3 kişi, "Oğulları onu öldürmemizi istiyordu. Mehmet Uğurlu bir keresinde, 'O artık yaşayacağını yaşadı, ne yaparsanız yapın, fark etmez' demişti" dediler.

Yakalananlardan Adnan Aslan ayrıca Baba'nın kendilerine, ülkücülere silah getirttiğini söylediğini söyledi. "Doğuya tabanca satıyor. Ender Akova'yı istifa ettirdi; Ahmet Karaaslan tüm baskılara rağmen hükümette kaldı. Demirel, doğudaki olaylar sırasında MHP'ye para yardımı yaptı. Biz de katıldık bu yardıma, dedi" dedi.

– Fatih'te evinde misafir kaldığı öz teyzesinin 5 yaşındaki oğlunu nedensiz yere boğarak öldüren Hamza Sertgeç, "Odaya girdi. Üzüm verdi. O an şeytan bana onu boğmamı söyledi. Boğazına sarıldım, gırtlağını sıktım. Çırpınıyordu. Anten kablosuyla sıktım. Öldü. Evden çıktım. Neden yaptım bilmiyorum. İçime şeytan girmiş olmalı" dedi.

11

– İstanbul'da bir üsteğmen öldürüldü.

– ODTÜ'de aranan öğrenciler yakalandı.

– Kayseri'de öğretmen okulu öğrencisi bir genç öldü.

– Konya'da dur ihtarına uymayan bir kişi öldürüldü.

– İki kızıyla bir olup kocasını uyurken sopayla vurarak öldürdü.

12

– Büyükada büyük bir yangın tehlikesi geçirdi.

– İkiz bebeklerden öldü diye mezara konan biri gömülürken canlandı. Tekrar hastaneye getirildi ancak aletsizlikten dolayı gerçekten hayatını kaybetti.

– Niğde Aksaray'da ucuz sucuk alan bir mahalle halkı zehirlendi.

13

– MHP'li Bingöl belediye başkanının annesi ve kardeşiyle birlikte öldürülmesinden sonra şehirde hava gerginleşti. Cena-

zeler herhangi bir olay çıkmaması için sabaha karşı gömüldü. Olayı sol anarşistlerin, öldürülen bir öğretmenin intikamını almak için düzenlediği sanılıyor.

– ODTÜ'nün açılış törenlerinde çıkan olaylar nedeniyle Dekanlar Kurulu tarafından alınan bir kararla "İstiklal Marşı ve Cumhuriyet'e saygı yürüyüşü" yapıldı. Milli marş okunurken slogan atanlar oldu. "Kahrolsun Amerika" diye bağıranları jandarma kovaladı, 2 kişi yakalandı.

– İzmir'de at ve eşek eti satan bir şebeke ele geçirildi.

– Demokrat Parti'nin ünlü Emniyet Amiri Zeki Şahin arabasında kurşun yağmuruna tutularak öldürüldü.

– Büyükada yangınında itfaiyenin imdadına halk ve yağmur yetişti.

14

– İstanbul'da bomba diye bırakılan paketten ilaç çıktı.

– İzmir'de eylemci doktor silahı ile sığındığı ameliyathanede yakalandı.

– Turgutlu'da bir kahve tarandı, 3 kişi öldü.

15

– Turgutlu'da bir kahveyi bombayalarak sağ eğilimli 3 kişiyi öldürenleri, "Akrep Nalan" adı ile tanınan Nalan Gürateş'in yönettiği anlaşıldı. Bir numaralı yasa düşmanı genç gerilla kız, daha önce Adana dahil birçok yerde banka soydu, karakol bastı. Ayrıca 6 kişiyi öldürdüğü, 12 kişiyi yaraladığı biliniyor. Polis gerilla kız ile başa çıkamıyor.

– Dışişleri Bakanlığı'nı karıştıran anlaşma imzalandı ve FKÖ temsilcisine büyükelçi hakları tanındı.

16

– Beşiktaş'ta Tek-Gıda İş Sendikası Trakya ve Merkez Bölgesi Sekreteri Ergün Kapoğlu, tabancayla otomobilinde öldürüldü.

– İstanbul'da 2 MHP'li kaçırıldı.

– Bir yüzbaşının eşi kurşun yağmuruna tutuldu.

– Tepeden tırnağa aranan Siverek'te uzun menzilli 22 silahla 6 tabanca ele geçirildi.

17

– Ani bastıran yağmur İstanbul'u felç etti. Meteorolojiye göre hafta sonu çok bulutlu ve aralıklı yağışlı geçecek. Öğlene kadar kış, öğleden sonra yaz bekleniyor.

– Aralarında siyasi tutukluların da bulunduğu bini aşkın kişinin affa giren sürenin hatalı hesaplanması nedeniyle yanlışlıkla tahliye edildiği anlaşıldı. Eğer yanlışlık anlaşılamasaydı sandık cinayeti nedeniyle mahkûm olan Banu Ergüder, 10 gün sonra tahliye edilecekti.

– Denizli'de bir kahve tarandı, 3 kişi öldü.

– Fatih'te 2 kişiyi vuran anarşistleri jandarma erleri yakaladı.

– Erkek kılığındaki Akrep Nalan İstanbul'da aranıyor.

– Intercontinental Oteli'ndeki grev 56'ncı gününü doldurdu.

18

– AP Genel Başkanı Süleyman Demirel Apoculara karşı Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ten tedbir istedi.

– İstanbul'dan İzmir'e giderken Simav Çayı'na düşen kamyondaki tonlarca zehirli tütün zararlılarıyla mücadele ilacı bölgede paniğe yol açtı. Simav Çayı ölüm nehri oldu.

19

– Apocular Doğu Anadolu'yu kasıp kavuruyor. Mardin'de vurulan polislerden biri öldü. Gece Elazığ'da bombalar patladı, yaylım ateşleri açıldı. Sindirme-yıldırma eylemi sırasında Apocular Kürdistan İşçi Partisi'ni (Partiya Karkaren Kürdistan – PKK) kurduklarını açıkladılar.

– Kuşadası'ndaki Davutlar Köyü Milli Parkı'nın büyük bir bölümü tamamen yandı.

20

– Afrika sıcağı tüm Türkiye'yi etkisi altına aldı. İstanbul 32, Ankara 36 derece. Anadolu kavruluyor.

– İstanbul'un bazı semtlerinde bağırsak enfeksiyonları görüldü. Sefaköy'de halk kolera paniğinde.

– Taksim Parkı açıkhava oteli gibi. Banklarda ve çimenlerde yatan ve polisin, "Bimekân takımı" dediği kişiler yüzünden halk parka gidip oturamıyor.

– Bu kez de Çayan çetesi intikam aldı. Dev-Sol militanları bir zamanlar kurtarılmış bölge ilan ettikleri ve Çayan mahallesi adını verdikleri Kâğıthane sırtlarındaki bölgeyi temizleyen Kâğıthane Jandarma Karakol Komutanı Astsubay Üstçavuş Erdal Görücü'yü pusuya düşürüp öldürdüler.

– Doğu Anadolu'da bölücü terör yayılıyor. Komünistler Anadolu'da bir Kürt devleti kurmayı amaçlıyor. Apocular çocuklarla gazetecileri vuruyor. *Aydınlık* gazetesi Diyarbakır Bölge Muhabiri Erdal Güran'a ateş açıldı. Batman'da 9 yaşında bir kız çocuğunu vuran Apocuların yaraladığı çiftçi öldü. İçişleri bakanı doğuya gidiyor.

21

– Yazla birlikte çocuk ölümleri de arttı. Feriköy'de çocuklar lağım sularında yüzüp, mezar taşlarında güneşleniyorlar.

– Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Nurettin Ersin ve bazı generaller olayları yerinde gözetlemek için uçakla güneydoğuya gittiler.

– Demirel, "Güneydoğuda devletin yerini Apo almıştır" dedi.

– Güneydoğuda Apocularla işbirliği yapan Yekbün adında yeni bir örgüt ortaya çıkarıldı.

– Tarsus Canavarı adıyla tanınan Selahattin Büyüköztekin, sekizinci cinayetini Mersin Cezaevi'nde işledi, 2 kişiyi de ağır yaraladı.

22

– İstanbul'da 10 aydan bu yana ilk olarak bir banka soyuldu. Avcılar'daki bir bankadan 130 bin lira alan soyguncuların birinin genç bir kadın olduğu anlaşıldı. Soyguncular 2 jandarma erini vurarak yaraladılar.

– Kayseri'deki banka soygununda 10 bin lira alındı.

– Silahlı bir kişi Ankara'da bir odacının elinden 250 bin liralık çeki alıp kaçtı.

– Başbakan Bülent Ecevit 124 Apocunun tespit edildiğini ve 22'sinin yakalandığını söyledi. Başbakan Apocu çetenin doğudaki kan davalarından yararlandığını söyledi.

– Uşak'ta MHP ilçe başkanı öldürüldü.

– Denizli'de bir öğretmen öldürüldü.

– Elbise direnişi uçakları durdurdu. Yolcular perişan. THY'de yer hizmeti gören işçiler, yazlık ve kışlık elbiselerle tulumlar verilmediği için İstanbul, İzmir ve Ankara'da 2,5 saat direniş yaptılar.

23

– Yakacık'ta duvarlara yazı yazan bir grupla kendilerine engel olmak isteyen 2 bekçi arasında çıkan silahlı çatışmada, bir bekçi öldü, diğeri ağır yaralandı.

– 17 yaşındaki Neveser, kocası kapıyı üzerine kilitleyip gittiği için evde erken doğum yaptı. Pencereyi kırıp içeri giren komşulara, "Kocam olmadan hastaneye gitmem" dedi. 7 aylık doğan bebek annesinden alınıp kuvöze kondu.

24

– Şeker Bayramı tüm yurtta kutlanırken anarşi de devam etti. Gümüşhacıköy'de karşıt gruplar arasında çıkan çatışmada 3 evle bir işyeri tahrip edildi. Bir polis yaralandı. Vali sokağa çıkma yasağı ilan etti.

– Ankara'nın Gültepe semtinde iki grup arasında başlayan kavga mezhep çatışmasına dönüştü. Bir kişi öldü, 3 kişi yaralandı.

– Bir toplum polisi, duvara yazı yazan bir grup tarafından açılan yaylım ateşiyle hayatını kaybetti.

– Kırıkkale'de lunaparkta eğlenen halkın üzerine ateş açıldı, 4 kişi yaralandı.

– Hereke'de bir otoyol inşaat şantiyesinden 30 kilo dinamit ve 250 adet dinamit fünyesi çalan 4 kişi yakalandı.

– Soma'da sağ görüşlü bir şahıs öldürüldü, oğlu ağır yaralandı.

– İstanbul'da İran Başkonsolosluğu'na, Beşiktaş'ta Türkiye Mimarlar ve Mühendisler Odası şubesinin bulunduğu bina-

ya, Üsküdar Çiçekçi Caddesi'ndeki bir eczaneye atılan patlayıcı maddeler, binalarda ve çevrede büyük hasar yaptı, halk korkuya kapıldı.

25

– 10 ay önce 12 ülkücü arkadaşıyla birlikte Sağmalcılar Cezaevi'nden kaçan Ferhat Tüysüz, Adana'da silahlı çatışma sonucu yakalandı. 17 yaşındaki Tüysüz, hapisten kaçtıktan sonra 6 kişiyi daha öldürdüğünü söyledi. Böylece öldürdüğü kişilerin sayısı 9'a yükseldi.

26

– Anarşinin bayram bilançosu 12 ölü, 23 yaralı.

– İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş, Siverek'te Apocularla ilgili bilgi alırken 200 metre ileride Apocular makineli tüfekle Bucak aşiretinden Urfa belediye başkanı vekilinin 65 yaşındaki babasını öldürdüler. Ağır yaralanan bir kişi de ateş açan grup tarafından kaçırıldı. Bakan, "Apocular eşkıyadır" dedi ve duvarda gördüğü yazıları tek tek sildirdi.

– 40 milyon liralık yeni bir yolsuzluk ortaya çıkarıldı. Kurtalan Tütün Alım Merkezi'nden Adana Sigara Fabrikası'na gönderilen her balyanın 18-20 kilo eksik olduğu anlaşıldı. 5 kişi hakkında soruşturma açıldı.

– Kimlik soran polislere ateş açan sağ görüşlü eylemci Ferhat Tüysüz 8 yaşındaki bir çocuğu siper ederek kaçmaya çalıştı. Sağmalcılar'dan kaçan Tüysüz, "İnsan öldürmekten zevk alıyorum" dedi. Tüysüz'e MHP'liler para ve silah yardımı yapmış.

27

– Kawa adlı yasadışı örgütün doğu ve güneydoğuda 5 bin lira aylıkla paralı askerler toplayarak silahlandırdıktan sonra İran'a gönderdiği anlaşıldı. Toplananlar Van'ın Çatak ilçesinde eğitiliyor. Karadeniz bölgesinden sağlanan silahlar da İran'a kaçırılıyor.

– Apocuların devlet dairelerine sızdığı tespit edildi.

– Frankfurt THY bürosu bombalandı.

– Adana ve Haruniye'de 12 kişi yakalandı.

– 9 kişinin katili olan ülkücü Ferhat Tüysüz, "Ülkücü arkadaşlarım bana eylem yapılacak yeri gösterirlerdi. Eylemi ben yapardım" dedi.

– Samsun'da 3 kişi öldürüldü.

28

– Çocuklarına bayram elbisesi alamayan bekçi intihar etti.

– Zeytinburnu'nda halk su tankerini rehin aldı.

– İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Coca-Cola fabrikasındaki direnişe el koydu ve 600 işçiyi gözaltına aldı.

– Kapatılan Ülker fabrikasındaki 1200 işçi fabrika önünde toplandı.

– Ereğli Demir-Çelik'te işçiler birbirine girdi, üretim durdu.

– Ankara ve Sakarya'da güvenlik kuvvetlerine ateş açan 2 kişi öldürüldü.

– Siverek'te 2 kişiyi yaralayan saldırganlar, AP Milletvekili Celal Bucak'ın evinde ele geçti.

– Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren, Yunanistan'ı NATO'ya davet etti.

29

– Beşiktaş-Bostancı seferini yapan bir yolcu otobüsü öğrenciler tarafından kaçırıldı. Öğrenciler yolcularla şoförü tehdit edip dışarı attılar. Otobüs daha sonra Göztepe'de bir yere çarpmış halde bulundu.

– CHP Diyarbakır Milletvekili İskan Azizoğlu ve Mardin Bağımsız Milletvekili Nurettin Yılmaz Kürtlerin varlığını savundular. Yılmaz, "Filistin Kurtuluş Örgütü'nde savaşan Türkler gibi İran'a gitmiş Kürtler de var" dedi.

– Siverek'ten göç başladı. 30 günde 17 kişinin öldürüldüğü Siverek'te saat 18.00'den sonra, sokağa çıkma yasağı varmış gibi tüm işyerleri kapanıyor, herkes evine çekiliyor.

30

– Şiddetli fırtına ve yağış Marmara bölgesinde tren ve vapur ulaşımını aksattı, sandallar parçalandı. Eyüp, Kâğıthane ve

Aksaray gibi semtleri sular bastı. Bir gemi battı. Seller yolları kapadı.

– Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk Zafer Bayramı nedeniyle yayınladığı mesajda, "Artık bu topraklar üzerinde kurtarılmış bölge yoktur. Bir avuç hainin sesi boğulacak, bazılarının başı kesilecektir" dedi.

– Samsun, Mersin, Artvin, Antalya ve Manisa "hassas bölge" ilan ediliyor.

– İstanbul'da 3 kişi öldürüldü. Ankara ve Reyhanlı'da meydana gelen olaylarda 2 kişi can verdi.

31

– Yağışlar ölüm getirdi. Çorum, Suluova, Merzifon ve Havza'da sele kapılan 22 kişi boğularak öldü. Yeniçeltek kömür ocağını su bastı, 16 işçi kurtarılamadı. Turhal'da da iki aileden 20 kişi boğularak öldü.

– Intercontinental Oteli kapanıyor. Sürtüşmelerin yol açtığı grev çözülemeyince şirket oteli kapatma yoluna gitti. Turizm Bakanı Alev Coşkun, "Araya girdik ama çözüm bulamadık" dedi.

– Almanya'dan gelen işçi anarşiye kurban gitti. İstanbul'da anarşistler bir evi basıp karı kocayı vurdular.

– Apocuların lideri Abdullah Öcalan'ın İsviçre'de oturduğu ve kendisine bir yardımcı aradığı öğrenildi.

– İstanbul ve Bingöl'de 4 kişi yaralandı.

– TİKKO ülkücü bir genci kurşuna dizip, yerini basına bildirdi. Halk mahkemesi kurulup kurşuna dizilen Yusuf Yılmaz isimli gencin bir yargılama sonucu ölüme mahkûm edildiği açıklandı.

– Diyarbakır'da Sado Mehmet lakaplı Mehmet Kırtay, Kırçayır Köyü Muhtarı Faik Aydın'a bir mektup gönderip, "50 bin liraya ihtiyacım var. Ya bir haftaya kadar verirsin ya da canını alırım" dedi. Muhtar vermeyince evini bastı ve Faik Aydın'la birlikte eşi Zeynep'i ve 2 yaşındaki oğlu Enver'i tarayarak öldürdü. Çevreye ibret ve korku salmak için 6 yaşındaki Şadiye'nin de iki bileğini baltayla kesti.

– Intercontinental grev sorunu çözülemediği için 25 Ekim'de kapanıyor.

– TİKKO halk mahkemesi kurarak yargıladığı Yusuf Yılmaz adlı ülkücüyü kurşuna dizerek öldürdükten sonra cesedi Güzelyalı semtine bıraktı ve basına gönderdiği bildiride 9 kişinin katili olduğu için yargılanıp ölüm cezasına çarptırıldığını açıkladı.

Eylül

1

– Sel gitti, acı kaldı. Çamurlardan çıkartılanlarla ölü sayısı 62 oldu. Maden ocağında mahsur kalan 16 işçiden ümit kesildi.

– İstanbul'da yağ kamyonunu kaçıran anarşistlere engel olan polis memurunu Dev-Sol intikam için öldürdü.

– Uşakta 2 kuyumcu kendilerini soymak isteyen 5 anarşistle çarpıştı, 2 kişi öldü.

– Ünye'de sağ görüşlü bakkalı bastılar, bir kişi can verdi.

2

– Haliç havalar ısındıkça kokuyor.

– Bebek Parkı'na pislik ve kokudan girilemiyor.

– İstanbul'da Dev-Sol, İzmir'de Dev-Lis grupları bombalı eylemler yaptılar.

– Ankara'da üç ayrı yer bombalandı.

– İskenderun'da bir grup, şoförünü öldürerek ele geçirdikleri bir araçla şehirde ölüm saçtılar. 2 kişiyi öldürüp 2 kişiyi de yaraladılar.

– Kars'ta anarşi bir can aldı.

– Kayseri'de 10 milyonluk soygunda yaralanan veznadar öldü.

– Hasan Heybetli "anksiyete reaksiyonu" raporuyla Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne sevk edildi.

– Batman-Silvan karayolunda soyguncular, durmayan Van-Diyarbakır otobüsünü taradılar. Şoför öldü. 8 yaşındaki bir çocuğun korkudan dili tutuldu.

3

– Diyarbakır Veteriner Müdürlüğü'nde görevli personelin maaşı olan 340 bin lirayı, mutemedi ölümle tehdit ederek alan ve Apocu olduğu ileri sürülen 3 kişiden biri polisle girdiği silahlı çatışma sonucunda yakalandı. Doğu gezisinden dönen İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş, "Durum vahim değil, ciddidir" dedi.

4

– Bütün Türkiye'de arıza adıyla elektrik kesintileri devam ederken, ithal edilen dev trafo kayboldu. Avusturya'dan alınan trafonun yüklendiği vagon bulunamıyor. TEK, anarşistlere imkân vermemek için kesintiyi düzensiz şekilde yapıyor ve saatlerini önceden açıklamıyor.

– Konya'ya gitmekte olan Meram Ekspresi bir treylere çarptı, 5 kişi öldü, 20 kişi yaralandı. Olayın sabotaj olduğu tespit edildi. Anarşistler otomobil yüklü dev treyleri tren yoluna çektiler ve çarpışmayı sağladılar. Silahlı 2 kişi aranıyor.

– Tarsus'ta anarşistler kocasına yemek götüren bir kadını kızıyla birlikte taradılar. Kız öldü, annesi ağır yaralandı. Olaydan sonra halk karakolu bastı.

– İstanbul'da bir grup, yolcu dolu otobüsü taradı, 2 kişi yaralandı.

5

– Bulgaristan'a silah almaya giden bir motor, Karadeniz çıkışında yolu kesilerek yakalandı. Motorun makine dairesinde 143 bin markla 1000 dolar ele geçirildi.

– Babasının "Bu çocuk senden değil" sözünün etkisinde kalan zabıta müdürü Hacı Tanrıverdi, beşikteki 40 günlük bebeğini bıçakla keserek öldürdü. Çocuğunun beşikte ölüsünü gören anne aynı bıçakla kendi canına kıymak istedi, kız kardeşi tarafından kurtarıldı. Tanrıverdi karakolda verdiği ifadede, "Babam durmadan 'Bu çocuk senden değil, 5 yıldır çocuğun olmadı da şimdi mi oldu?' diyordu. Kimsenin yüzüne bakamaz olmuştum. Kalbimi dağlayıp çocuğumu öldürdüm" dedi.

– Silivri'nin Değirmenköy merasında bir ayçiçeği tarlasında

annesi tarafından unutulan 1,5 yaşındaki Mümin Özçelik tarlada ölü bulundu.

6

– İstanbul'da solcu anarşistler ülkücü zannederek vurdukları bir gençten özür dilediler.

– Fikirtepe'de bir fotoğraf stüdyosunu basan militanlar, sağcı genci öldürüp, hatıra fotoğrafı çektirmeye gelen bir genci de yaraladılar.

– İstanbul'da bir fabrika müdürü öldürüldü.

– Aktepe'de silahlı gruplar meydan savaşı yaptı ve bir kişi can verdi.

– Çankaya'da bir bakkal öldürüldü.

– Gürbulak sınır kapısından giriş yapan ve içinde İranlı öğrencilerin bulunduğu Türkiye plakalı otobüsün özel bölmelerinde 4 milyon liralık altın, 36 milyon liralık döviz ve 12 milyon liralık döviz karşılığı seyahat çeki ele geçirildi.

7

– Samsun'da solcu genç MHP'li amca oğlunu vurdu.

8

– Gökten afet yağdı. Sadece 15 dakika süren yağmur, 15 kişinin ölümüne sebep oldu. Geyve'nin bir köyünde evlerin yarısına yakını yıkıldı, yüzlerce dönüm tarla sular altında kaldı. Safibey köyündeki felakete, korkunç yağmurun gece bastırması neden oldu. Dağdan inen sular önüne çıkan ağaç, duvar, hayvan, telefon direği ile ne bulursa sürükledi. Sel İstanbul-Ankara demiryolunu 4 ,5 saat kapattı.

– Anarşik olaylar birden yoğunlaştı. CGP Batman ilçe başkanı ve yeğeni öldürüldü.

– Tunceli TİKP yönetim kurulu üyesi öldürüldü.

– Bir emekli komiser öldürüldü.

– Bir hükümlü cezaevinde öldürüldü.

– Turgutlu'da baskın yapılan fırındaki 3 solcu öldürüldü.

9

– 4 anarşist Darıca'daki istihkâm taburunun ikmal ve mühimmat deposuna girerek, akaryakıt ve cephaneyi imha etmek istediler. Nöbetçiler anarşistlerden birini vurdu, 3 kişi kaçtı. Vurulan anarşistin üzerinden askeri planlar, el bombası ve dinamit çıktı.

– Filiz Akın İzmir'de bıçaklandı. Ankara mafyasının intikam alacağı haberinden bir gün sonra Efes Oteli önünde saldırıya uğrayan sanatçı yaralandı. Olaydan sonra 19 yaşındaki bir kişi yakalandı ve suçunu itiraf etti.

10

– Ankara'da bir avukat öldürüldü.

– Gaziantep'te bir kahve tarandı, bir kişi can verdi.

– Bir grup Turgutlu'daki fırın baskınının intikamını aldı, 3 kişi ağır yaralandı.

– Akrep Nalan'ın İstanbul'a gelerek Başkomiser Ahmet Ateşli'yi vurduğu iddia edildi.

– İstanbul sivrisineklerin hücumuna uğradı. Toplanmayan çöplerin, açıkta akan kanalizasyonların, yeterince yapılmayan mücedelenin kurbanı oluyoruz.

11

– Güneydoğu'nun büyük kenti Adana bir numaralı anarşi merkezi oldu. Son bir ayda 21 kişinin öldürüldüğü Adana'da avukat, polis ve parti başkanından sonra Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekan Vekili Prof. Fikret Ünsal sabah evinden çıkıp otomobiline binerken kurşuna dizildi.

– Ceylanpınar'da yerel yönetim Apocuların eline geçti. Şehre sahip çıkarak kurtarılmış bölge haline getirenler, sendikalardan para topluyor.

– Eskişehir'de 4 bin demiryolu işçisi işi bıraktı.

– Malatya, Rize, Kars, Bursa, Ankara, Adana ve İstanbul'da birer kişi öldürüldü.

– İzmit'te silahlı 4 kişi Pamukbank şubesinden 2,5 milyon lirayı alıp kaçtı.

– İzmir'de THKP-C Devrimci Yol üyesi 7 kişi 3 tabancayla yakalandı.

– İstanbul'da Esenler polis karakolu kurşunlanıp bombalandı.

– Malatya CHP Senatörü Süleyman Efe'nin büyük kızı Adalet daha önce polisle çatışırken yakalanmıştı; şimdi de küçük kızı Gül Efe afiş asarken yakalandı.

– Milyoner işadamı Dündar Koper'in 52 yaşındaki eşi Alman asıllı Diritta Koper, iki yıl önce işten ayrılan özel şoförü Nuri Kalır tarafından başına tabanca dayanarak öldürüldü. Şoför sonra kendi beynine ateş ederek intihar etti. Polis hissi bir ilişkiden şüpheleniyor.

12

– Bitlis valisi ulusal bayramlara ilgi gösterilmesini istedi. Vali Avni Kızılaslan, bir genelgeyle kutlamaya önem verilmediğini, çelenk gönderilmediğini veya çelenklerin müstahdemlerce konulduğunu açıkladı.

– Adana'da anarşiye kurban giden Prof. Fikret Ünsal'ın cenaze töreninin yapıldığı gün 3 kişi daha öldürüldü.

– Elazığ'da ve İstanbul'da 2, Bursa'da bir kişi anarşik olaylarda öldü.

– Demirel, "Kurtarılmış bölgeler ülke bütünlüğünü zedeliyor" dedi.

13

– Adana'da 2 kişi daha öldürüldü.

– Urfa'da AP Milletvekili Celal Bucak'ın yakınları Apocular misilleme yaparak bir köyü bastılar ve 3 kişiyi öldürüp, 2 kişiyi de dağa kaldırdılar.

– Ankara'da bir kunduracı, dükkânında kurşunlanarak öldürüldü.

– İstanbul'da 3 banka şubesine bombalı saldırı düzenlendi.

– Türkçü İntikam Tugayı (TİT) adlı yasadışı örgüt lideri Komando Cengiz Ayhan, Mersin'in Mezitli kasabasında saklandığı evde uyurken polis tarafından yakalandı. Birçok eyleme adı karışan ve sağ terörün önemli liderlerinden olan Komando Cengiz'in suç listesinde 6 cinayet var.

14

– Gazianteplilerin "Lokman Bacı" adını taktıkları eski İl Sağlık Müdiresi Bercis Seden, 3 anarşist tarafından otomatik silahla taranarak öldürüldü.

– Grevdeki Intercontinental Oteli'ne asılan Türkiye Komünist Partisi pankartını polis indirdi.

– Atatürk devrimlerine karşı geldiği için idam edilen Şeyh Said'in oğlu Nakşibendi tarikatının doğu ve güneydoğu lideri Şeyh Selahattin Fırat, Erzurum'un Tekman ilçesinde öldü.

15

– Anarşinin durmak bilmediği Turgutlu'da 2 kişi daha öldürüldü.

– İstanbul Gaziosmanpaşa'da bir kahvehane tarandı, bir işçi öldü.

– Sefaköy'de liseli bir genç kurşuna dizildi.

– Komando Cengiz, fotoğrafını çeken bir gazeteciye "2 ay sonra serbestim. Hesaplaşacağız" dedi.

– Nakşibendi tarikatı liderlerinden Şeyh Selahattin Fırat'ın cenazesine 10 bin kişi katıldı. Törende eski Devlet Bakanı AP Elazığ Milletvekili Ali Rıza Septioğlu, CHP eski Erzurum Milletvekili Melik Fırat da bulundu.

16

– Terör seçim bölgesine kaydı. Seçim yapılacak illerde 304 kişi öldürüldü.

– THKP-C ve Dev-Yol gibi aşırı sol örgütler İzmir'de toplanarak eylem birliği yapma kararı aldılar. Teröristler halkı önce seçimleri boykot etmeye zorlayacak, daha sonra kitle eylemine girişecekler. İstihbarat örgütleri, aşırı örgütlerin daha kanlı eylemlere geçmelerini önlemeye çalışıyor. Poliste izinler kaldırıldı.

– Diyarbakır'da 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı törenlerine katılmayacak yetkililer için soruşturma açılmasına karar verildi.

17

– Dağınık solu bir araya toplamak amacıyla doğulular parti kurma hazırlığına girişti. Girişimde bulunanların amaçları arasında öteki partilere mensup milletvekillerini bünyelerinde toplamak da var. Yasal ve yasadışı kuruluşlara açık olacak partiye yalnızca Apocuların karşı çıktığı öne sürülüyor. Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana, "Partimiz yalnız doğuya mahsus olmayacak" diyor.

– Gaziantep'te CHP Başkan Vekili Dr. Rauf Yılmazer kimliği belirsiz kişilerce öldürüldü.

– Kars, İzmir ve Gaziantep'te 3 kişi öldürüldü.

– İstanbul'da boğularak öldürülen bir gencin cesedi bulundu.

– Urfa Milletvekili Celal Bucak Demirel'e telgraf çekti: "Buralarda iç savaş var."

18

– Kaçakçılığın arkası kesilmiyor. İstanbul polisi, İsveç bandıralı *Corina* gemisindeki 500 milyonluk kimyasal maddeye el koydu. Kaçakçılığa üst düzey birçok yetkilinin adının karıştığı iddia ediliyor.

– Kâhta'da Bucak aşiretinden bir kişi daha öldürüldü.

– Elektrikler kesildiği bir zamanda Akşehir Cezaevi'nden 8 mahkûm kaçtı.

– Pendik'teki TİP binası kurşunlandı.

– Basın kuruluşları ortak bir bildiri yayınlayarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bazı grupların gazetelerin dağıtılmasını engellemelerini kınadılar ve devleti göreve çağırdılar.

– Akrep Nalan'ın eylem arkadaşı Osman Bozbay Manisa'da ele geçirildi.

– İstanbul Cevizli'de 1 kişi boğazından yaralandı.

– Malatya'da Köy-Koop genel başkan yardımcısı ağır yaralandı.

19

– Adana'yı terörün merkezi yapmaya çalışanlar hiçbir örgütün üyesi olmayan 6 öğretmeni yere yatırıp kurşuna dizdiler.

Olaydan ayağından yaralanarak kurtulan bir öğretmen, "Televizyon filmi seyrediyorduk. Yüzleri maskeli 2 kişi makineli tüfek ve tabancayla odaya daldılar" dedi.

– İstanbul'da *Hergün* gazetesi tarandı, 1 ölü ve 2 yaralı var. Kanlı olayı THKP-C adlı örgüt üstlendi.

– Doğuyu kasıp kavuran cinayetler işleyip soygunlar yapan ve haraç toplayan Apocular adlı örgütün beyinleri saptanarak aramalara başlandı. İçişleri Bakanlığı tarafından eşkıyalar olarak tanımlanan Apocuların ana kurucusu Abdullah Öcalan'dan başka Ramazan Kaplan ve Mehmet Özdemir adlı diğer iki kurucu da açık kimlikleriyle belirlendi. Fotoğrafları da ele geçirilen bu iki kişiden ayrı olarak Kürdistan Ulusal Kurtuluş Örgütü liderlerinden olan Apocular da tespit edildi. 1973 yılında kurulup çalışmalarına başlayan ve 1975 yılında eylem aşamasına gelerek, son aylarda etkinliklerini gittikçe artıran Apocular, ele geçirdikleri kurtarılmış bölgelerde hüküm sürüyorlar.

20

– Demokratik Parti Genel Başkan Vekili Dr. Faruk Sükan, devlet bakanlığı ve başbakan yardımcılığından istifa etti.

– CHP Konya Milletvekili Ali Çalık, Cihanbeyli'de meydana gelen zincirleme trafik kazasında hayatını kaybetti.

– Kâğıt tasarrufu için paraların boylarının küçültülmesine karar verildi.

– Alman polisi, beyaz zehir pazarını Türklerin ele geçirdiğini söyledi. Yakalanan her 39 uyuşturucu madde kaçakçısından 37'si Türk.

– İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı dün bir bildiri yayınlayarak halka uyarıda bulundu: "Dur ihtarı yapılınca ellerinizi kaldırın."

21

– MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş'in konvoyu Balıkesir'de taşlandı. 2 kişi yaralandı.

– CHP Malatya il genel meclisi üyesi öldürüldü. Polisler ve teröristler seçim bölgesine yığınak yaptı.

22

– Başbakan Bülent Ecevit'i dinlemeye gelen konvoy Manisa girişinde taşlı sopalı saldırıya uğradı.

– MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş'in konvoyuna Burdur'da taşlı sopalı saldırı oldu. Saldırganlardan 2 kişi yakalandı.

– Konya Selçuk Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Tahsin Uyar öldürülmek istendi.

– Tarsus savcısını öldüren sağcı TİT örgütü mensupları yakalandı.

– Antalya Cezaevi'nde isyan çıktı. 14 gardiyan rehin alındı.

– Nusaybin'de kaçakçılar bir subayla bir eri şehit ettiler. Sınırda kıstırılan kaçakçılar Nusaybin'e sığınınca sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Zırhlı araçlar kenti kuşattı. Operasyon yapılıyor.

– İstanbul Silahtarağa'daki bir demir döküm fabrikasında işçiler çatıştı, 25 kişi yaralandı. Sendika çekişmesi yüzünden çıkan çatışmaya katıldıkları belirlenen 9 kişi gözaltına alındı.

– Hasköy'deki Dev-Sol karargâhında uzaktan kumandalı bomba imal eden militan Gazanfer Öktem, meydan gelen patlamada yaralandı. Parmakları kopan, gözleri kör olup, ayakları kırılan militanı arkadaşları hastane kapısına bırakıp kaçtılar.

23

– Tarsus savcısını öldürdüğü belirtilen Türkçü İntikam Tugayı (TİT) militanlarından İbrahim Gök gözaltına alındığı karakoldan kaçtı.

24

– Yurdun çeşitli yerlerinde meydana gelen anarşik olaylarda 11 kişi hayatını kaybetti.

– MHP Bakırköy eski ilçe başkanı ve Kocasinan'da emekli bir astsubay tabancayla vurularak öldürüldü.

25

– Ceylanpınar'da Apocuların saltanatı sona erdi. Belediye binasının önünde boş duran göndere Türk bayrağı çekildi. Sı-

kıyönetim 40 kişiyi gözaltına aldı. İlçede halk artık korkusuzca kahvede oturabiliyor.

– İstanbul'da MHP'li bir yönetici öldürüldü.

– Yurdun çeşitli yerlerinde anarşik olaylarda 7 kişi hayatını kaybetti. Daha önce yaralanan bir sendikacı kurtarılamayarak öldü.

26

– İzmit polisinin İstanbul'da yaptığı bir operasyon sonucunda 163 milyon liralık kaçak döviz ele geçirildi ve 3 kaçakçı yakalandı.

– Ankara'daki Mısır Büyükelçiliği'ni basan Filistinli gerillalar Türk adaleti önünde hesap verirken suçu birbirlerinin üzerine attılar.

– Gazeteci Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca idam istemiyle yargılanacak.

– MHP lideri Alpaslan Türkeş'in İskenderun'a girişini engellemeye çalışan sol gruplar polisle çatıştı; 6'sı polis 12 kişi yaralandı.

– İstanbul Cennet mahallesinde 3, Levent'te bir, Gaziosmanpaşa'da bir, Gayrettepe'de bir kişi öldürüldü.

27

– Mecidiyeköy'de bir birahaneye silahlı baskın yapıldı, 2 kişi öldürüldü.

– Anarşik olaylarda Adana'da 4, Gaziantep ve Samsun'da birer kişi hayatlarını kaybettiler.

– Güvenlik kuvvetleri Ankara'da, öldürme emrini yerine getirmeyen bir arkadaşlarını öldüren 9 Apocuyu yakaladı.

– MHP lideri Alpaslan Türkeş'in İskenderun'a gelişi sırasında çıkan olaylarda yaralanan bir işçi öldü.

28

– Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul, sabah işine giderken pusu kuran teröristler tarafından açılan yaylım ateşi sonucunda makam otomobilinin içinde öldürüldü; makam şoförüyle kayınpederi ağır yaralandı. Saldırganların 3 kişi oldukla-

rı, olaydan sonra arka sokakta bekleyen bir otomobille kaçtıkları anlaşıldı. Cinayetten sonra direnişe geçen polisleri İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş ikna edemedi.

– CHP'li Urfa belediye başkanı ve eşi tabancayla yaralandı.

– Bitlis'te CHP'li belediye başkanının evi bombalandı.

– Ankara'da bir işçi öldürüldü, banliyö treni tarandı.

– İstanbul'da saldırıya uğrayan 2 kişiden biri öldü.

– Cumartesi başlayan ve 7 gün süren Antalya Cezaevi isyanı bitti.

29

– Öldürülen Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'un cenazesinin, tören yapılmadan sabah erken saatlerde gizlice uçakla Ankara'ya gönderilmesi üzerine kentte büyük olaylar çıktı. Tören için toplanan topluluk olanları öğrenince galeyana gelerek yürüyüşe geçti. 5 bini aşkın kişi Pol-Bir binasıyla özel bir hastaneyi, bir oteli, 20 kadar işyeri ve evi tahrip etti. Esnaf dükkânlarını kapattı, halk evlerine çekildi. Olaylarda 25 kişi yaralandı, 100'e yakın kişi gözaltına alındı.

– Bursa'da polis izinsiz bir mitingi dağıttı. Çıkan olaylarda 51 kişi yaralandı.

– Ülkücü teknik elemanların lideri öldürüldü.

– TİP'in İstanbul'daki genel merkezi bombalandı.

– Kıskanç koca Yusuf Tıraş, 28 yaşındaki eşi Melahat Tıraş'ı, içip içip kurşun yağmuruna tuttu. Ecevit, Rahşan ve Osman adlı üç çocuk öksüz kaldı.

30

– Tarsus'ta sol slogan yazanlar bir jandarmayı öldürdü.

– Nusaybin'de AP ilçe başkanı vuruldu, yanındaki genç öldü.

– Bursa'da gözaltına alınan 296 öğretmen serbest bırakıldı.

Ekim

1

– Demirel, "Komünistlerin canı cehenneme" dedi.

– İnsanlarımızı öldürdükleri yetmiyor, ormanlarımızı da yakıyorlar. Yurdu seçim heyecanı sardığı günlerden beri tam 120 orman yangını çıktı. 166 bin dönümlük orman yanıp kül oldu.

– Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'un Ankara'daki cenaze töreninde sol fraksiyonlarla beraber Pol-Der üyesi polisler de bağırarak bildiri dağıttılar. Cenaze töreninden sonra saygı duruşunda bulunulurken sol yumruklarını havaya kaldırdılar. Törene katılmalarına izin verilmeyen aşırı sol gruplar bazı binaları taşladılar ve tahrip ettiler.

– İş Bankası Unkapanı Şubesi'nden SSK İhtiyarlık Sigortası'na para götüren tedbirsiz mutemet 1 milyon 100 bin lirayı silahlı 4 soyguncuya kaptırdı. Parayı götüreceğini polise bildirmeyen mutemet gözaltına alındı.

– Adana ve Suluova'da 2 kişi öldürüldü.

– İstanbul'da bir öğrenci tek bıçak darbesiyle can verdi.

– Zeytinburnu'nda 1000 işçi Teksif Sendikası'nı bastı. Hastalanan arkadaşlarına cankurtaran çağırılmayınca sendikayı tahrip eden işçilerden 95'i kadın 132 kişi gözaltına alındı.

2

– Adana Emniyet Müdürü Yurdakul'un Ankara'daki cenaze töreni olaylı geçti. Gösteri yapan polislerden bazıları saygı duruşunda sol kollarını kaldırarak, "Katil Türkeş" diye bağırdılar.

– Kars'ta AP adayı Salim Dursunoğlu, Göle belediye başkanının odasında otururken karşı evin çatısından, su borusuna saçma doldurularak ateşlenen bir silahla öldürüldü.

– 13 Apocu gözaltına alındı.

– Başbakan Bülent Ecevit 2 gün sürecek olan Erzurum, Kars ve Erzincan gezisini iptal etti.

– Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi, kahve tarayarak adam öldürmek ve çeşitli yerlere bomba atmak suçuyla yargılanan Devrimci Yol üyesi 2 anarşisti ölüm cezasına çarptırdı.

– İzmir'e gelen esrarengiz Alman kızını izlemekle görevli polis öldürüldü.

– İstanbul'da bir öğrenciyle bir işçi, Ankara'da ise bir öğrenci can verdi.

– Tüpgaz yine yok. Umut Kuveyt'ten gelecek gemide.

– Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi kahve tarayarak adam öldürmek ve çeşitli yerlere bomba atmak suçuyla yargılanan Devrimci Yol adlı örgüt üyesi Necdet Adalı ile Kemal Ergin adlı 2 anarşisti ölüm cezasına çarptırdı. Bu karar ile Askeri Mahkeme'de öldürülen Savcı Yardımcısı Doğan Öz olayının sanığı İbrahim Çiftçi'den sonra ikinci kez idam kararı verilmiş oldu.

– Fikirtepe'de kıskanç koca, "Seni aldatsam ne olur" diyen 16 yıllık karısını çocuklarının gözü önünde öldürdü.

3

– Yağmur ve soğuk geliyor.

– Verem hortluyor.

– Atatürk'ün yatı *Savarona* demirli olduğu Heybeliada önünde esrarengiz bir şekilde yandı.

– Yeraltı örgütleri seçimi önlemek için her yola başvuruyor. 8 ilde halkın sandık başına gitmesini engellemek için yapılan eylemler artıyor.

– AP adayının öldürülmesiyle ilgili olarak gözaltına alınan 16 kişiden çoğu Halkın Kurtuluşu adlı bir yasadışı örgütün üyesi.

– Öldürülen AP adayının cesedine sarılan annesi o anda öldü.

– İçişleri bakanı halkın sokağa çıkamadığı Kars için, "Durum normal" dedi.

– Adana Emniyet Müdürlüğü'ne vekâleten atanan Müfettiş Ahmet Karakurt, polislerin direnişi üzerine bu görevden alınarak geri çağırıldı.

– Kurtalan Çimento Fabrikası yandı. Zarar 15 milyon lira. Savcı sabotaj ihtimali üzerinde duruyor. 15 kişi gözaltında.

– Demirel Van'da, "MHP'siz, MSP'siz hükümet" diye karşılandı.

4

– İstanbul'da sağ görüşlü bir kuaför tabancayla öldürüldü.

– Kars'ta AP adayı Salim Dursunoğlu'nu öldüren katiller yakalandı. Ele geçirilen 9 Dev-Yol'cu suçlarını itiraf ettiler.

– İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş Artvin'de inceleme yaparken, AP Artvin senato adayının otomobiline Borçka ilçesinde bomba kondu.

– MSP Yozgat Milletvekili Hüseyin Erdal, Çekerek ilçesinde saldırıya uğradı.

5

– Hava kararıktan sonra İstanbul sokakları anarşi korkusundan boşalıyor. Mahalle ve semtleri parselleyen sağ ve sol uçlar da karşıt görüşlülerin eylem yapmasını önlemek için kendi mahallelerinde gruplar halinde dolaşarak, kendi güvenliklerini sağladıklarını öne sürüyorlar. Polis yetkilileri, "Şikâyet olmadığı için yapılacak bir şey yok" diyor. Sultanahmet bölgesini, Aksaray'ın Vatan Caddesi bölümüyle, sahile inen tarafı ülkücüler; Kadırga ve Kumkapı'yı, Atatürk Bulvarı ve Saraçhane'yi devrimciler ele geçirmiş durumda. En ilginç parselleme ise Fatih'te bulunuyor. Fatih'te devrimci ve ülkücülerin parsel bölgelerini tek bir sokak ayırıyor. Bu nedenle durmadan çatışıyorlar. Fındıkzade'de ise yurtlar karşılıklı bulunduğu için o gün kim silahlı dolaşıyorsa sokak onun hâkimiyetinde sayılıyor. Ele geçirilmesi için hâlâ savaş verilen semtse Beşiktaş.

– Yurdun batı ve güney kesimlerinde ılık ve güneşli bir hava hüküm sürerken Zigana Geçidi'nde kar kalınlığı yarım metreyi buldu.

– *Hafta Sonu* gazetesi artist Aynur Aydan'la ilişkisini açıklayınca İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş istifa etti. "Üzgünüm" diyen Güneş'in karısı kocası istifa etmeden 2 saat önce evinden ayrıldı. Bakanla ilişkisini gazetecilere açıklayan Aynur Aydan izini kaybettirdi. Aydan'ın AP Beşiktaş İlçesi'ne kayıtlı olduğu öğrenildi. İçişleri Bakanlığı'na Başbakan Yardımcısı Orhan Eyüboğlu vekâlet edecek.

– FKÖ Lideri Yaser Arafat Ankara'ya geldi ve FKÖ bürosuna törenle Filistin bayrağı çekti.

– Düzce'de yağmurdan ıslandığı için kurutulmak üzere yere serilen 19 bin lirayı yiyen inek kesildi. Paranın 17 bin lirası sağlam, geri kalanı biraz yıpranmış olarak işkembesinden çıkarıldı. Hüseyin Sarıoğlu adlı şahıs, başkasına ait ineği kestikten sonra 13 bin lira ödediği ineğin etini 10 bin liraya sattı.

6

– Artvin Hükümet Konağı'na bomba koyuldu; valinin odası parçalandı.

– Fatsa'da bir kahvede çatışma çıktı; biri sağcı, diğeri solcu 2 kişi öldürüldü.

– Bingöl belediye başkanının annesini ve kardeşini öldüren 4 Apocu katil yakalandı.

– Hasan Fehmi Güneş eşini kaybetmemek için gayret sarf ediyor. Aydan, "Günahkâr değilim; sevdim, sevildiğimi zannediyordum" dedi.

– Demirel, "Memlekette halk mahkemeleri işletiliyor" dedi.

7

– Antalya'nın Elmalı Dağları'na lapa lapa kar yağıyor. Balkanlar'dan gelen soğuk hava Marmara'yı da etkildi. Hava yağışlı.

– AP'lileri Silivri'deki mitinge götüren otobüsün frenleri patladı; korkunç kazada aralarında Millevekili Nihat Kaya'nın da olduğu 3 kişi öldü; 5 kişi yaralandı.

– Ecevit'in konvoyuna Zile'de saldırıldı; 3 kişi yaralandı.

– Bir namus meselesi yüzünden önce 21 yaşındaki, 5 aylık hamile öz kızını baltayla keserek öldüren, daha sonra cezaevin-

de intihar eden kadın ile kızı Tirebolu'nun Işıklı köyünde toprağa verildi.

8

– Akrep Nalan'dan sonra bu kez İçel'de THKP-C Acilciler örgütünün liderliğini "Yılan" takma adıyla bilinen Zeynep Yücel adlı bir genç kadının yaptığı ortaya çıktı.

– Yağışlar başladı, İstanbul'da trafik kazaları arttı.

– İstanbul'da bir işçi öldürüldü.

– Urfa'da AP Milletvekili Bucak'ın kirvesi öldürüldü.

– İzmir'de 8 Dev-Yol'cu polise ateş açtı, bir genç hayatını kaybetti.

9

– Nazilli'de MHP'lilerin seçim toplantısı yaptığı kahveye bomba atıldı.

10

– İstanbul'da kumarhane kazancını paylaşamayan yeraltı dünyasının 2 patronu düello etti ve biri öldü. Silahı bir ağaç kütüğünün içine koyup üçe kadar saydılar ve silahı ele geçiren İbrahim Kahramantürk, Özten Kiziv'i vurarak öldürdü.

– Ankara'da bir ev kadını öldürüldü.

– İstanbul'da bir limoncu öldürüldü.

– Kuşadası yangını 600 dekarlık bir alanda devam ediyor. Alevler Milli Park'a yaklaşıyor.

11

– İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılanan Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca, "Cinayeti ben işledim, pişman değilim" dedi. Sanık, cinayeti üst düzeydeki kişilerin de öldürülebileceğini ispat etmek için işlediğini söyledi.

– Yarımca'da kanlı soygun yarım kaldı. Türkiye İş Bankası'nı soyan 4 kişiden 2'si peşlerine düşen halk ve polis tarafından yakalandı. Olay sırasında bir başkomiserle bankanın veznedarı öldü. Kocaeli emniyet müdür vekili ile 2 polis memuru da yaralandı. Soyguncuların bankadan aldıkları 330

bin 500 lira ile biri kalaşnikof olan 3 otomatik silah ele geçirildi.

– Atatürk'ün yatı *Savarona* okul gemisinin yanmasıyla ilgili olarak gemi komutanı 2 subay, 4 astsubay ve 8 er tutuklandı.

– Erbakan'ın Sultanahmet'teki mitingine katılan MSP'li çarşaflı ve türbanlı kadınlar, "19 Mayıs rezaletine paydos" diye slogan attılar; liselerdeki ve diğer okullardaki başörtü yasağının kaldırılmasını istediler.

– Ecevit, "Biz ayakları yerde bir sol tutum istiyoruz" dedi.

12

– Hollanda Büyükelçimiz Özdemir Benler'in 27 yaşındaki oğlu Ahmet Benler, Lahey'de kendisine pusu kuran bir Ermeni komandosu tarafından otomobilinin içinde makineli tüfekle taranarak öldürüldü.

– Sıkıyönetim Mahkemesi 3 idam kararı daha verdi. Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılanan Fikri Arkan, "Ülkücü gençlik yılmaz. Ne kadar solcu varsa Allah cezasını versin" dedi. İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılanan Cengiz Ayhan, "Ben ülkücüyüm, babamı bile öldürürüm" diye konuştu.

– Adana MHP Merkez ilçe başkanı cinayete azmettirmekten tutuklandı.

– İzmir'de sendikal mücadelenin yanı sıra devrimci kesime mensup eylemci grupların kışkırtmalarıyla kanlı olaylara sahne olan milyarlık Kula Mensucat Fabrikası'ndaki 8 saatlik işgal, binaya panzerlerle giren polisler tarafından kaldırıldı. Savaş alanına dönen fabrikanın yakılmak istendiği ve 10 milyon liralık zarar meydana geldiği tespit edildi. 400 işçi gözaltına alındı.

13

– MSP Yozgat Milletvekili Hüseyin Erdal'ın otomobilinde Fatsa polisinin yaptığı aramada bombalar ve dinamitler bulundu.

– Hollanda büyükelçimizin oğlunu öldüren ve Hınçak adlı tedhiş örgütü tarafından yönetilen Ermenilere paranın Fransa'dan geldiği anlaşıldı. Suriye ve Lübnanlı Ermenilerin oluşturduğu örgüt, tehditle para topluyor.

14

– Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme ve milletvekili ara seçimleri yapıldı, AP büyük farkla seçimleri kazandı. CHP, İstanbul dahil pek çok ilde geri kaldı, senatoda 10'dan fazla sandalye kaybetti.

– Çeşitli illerdeki seçim olaylarında 7 kişi öldü; seçimi engellemeye çalışan 130 kişi gözaltına alındı.

– Mamak Cezaevi'nde 500 tutuklu isyan çıkardı. Koğuşların ara duvarlarıyla demir kapı ve pencereler tahrip edildi. 14 kişi yaralandı.

– İstanbul mafyasının babalarından Hüsso lakabıyla tanınan Hüseyin Heybetli, gece Taşlık Gazinosu'ndan çıkarken esrarengiz bir şekilde kurşunlandı. Durumu ciddi olan Heybetli için yeraltı dünyası gece şişe şişe kan taşıdı.

15

– Kesin seçim sonuçlarına göre, AP 33, CHP 12, MSP 4 ve MHP 1 senatörlük kazandı. Başbakan Bülent Ecevit istfasını vermeye hazırlanıyor. AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, "İstenmeyen hükümet gider, yenisi gelir" dedi. Bağımsız bakanlar da hükümetin çekilmesini istediler. CHP Genel Yönetim Kurulu'nun 4 saat süren toplantısında hükümetin istifası kararlaştırıldı. Seçim sonuçlarını değerlendiren CHP Genel Sekreter Yardımcısı Uğur Alacakaptan, halkın CHP'yi cezalandırdığını söyledi.

16

– Ecevit hükümetin istifasını cumhurbaşkanına verdi ve yeni hükümeti Süleyman Demirel'in kurmasını önerdi. MHP, Demirel'in kuracağı bir hükümeti destekleyeceğini açıkladı.

– TİKKO militanları İstanbul'da bir terziyi bastılar ve 2 kişiyi delik deşik ederek öldürdüler.

17

– Ankara'da bir cami avlusunda oturanlar tarandı, bir kişi öldü.

– Yozgat'ta öğrencilerin çatışmasında bir kişi hayatını kaybetti.

– İstanbul'da bir mağazayı soyanlardan biri yaralı olarak ele geçti.

– Sivas'ta bombalı pankartı indirmek isterken bir eli kopan ve gözü kör olan polis ölümden döndü.

– Adana Sıkıyönetim Mahkemesi 6 polisi tutukladı.

– Çanakkale'de siste kaybolan araba vapuru 8 saat sonra ortaya çıktı.

18

– İstanbul sisin esiri oldu. Boğaziçi gişeleri önünde yüzlerce metrelik kuyruklar oluştu.

– 16 Mart üniversite katliamının sanığı olarak Alman polisi tarafından yakalanan Nasibullah Türkel, sıkı güvenlik önlemleri arasında Türkiye'ye getirildi. Polis sanığın gazetecilerle konuşmasını engelledi.

– Adıyaman'da 3 kişi öldürüldü, sokağa çıkma yasağı ilan edildi.

– Ankara'da Balgat katliamını yapanlardan ikisi idama mahkûm oldu.

– İstanbul'da işkence ile öldürülen bir gencin cesedi bulundu.

– Gebze MHP ilçe başkanı işyerinde öldürüldü.

– İstanbul yeraltı dünyasının liderlerinden Hüsso takma adlı Hüseyin Heybetli tedavi edildiği hastanede öldü.

19

– Cumhubaşkanı Fahri Korutürk, Demirel ve Ecevit ile ayrı ayrı görüştü. Demirel ahenkli hükümet istedi. Ecevit, cumhurbaşkanının hükümet kurma önerisini kabul etmediğini açıkladı ve "Seçim sonuçları AP'nin hükümet kurmasının milletimizce uygun görüldüğünü ortaya koymuştur" dedi. Demirel ise, "Görevden kaçmak mümkün değildir. Ancak bazı zorluklar vardır. Yeni hükümet her şeyden önce ne yapacağını saptamalıdır" dedi.

– Sarıyer Vergi Dairesi veznadarını etkisiz hale getiren 3 militan jandarma erini de yaralayıp 2 milyon lira alarak kaçtı.

– Paşakapı Cezaevi'nde sağ görüşlü militanların kaçmak için kazdıkları tünel tesadüfen ortaya çıkarıldı.

– Beşiktaş'ta bir binaya tahrip gücü yüksek bomba konuldu.

– Adana emniyet müdürünü öldürdüğü öne sürülen Macit Cansevdi Bursa'da yakalandı.

– Ankara Kızılay Kan Merkezi'nden alınan kanlar bozuk çıktı.

– İstanbul'da 48 saattir birçok semtte su yok. Elektrik kısıntısı yüzünden Ömerli Barajı'nın trafoları yandı. Alibeyköy Barajı'nda arıza meydana geldi.

20

– Töb-Der İstanbul Şubesi'nin kongresinde görüş ayrılıkları nedeniyle çıkan kavga asker, polis ve jandarma tarafından bastırıldı. 125 kişi gözaltına alındı.

– Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'ndeki duruşma sırasında işkence gördüklerini iddia eden ülkücü sanıklar duruşma salonunda muayene edildi.

– Yurdun çeşitli yerlerindeki anarşik olaylarda 4 kişi öldü.

21

– Kızılay Kan Merkezi tarafından dağıtılan hatalı kan yüzünden 30 kişinin öldüğü açıklandı. Üzerinde yanlış grup yazılı şişelerdeki kanın verilmesi halinde hastanın iç organları kanama yapıyor ve hasta kıvranarak ölüyor.

– Anarşik olaylarda Ankara'da 3 polis, İstanbul'da 3 satıcı yaralandı.

– Bingöl belediye başkanlığı seçimini MHP kazandı. Daha önceki MHP'li belediye başkanı silahlı saldırı sonucunda öldürülmüştü.

– Adana'da Çukobirlik Merkez İplik Fabrikası yakılmak istendi.

– Hakkari ve çevresinde kar kalınlığı 20 santimi buldu.

– Dağların eski kralı Hekimo (Hikmet Zeren) kendisini aşiretler arası kan davalarını durdurmaya adadı.

– Zeytinburnu'nda Şenlik Sefertaş adlı bir işçi kimliği belirlenemeyen kişilerce soyulduktan sonra boğazı bıçakla kesilerek öldürüldü.

23

– CHP ortak grup toplantısında sıkıyönetimin uzatılması aleyhte oylara rağmen kabul edilirken, Bülent Ecevit suçlandı. Bir milletvekili, "Yönetiminizle CHP'yi batırdınız, seçmensiz bıraktınız" dedi.

– MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan ve MHP lideri Alpaslan Türkeş, Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'le ayrı ayrı görüştüler. Erken seçime karşı çıkan MSP lideri, "Millet tarafından AP zihniyetinin de öğrenilmesi için Demirel'in başbakan olması lazımdır" dedi.

– Nişantaşı'nda militanlar bir nüfus memurunun çantasındaki bin adet nüfus kâğıdını silah zoru ile alıp kaçtılar.

24

– Korutürk bir saat görüştüğü Demirel'e hükümet kurma görevini verdi. Acele etmeyeceği açıklayan Demirel, "Güvenoyu kâfi değil, hükümetin ayakta durabilmesi için şartları ve teminatları görmek lazım" dedi.

– Sıkıyönetim 19 ilde 2 ay daha uzatıldı.

– Duruşmasına devam edilen Mehmet Ali Ağca bu kez ağız değiştirdi ve "Abdi İpekçi'yi ben öldürmedim" dedi.

– Anarşi Ankara, Aydın, Niğde, Diyarbakır, Malatya ve İzmir'de 1'i kadın 5 kurban aldı.

– Elazığ'da saldırıya uğrayan bir doktor öldü.

– Konya'da öğrenciler polisle çatıştı, 6 polis ve 20 genç yaralandı.

– Üniversite katliamı sanığı Nasibullah tutuklandı ama yurtdışına nasıl çıktığı anlaşılamadı.

– Ankara'da banliyö treni kaçırılmak istendi.

25

– Mısır Büyükelçiliği'ni basarak 2 emniyet mensubumuzu öldüren Filistinli 4 gerilla Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından idama mahkûm edildi.

– *Tercüman* gazetesi muhabiri Tamer Özdemir, Çin'den getirdiği harakiri bıçağı ile kardeşi tarafından öldürüldü. Abi katili sol eğilimli olarak tanınıyor ve cinayeti siyasal bir tartışma sonunda işlediğini söylüyor.

– Maçka İlkokulu'nun sevilen öğretmeni Muazzez Paçacı esrarengiz bir şekilde kayboldu.

– İstanbul'da bir mutemet ve bir öğretmen öldürüldü.

– Çemberlitaş SSK veznedarı sokak ortasında soyuldu, silahlı 5 kişi 5 milyonu alıp kaçtı.

26

– CHP Genel Yönetim Kurulu, kurultay öncesinde topluca istifa etti.

– Adana emniyet müdürünün katili olarak 5 kişi aranıyor.

– Polis Enstitüsü müdürü görevden alındı; 16 enstitü öğrencisi 4 aydır gözaltında.

– Amasya'nın Taşova ilçesine bağlı Ilıca köyünde bir kedi yüzünden halk birbirine girdi. Muhtarın başı kesildi, bir ev ateşe verildi.

– 107 işyerinde çalışan 25 bin işçiyi kapsayan toplu sözleşme görüşmeleri başladı ve Maden-İş MESS'ten yüzde yüz zam istedi.

– Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç, "Gençlerin birbirlerine saldırmaları günahtır" dedi.

27

– Anarşi İstanbul'da ölüm kustu. Bayrampaşa'da Devrim Mahallesi 27 Mayıs Caddesi'nde taranan kahvede 6 kişi öldü, 6 kişi de ağır yaralandı.

– Kars'ta işadamlarından haraç alan gizli bir örgüt yakalandı.

– Adana'da CHP'li bir meclis üyesi öldürüldü.

– Amasya Suluova'da bayram tatillerini ailelerinin yanında geçirmeye giden 2 öğrenci öldürüldü.

– 50 bin liraya geneleve satılırken son anda kurtarılan Y.P., "Gözyaşlarım genç kızlara ders olsun" dedi.

28

– Erbakan 22'nci kez hacca gitti.

– İstanbul'dan Ankara'ya giden yolcu treninin 3 vagonu raydan çıktı. Binlerce tren yolcusu büyük tehlike atlattı.

– Mazotsuzluk yüzünden hastanelerdeki ameliyatlar durdu.

– Toptaşı Cezaevi'nde solcu hükümlülerin firar planı ele geçti.

– 1971 yılında Adana'da yılın annesi seçilen Nazlı Kılıçyaldır, damadı tarafından dövülerek öldürüldü.

– Kahve tarayarak 6 kişiyi öldüren, 6 kişiyi de yaralayanların İslam Kurtuluş Ordusu'na mensup oldukları ve plakası sökülmüş küçük bir otomobille kaçtıkları belirlendi.

29

– Antakya'da Cumhuriyet Bayramı törenlerinde olaylar çıktı, 4 kişi yaralandı.

– Paşakapısı Cezaevi'nde sağ görüşlü mahkûmlar 15 gardiyanı rehin aldı. Sağ eylemci Yusuf Arpacık'ın cezaevi savcısına ateş etmesiyle başlayan isyan, kısa sürede tüm cezaevini sardı. Gardiyanları rehin aldıktan sonra koğuşları kilitleyen isyancılar, çeşitli sağ sloganlar attılar.

– OLEYİS sendikası Uşak Şubesi'nin uzun süredir devam edilen toplu iş sözleşmelerinden sonuç alınamaması üzerine Özer Hamamı çalışanları greve gitme kararı aldı. İşçilerin ani olarak direnişe geçmesi üzerine hamam müşterileri yıkanmalarını yarıda bırakarak hamamı terk etmek zorunda kaldılar.

30

– Süleyman Demirel, "Hükümeti kurmak için model geliştirdik" dedi.

– Artvin Cezaevi'nden 15 mahkûm 15 metrelik tünel kazarak kaçtı.

– Geçtiğimiz Mart ayında Ümraniye'de 1 Mayıs mahallesinde 5 kişinin öldürülmesiyle ilgili olarak aranan Erol Bektaş Ankara'da yakalandı.

– Çemberlitaş'ta bir cami duvarına Türkiye İlerici Gençliği imzalı bir pankart asıldı. Pankartın ucundaki bomba sanılan kutulardan ilaç tüpleri çıktı.

31

– Kurban Bayramı bugün başlıyor.

– THY Milano Bürosu'na patlayıcı madde atıldı. Olayı bir Ermeni örgütü üstlendi.

– Iğdır'da bir öğretmenle bir işçi otomatik silahlarla taranarak öldürüldü.

Kasım

1

– Şiddetli kar yağışı yaşamı etkiledi. Taşıtlar yollarda kaldı.

– Vezirköprü'de sağ ve sol görüşlü iki grup arasında çıkan silahlı çatışmada sol görüşlü bir genç öldürüldü.

2

– Ankara, Kars, Samsun ve Antalya'daki anarşik olaylarda 5 kişi öldürüldü.

3

– Türkiye Öğretmenler Bankası İstanbul Bölge Müdürü İsmail Noyan, Suadiye'deki evine gelen silahlı 2 kişi tarafından göğsünden tek kurşunla vurularak öldürüldü.

– 6 yıldan beri Atina'da yaşayan 62 yaşındaki Türk ressamı Sıdıka Karagözlü, evinde bıçakla öldürülmüş bulundu.

– Sefaköy'de Âzem Yıkılmaz'ın evine gelen iki meçhul şahıs, İGD üyesi olduğu bildirilen genci evde bulamayınca 52 yaşındaki annesini ve kardeşi Âdem'i tabancayla yaraladılar.

– Gaziantep'te 3 çocuğuna bayramlık alamayan kadın kendini asarak intihar etti.

– İzmir'de Sebahattin Bozyel adlı adam yemeği tuzlu yapan karısıyla kavga ettikten sonra kadının üzerine gaz döküp ateşe verdi. Kaçan koca her yerde aranıyor.

4

– Yeni bir soğuk hava dalgası daha geliyor.

– Ankara'da olağanüstü toplanan CHP kurultayında konuşan Genel Başkan Bülent Ecevit, parti içi muhalefetten şikâyet etti. "Genel başkan olarak kalırsam, hizip disiplini yerine, parti disiplini getirmeye çalışacağım ve bunun için tüm yetkilerimi kullanacağım" dedi. Muhalefet grubundan Turan Güneş, Ecevit'i eleştirdi.

– Hükümet kurma çalışmalarını sürdüren Süleyman Demirel, MHP ile anlaştı. Alpaslan Türkeş'le yaptığı 50 dakikalık görüşmeden tam destek aldığını bildiren AP lideri, "Hükümetin kurulması ve ayakta tutulabilmesi için gereken teminat Sayın Türkeş'in sözleriyle ortaya çıkmıştır" dedi.

– Yozgat'ın Çekerek ilçesine bağlı Kazankaya kasabasında karşıt görüşlü gruplar arasında çıkan çatışmada 4 kişi tabancayla vurularak öldürüldü, biri ağır 6 kişi de yaralandı.

– Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde akli müşahade altında tutulan cinayet ve gasp suçlarından tutuklu 7 kişi, 5 hastabakıcıyı bıçaklamakla tehdit edip bağladıktan sonra kaçtı.

5

– Partinin seçim sınavında bütünlemeye kaldığını belirten Bülent Ecevit, oylamaya katılan 1503 delegenin 1479'undan güvenoyu aldı. 20 ret oyu çıktı. CHP'deki parti içi muhalefetin 3 lideri Ali Topuz, Deniz Baykal ve Süleyman Genç, Ecevit'e güvenoyu verdiler.

– Diyarbakır Belediye Başkan Vekili ve AP İl İkinci Başkanı Mehmet Kaba öldürüldü.

– Siverek'te silahlı çatışma çıktı. 4 kişi can verdi.

– İstanbul'da bir işçinin cesedi bulundu; bir mobilyacı evinin önünde delik deşik edildi.

– Bütün milletten destek isteyen Demirel açıkladı: "Fevkalade haller kanunu çıkartılmalı."

6

– Sıkıyönetim İlerici Gençlik Derneği'ni (İGD) kapattı.

– Ankara ve Fatsa'daki olaylarda 2 kişi öldü.

– 1 aylık bekçi tabancasını aldığı gün içkinin tesiriyle en yakın arkadaşını sokak ortasında öldürdü.

7

– TEK karar aldı, her yerde 4,5 saat elektrikler kesilecek. Gaz bulunmuyor, mum ve lamba fiyatları arttı.

– Hükümeti kurmakla görevlendirilen Süleyman Demirel, CHP lideri Bülent Ecevit ve MSP lideri Necmettin Erbakan'la ayrı ayrı görüştü. Erbakan'ın desteğini sağlayan Demirel, gerekli 226 oyu aştı. AP lideri, "Meclisi açıp kapayacak desteğe sahip olduk. Sayı kâfi" dedi. Ecevit Demirel'e, "Önce bize gelseydiniz, ortaya cephe modeli çıkmazdı" şeklinde konuştu.

– TİKKO militanları bir komiseri öldürdü. Polisle çatışan militanlardan biri yakalandı.

– Zeytinburnu'nda MHP Gençlik Kolları eski başkanı öldürüldü.

– Hırsız, girdiği evde çocuğunu emzirmek için uyanan anneyi öldürdü.

– Evinin önünde oynarken kaçırılıp kuyuya atılan çocuğun ölmediğini fark eden katiller, ölsün diye başına taş attılar. Şans eseri hayatta kalan çocuk üç gün sonra sağ olarak bulundu.

8

– Mecidiyeköy Lisesi'nin sol görüşlü müdürü Nazmi Gürbüz okulun yüz metre yakınında 16 yaşındaki iki gencin tabancalarından çıkan kurşunlarla can verdi.

– Türk İş Yönetim Kurulu Üyesi ve Dok Gemi İş Sendikası Başkanı Arslan Sivri evinin sokağında öldürüldü.

– Boğazlayan'da 2 öğretmen bıçakla yaralandı.

– Ankara'da iki grup çatıştı, bir polis öldürüldü.

– MHP uşak eski ilçe başkanı öldürüldü.

9

– Grevdeki Intercontinental Oteli'nin İdare Meclisi Başkanı Reşat Aksan öldürüldü. Evinin banyosunda kalbinden tek kurşunla vurulan Aksan, Osmanlı Bankası eski genel müdürüydü.

– Biri kız 4 militan Sütlüce'de mavi bereli komando erini öldürüp banka soydular.

– Bursa'da bir öğretmen öldürüldü.

– Mardin'in Mazıdağı ilçesinde Fosfat Tesisleri idare müdürü öldürüldü.

– Ankara, İskenderun ve Nevşehir'de anarşik olaylarda 3 kişi öldürüldü.

10

– Atatürk'ün ölüm yıldönümü törenlerine başta Necmettin Erbakan olmak üzere MSP'liler yine katılmadılar.

– Töb-Der'in genel başkanı ve 10 yöneticisi gizli örgüt kurmak suçuyla tutuklandı.

– Yasadışı TİKKO'nun içinden bir de Kızılordu grubu çıktı.

– MHP'nin eski Eyüp ilçe başkanı ile bir genç öldürüldü.

– Turgutlu'da bir kahveyi basan 2 kişi bir genci taradı.

11

– Bombalı pankart Ankara-İstanbul karayolunu 2 saat ulaşıma kapadı.

– Antalya'da 2 polise yaylım ateşi açıldı, birinin durumu ağır.

– Eskişehir'de dükkânlar bombalandı, işyerleri tahrip edildi.

– Dayaktan bıkan ve "Ben onu öldürmeseydim o bizi öldürecekti" diyen 4 çocuk annesi Endem Gönültaş, sarhoşluktan sızan kocasını baltayla tek darbede öldürdü.

12

– Süleyman Demirel tarafından kurulan hükümet açıklandı. Fahri Korutürk 29 üyeli kabineyi onayladı.

– Batman belediye başkanı öldürüldü.

– Siverek'te Apocularla Bucak aşireti mensupları çatıştı, 3 kişi öldü.

– İstanbul'da bir fabrikanın personel müdürü delik deşik edildi.

– Zeytinburnu'nda sağ görüşlü bir kasap ödürüldü.

– 25 Töb-Der şube başkanı için tutuklama kararı verildi.

– Mercan'da otomatik silahlı 3 soyguncu kuyumcuyu soydu.

13

– İstanbul'da otomobilini Sümerbank'ın önüne park eden bir mühendis vuruldu.

– Gaziantep'te otosuna yaylım ateşi açılan doktor öldü.

– Siverek'te Bucak ve Milli aşiretleri çatıştı, 2 kişi hayatını kaybetti.

– İstanbul'da bir kahveci canından oldu.

– Kızlarını istemeye gelen genci bayıltarak kör kuyuya atan ve ölmeyip yardım istediğini duyunca kuyudan çıkarıp, bıçaklayarak öldüren Edirneli Yakarutlu ailesi tutuklandı.

14

– Türkiye'de yasadışı faaliyet gösteren ve gözünü kırpmadan adam öldüren 47 gizli örgüt ve fraksiyon olduğu belirlendi. Bağımsız Kürt devleti yanlısı 10, silah zoruyla komünizm isteyen 24, şeriatçı 11, sağcı 2 örgüt olduğu bildirildi.

– İstanbul'da anarşi hızlandı. Okmeydanı'nda bir kitapçı ve büfe tarandı. 2 kişi öldü. MHP eski ilçe başkanı olan bir eczacı kalfası öldürüldü.

15

– Bir Yunan gemisiyle çarpışan Rumen tankeri Haydarpaşa açıklarında infilak ettikten sonra yandı. 51 denizci kayboldu, 3 tayfa yüzerek karaya çıktı. İstanbullular sabaha karşı duydukları korkunç patlama ile uykularından korkuyla uyandılar. Pek çok evde camlar kırıldı. Halk patlamayı sabotaj sandı. Topkapı Sarayı'nda büyük hasar var. Tarihi camlar ve bazı eşyalar parçalandı. Tankerdeki 95 bin ton ham petrolün bir kısmı Marmara'ya yayıldı, bir kısmı yandı.

– Anarşik olaylarda 8 kişi öldü.

– Samsun, Urfa, Sakarya ve Ünye'de olaylar çıktı.

– İstanbul Zeytinburnu MHP ilçe başkanı öldürüldü.

16

– Rumen tankerine çarparak yanmasına neden olan Yunan gemisinin kaptanı ve 7 arkadaşı gözaltına alındı. Tankerde alevler azaldı, duman devam ediyor. Tankerin yandığı yerde balık

avlanması yasaklandı. Camları kırılanlar sigorta şirketlerinden para istemek için karakollara başvuruyorlar.

– 4'ü öğretmen 6 kişi öldürüldü.

– Töb-Der İstanbul Şubesi eski başkanı delik deşik edildi.

17

– Bağ-Kur Genel Müdürlüğü'nde sağcı ve solcu memurlar çatıştı.

– İstanbul vali muavininin otomobili THKP-C militanları tarafından benzin dökülerek yakıldı.

– Bursa'da 2'si kardeş 3 kişi, Kars'ta bir bakkal öldürüldü.

18

– İzmit'te bir sendikacı öldürüldü.

19

– Gazeteci Yazar İlhan Darendelioğlu İstanbul'da öldürüldü. İşyerinden çıkarken pusuya düşürülen Darendelioğlu, Komünizmle Mücadele Derneği kurucularındandı.

– Vakko binasıyla bir oto galerisi bombalandı.

– Hopa ve Ankara'da 2 kişi öldürüldü.

20

– Hicri takvimde 15'inci yüzyıl başladı.

– İstanbul Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekan Yardımcısı ve Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Ümit Yaşar Doğanay, sabah üniversiteye gitmek üzere evinden çıkarken otomobilinin içinde tabancayla 23 kurşun isabet ettirilerek öldürüldü. Olayda otomobilin şoförü ve kaloriferci de yaralandı. Biri kız 4 terörist işledikleri cinayetten sonra kaçtılar.

– Bakırköy eski MHP ilçe başkanı ve militanları kovalayan bir polis memuru öldürüldü.

– Paris Elçiliğimizi tehdit eden Alman terörist yakalandı. Kızıl Ordu adlı örgütün azılı lideri 27 yaşındaki Wagner, Zürih'te bir banka soygunu yaparken ele geçti.

21

– "Mehdi çıktı" diyerek Mekke'de Mescidü'l-Haram'a saldıran bin kişi imamı öldürdü, namaz kılanları rehine aldı. Kral Fahd, Tunus'tan haber göndererek Kâbe'nin kurtarılmasını istedi. Güvenlik kuvvetleriyle Mehdiciler arasında çatışma çıktı, en az 60 kişi öldü. Saldırganların rehine tuttukları 150 hacı arasında Petrol Bakanı Yamani'nin ailesi de bulunuyor.

– Polise göre Ümit Doğanay'ı TİT adlı örgüt öldürdü.

– Gaziantep'te bir otobüsten polislere yaylım ateşi açıldı, 2 polis ve bir işçi öldü.

22

– Kâbe işgalcilerden temizlendi. Saldırganların bir başka ülke tarafından tahrik edilmediği açıklandı. Mescidü'l-Haram'ı işgal edenlerin başında Mehdilik iddiasında olan 26 yaşındaki bir genç bulunuyor. Suudi Arabistan kuvvetleri camiyi çevirdiler, ancak rehin olarak tutulan çok sayıdaki ziyaretçinin zarar görmemesi için kurtarma işi kademeli yapılıyor.

25

– Gazeteci Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca askeri cezaevinden kaçtı. Ağca subay elbisesi giydi ve kapıdan elini kolunu sallayarak çıkıp gitti.

– AP Genel Başkanı Süleyman Demirel tarafından kurulan azınlık hükümeti, Millet Meclisi'nden 229 oyla güven aldı.

26

– Ağca'nın kaçışıyla ilgili olarak 14 görevli tutuklandı. Bir erin firar ettiği anlaşıldı.

– İstanbul'da Töb-Der'li bir öğretmen ve 4 işçi öldürüldü. Diğer anarşik olaylarda biri polis 3 kişi daha can verdi.

– İstanbul'da solcu bir gazete okuyan genci vapurdan denize attılar.

27

– Cumhuriyet Senatosu'nda oturum sırasında AP'li Ömer

Naci Bozkurt eski İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş'e küfredince kuliste büyük kavga çıktı. Güneş önce AP'li Bozkurt'a iki yumruk attı. AP'li Ata Bodur arkadan gelip kafasına çantası ile vurunca Güneş tabancasını çekti ve tetiğe bastı. Tabanca ateş almayınca kabzası ile Bozkurt'u hastanelik etti.

– Hasköy'de bir kahve tarandı.

– Kahramanmaraş'ta bir polis, Antakya'da bir eczacı öldürüldü.

28

– Papa II. John Paul uçakla Ankara'ya geldi ve Esenboğa Havaalanı'nda ilk defa ayak bastığı bir Müslüman ülkenin toprağını öptü.

– Urfa'nın Hilvan ve Siverek ilçelerinde gizli Kürt partisi kuran 242 Apocu yakalandı.

– İstanbul'da 2 genç öldürüldü, bir gencin cesedi bulundu. Polis otosu tarandı ve bir polis yaralandı.

– Maçka Maden Fakültesi'nde forum yapan 300 öğrenci gözaltına alındı.

– Kayseri'de kahve tarandı, 5 kişi can verdi.

29

– Kayseri'de 48 saat içinde 10 kişi öldürüldü. Kanlı kahve baskınından sonra Atatürk Lisesi eski müdürünün evi basıldı, 7 yaşındaki oğlu hiç yoktan öldürüldü. Olaylara bir gece önce sağ görüşlü bir gencin öldürülmesi yol açtı. Şehirde gece sokağa çıkma yasağı ilan edildi.

– İstanbul'da biri fabrika müdürü olmak üzere 2 kişi öldürüldü.

– Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından tutuklanan Töb-Der yöneticilerinin serbest bırakılması amacıyla Ankara ve İzmir'de bazı okullarda boykota gidildi.

30

– Yurtta kar yağışı başladı.

– Kalkavanların *Black Sea* adlı gemisi Karadeniz girişinde battı, 16 denizci kayboldu.

– İstanbul'da bir işçi öldürüldü.

– Trabzon'da bir spor kulübü lokalini tarayan anarşistler 1 kişinin can vermesine sebep oldular.

Aralık

1

– Karakış doğuda can alıyor, batıda güneş var. Zigana Geçidi'ni bir metrelik kar kapladı. Gevaş ve Göynük'te tipiye yakalanan 4 kişi donarak öldü.

– İstanbul'da örgüte para vermeyen MHP'li 2 kardeş kurşunlandı, biri öldü.

– Uşak garı tarandı, bir ölü 4 yaralı var.

– Ağca'nın kaçışı sırasında firar eden er yakalandı.

– Başbakanlık Müsteşarlığı'na Turgut Özal atandı.

2

– Şah Teksas'a gidince olaylar hızlandı. Amerika müdahalenin eşiğinde. Başkan Carter savaş için Meclis ve Senato başkanlarının onayını aldı. Amerikan Genelkurmayı, "Her şey hazır" raporu verdi. Savaşı başlatacak düğme Carter'ın elinde. İran donanması Basra'da toplandı. Donanma komutanı karargâhı bir gemiye taşıdı. İran, "Şah Amerika'yı terk ederse dönülmez hata işler" dedi. Öğrenciler bazı rehineleri elçilik binasından çıkartarak konsey merkezine götürdü.

– Libya'daki Amerikan Büyükelçiliği tarandı.

– Çimento ve yağa zam geldi.

– Sıkıyönetim Komutanlığı'nın açıklamasına göre Ağca'nın kaçışına askeri cezaevi yöneticileri yardım etti.

3

– 67 ilin valisi değişti. Nevzat Ayaz İstanbul, Vecdi Gürün Ankara, Nazmi Çengelci İzmir valisi oldu. Emniyet teşkilatında da büyük tayinler yapılacak. Demirel mal ve can güvenliği için idari kadrolarda geniş değişiklikler yaptıklarını açıkladı.

– Silah dolu bir TIR kamyonu kayıplara karıştı. Türk polisi ve Interpol Gaziantep ve Kilis çevresinde geniş operasyonlara girişti.

– Fransa'da Diyarbakır Belediyesi'ne verilen otobüslere "Hür Kürdistan" yazıldı.

– İzmir Halk Eğitim Merkezi eski müdürü öldürüldü. Diğer anarşik eylemlerde 4 kişi can verdi.

– Ankara ve Kars'ta yapılan soygunlarda 715 bin lira gasp edildi.

4

– İstanbul'da işine gitmek için evinden çıkan İETT şoförünün yolunu kesenler, "Sağcı mısın, solcu mu?" diyerek şoförü kurşuna dizdiler ve kaçtılar. Öldürülen şoförün MHP yöneticisi olduğu öne sürüldü.

– Hatay'da Kırıkhan'daki bir gecekonduda yaşayan 8 kişilik Alevi aileyi benzin döküp diri diri yaktılar. Olayların çıkma ihtimali üzerine güvenlik kuvvetleri önlemleri artırdı.

5

– İstanbul'da çatışma arasında kalan 2 kişi öldü.

– Ankara'da MHP Parti Müfettişi Avukat Hüseyin Cahit Aküzüm öldürüldü.

– Karayolları'nın 2 müdürü Antalya'da silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti.

– Kırıkhan'da 8 kişilik Alevi aileyi yakanlardan 2'sinin kimliği belli oldu.

6

– Ayazağa Cendere yolundaki bir mandırada, silahlı soygun ve cinayet suçlarından aranan 4 kişiyi yakalamak için baskın düzenleyen sıkıyönetim güvenlik kuvvetlerine açılan ateş

sonucu olay yeri savaş alanına döndü, bir er öldü. 4'ü kadın 8 kişi yakalandı. Soyguncular dan biri jandarmaya ateş açıp oyalarken diğer 3'ü kaçtı.

– 1971 yılında Çayan operasyonuna katılmış olan Hilmi Kaya, Örnektepe'deki evinin yakınlarında arkasından yaklaşan anarşistin beynine sıktığı tek kurşunla öldürüldü.

7

– İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Cavit Orhan Tütengil, Levent'teki evinden çıkıp otobüse giderken sabah 4 anarşistin yaylım ateşiyle can verdi. Tütengil'i öldürdükten sonra bir otomobille kaçan militanlar cesedin yanına "Anti Terör Birliği" imzalı bir bildiri bıraktılar.

– İstanbul'da 4 militan bir bankadan 2 milyon alıp kaçtı.

8

– Mercan'da Kızlarağası Hanı'nı basan 2'si polis kıyafetindeki 5 soyguncu 27 milyon lira değerinde 36 kilo altınla 650 bin lirayı alıp kaçtılar. Olay sırasında tesadüfen handa bulunan bir cinayet masası polisi otomatik silahlarla taranarak öldürüldü. 15 dakika içinde gerçekleştirilen soygun sırasında 3 kişi yaralandı.

– Ağrı savcısı ile hâkim olan karısı vuruldu.

– Kartal'da afiş yapıştırma rekabeti yüzünden çıkan çatışmada bir genç öldü.

– Sıkıyönetim TRT'yi uyardı. Uyarı yazısında bölücülük ve bölgecilik yapılmaması istendi.

9

– Prof. Tütengil'in cenaze törenine herkesin katılmasına izin verilmeyince, silahlı anarşistler olay çıkardılar. 12 kişi yaralandı. 160 kişi gözaltına alındı. Törenden yararlanmak isteyen çetelerin hangi sol fraksiyona bağlı oldukları anlaşılamadı.

10

– 52 ilin emniyet müdürü değiştirildi. Şükrü Balcı İstanbul emniyet müdürü oldu.

– Kâbe'yi basanlar askeri mahkemede yargılandı ve 170 kişi-

nin kolları kılıçla uçuruldu. Kolları kesilenlerin yaşama imkânı olmadığı ve feryatlarının infaz yerinden çok uzaklarda duyulduğu bildirildi.

11

– Adana'da bir başkomiser yaylım ateşiyle öldürüldü. Halkın Kurtuluş Ordusu üyesi 2 katil yakalandı.

– İzmir'de Bornova İlköğretim Okulu müdürünün otosu havaya uçuruldu.

– Beyazıt'ta bir bankanın çelik kapısını eriterek içeri giren meçhul soyguncular 2 Museviye ait kiralık kasayı açtılar ve içindekileri alıp gittiler. İçinde 6 milyon lira bulunan kasaya dokunmadılar.

13

– Soğukla birlikte sıkıntı başladı. İstanbul elektrik yokluğundan karanlık şehir oldu. Yakıt bulunamazsa Bursa'da fırınlar kapanacak. Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde bir günlük yakıt kaldı. Adana'da çimento fabrikasının üretimi durdu. Tekstil sanayiinde üretim düştü. Eskişehir'de ve Diyarbakır'da kaloriferler yanmayınca hastalara ikinci battaniye dağıtıldı. Diyarbakır'da evler elektrik ocaklarıyla ısınıyor. Kayseri'de ilk ve orta dereceli okullar yakıtsızlıktan tatil edilecek.

– İstanbul'da bir işçi kurşuna dizilip tren yoluna atıldı.

– Samsun'da bir sendikacı vuruldu.

– İstanbul'da silahlı 3 militan bir kuyumcuyu soydu.

14

– İstanbul'da 4 Amerikalı öldürüldü. Florya'da biri kız 5 teröristin saldırdığı servis otobüsünün Türk şoförü olaydan yara almadan kurtuldu. Olayı evinden gören bir şahıs çiftesiyle saldırganlara ateş açtı, militanlardan birini yaraladı.

– Çeliktepe'de bir kuyumcudan 400 bin liralık ziynet eşyası alan maskeli 3 soyguncu kaçtı.

– Beyazıt'taki bir bankanın kiralık kasalarını soyan 2 kişi yakalandı.

– Adana'da 6 öğretmeni kurşuna dizen 22 kişilik hücreyle Kayseri'de bir bankayı soyan 6 kişi ele geçirildi.

– Haydarpaşa önlerinde 29 günden beri yanan Rumen tankeri birdenbire söndü.

15

– Kanlı anarşik olaylar zirveye ulaştı. Beşiktaş'ta üstgeçidin yanında daha çok solcuların geldiği bir kahve bombalandı. 5 kişi öldü, 19 kişi yaralandı. Betonu parçalayan bomba insanları tanınmaz hale getirdi. Tavan, masalar, duvarlar beyin, ciğer, bağırsak parçalarıyla kaplandı. Olayı kendine Türk İslam Birliği adını veren bir kuruluş üstlendi.

– Florya'da öldürülen 4 Amerikalı olayını Çayancılar üstlendi. Anarşistlerden birinin yüzünden yaralandığı anlaşıldı.

– Adana'da içlerinde polisler de olan 341 kişi gözaltına alındı.

16

– Kırıkkale Lisesi müdürü öldürüldü.

– Cihangir'de bir bakkal 2 soyguncu tarafından tarandı. Bakkal olay yerinde can verdi.

– Eskişehir Cezaevi'nde 8 mahkûm kaçmak için gardiyanları rehin aldı.

17

– Ankara'da güvenlik kuvvetleri tarafından MSP Milli Görüş Kültür Sarayı adı verilen binada yapılan aramada gizli atış poligonu ortaya çıkarıldı ve Türkiye'de Humeyni tipi bir ayaklanmayı başlatmayı amaçlayan bildiriler ele geçirildi. Aynı binada MSP Yenimahalle İlçe Merkezi, MTTB ve Akıncılar lokali de bulunuyor.

– MHP Beşiktaş ilçe ikinci başkanı öldürüldü.

– Saldırıya uğrayan AP Eşme ilçe başkanı hastanede can verdi.

18

– Ankara'da polis polisi vurdu, suçlu kaçtı. Suçluyu gören 2 polisin biri yaralandı, diğeri öldü. Yaralı polis hastaneye giderken suçluyu bir kadına kelepçelediler ama suçlu kaçtı.

– İzmir'de korsan gösteri yapan bir grup öğrenci polise ateş açtı, polis araçlarını tahrip ettiler.

– Sıkıyönetim Komutanlığı İstanbul'da kapatılan iki Ülkücü Gençlik Derneği lokalinde silah ve patlayıcı madde ele geçtiğini açıkladı.

19

– Aksaray'da silah ve sigara kaçakçılarının çatışmalarında 2 kişi öldü, 3 kişi yaralandı. Bir taksi yazıhanesi basıldı, arabalar tarandı. "Büyük Patron"un adamları suçsuz bir garsonu öldürdüler.

– Milyonluk eroin kaçakçılığına bir polis müdürünün adı karıştı. Emniyet Müdürü Zahit Avcıbaşıoğlu işten el çektirilerek gözaltına alındı. Avrupa'ya eroin sevk eden Zaza Nizam'ın itirafı ile ele geçirilen müdürün Narkotik Büro'ya atanması söz konusuydu.

– Ankara'da Gümrük ve Tekel Bakanlığı'nı güpegündüz basan elleri taşlı sopalı 50-60 kişilik grup bazı memurları yaraladı, cam, çerçeve ve masalar parçalandı. Bakanlığın ilk katı harabeye döndü, 42 kişi gözaltına alındı.

– Manisa CHP eski il başkanı öldürüldü.

– Muş'ta saldırıya uğrayan Meslek Lisesi müdürü, hastanede can verdi.

– İstanbul Kocasinan'da bir işçi kurşuna dizildi.

– Avcılar'da bir bahçede 2 ceset bulundu.

– Güngören'de bir market ve Kanarya'da bir kahve sahibi öldürüldü.

20

– İstanbul'da bir fotoğrafçı dükkânında öldürüldü.

– Manisa belediye meclis üyesi ve CHP Merkez ilçe üyesi öldürüldü.

– Afişçiler bir polisi öldürdü, 2 polisi yaraladı.

– Ankara'da 16 yaşında lise öğrencisi bir kız gizli örgütte silah talimi yaparken hayatını kaybetti.

21

– Gaziantep'te "Kürdistan" diye bildiri dağıtıldı.

22

– Eskişehir'de bir baba anarşistlerin tuzak kurduğu oğlunu kurtarmak için önüne atıldı ama kurşunlar ikisini de cansız yere serdi.

– Van'dan İstanbul'a gelen bir baba oğluna atılan kurşunlara kendisini siper ederek öldü.

– İstanbul'de devriye gezen 2 askeri öldüren silahlı grup kaçtı.

– Kütahya ve Antakya'da anarşi 2 can aldı.

– Mersin AP Lokali'nde Almanya-Türkiye milli futbol maçını televizyonda izleyen bir grup tarandı, 2 kişi yaralandı, 3 kişi gözaltına alındı.

– Paris Turizm Müşavirimiz Yılmaz Çolpan makineli tüfekle taranarak öldürüldü. Olayı Ermeniler üstlendi.

– THY Amsterdam Bürosu'na sabaha karşı bomba konuldu, bina kullanılamaz hale geldi.

23

– Bir haftadır devam eden sis felaket getirdi. Samsun'dan kalkan THY'nin Trabzon adlı F-28 tipi jet yolcu uçağı Ankara'ya inerken dağa çarparak parçalandı ve yandı. 39 kişi öldü, 1 hostes ve 3 kişi kurtuldu.

– Dış temsilcilerimizin tümünün hayatı tehlikede. İstihbarat bürolarına göre Ermeni cinayetleri devam edecek.

– Yurttaki anarşik olaylarda 9 kişi öldü.

24

– Kahramanmaraş olaylarının yıldönümünde Töb-Der tarafından Türkiye çapında girişilen direniş ve protesto yüzünden çoğu okulda ders yapılamadı. Eylemlere bazı sol fraksiyonlar da katılınca yer yer çatışmalar çıktı, ölen ve yaralananlar oldu. Ankara'da ve İstanbul'da binden fazla öğrenci gözaltına alındı. Ankara'da çıkan olaylar zaman zaman savaş görünümü aldı. Bir öğretmen, bir öğrenci ve MHP Ankara Merkez ilçe Başkanı

öldürüldü. İstanbul'da hemen her semtte olay çıktı, askere ateş açanlar oldu. Ülkücü bir öğretmen öldürüldü. Antalya'da bazı okullarda ders yapılamadı, öğrencileri izleyen polise ateş açıldı. İzmir'de boykottaki okulların öğrencileri şehirde korsan mitingler düzenledi. Antakya'da fırınlar açılmayınca halk kapıları kırdı ve kendi ekmeğini pişirdi.

– Sıkıyönetim Töb-Der'i ve tüm öğretmen derneklerini kapattı.

– Ankara'da AP milletvekillerinden Ali Naili Erdem ve Müfit Bayraktar'ın evlerine bomba atıldı.

25

– Türkiye çapında direniş olayıyla ilgili olarak 147 öğretmen açığa alındı. Bir kısmı gözaltında bulunan 208 öğretmen hakkında da soruşturma açıldı.

– Tunceli Savcısı öldürüldü.

– Ankara'da Çankaya MHP İlçe Başkanı dükkânında öldürüldü.

– Kurtuluş son durakta iki sol grubun çatışmasında bir genç öldü.

– Kasımpaşa'da Ülkü-Bir üyesi bir öğretmen öldürüldü.

– *Hergün* gazetesinin Ankara bürosuna tahrip gücü yüksek bomba atıldı.

26

– İzmir'de kuyumcuyu soyan 3 anarşistten 2'si polis tarafından öldürüldü. Güvenlik kuvvetleri üçüncü anarşisti saklandığı evde yaralı olarak ele geçirdi. Çalınan 500 bin lira değerindeki altın ve mücevherler de yanındaydı.

– İstanbul, Ankara ve Giresun'da anarşi yüzünden 3 kişi can verdi.

27

– İzmir'de anarşistler bir dinamit deposunu bastılar. Çıkan çatışmada 3 bekçi yaralandı, anarşistlerden biri öldü, 3'ü kaçtı.

– İstanbul'da kapısı çalınan bir asistan doktorla bir mühendis vuruldu.

– Kadıköy'de öğrencilerin kaldığı bir ev tarandı, bir ölü ve 2 yaralı var.

– Ankara'da MHP Basın Müşavirinin kardeşi otomobilinde öldürüldü.

– Anarşistlerin elinde patlayan bomba Malatya'da bir hücreyi ortaya çıkardı.

– Suriye'ye giden bir TIR kamyonunun Türkiye'den transit geçerken 10 milyonluk yedek parçayı ülkemize bıraktığı anlaşıldı. Kamyona sınırda el kondu, 2 gümrük memuru gözaltına alındı.

28

– Arkadaşlarının polis işkencesi altında öldüğünü öne süren bir grup personel, Ankara'da Hacettepe Hastanesi'nde kazan kaldırdı. Kapıya bombalı pankart asıldı, hastalar muayene ettirilmedi, ameliyatlar engellendi.

– İstanbul polisi THKP-C'nin Acilciler fraksiyonunu tamamen ele geçirip, çökertti. 4'ü kız 17 kişi gözaltına alındı. Ankara'da 46 Acilci yakalandı.

29

– THKP-C Acilciler grubunun Ankara'da 2 milyon liraya aldıkları bir matbaayı çalıştırdıkları ve Kayseri'de bir kömür şirketi işlettikleri ortaya çıkarıldı.

30

– Yeşilköy Havaalanı'nda 5 dakika ara ile 2 bomba patladı, yüzlerce kişi ölümden döndü. Yeşilköy Havaalanı'na bomba koyanlar Bulgar uçağına binip kaçtı. Yolcu listesinde Ermeni asıllı kişilerin olduğu saptandı.

– Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana hakkında Sıkıyönetim Savcılığı tarafından, "Kürtçülük propagandası yaptığı" gerekçesiyle soruşturma açıldı.

31

– İstanbul'da daha önce iki oğlu ve bir kızı şüpheli şekilde öldürülen kör bir kadın kendini astı.

– Ağaç kovuğunda yaşayan bir sokak adamının ve sur yıkıntılarını kendine ev yapan yaşlı bir kadının ölüsü bulundu.

– Yine bir parkta kesik bir kadın kafası bulundu.

– Bir kahvehane ateşe verildi.

– İstanbullular gece yarısı çığlığa benzer tuhaf bir kuş sesiyle uyandılar. Gökyüzünde ağzında bir kadın cesedi taşıyarak uçan dev bir kuşun kanat çırptığını gördüler. Halk arasında yeni yılın kıyamet yılı olacağı söylentileri hızla yayılıyor.

– Şahbaz'ın harikulâde yılı bitti.

1979 yılı, gerçekten de, göründüğü gibi, 1 Ocak Pazartesi günü başlayıp 31 Aralık Pazartesi günü mü bitti? 1979'a, o yıl yaşananlara, *bugün* baktığımızda neler görmeliyiz? Sadece "12 Eylül"e varan süreci mi? Yoksa "12 Eylül sonrası"nı da mı?

Şahbaz, yaşadığı o "harikulâde yıl"ı, 1979'u, anlatırken işte bütün bu soruları sorduruyor – kitabın kahramanlarına, okuruna ve hatta yazarına.

Şahbaz'ın Harikulâde Yılı 1979, yaşananların yazılanlardan daha uçuk, hayatın şiddetinin yazının hayal bile edemeyeceği kadar uçta... olabileceğini gösteriyor.

Unutmayın: Her şeyin bir ikizi vardır ve 28 yılda bir takvim tekrarlanır!

Kapak deseni: Bahadır Baruter

ISBN 978-975-08-1228-6

24 TL